CÂT TIMP ÎNFLORESC LĂMÂII

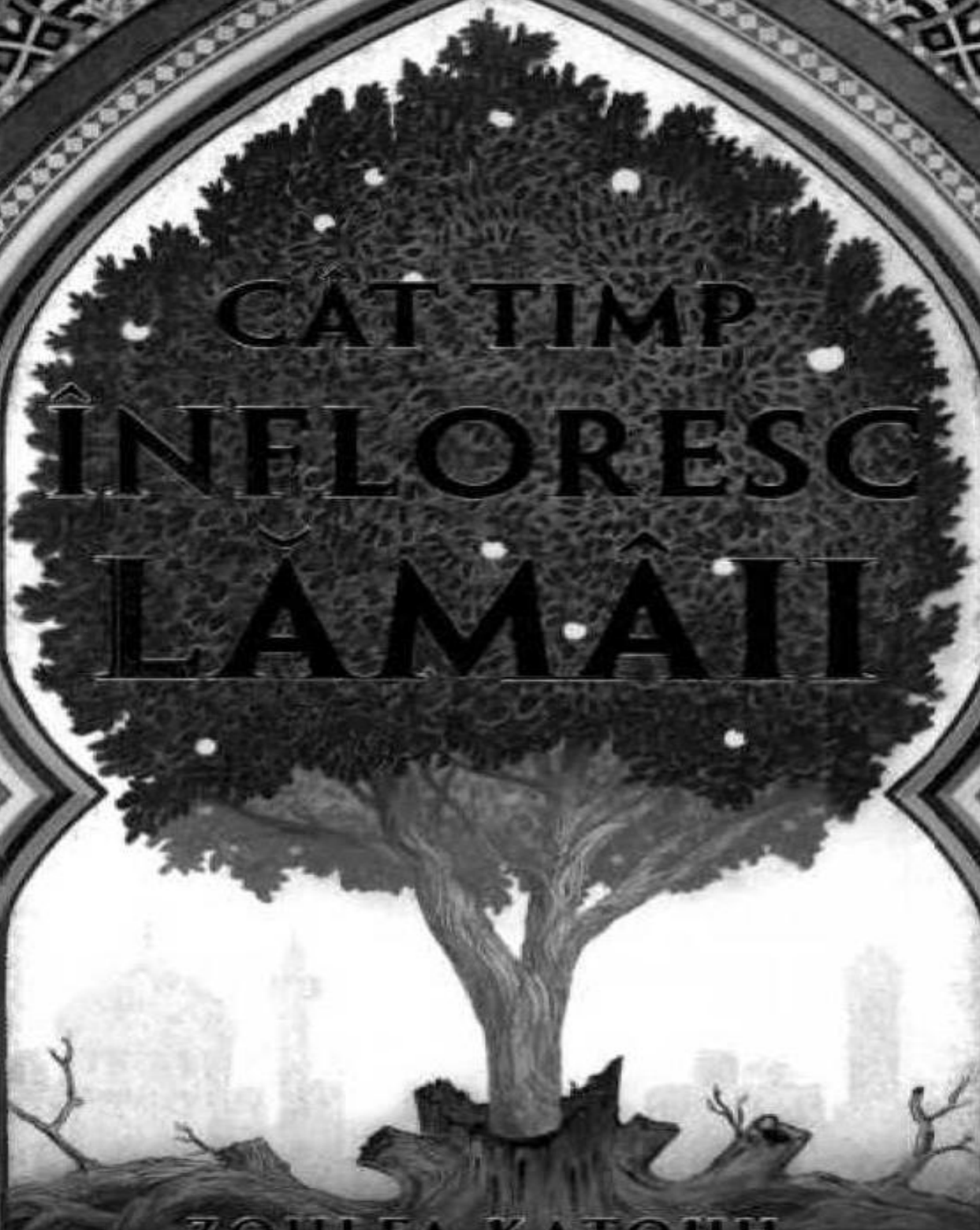

ZOULFA KATOUH

BIBLIOTECA LUI MORAR

BOOKZONE

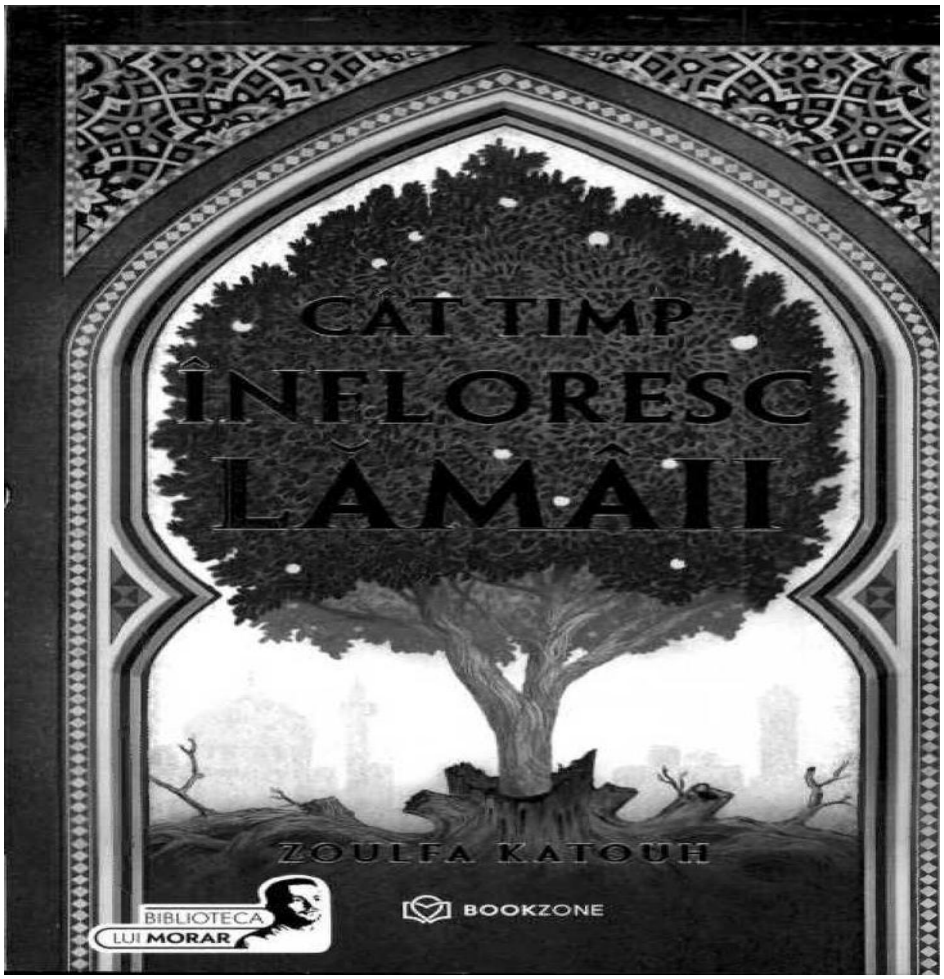
CÂT TIMP
ÎNFLORESC
LĂMÂII
ZOULFA KATOUH
BIBLIOTECA
LUI MORAR
BOOKZONE

„O poveste mistuitoare despre război, pierdere, familie și dragoste, despre a găsi frumusețea în nebunie și speranța în tragedie... O lectură absolut obligatorie.”

- Sabaa Tahir, autoarea bestsellerului *Elias și spioana cărturarilor*

„Ma lăsat fără suflare... Katouh zugrăvește prin cuvintele ei o poveste incredibilă a speranței sfidătoare. Inima mea nu va mai fi niciodată la fel.”

- Ayana Gray, autoarea bestsellerului *în inima junglei*

„Katouh întreține cu măiestrie mai multe fire, pentru a crea o intrigă vie, nuanțată și profund umană, care te va pune pe gânduri, te va cutremura și te va provoca.”

- YA Books Central

ZOULFA
KATOUH

CAT TIMP ÎNFLORESC LĂMÂII

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
KATOUH, ZOULFA
Cât timp înfloresc lămâii / Zoulfa Katouh. - Bucureşti:
Bookzone, 2023
ISBN 978-63O-3O5-O94-2
82

Grafician copertă: Teodora Savu
Traducător: **Maria Dosei**
Redactor: Justina Ene
Tehnoredactor: Anca Marisac

AS LONG AS THE LEMON TREES GROW
Copyright © 2022 by Zoulfa Katouh
Cover art Copyright © 2022 by David Curtis.
Cover design by David Curtis/Patrick Hulse.
Cover Copyright © 2022 by Hachette Book Group, Inc. All rights reserved.

© Bookzone 2023, pentru prezenta ediţie Toate drepturile rezervate pentru limba română. Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi stocată sau reprodusă fără acordul editurii.

Editura Bookzone
Şoseaua Berceni nr. 104, sector 4, Bucureşti
Comenzi şi informaţii:
Telefon: +40 774 091.579; +40 770 584.429
E-mail: office@bookzone.ro
www.bookzone.ro

ZOULFA KATOUH

CÂT TIMP ÎNFLORESC LĂMÂII

Bookzone
BUCUREȘTI, 2023

Pentru Hayao Miyazaki, care a pus
temelii imaginației mele.

Pentru AU Al-Tantawi, care mi-a
schimbat radical imaginația.

Și poporului sirian: am iubit, am pierdut,
am trăit și am murit pentru Siria.

într-o bună zi ne vom întoarce acasă.

Fiecare arbore de lămâi va da rod şi din fructul său alt lămâi se va naşte, dăinuind, astfel, pe veşnicie.

- Nizar Qabbani

1

Pe un raft, una lângă alta, stau trei lămâi veștejite și o pungă cu lipii mai mult uscate decât mucegăite.

E tot ce se găsește în acest supermarket

Le privesc cu ochi osteniți, apoi le iau, simțind durere în fiecare oscior. Mă mai plimb o dată printre rafturile prăfuite, sperând că mi-o fi scăpat ceva. Dar nu mă întâmpină altceva decât o profundă senzație de nostalgie. Zilele când dădeam buzna cu fratele meu în acest supermarket, când ieșeam de la școală, și ne umpleam brațele cu chipsuri și jeleuri în formă de ursuleți. Și gândul mi se duce la mama, la felul în care clătina din cap, abținându-se să nu-și râdă de bujorii din obrajii noștri, de ochii căscați în încercarea de a ascunde prada de război în ghiozdane. Ne trecea mâna pe creștet...

Clatin din cap.

Stop,

După ce rafturile s-au demonstrat a fi cu adevărat goale, m-am târât spre tejghea să plătesc lămâile și lipiile cu economiile tatei. Erau tot ce reușise să retragă înainte de acea zi fatidică. Proprietarul, un bărbat chel, de vreo șaizeci de ani, îmi zâmbește compătimitor și-mi întinde restul.

La ieșirea (lin supermarket mă întâmpină o priveliște dezolantă. Obișnuită cu oroarea, nu reacționez, dar simt cum inima mi se umple de și mai multă angoasă.

Străzile cu asfaltul crăpat, redus la bucăți de moloz. Clădiri gri, pustii, în degradare, la mila naturii care încearcă să termine ceea ce au început bombele militarilor. Prăpăd. Prăpăd pur, absolut.

Soarele a topit încet rămășițele iernii, dar frigul e încă aici. Primăvara, simbol al renașterii, nu ajunge și în această Sirie istovită. Cu atât mai puțin la mine în oraș, în Homs. Jalea apasă profund ramurile grele, moarte, și ruinele, zădărnicită doar de speranța din inimile oamenilor.

Soarele atârnă în cer, începe să-și ia rămas-bun, în timp ce culorile se schimbă din portocaliu în albastru închis.

Murmur: *Margarete. Margarete. Margarete. Margarete frumos-mirositoare.*

Un grup de bărbați se află în fața supermarketului; au obrajii supți, marcați de malnutriție, dar ochii le strălucesc luminoși. Când trec pe lângă ei, prind frânturi de conversație, dar nu zăbovesc. Știu despre vorbesc. Toată lumea vorbește despre același lucru în ultimele nouă luni.

Grăbesc pasul, nu vreau să ascult. Știu că asediul militar la care am fost supuși înseamnă sentință la moarte. Că rezervele noastre alimentare tot scad și că suferim de foame. Știu că în curând spitalul va ajunge în situația în care medicamentele vor deveni un mit. Știu, pentru că azi am operat fără anestezie: oamenii mor din pricina hemoragiilor și a infecțiilor, iar eu nu pot face nimic să-i ajut. Și știu că ne așteaptă pe toți o soartă mai rea ca moartea dacă Armata Siriană Liberă nu va reuși să oprească ofensiva militară asupra centrului vechi din Homs.

Mă-ndrept spre casă, briza devine rece, îmi aranjez hijabul strâns în jurul gâtului. Sunt perfect conștientă că petele de sânge au reușit să se strecoare pe sub mânecile halatului meu de laborator. Cu fiecare viață pe care n-o pot salva când sunt în tură, o nouă picătură de sânge devine parte din mine. Nu contează de câte ori mă spăl pe mâini, sângele martirilor noștri mi se strecoară pe sub piele, îmi pătrunde în celule. E scris în ADN-ul meu de-acum.

Iar azi, ecourile herăstrăului oscilant pe care l-am folosit în timpul operației de amputare la care m-a obligat doctorul Ziad să

particip nu-mi ies din cap.

Vreme de șaptesprezece ani, Homs m-a crescut, mi-a cultivat visurile: să termin facultatea cu medie mare, să obțin un post la spitalul Zaytouna ca farmacistă și apoi să pot călători în afara țării, să văd lumea.

însă doar unul dintre visurile mele s-a adeverit. Și nu așa cum aș fi vrut

Cu un an în urmă, când Primăvara Arabă aprindea scântei în toată regiunea, Siria s-a agățat de speranța trezită în oameni și a început să strige libertate. Dictatura a răspuns dezlănțuind iadul.

Și cum armata a vizat medicii, aceștia au devenit la fel de greu de întâlnit ca sunetul râsetelor. Dar bombele nu s-au oprit, în ciuda lipsei de medici, și cu spitalul Zaytouna pe brânci, au avut nevoie de orice formă de ajutor puteau găsi. Până și oamenii de la curățenie au fost promovați la gradul de asistent. Iar eu, cu un an de școală de farmacie în spate, am devenit echivalentul unui doctor cu experiență; când ultimul farmacist rămas a murit strivit sub ruinele propriei case, n-a mai existat altă variantă. N-a contat că aveam optsprezece ani. N-a contat că experiența mea se limita la cuvintele din manualele mele școlare. Totul s-a rezolvat când mi-au pus în față primul corp de suturat. Moartea este un dascăl excelent.

Nici nu mai știu la câte operații am luat parte în ultimele șase luni, nici câți ochi am închis, oricum mai mulți decât mi-aș fi imaginat vreodată.

Nu asta *trebuia* să fie viața mea.

Bucata de drum care mi-a mai rămas de parcurs spre casă îmi amintește de fotografiile alb-negru din Germania și Londra după Al Doilea Război Mondial. Casele strivite își revarsă părțile interioare din lemn și beton ca un intestin perforat. Miroase a copaci arși până la cenușă.

Aerul rece mă mușcă prin halatul ponosit, atingerea lui aspră mă face să mă înfior. Murmur: *romaniță*. Seamănă cu margaretele. Se utilizează în tratarea febrei și a artritei. *Romaniță*. *Romaniță*. *Romaniță*.

în sfârșit, se vede casa mea. Mi se ia o greutate de pe piept. Nu este cea pe care pe vremuri o împărțeam cu familia mea; este cea pe care mi-a oferit-o Layla după ce o bombă a distrus-o pe a mea. Dacă n-ar fi fost Layla, aș fi sfârșit pe străzi.

Locuința Laylei, a noastră de-acum, este o clădire cu un etaj înghesuită lângă alte case care arată la fel. Toate decorate cu urme de gloanțe, ca o formă mortală de artă. Toate tăcute, triste și însingurate. Cartierul nostru este printre ultimele rămase aproape intacte. în celelalte cartiere oamenii dorm sub acoperișuri găurite sau direct în stradă.

Lacătul e ruginit și geme când răsucesc cheia strigând:

— Am ajuns!

— Aici, răspunde Layla.

Am venit pe lume împreună, mamele noastre au împărțit același salon de spital. Este cea mai bună prietenă a mea, sprijinul meu și, fiindcă s-a îndrăgostit de fratele meu, Hamza, este și cumnata mea.

Iar acum, după toate câte s-au întâmplat, responsabilitatea mea și singura rudă care mi-a mai rămas pe lume.

Layla s-a îndrăgostit pe loc de casa asta, de cum a văzut-o, de aspectul ei pitoresc, așa că Hamza i-a cumpărat-o pe loc. Două dormitoare erau exact ce avea nevoie un cuplu de însurăței. A pictat cârcei de viță-de-vie verde de la baza unuia dintre pereți până sus, a gravat flori de lavandă purpurie pe un alt perete și a acoperit podelele cu covoare arăbești groase, pe care am ajutat-o să le aleagă de la bazarul Al-Hamidiyah. A zugrăvit bucătăria în alb, să facă contrast cu rafturile din lemn de nuc, pe care a așezat apoi tot felul de căni, pe care le făcea chiar ea. Bucătăria dădea spre camera de zi, unde, pe vremuri, fiecare colțișor era ocupat cu materialele pe care le folosea pentru creațiile ei. Șervețele de hârtie pline de pete de culoare după ce se ștersese pe degete, vopsehiri picurând din pensule. De multe ori, când veneam pe la ea, o găseam întinsă lângă șevalet, cu părul castaniu despletit și privirea ațintită spre tavan, îngânând versurile unui vechi cântec popular arăbesc.

Casa era întruchiparea sufletului ei.

Dar nu mai e așa. Casa Laylei și-a pierdut scânteierea, culorile s-au stins de tot, lăsând în urmă nuanțe de gri scobite. E ca o coajă

goală.

îmi croiesc drum spre bucătărie. E întinsă pe canapeaua cu flori de margarete din sufragerie. Pun sacoșa cu lipiile pe blatul din bucătărie. Cum dau cu ochii de ea, senzația de epuizare dispare.

— Pun supa la-ncălzit. Vrei și tu?

— Nu, mulțumesc, răspunde.

Vocea ei, spre deosebire de a mea, este plină de speranță, de viață. E ca o pătură moale care mă învăluie în amintiri dragi.

— Cum a mers treaba cu barca?

Rahat. Mă prefac ocupată să torn supa de linte lungită cu apă în cratiță, să dau drumul la reșoul pe gaz.

— Ești sigură că nu vrei?

Layla se ridică și rochia bleumarin se întinde pe burta ei de gravidă în șapte luni.

— Spune-mi cum a mers, Salama.

Țintuiesc privirea în supa maronie, ascultând șuierul flăcărilor. La puțină vreme după ce m-am mutat la ea, Layla m-a tot sâcâit să vorbesc cu Am, atunci când îl vedeam la spital. A auzit povești despre sirienii care se bucură de siguranță în Germania. Și am făcut-o. Niște pacienți de-ai mei au reușit cu ajutorul lui Am să treacă Mediterana în siguranță. Cum găsește el bărcile, habar n-am. Dar totul e posibil dacă ai bani.

— *Salama*.

Oftez, băgând un deget în supă. E călâie. Dar bietul meu stomac protestează, nu-i pasă dacă s-a încălzit sau nu, așa că o iau de pe foc și mă așez pe canapea lângă ea.

Layla mă privește răbdătoare, cu sprâncenele ridicate. Ochii ei albaștri ca oceanul sunt uriași, aproape că îi acoperă toată fața. Mereu a arătat ca o întruchipare a toamnei, cu părul castaniu cu străluciri roș-aurii, pistrui și cu tenul palid. Până și-acum, în ciuda suferinței, tot magic arată. Dar văd cum coatele i s-au ascuțit, luând o formă bizară, și obrajii, odată rotunzi, i s-au supt.

— Nu l-am întrebat, spun până la urmă, luând o lingura de supă, pregătită s-o aud cum mormăie.

Ceea ce se și întâmplă.

— De ce? Mai avem ceva bani...

— Da, bani de care avem nevoie ca să supraviețuim când ajungem acolo. Nu știm cât cere, în plus, poveștile...

Layla clatină din cap, șuvițe de păr îi acoperă obrazul.

— Bine, de acord. Unii oameni nu... ajung de partea cealaltă, însă mulți alții da. Salama, *trebuie* să luăm o decizie. Trebuie să plecăm. Știi tu, înainte să încep să alăptez.

N-a încheiat, dar respirația îi devine greoaie.

— Și să nu *îndrăznești* să sugerezi să plec fără tine! Ori ne îmbarcăm amândouă, ori niciuna. Nu *vreau* s-ajung Dumnezeu știe pe unde și să-mi pierd mințile de grijă pentru că nu știu dacă oi fi vie sau moartă. Nici în ruptul capului n-accept așa ceva! Sau putem ajunge pe jos până în Turcia, chiar tu ai spus-o. Arată cu degetul spre abdomenul umflat. Ca să nu mai zic de gărzile de la punctele de control și de lunetiști, care simt împrăștiați peste tot, ca furnicile; ne-ar împușca cum am pune piciorul dincolo de zona protejată de Armata Siriană Liberă. N-avem de ales. De câte ori s-o mai spun?

Tușesc. Supa mi se scurge groasă pe gât și se transformă în bolovani imediat ce îmi ajunge în stomac. Are dreptate. E în al treilea trimestru, nici ea, nici eu n-am avea puterea să mergem pe jos sute de kilometri, spre un loc unde să fim în siguranță, cu moartea pândind la orice colț.

Așez cratița pe masa din lemn de pin din fața noastră, privindu-mi fix mâinile. Sunt acoperite de cicatrici încrucișate, semne de când moartea a încercat să mă ia cu ea. Unele simt abia vizibile, altele mai evidente, carnea cicatrizată e încă vie, în ciuda faptului că s-au vindecat. Reprezintă un mod de a-mi aminti că trebuie să mă mișc mai repede când sunt la muncă, să depășesc epuizarea și să mai salvez o viață.

Dau să mi le acopăr cu mânecile, dar Layla mi le acoperă blând cu mâna sa. Ridic ochii la ea.

— Știu de ce nu-i zici. Și nu e vorba de bani.

Mâna îmi tresare sub a ei.

Parc-aud vocea îngrijorată a lui Hamza.

Salama, promite-mi. Promite.

Scutur din cap, încercând să-i alung vocea, și trag aer adânc în piept

— Layla, sunt singura farmacistă rămasă în trei cartiere. Dacă eu plec, cine-i mai ajută? Pe copiii care plâng. Pe victimele hmetiștilor. Pe bărbații răniți.

își strânge bine rochia.

— Știu. Dar *nu* sunt dispusă să te sacrific pe tine.

Deschid gura să zic ceva, dar mă opresc când o văd că tresare, închizând ochii.

— Lovește copilul? întreb imediat, apropiindu-mă.

Deși încerc să-mi ascund temerile din glas, eșuez. Din pricina asediului, vitaminele pentru femeile însărcinate sunt puține și controalele, limitate.

— Un pic, recunoaște ea.

— Doare?

— Nu. E doar disconfort.

— Pot face ceva? Clatină din cap că nu.

— Sunt bine.

— Mda, se vede de la o poștă că minți. întoarce-te, spun, iar ea începe să râdă înainte să facă asta.

îi masez contracturile de pe umeri cauzate de stres până simt cum încet, încet tensiunea dispare. Stratul de grăsime sub piele este aproape inexistent și mă cutremur de fiecare dată când degetele mele apasă direct pe scapulă și osul acromion. Situația asta... Nu e în regulă. Layla *nu ar trebui* să se afle aici.

— Gata, oprește-te, spune după alte câteva minute, îmi zâmbește recunoscătoare.

— Mulțumesc.

încerc să zâmbesc la rândul meu.

— E farmacista din mine, doar știi. Simt până-n măduva oaselor nevoia de a avea grijă de tine.

— Știu.

Mă aplec și-i pun mâinile pe burtă. Copilul lovește ușor.

— Te iubesc, micuțule, dar trebuie să încetezi s-o faci pe mami s-o doară. Are nevoie să doarmă, gânguresc.

Zâmbetul Laylei se lărgește, mă mângâie pe obraz.

— Ești adorabilă, Salama, dar nu e în avantajul tău. într-o zi o să mi te fure cineva și-o să te ducă departe de mine.

— *Căsătorie?* Pe vremurile astea? pufnesc eu, amin- tindu-mi de ultima dată când mi-a zis mama că vine o mătușă pe la noi la o cafea împreună cu fiul ei. N-au mai ajuns. Ceea ce n-a fost întâmplător. în aceeași zi a început revolta. Dar îmi amintesc că eram încântată de vizită. De gândul că m-aș putea îndrăgosti. Acum, privind înapoi, mi se pare că văd o fată diferită, care are doar chipul și vocea mea.

Layla se încruntă.

— Totul e posibil. Nu fi așa pesimistă.

Râd când îi văd expresia ofensată.

— Dacă spui tu...

în privința asta Layla nu s-a schimbat deloc. Când am sunat-o atunci, să-i spun de vizită, în cincisprezece minute era la ușa mea, cu o valiză de haine și machiaje, chicotind cât o ținea gura.

— Cu asta te-mbraci! m-a informat târându-mă la mine în cameră în timp ce își dădea jos caftanul de culoare azurie.

Era dintr-un material fin, care-mi aluneca pe brațe. Marginea era împodobită cu fir de aur, ca și brâul din talie, care se scurgea ca o cascadă. Culoarea îmi aducea aminte de marea născută din ploaia din Călătoria lui Chihiro. *Adică magică.*

— Asortează-l cu tuș albastru și-o să-l faci să te implore să-i permiți să te revadă. Mi-a făcut cu ochiul, chicotind. îți stă nemaipomenit de bine cu eyeliner *albastru.*

— Da, știu, spun ridicând din sprâncene. Avantajul de-a avea pielea măslinie.

— Eu arăt ca un cadavru acoperit de răni! își șterge lacrimile imaginare de la ochi, și verigheta îi sclipește pe deget.

— Nu mai fi așa dramatică, Layla, am râs eu.

Mi-a zâmbit drăcește, cu ochii strălucind.

— Așa e. Lui Hamza îi place. Foarte mult.

Mi-am acoperit imediat urechile cu palmele.

— Ce scârbos, nu! Nu vreau să știu nimic despre aia.

Hohotind, m-a tras mai aproape, să mă facă să mă simt și mai stânjenită, dar așa tare râdea, că nu putea lega

două vorbe din pricina expresiei oripilate de pe fața mea. O făcea să râdă cu sughițuri.

Dar oftatul ei mă smulge din starea de reverie.

— Viața nu înseamnă doar supraviețuire, Salama, îmi spune.

— Știu și eu, îi răspund. Buna noastră dispoziție a dispărut.

Mă privește țintă.

— Știi? Cu adevărat? Pentru că eu văd cum te comporți. Nu te gândești decât la spital, la muncă, la mine. Or, asta nu înseamnă să trăiești *cu adevărat*. Te-ai întrebat de ce a izbucnit revoluția? Că mie, uneia, mi se pare că nu te gândești deloc la asta.

Se oprește, privindu-mă direct în ochi. Simt că mi se usucă gura.

— Zici că nici nu-ți pasă, Salama. Dar eu știu că nu e așa. Știi că ne-am revoltat tocmai ca să ne recăpătăm viețile. Nu e vorba de supraviețuire. Ci despre noi, despre lupta noastră. Dacă nu te lupți aici, n-o vei face nici în altă parte. Nici în Germania, dacă te-ai răzgândi și-am ajunge acolo.

Mă ridic, gesticulând spre zugrăveala scorojită de pe pereți. Spre *nimic*.

— *Cu cine* să mă lupt? Știi bine că aici ne putem considera norocoase dacă cel mai rău lucru care ni se întâmplă e moartea. Ori ne arestează militarii, ori o să ne ucidă o bombă. N-avem contra cui să ne luptăm fiindcă *nu putem* să luptăm. Nimeni nu ne-ajută! Fac voluntariat la spital pentru că *nu suport* să mai văd oamenii murind. *Atât*.

Layla mă privește, dar în ochii ei nu văd supărare. Doar compasiune.

— Atâta vreme cât suntem aici, înseamnă că luptăm, Salama, pentru că e țara noastră. Pământul ăsta a fost al tatălui tău și al tatălui tatălui tău înainte. Povestea ta e înrădăcinată în țărâna asta. Nicio țară din lume nu te va iubi așa cum te iubește țara ta.

Simt cum lacrimile îmi înțeapă ochii. Cuvintele ei sunt ecoul cărților noastre de istorie. Dragostea pentru țară e parte din ființa noastră. Din imnul național, pe care l-am intonat în fiecare dimineață, încă din prima zi de școală. Pe-atunci, cuvintele acelea nu

însemnau nimic. Dar acum, după toate astea, au devenit realitatea noastră.

Avem suflet de luptători și o istorie glorioasă.

Iar spiritul martirilor noștri ne este strajă de temut.

Evit privirea Laylei. Refuz să mă las cuprinsă de vinovăție. M-am săturat.

— Am pierdut prea multe în războiul ăsta, spun cu amărăciune.

— Ăsta nu e război, Salama, spune cu convingere. E o revoluție.

— Nu contează, spun și mă întorc la mine în dormitor, închizând ușa după mine, să-mi pot trage sufletul.

Tot ce mi-a rămas, tot ce iubesc, simt Layla și spitalul. Nu sunt un monstru. Sunt oameni care suferă și pe care îi pot ajuta. De-aia am vrut să mă fac farmacistă. Dar refuz să mă gândesc la *cauza* care-i face să ajungă în spital. La motivul pentru care se întâmplă toate astea. Pentru că motivul acela mi-a luat-o pe mama. îmi amintesc mâna ei rece intr-a mea. Mi i-a luat pe tata și pe Hamza și i-a dus Dumnezeu știe unde. Nu vreau să răscolesc trecutul. Nu vreau să plâng la gândul că anii adolescenței mele se vor sfârși în lacrimi, cu somnul nopții plin de coșmaruri. Vreau să supraviețuiesc.

Vreau familia mea. Vreau înapoi familia mea.

Chiar dacă e adevărat ce zice Layla.

Mă îmbrac cu singura pereche de pijamale care mi-a mai rămas. O bluză și o pereche de pantaloni negri, din bumbac. Suficient de decente în caz că sunt nevoită să fug în noapte. în baie, îmi ignor reflexia din oglindă și părul castaniu care-mi cade peste umeri și dau drumul la apă din reflex. Nimic. în cartier n-am mai avut apă sau lumină de săptămâni. înainte mai venea, tușind pe țeavă, dar odată cu asediul, s-a oprit de tot. Din fericire a plouat săptămâna trecută, așa că eu și Layla am strâns apă în găleți. Folosesc nițică, pentru purificare, și-mi fac rugăciunea.

Razele de soare firave de pe podeaua zgâriată a camerei mele au dispărut, iar mantia întunecată a nopții pune stăpânire pe Homs. Dinții îmi clănțăne știind ce poate urma, strâng din buze și înghit cu greu. Puțina stăpânire de sine pe care o afișez cât e lumină dispare la căderea serii.

Mă așez pe pat, închid ochii și respir adânc de câteva ori. Am nevoie să-mi limpezesc mintea. Am nevoie să mă gândesc la altceva, nu la frica și la durerea care mi s-au înrădăcinat în suflet.

Ciucușoară dulce. Dulce ca numele pe care-l poartă, șoptesc, rugându-mă să nu cedez nervos. Petale albe. Utilizată în tratarea durerii. Dar și împotriva răcelii, a crampelor abdominale și a tusei. Dulce. Dulce.

Funcționează. Plămânii încep să distribuie uniform oxigenul în sânge; deschid ochii să privesc pătura de nori negri pe fereastră. Geamul este ciobit în părți, de la suflul unei bombe căzute în apropiere, iar rama este crăpată. Când m-am mutat aici, a trebuit să curăț fereastra de sânge.

Deși este închisă, un curent rece mătură camera, făcându-mă să mă-nfior pentru că știu deja ce urmează să se întâmple. Ororile la care asist nu rămân între zidurile spitalului. Groaza pe care o trăiesc s-a transferat în capul meu, are o viață și o voce proprii, care nu pierd niciodată ocazia să se arate, noapte de noapte.

— Ai de gând să mai stai mult acolo și să mă ignori?

Vocea gravă se aude de la pervazul ferestrei. Mi se face pielea de găină pe ceafă.

Vocea lui este aidoma apei reci ca gheața cu care mă spăl când vin acasă acoperită de sângele martirilor. E ca o piatră care mă apasă în piept, făcându-mă să mă scufund în pământul de sub mine. E grea ca o zi umedă și asurzitoare

ca bombele pe care militarii le lansează asupra noastră. E materia din care e făcut spitalul nostru și sunetul mut pe care-l scoate.

Mă-ntorc încet spre el.

— Ce mai vrei acum?

Khawf se uită la mine. Costumul lui e curat și apretat. Dar tot mă deranjează dungile roșii de pe umerii lui. Sunt acolo de când ne-am cunoscut, cu toate astea, nici acum nu m-am obișnuit cu ele. Nici la ochii lui nu-mi place să mă uit - albaștri ca de gheață. Cu părul acela negru ca inima nopții nu arată a om, dar bănuiesc că ăsta e și scopul. Arată pe cât de uman poate fi el.

— Știi ce vreau, spune cu glas unduit și mă cuprind fiorii.

Am pierdut totul în luna iulie.

2

Totul, în numai o săptămână.

Pe atunci zăceam într-un pat de spital, lacrimi tăcute mi se prelingeau pe chipul plin de tăieturi, coapsa stângă mă durea de la căzătură, iar coastele rupte protestau la fiecare respirație. Aveam mâinile bandajate cu un tifon așa de gros încât ziceai că am mănuși de bucătărie. Șrapnelul îmi găurise mâinile; sângele se revărsa din răni ca la cișmea. Dar toate astea erau suportabile.

Singura rană serioasă era cea de la baza craniului. Forța exploziei mă aruncase pe spate, trântindu-mă cu capul de ciment, însemnându-mă pe viață. M-a cusut doctorul Ziad. Era prima dată când îl întâlneam. Mi-a zis să sunt norocoasă c-am scăpat doar cu o cicatrice. Cred că încerca să-mi distragă atenția de la faptul că mama nu fusese la fel de norocoasă. Că bomba a smuls-o de lângă mine, că nu o voi mai putea îmbrățișa niciodată.

Mai târziu, în acea zi, când mi-a apărut Khawf și mi-a spus cum îl cheamă, mi-a luat ceva timp să-mi dau seama că doar eu îl vedeam. La început am crezut că am halucinații de la medicamente, că o să dispară odată cu efectul morfinei. Dar a rămas alături de mine, șoptindu-mi lucruri oribile în timp ce eu strigam după mama. N-a plecat nici după ce durerea a mai dispărut, coastele mi s-au vindecat și rănile de pe mâini mi s-au transformat în cicatrici. Curând după aceea, când m-am convins că nu se duce, s-a instalat și panica.

Era o halucinație care venise ca să rămână. Una care de șapte luni încoace, noapte de noapte, smulge fricile din mine, le scoate la

iveală, insuflându-le viață.

Altă explicație nu e. Doar reducându-1 la o chestiune de natură științifică reușesc să-1 înfrunt.

— Orice te face să te simți mai bine, spune zâmbind perfid.

îmi masez cicatricea din spatele capului, simțindu-i marginile tari.

— *Margarete,* murmur. *Margarete, margarete.*

Khawf își dă părul într-o parte și scoate un pachet de țigări din buzunarul de la piept. Cartonul e roșu, aceeași nuanță pe care o au petele de pe umerii lui. Scoate o țigaretă lungă și-o strânge între buze înainte s-o aprindă. Miezul se aprinde, începând să înghită marginile, și el trage adânc un fum în piept.

— Vreau să știu de ce n-ai vorbit cu Am, spune. N-ai promis ieri c-o faci? Așa cum îmi promiți și mie în fiecare noapte?

Vorbește încet, dar asta nu maschează amenințarea care-i otrăvește fiecare vorbă.

Așa a-nceput: câte o remarcă răutăcioasă ici, colo, îndemnându-mă să plec din Siria, până când, într-o zi, a decis că ar trebui să-l întreb pe Am de o barcă. Și îmi tot cere s-o fac de atunci. Uneori, mă-ntreb cum a putut creierul meu să proiecteze pe cineva ca el.

Un fir de sudoare rece mi se prelinge pe gât.

— Da, îngaim drept răspuns.

Scutură țigara și scrumul cade, dispărând înainte să atingă podeaua.

— Ce s-a întâmplat?

O fetiță de cinci ani cu părul șaten și cârlionțat a murit împușcată în inimă de un lunetist în timp ce eu îl salvam pe fratele ei mai mare de la septicemie. *Au nevoie* de mine.

- Ăăă..., nu am putut.

Mijește ochii.

— N-ai putut, repetă sec. Să înțeleg că vrei să sfârșești strivită sub ruinele casei ăsteia. în viață, rănită și sângerând. Să nu vină nimeni să te salveze pentru că... cine să vină? Cu mușchii ăia atrofiați de malnutriție abia poți să ridici trupurile, d-apăi beton. Sau poate vrei să fii arestată. Să te ducă unde sunt tatăl tău și Hamza. Să te

violeze și să te tortureze pentru niște răspunsuri pe care nu le ai. Să te momească militarii cu moartea drept recompensă, nu pedeapsă. Asta vrei, Salama?

Mă-nfior până-n măduva oaselor.

-Nu.

Suflă ultimul fum și strivește mucul cu tocul pantofului său Oxford. Apoi trece pragul și se pune în fața mea. Ridic capul să-l privesc. Ochii lui sunt reci ca fluviul Orontes în luna lui decembrie.

— Atunci, „n-am putut" nu e de ajuns, spune el. Ai promis că vorbești cu Am de o barcă. De trei ori a trecut pe lângă tine și n-ai făcut-o. Buzele i se transformă într-o linie subțire și un mușchi i se zbate pe maxilar. Ori vrei să revenim la propunerea mea?

— Nu! strig. *Nu!*

Mi-ar putea altera complet realitatea doar pocnind din degete, dezlănțuind halucinație după halucinație, arătând tuturor că fațada pe care mi-am construit-o este croită din rămurele fragile în fața unui vânt furtunos. Doctorul Ziad nu mi-ar mai permite să lucrez la spital. Nu dacă reprezint un pericol pentru pacienți. Am nevoie de spital. Am nevoie de spital ca să-mi aline durerea.

Să-mi țin mâinile ocupate ca să nu-mi urle mintea până răgușește. *Să salvez vieți.*

Mai rău, aș apăsa-o pe Layla cu și mai multe griji și anxietate, afectând și sănătatea ei, și pe a copilului. Nu. O să suport totul pentru ea. O să mă înec în propriile lacrimi, o să-i ofer sufletul meu la schimb ca să fie Layla în siguranță știind că eu sunt bine.

Așadar, Khawf a promis să mă lase în pace pe timpul zilei și să se limiteze la noapte, doar atunci să-mi arate grozăviile lui. Departe de ochii tuturor.

Colțurile gurii i se ridică într-un zâmbet hain.

— E ultima ta șansă, Salama. Dacă nu vorbești mâine cu el, jur că îți voi face lumea bucăți.

Mă cuprinde un val de mânie, deși inima îmi bubuie în piept de frică. E adevărat, subconștientul meu mă are la degetul mic; totuși, este subconștientul *meu*.

— Nu e așa simplu, Khawf, scuip, îndepărtând din minte expresia băiețelului care strângea în brațe trupul micuț al surioarei lui. E atât de *micuț*. E posibil ca Am să nu aibă nicio barcă. Și chiar dacă ar avea, poate fi atât de scump încât să nu ne putem permite. Și-atunci singura cale ar fi să pornim pe jos spre Turcia. Ceea ce ne-ar transforma într~o țintă perfectă pentru soldați. Și asta *dacă* Layla supraviețuiește unui drum atât de lung pe jos.

Ridică din sprâncene amuzat.

— De ce alegi să ignori promisiunea pe care i-ai făcut-o lui Hamza, că o s-o iei pe Layla de aici? Spitalul îți provoacă sentimente contradictorii care-ți aduc haos în suflet. Când, de fapt, e foarte simplu: ai făcut o promisiune și acum dai înapoi. Toate bâlbâielile astea nu sunt decât scuze ca să nu te simți vinovată. N-ai da orice să o știi pe Layla în siguranță?

îmi îndepărtez privirea și-mi bag mâinile adânc în buzunare, afundându-mă în saltea.

— Amintirea asta, spune îndreptându-și umerii și rânjind, ar trebui să te ajute să iei o decizie.

N-apuc să strig, că pocnește din degete.

Nasul mi se umple de parfum de mentă și scorțișoară, iaurt și carne pe foc, și mă cuprinde nostalgia. Ezit o secundă înainte de a deschide ochii. Când o fac, nu mă mai aflu în camera mea mucegăită, ci acasă. Acasă *la mine*.

Bucătăria e exact cum mi-o aminteam. Pereții de marmură bej și cafeniu împodobiți cu rame ce conțin texte în limba arabă și lămâi aurii pictate. Spațiul de sub tejghea cu oalele și cratițele noastre aranjate ordonat. Masa din bucătărie acoperită cu satin alb brodat cu flori de crin. în jurul mesei se află patru scaune de lemn, iar în centrul ei, dintr-o vază de cristal, se înalță orhidee. Orhidee albastre. Le-am cumpărat pentru o vizită care trebuia să aibă loc ceva mai târziu... azi. întotdeauna cumpăram orhidee albastre când aveam musafiri.

Când mă întorc în stânga, mama stă lângă mine, cu ochii pe shish barak[1], amestecând în cratiță cu o lingură de lemn. Buzele i se mișcă în rugăciune.

— Veghează asupra lor. Veghează asupra băieților mei. Adu-mi-i acasă în viață și sănătoși azi. Protejează-i de cei care le doresc răul.

Stau neclintită, cu inima sfâșiată în două.

Mama e lângă mine.

Lacrimi mute mi se scurg pe obraji, mă copleșește nevoia de a mă arunca în brațele ei. O vreau pe mama mea. Să mă scape de tristețe, să mă sărute și să-mi zică *ya omri* și *te'eburenee. Viața mea* și *să mă îngropi tu pe mine.*

în schimb, o ating ușor pe braț. Ridică la mine ochii injectați, cu mintea aiurea, apoi un zâmbet obosit îi apare pe buze și înțeleg acum cât de profund a schimbat-o războiul ăsta. Chipul ei ca la 35 de ani, care părea să nu îmbătrânească, e împovărat de griji, iar rădăcinile părului ei brun sunt albe. întotdeauna dichisită și aranjată, mama nu lăsa niciodată rădăcinile albe nevopsite. Pometii i s-au ascuțit, umbre întunecate care nu fuseseră niciodată acolo i-au apărut sub ochi.

— Te'eburenee, o să fie bine. Insh'Allah[2], șoptește, cuprinzându-mă cu un braț să mă strângă la pieptul ei. îngroapă-mă tu pe mine înainte să te îngrop eu pe tine.

Așa am făcut.

— Da, mama, spun cu glasul sugrumat, topindu-mă în îmbrățișarea ei.

— O, Saloomeh, strigă Hamza, intrând împreună cu tata din sufragerie.

Mai că îmi scapă un strigăt. Sunt aici. Hamza are ochii de culoarea mierii, ca ai tatălui nostru, și sunt plini de viață. Amândoi poartă peste paltoane steagul revoluției siriene atârnând pe un umăr. Cu o singură răsucire steagul se poate transforma în șireang.

— Doar nu te pui pe bocit?

Nu-1 întreb pe Hamza unde-i Layla, știu deja că e la ei acasă, că-1 așteaptă. Dar azi nu va mai ajunge la ea.

— Hamza, las-o pe sora ta în pace, spune tata, îndreptându-se spre mama care-1 sufocă pe loc într-o îmbrățișare, iar el o cuprinde cu brațele, șoptindu-i ceva la ureche.

Nu suport să asist la scena aceea, așa că mă întorc cu spatele.

— Pleci acum? îl întreb pe Hamza cu glas spart. Ca să mă uit la el trebuie să dau capul pe spate. N-am mai făcut-o de șapte luni.

Hamza îmi zâmbește cu blândețe.

— Protestul se ține după rugăciune, așa că trebuie să ajungem acolo devreme.

Mă abțin să nu mă tânguiesc. Abia împlinise douăzeci și doi de ani, tocmai terminase Medicina și aplicase pentru un post de rezident la spitalul Zaytouna. Nu știa că va deveni tată. S-ar mai fi dus la protest dacă ar fi știut?

— N... nu te duce, mă bâlbâi.

Poate că de data asta halucinația va avea un final fericit. Poate reușesc să schimb situația.

— Te rog, nici tu, nici tata. Nu vă duceți azi!

Hamza zâmbește.

— Așa zici mereu..

îl apuc strâns de braț, încerc să-mi întipăresc în minte umbra de barbă, gropița care-i apare pe un obraz când zâmbește. Este ultima mea amintire cu fratele meu. Cu vremea, amintirile se degradează și știu că-i voi uita trăsăturile. Că voi uita părul negru al tatei, presărat cu argintiu și strălucirea blândă din ochii lui. Că voi uita că Hamza e cu două capete mai înalt ca mine și că amândoi avem părul castaniu. Că voi uita gropițele din obrajii mamei și zâmbetul ei care luminează lumea întreagă. Fotografiile noastre de familie au rămas îngropate sub dărâmăturile acestei clădiri și nu le voi regăsi niciodată.

— Hei, Salama, de ce te comporți așa ciudat? spune și-apoi clatină din cap când vede lacrimile din ochii mei. Promit că ne întoarcem, adaugă apoi cu blândețe în glas.

Simt că n-am aer. Știu deja ce urmează să-mi spună. Mi-am repetat în minte conversația asta de atât de multe ori până când cuvintele au început să se amestece unul cu celălalt.

— Dar dacă nu mă întorc...

Inspiră adânc, luându-și o expresie serioasă.

— Salama, dacă nu mă întorc... să ai tu grijă de Layla. Să te asiguri că ea și mama sunt bine. Să te asiguri că rămân în viață, că sunt în siguranță.

înghit cu greutate.

— Ți-am promis deja asta.

Când oamenii au inundat străzile la primul protest, Hamza m-a luat imediat deoparte, cerându-mi să-i promit exact același lucru. Dintotdeauna a avut o intuiție bună, înțelept, în ciuda vârstei. își dădea seama întotdeauna când eram tristă, chiar dacă nu ziceam nimic. Inima lui, moale ca norii, ajungea la toți cei din jur. Știa că mama, în ciuda fricii îngrozitoare, va trebui să fie luată pe sus și scoasă cu forța din Siria, că Layla l-ar fi sfidat dacă îi cerea să fugă, să-l lase în urmă. Dar că eu mă voi asigura că amândouă vor supraviețui. Că voi pune siguranța familiei mele mai presus de orice. Indiferent cât rămânea din ea.

— Mai promite-mi o dată, insistă. Nu pot să mă duc acolo fără să știu sigur. Vreau s-o aud din gura ta.

Mierea din ochii lui arde ca jarul.

— Promit, reușesc să murmur. Cel mai apăsător cuvânt din lume.

Urmează să-mi ciufulească părul, să iasă din casă împreună cu tata și să nu se mai întoarcă niciodată.

Dar n-o face.

Mă prinde cu mâinile de umeri.

— Ai făcut-o?

Mă clatin pe picioare.

-Ce?

Privirea lui dogorește.

— După ce soldații ne-au luat pe mine și pe tata, ai scos-o pe mama din țară? Ai salvat-o pe Layla? Sau ți-ai bătut joc de viața lor?

Tremur până-n măduva oaselor.

— Salama, m-ai mințit?

Chipul său e în agonie. Mă retrag, apăsându-mă cu mâinile pe piept.

— Ai lăsat-o pe mama să moară? întreabă ridicând vocea.

Mama și tata stau alături de el. Sângele se scurge pe partea dreaptă a chipului mamei. Picură pe podeaua din ceramică pe care o lustruia în fiecare zi. Fiecare picătură, un cuțit în inimă.

— îmi pare rău, spun rugător. Te rog. lartă-mă.

— îți pare rău? spune tata încruntând din sprâncene. Ai lăsat-o pe mama ta să moară. O lași la Layla să moară. Pentru ce?

— Poate că mama o să te ierte, spune Hamza. Dar eu nu. Dacă Layla va avea de suferit din pricina alegerilor tale, Salama, nu te voi ierta niciodată.

Mă prăbușesc la pământ, plângând.

— îmi pare rău. lartă-mă.

— Nu e de ajuns, spun toți într-un glas.

Podeaua se cutremură sub mine, cârceii de viță-de- vie mi se înfășoară în jurul gleznelor, trăgându-mă sub plăcile de ceramică. Bucătăria, casa mea se sfărâmă, iar eu mă prăbușesc în abis, urlând. Mă lovesc cu spatele de o placă din piatră, mă chinui să trag aer în piept. Când deschid ochii, cerul albastru de deasupra mea e plin de fum de la o clădire în flăcări.

Oxigenul nu-mi mai ajunge la plămâni și tușesc, tremurând, apoi mă ridic în picioare. In fața mea se află clădirea cu șapte etaje pe care o numesc acasă. Pe balconul de la etajul șase se văd rufe întinse la uscat, iar pe balustrada celui de dedesubt atârnă mândru steagul revoluției siriene. Flutură în vânt, mai să-și ia zborul de-acolo. Dar Hamza l-a prins bine în ambele părți ca să fie sigur că rămâne la locul lui. După ce a fost arestat, împreună cu tata, pe mama n-a lăsat-o inima să-1 ia de-acolo.

Nu se simte nicio adiere de vânt. Știu unde sunt fără să fie nevoie să-ntreb. Khawf m-a târât în viitor, o săptămână mai târziu, este una dintre cele mai urâte zile din viața mea.

Mama.

— Nu, gem. Nu.

— Nu poți s-o salvezi, spune Khawf, aflat la mică distanță de mine. E moartă deja.

Clădirea în care locuiam e la cincisprezece pași de mine. Pot s-o fac. Pot s-o salvez.

— Mama! strig, alergând spre ea. Ieși din casă! Ieși din casă! Vin avioanele!

Dar e prea târziu; sunt mai rapide decât glasul meu. Bombelor nu le pasă că înăuntru se află oameni inocenți. Sunetul ascuțit îmi răsună în urechi în timp ce strivesc clădirea, transformând-o în

fragmente însângerate. Unda de șoc nu mă aruncă pe spate. Clădirea este distrusă până la temelii, iar eu mă aflu lângă trupul mutilat al mamei. Nu purta hijabul; părul ei castaniu e gri de la praf, capul, îndoit într-un unghi nenatural. Și sânge. E atât de mult sânge la picioarele mele goale încât mirosul său metalic îmi provoacă greață.

Urlu, cad în genunchi, îi strâng trupul, lipindu-1 de al meu, încă viu. Mâinile îmi tremură necontrolat în timp ce încerc să-i îndepărtez părul lipit de obraji, dar tot ce reușesc să fac e să-i întind și mai mult sângele. Câțiva stropi îmi ajung în gură.

— *Mama!* Oh, Doamne, nu din nou! *Nu din nou!*

Mă țintuiește cu ochii lipsiți de viață.

— De ce nu m-ai salvat? șoptește mama cu privirea goală. De ce?

— îmi pare rău, spun plângând cu sughițuri. Te rog, te rog, iartă-mă!

Lacrimile mele îi picură pe față, buzele mele o imploră să se întoarcă și o strâng în brațe. în ciuda sângelui ei care ne acoperă pe amândouă, încă miroase a mama.

— S-a dus, Salama, spune Khawf în spatele meu. Uite, tu ești acolo.

Mă uit în direcția pe care mi-o indică. lată-mă, printre dărâmături și filmul rămas în urma bombei, cea care am fost. Are obrajii plini, o expresie în ochi care denotă că începe să înțeleagă durerea care o va însoți pentru totdeauna. Are doar șaptesprezece ani, iar acesta este doar începutul ororilor la care va asista. Tușește, cu hainele și hijabul zdrențuite, încercând să se târască spre cadavrul mamei, dar mușchii îi cedează, cade la pământ și își pierde cunoștința.

Furia și tristețea mi se împletesc în inimă, agățân- du-mi-se de oasele în deteriorare.

— De-ajuns, mă vait, strângând-o și mai tare pe mama. Du-mă înapoi.

Khawf se ghemuiește lângă mine, ștergându-mi o picătură de sânge de pe obraz, și zâmbește. Praful nu ajunge la el, hainele sale rămân impecabile. Cu toate astea, petele roșii de pe umerii lui sunt mai mari acum, nu știu dacă am vedenii, dar parcă i se scurg pe rever.

Pocnește din degete și mă aflu din nou la mine în pat, iar urmele de funingine și sânge au dispărut. Clipesc, pri- vindu-mi mâinile pline de crăpături și cicatrici, tulburată că nu mai simt trupul mamei în brațe. Urma lacrimilor de pe chipul meu încă umed sunt singura dovadă a ceea ce am trăit.

Khawf oftează din rărunchi, având chipul palid extrem de satisfăcut, și se retrage la fereastră.

— Dacă vei continua să te încăpățânezi, data viitoare acela va fi corpul Laylei. Scoate o altă țigară. Ți-ai încălcat deja jumătate de promisiune. Vrei ca moartea Laylei să te distrugă definitiv?

Corpul mă trădează, tremură tot, mă agăț cu disperare de pătura zdrențuită să-l ascund.

Suflă un nor de fum gri care alunecă în valuri spre podeaua ponosită, dispărând înainte să o atingă.

— Pe zi ce trece îți mor din ce în ce mai mulți pacienți. Fiecare dintre ei, un nou regret în inima ta. Te va distruge să rămâi aici, chiar dacă Layla supraviețuiește.

— Pleacă, mă smiorcăi, urându-mi creierul pentru că îmi face asta.

— Nu-mi place să fiu tratat ca un fraier, Salama, murmură el. Dă-mi ce-ți cer și atunci poate te voi lăsa în pace.

Mi s-a uscat gura și semilunele pe care singură mi le fac cu unghiile în palmă încep să mă doară. în loc să-i răspund, mă întorc cu spatele. Simt cum creierul se lovește de pereții craniului. Ochii îmi cad pe sertarul închis al noptierei de lângă pat unde țin ascunsă rezerva mea de Panadol. Strâng pastilele de prin iulie, le țin pentru momentul în care Layla va intra în travaliu. Preț de o clipă mă simt tentată să iau una. Dar decid să n-o fac. Nu știu dacă vom avea acces la medicamente, oriunde ne-am afla când se va întâmpla.

— *Iasomie. Iasomie. Iasomie...,* repet în șoaptă de atât de multe ori încât pot jura că încep să-i simt parfumul, întocmai ca atunci când mă lua mama în brațe.

A doua zi dimineață, o sărut pe Layla pe obraz și plec la spital. Nu știm niciodată dacă ne vom mai revedea. Fiecare clipă este un adio.

3

— Să vorbești cu Am.

Zâmbetul ei este cald și mă duce cu gândul la Hamza.

Dau din cap că da, incapabilă să scot o vorbă, și mă strecor afară pe ușă, încuind-o în urma mea.

Spitalul se află la cincisprezece minute de mers pe jos de casa Laylei. Era un avantaj de care Hamza abia aștepta să se bucure, pentru că nu ar fi fost nevoie să meargă cu mașina: un tânăr medic care-și făcea rezidenți- atul în spitalul din cartier. De când a învățat să citească, la vârsta de trei ani, mama și tata și-au dat seama că fiul lor este un geniu. S-a înscris mai devreme la școală, a trecut cu brio prin gimnaziu și liceu și a putut să-și aleagă una dintre multele universități la care a fost admis. A decis pentru cea din Homs ca să fie aproape de familie. Dar eu știam că, de fapt, voia să fie aproape de Layla, să-și poată începe viața alături de ea.

Acum ocup eu postul care ar fi trebuit să fie al lui.

Și care mă depășește. Farmaciștii scriu rețete, nu fac operații. Asta ar fi trebuit să fiu după absolvire. Sau cercetător. Nu chirurg. Nu sunt făcută să tai came vie, să cos răni, să amputez membre, dar am devenit cea care face toate astea.

Homs, orașul care se întinde în jurul meu când ies din casă, pare scos din cărțile de istorie. Câte orașe nu au cunoscut de-a lungul vremii camagiul din fața ochilor mei! Aceeași poveste, alt loc. Sunt

sigură că spiritele martirilor rătăcesc prin case și pe străzile abandonate, trecân- du-și degetele pe steagurile revoluției desenate pe pereți. Oamenii rămași în viață stau afară, pe scaune de plastic, înfofoliți în paltoane, cu fulare în jurul gâtului. Azi văd copii jucându-se cu te-miri-ce au reușit să găsească printre dărâmături. O bătrână le strigă să fie atenți la cioburile care se întind ca niște covoare. Când îmi vede halatul, zâmbește larg arătându-și dinții lipsă.

— Aliah ma'ek! *Dumnezeu să te păzească.*

Zâmbesc timid, salutând din cap.

Spitalul nu a rămas imun la infecția numită dictatură, iar zidurile exterioare decolorate, roșu și galben, sunt dovada. Praful de sub talpa tenișilor mei e îmbibat de sângele răniților care sunt aduși aici zi după zi.

Ușile stau mai tot timpul deschise, iar azi nu fac excepție. E aglomerat, ca de obicei, pereții fac ecou gemetelor și strigătelor răniților.

Aparatura chirurgicală și medicamentele sunt mereu la nivel critic, iar efectele se văd pe fețele trase care zac pe paturile din jurul meu. în ultima vreme am început să folosesc soluție salină și să le spun pacienților că e anestezic, în speranța că mă vor crede și că va funcționa ca placebo. Mi-aduc aminte că am citit un articol despre placebo în primul an de facultate care vorbea despre succesul procedeului. Era pe vremea când mă ghemuiam într-un colț pe scările bibliotecii cu termosul plin ce ceai *zhoorat*[3] ca să-mi recitesc notițele de la cursuri.

Mă pierdeam cu orele cu nasul în cărți până apunea soarele și apărea Layla. Mă trăgea de nas ca să-mi atragă atenția.

în ciuda resurselor lipsă, spitalul nostru se descurcă mult mai bine sub protecția Armatei Siriene Libere decât cele din regiunile controlate de militari.

Am auzit povești de la cei capturați de soldați. Pacienții spitalelor nu mor din pricina rănilor pe care le-au suferit în timpul protestelor, ci din cauza a ceea ce li se face acolo, în spital. Noi suferim consecințele asediului, dar demonstranții răniți sunt legați la ochi și torturați, cu gleznele legate în lanțuri de pat. Uneori, se aplică același tratament și medicilor, și asistentelor.

Aici, la noi în spital, paturile sunt lipite unul de celălalt, familiile stau în jurul pacienților, obligându-mă să mă strecor printre ei să pot întreba pacientul cum se simte. Domnul doctor Ziad vine în pas grăbit spre mine, atent să nu calce în picioare nenumărații pacienți întinși de-a lungul podelelor; sunt cei singuri pe lume, fără familie. Nici măcar un pat nu au. Părul grizonant e ciufulit, ridurile din jurul ochilor căprui, mai adânci decât de obicei. A acceptat postul de șef al serviciului de chirurgie după ce colegul care l-a precedat a murit în timpul unui raid, înainte de asta era un medic endocrinolog cu program de lucru redus, pe care și-1 stabilea singur, pregătindu-se încet, încet să iasă la pensie. Când au început protestele, și-a trimis imediat toată familia în Liban, iar spitalul local a devenit casa lui. A fost obligat să devină chirurg, exact cum mi s-a întâmplat și mie.

— Sosesc pacienți. S-a raportat un atac cu bombă la Al-Ghouta. Douăzeci de victime. Cei șaptesprezece răniți sunt aduși aici, spune.

Fiind șeful Chirurgiei, are contacte cu Armata Siriană Liberă, care-i pune la dispoziție orice informație reușește să obțină ca să-1 ajute să salveze cât mai multe vieți.

Pentru o clipă, inima-mi crește de ușurare. Este în partea opusă a cartierului meu. La jumătate de oră cu mașina. Layla e în siguranță. Dar mă pleoștesc imediat. Bombe înseamnă că pe ușile astea poate intra orice. Oameni cu intestinele pe-afară, înnodate între ele, arși, oameni care și-au pierdut unul sau mai multe membre...

Aștept la intrare alături de doctorul Ziad, ce recită în șoaptă versete din Coran despre pace sufletească și mila lui Dumnezeu. Mă ajută și pe mine, îmi oprește șuvoaiele de sudoare rece care mi se preling pe spinare. Ușile se vor deschide larg dintr-o clipă în alta.

Dintr-o clipă într-alta.

Khawf își face apariția lângă fereastra din fața mea. Costumul de pe el strălucește în ciuda luminii slabe din spital. Are părul dat pe spate, nicio șuviță nelalocul ei. Rânjește la mine. Khawf adoră spitalul. Știe că mi-e frică să nu fie al Laylei următorul trup mutilat pe care-1 îngrop și că asta ar clătina decizia mea de a rămâne. Știe că până la urmă aș pleca din Siria.

Auzim strigătele înainte să se deschidă ușile, iar asta ne oferă o fracțiune de secundă să ne pregătim. Nu contează de câte ori văd scena asta, nimic nu mă poate pregăti să văd o ființă omenească chinuindu-se pentru o gură de aer. Nu e normal așa, n-o să fie *niciodată*.

— Salama, preia mai întâi copiii, spune repede doctorul Ziad alergând deja spre pacienți. Nour, asigu- ră-te că nu pierde sânge niciunul. Mahmoud, asigură-te că nu rămân fără pansament. Folosește cearșafuri dacă e nevoie. La treabă!

Cinci dintre victime sunt transportate pe targă, pe restul îi car voluntari aflați la fața locului. în jurul lor se adună o mulțime uriașă de oameni, strigând, urlând. Doctorul Ziad continuă să dea ordine restului personalului strigând, iar eu sunt, din nou, recunoscătoare pentru calmul de care dă dovadă în fața acestor atrocități. El ne ține cu picioarele pe pământ. El este motivul datorită căruia suntem capabili să salvăm vieți.

Khawf stă drept, urmărind cu un zâmbet satisfăcut cum se declanșează haosul, și-ncepe să fredoneze o melodie, una care străbate prin vacarm: „Dulce-i gustul libertății", imnul protestatarilor. Dar n-am vreme să-1 izgonesc de-acolo. Moartea nu așteaptă după nimeni.

Pentru mine, să bandajez pacienți, să încerc să-i fac bine e și mai greu, și nu doar pentru că trebuie să mă asigur că rămân în viață. Uneori, se uită la mine și cer pe cineva mai în vârstă, un doctor cu mai multă experiență. La început săream ca arsă, încercam să-mi

controlez tremuratul, să bâlbâi o explicație, cum că doctorii sunt ocupați. Că sunt la fel de bună și eu. Dar acum, dacă cineva încearcă să mă facă să pierd secundele prețioase, mă limitez să le spun *ori așa, ori mori.* Așa se decid destul de rapid.

Munca la spital mi-a împietrit și înmuiat inima în feluri pe care nu mi le-aș fi imaginat niciodată.

în timp ce bandajez al cincilea pacient, văd pe cineva care pare disperat, cu o fetiță în brațe. Nu pare mult mai mare ca mine. Abia trecut de vârsta adolescenței. Capul fetiței e căzut într-o parte, sângele i se scurge prin fustă, picurând pe jos. îl urmăresc cu privirea, observând cum lumina pâlpâitoare din spital se reflectă în buclele lui dezordonate, castaniu-roșcate. Băiatul îmi pare cunoscut. Dar n-apuc să-mi dau seama de unde-1 știu, doctorul Ziad mă cheamă să-1 ajut cu alt pacient. Supraviețuitorul are ulna[4] ruptă, i-a sfâșiat brațul. La vederea osului care iese prin piele simt cu mi se ridică bila în gât, arzându-mă. O înghit, simțind că în coborâre îmi arde mucoasa gastrică. Și mă pregătesc să pun osul la locul lui.

în timp ce mă odihnesc după trei operații la rând, îl văd pe Am trecând pe-acolo. Trebuie să vorbesc cu el. Azi.

Și-i simt privirea lui Khawf în ceafă, amenințările lui îmi răsună în urechi.

îți voi face lumea bucăți.

E de neînduplecat în legătură cu plecarea mea din Siria și-ar face orice să se întâmple. îl știu de multe luni, dar n-am înțeles niciodată de ce este așa disperat. însă astăzi, mi se strecoară o șoaptă-n cap. Concluzia la care am ajuns după o conversație cu Layla.

Ce te costă să-ntrebi? Afli niște informații și atât.

Măcar să știm cât costă. Fă-o pentru ea.

— Am, strig fără să vreau și el se oprește, întorcân- du-se spre mine.

— Da? răspunde surprins.

E mai tânăr decât arată, dar cu toate câte se întâmplă, nu-i de mirare că un bărbat de treizeci de ani începe să albească.

— Eu..., ăăă... Mă întrebam, în legătură cu..., mă bâlbâi, dojenindu-mă în sinea mea.

Ar fi trebuit să mă gândesc dinainte ce să spun.

— Vrei o barcă, Salama? spune el, trecând direct la subiect și eu mă-nroșesc la față.

Strâng în jurul meu halatul zdrențuit, mototolind materialul aspru. Mă crede o lașă. Cum să-1 întreb tocmai eu de o barcă? Ultima, singura farmacistă din trei cartiere.

— Asta vrei? repetă, ridicând din sprânceană.

Revăd în fața ochilor expresia îngrijorată de pe chipul lui Hamza.

-Da.

Se-ntoarce să vadă dacă trage cineva cu urechea.

— Bine. Ne vedem peste zece minute pe hol, spune apoi.

Găsesc eu zece minute înainte să vină să mă caute doctorul Ziad sau Nour. Doctorul Ziad îmi zice mereu să mai iau o pauză. Cu toate astea, simt că-mi transpiră

palmele. în zece minute se pot întâmpla foarte multe. O insuficiență respiratorie bruscă, un stop cardiac, vreun pacient care vomită sânge și bilă. Orice. Dar i-am promis lui Hamza. Layla e sora mea, tot ce mi-a rămas din familia mea. E însărcinată cu copilul fratelui meu. Despre care el nu știa și pe care nu-1 va întâlni niciodată. Iar eu trebuie să aflu *măcar* dacă ne putem permite. Și nu vreau nici să-1 provoc pe Khawf. Dacă se ține de amenințările pe care le-a făcut, azi poate fi ultima zi în care mai lucrez la spital.

— Crini de-o zi, murmur îndreptându-mă spre salonul principal, cu ochii plecați la podeaua acoperită de noroi. Relaxează spasmele musculare și crampele. Antidot la otrăvirea cu arsenic. Crini de-o zi. *Crini de-o zi...*

Salonul principal e plin de pacienți. Este publicitate gratis pentru orice ureche dispusă să asculte. Ar afla cine e Am, cu ce se ocupă și ce le promite: șansa la viață.

Am trece pe Ia spital în fiecare zi în căutare de persoane interesate de ce are el de oferit. Toate economiile de-o viață pentru a pleca pe o barcă spre un alt continent despre care mulți dintre noi au auzit doar din cărți. Toată lumea din spital îl știe pe Am, până și doctorul Ziad, care are convingerea profundă că ar trebui să rămână în Siria cât mai mulți oameni. Deși nu încearcă niciodată să oprească pe cineva să plece, dat fiind că el însuși și-a trimis familia departe. Atâta vreme cât Am nu ne stă în cale când încercăm să salvăm un pacient, e liber să folosească spitalul drept vad pentru noi clienți. Și el o face. Se ține departe de toți medicii, concentrându-se pe pacienți. Se asigură că află toți despre succesul traversărilor sale, arătând oamenilor poze cu cei care au ajuns în sfârșit în Europa. N-ar risca nimeni să moară înecat dacă n-ar fi asigurați că treaba asta *a* funcționat. Până la un punct. Fiindcă, în definitiv, chiar și fără dovezi, șansa, oricât de mică, de a supraviețui, este mai bună decât traiul cu frica genocidului.

Cine s-ar urca pe-o barcă șubredă să traverseze marea dacă ar avea de ales?

Printre chipurile obosite îl văd pe Khawf, cu ochii lui strălucitori și zâmbetul atotștiutor.

Poate că dorința lui de a mă frânge doar să mă convingă să mă urc într-o barcă are o explicație științifică: e un mecanism de apărare creat de creierul meu, care încearcă să-mi asigure cu orice preț supraviețuirea. Chiar și așa, tot mi se strânge stomacul de teama ororilor la care vrea să mă supună.

Zece minute mai târziu, Am mă vede în salonul principal. își face drum cu mâinile prin marea de oameni până ajunge la mine, lângă o fereastră pe jumătate spartă, acoperită cu un cearșaf zdrențuit.

Sistemul meu nervos o ia razna, transmițându-mi prin tot corpul impulsuri electrice pe care nu reușesc să le controlez, orice metodă aș încerca. Mă cuprinde paranoia la gândul că poate apărea doctorul Ziad și-mi afund mâinile în buzunare să-mi ascund tremuratul. Nu cred c-aș fi în stare să continui conversația asta dacă m-ar vedea. întorc spatele alor mei.

— Deci, câte persoane? mă întreabă Am și eu tresar și mă-ntorc spre el.

— Două, spun. Vocea îmi sună străină.

Mă studiază preț de o clipă.

— Asta e toată familia ta?

Inima mi se sfâșie în bucăți, căzându-mi printre coaste.

- Da.

încuviințează, deși expresia lui e impasibilă. Nu e ceva neobișnuit în vremurile astea să ai o familie cu un singur membru.

— Vă duc cu mașina la Tartus, spune de parcă ar vorbi de vreme. De obicei de acolo pleacă barca. După circa o zi și jumătate pe Mediterana ajungeți în Italia. Acolo vă va aștepta un autobuz care vă va duce în Germania. Important e să reușiți să ajungeți în Italia.

Inima îmi tresare la fiecare cuvânt care-i iese din gură. Și în ciuda tonului indiferent, parcă văd călătoria desfășurându-se în fața ochilor mei. Barca legănându-se încet pe marea albastră, valuri spărgându-se pe malul care promite siguranță. Layla, întorcându-se spre mine, un zâmbet sincer pe buze care-mi spune: *suntem în siguranță*. Stomacul mi se încleștează, tânjesc.

Un copil începe să plângă, smulgându-mă din reverie. Dintr-odată, gemetele pacienților devin asurzitoare. Nu. Nu. Cum să mă

gândesc la siguranța mea când am jurat să am grijă de cei bolnavi?

Dar Layla e însărcinată și i-am *promis* lui Hamza. Layla nu ar accepta niciodată să plece fără mine. Cum s-o las naufragiată, singură prin Europa, când abia vorbește două boabe în engleză, ca să nu mai zic de germană sau italiană? O femeie însărcinată și singură pe lume ar fi o pradă sigură. Nu doar în Siria se află monștri.

Sentimentul de incertitudine îmi otrăvește sângele din vene. Tușesc să scap de nodul din gât.

— Cât costă?

Am se socotește.

— Patru mii de dolari. Dacă aveți loc în barcă, că e coadă.

Clipesc de uluială.

— Câââât?

— Eu fac afaceri în dolari. Lira s-a devalorizat. Patru mii de dolari. Două mii de persoană.

Mă albesc la față, gura mi se usucă. E mai mult decât avem noi. Tata a reușit să scoată din cont șase mii de dolari la început, dar aproape toți banii s-au dus când s-a scumpit prețul mâncării. Ne-au mai rămas doar vreo trei mii.

Am observă că mi s-a schimbat expresia feței și pufnește.

— Ce credeai? Că e ieftin să ajungi în Europa? Că e ușor? Aici vorbim despre a scoate pe furiș din țară doi oameni ca să-i ducem pe alt continent. Ca să nu mai zic de mita pentru soldați ca să ajungem până acolo.

Nu-mi mai simt picioarele.

— Nu..., nu-nțelegi. Cealaltă persoană este cumnata mea. E însărcinată în șapte luni. Dacă cheltuie... îi trebuie banii ca să supraviețuiască. N-am destui. *Te rog*.

Cântărește ce i-am spus preț de un moment.

— Patru mii de dolari și treceți în fața celorlalți de pe lista de așteptare. Mai mult nu pot să vă ofer. Nu sta prea mult pe gânduri. Barca nu așteaptă după nimeni, spune și apoi pleacă, lăsându-mă încremenită locului, în timp ce Khawf îl urmărește cu privirea mijind ochii.

Mă întreb ce va face creierul meu cu acest obstacol.

Doctorul Ziad mă găsește stând pe jos într-un colț din salonul de terapie intensivă, legănându-mă cu genunchii la piept, tremurând și plângând, încercând să mă liniștesc. Lângă mine zac două fetițe. Gloanțele le-au ciuruit gâtul. Lunetiștii se instalează pe acoperișurile de la granița dintre posturile militare și zonele protejate de Armata Siriană Liberă. Fetele au vreo șapte ani, hainele rupte și genunchii juliți.

4

Victimele lunetiștilor sunt întotdeauna inocenți care nu se pot apăra. Copii, bătrâni, femei însărcinate. Armata Siriană Liberă l-a informat pe Dr. Ziad că armata le va lua drept țintă ca să se distreze. Era să o pățească și Layla o dată, în octombrie; acum nu mai are voie să iasă din casă. Niciodată. Nu fără mine.

Doctorul Ziad se ghemuiește lângă mine, cu chipul său blajin îmbătrânit de suferință.

— Salama, spune blând. Uită-te la mine.

îmi iau ochii de la chipurile fetițelor, învinețite, cu buzele pline de răni, și mă întorc să mă uit la el. îmi apăs mâinile pe gură, implorându-le să înceteze să mai tremure.

— Salama, am mai discutat despre asta. Nu trebuie să te implici atât de mult. Trebuie să ai grijă și de tine. Dacă lași durerea să te sufoce, nu vei mai fi în stare să ajuți pe nimeni. Nimeni nu ar trebui să aibă de-a face cu ororile astea. Mai ales cineva așa tânăr, ca tine. Privirea i se îndulcește. Ai suferit pierderi pe care nimeni nu ar trebui să Ie sufere. Nu te închide în spital. Du-te acasă.

Mâinile îmi cad în poală în timp ce cântăresc ceea ce mi-a spus. în ultimele șapte luni a devenit ca tatăl meu. Știu că una dintre fiicele

lui e de-o vârstă cu mine și că o vede pe ea în mine. Și mai știu că ei nu i-ar cere niciodată ceea ce se așteaptă să fac eu zi de zi. Să-mi îmbib mâinile în sângele inocenților ca să îl bag la loc în trupul lor. Să asist la orori și să mă întorc a doua zi. O parte din mine, una foarte mică, îi poartă pică pentru asta. Deși face tot ce-i stă în putință să se îngrijească de sănătatea mea, nelăsându-mă să depășesc anumite limite.

îmi înghit nodul din gât.

— Mai avem mulți pacienți...

— Viața ta e la fel de importantă ca a lor, mă întrerupe el pe un ton care nu lasă loc de negocieri. Viața. Ta. E. La. Fel. De. Importantă.

închid ochii, încercând să mă agăț de cuvintele lui, forțându-mă să le cred; dar de fiecare dată când mintea mea încearcă să le înțeleagă, literele îmi alunecă printre degete.

Și cu toate acestea, când doctorul Ziad acoperă corpurile cu un cearșaf alb, mă ridic și picioarele îmi sunt ferme.

Mă trântesc pe canapea, dar Layla nu scoate nicio vorbă pentru o vreme.

Cu ochii închiși revăd conversația cu Am și vocea mi se frânge când îi spun cât costă. îl urăsc. Nu contează viețile inocente atâta vreme cât el își umple buzunarele din suferința noastră. Oamenii care încearcă să scape sunt cei care s-au frânt până la suflet. Caută un colac de salvare, indiferent cât de fragil ar fi el.

— Spune ceva, o implor și deschid ochii când tăcerea se prelungește.

Fixează cu privirea măsuța de cafea din fața ei. Plănu- iește ceva. Apoi face o grimasă.

— N-am nimic de zis. încruntă din sprâncene. însă...

— însă?

— Am putea vinde aurul pe care-1 avem.

își răsucește o șuviță de păr pe deget. Soarele de după- amiază târzie ce se strecoară prin ferestrele pătate se scaldă în mijlocul sufrageriei, transformând covorul arăbesc de la picioarele noastre în

ceva eteric. Urmăresc dansul razelor în jurul umbrei mele proiectate pe plantele verde închis care decorează țesătura. Dacă mă concentrez asupra lor, mă pot preface că totul este bine dincolo de haloul galben, că suntem în siguranță.

Să ne vindem aurul.

Bijuteriile au fost trecute în familia noastră de la generație la generație. Sub suprafața strălucitoare s-a adunat istorie, povești în șiragurile înlănțuite.

După bombardament, când m-am întors la casa noastră redusă la dărâmături, n-am reușit să găsesc nimic de-al meu. Din cauza granitului. Aurul meu este încă acolo, îngropat, dar Layla e aici. Aurul pe care Hamza i l-a dăruit drept zestre.

— Și cine să-1 cumpere? întreb.

Layla ridică din umeri.

— Poate Am acceptă aur în loc de bani.

N-am auzit până acum să-și fi plătit cineva traversarea cu barca cu aur, și sigur nu suntem noi primele care s-au gândit la asta. Și, oricum, nu sunt dispusă să mă despart de aurul Laylei, al familiei mele, în felul ăsta. Nu încredințân- du-1 unui ticălos ca Am.

— N-a zis bani *sau* aur, spun trăgând de firele care ies din țesătura canapelei. Ar fi zis dacă accepta aur.

Layla mă urmărește cum trag de firele acelea.

— Deci nu vrei să încerci să-l întrebi? spune în cele din urmă.

— O să mă târguiesc eu cu el.

își mușcă buza de jos, apoi izbucnește în râs.

— *Te târguiești tu cu el?* repetă. Unde te crezi? La piață la Al-Hamidiyah?

Arăt cu degetul la rama din mahon a tabloului pictat de ea. Mereu mi-a plăcut să stau să-l privesc. Un cer albastru întunecat amestecându-se la orizont cu marea de culoare metalică. Habar n-am cum a reușit Layla să capteze totul atât de clar, de zici că e o fotografie și apa ar sta să se scurgă pe marginile ramei, până pe covorul de pe jos. Norii sunt încremeniți, înghesuiți, așa cum e cu câteva clipe înainte de o furtună.

— Cine l-a convins pe omul acela să-ți dea rama la jumătate de preț? o întreb încrucișându-mi brațele pe piept. Rama aia minunată?

Tu l-ai convins?

Layla zâmbește.

— Nu, tu.

— Da, eu. Deci... O să mă târguiesc eu cu el.

Dar nu-i dezvălui și restul de gânduri. Că încerc doar să-i fac pe plac. Că sunt sfâșiată între datoria față de fratele meu și datoria mea față de spital, că funiile care mă leagă și de o parte și de cealaltă încep să se deșire la capete. Și că nu știu care va ceda prima.

Deși, uneori, felul în care mă privește mă face să cred că știe toate astea.

— Vorbești despre Germania ca despre tărâmul unde visurile noastre se vor îndeplini.

Privirea mi se întoarce la tablou. Pare atât de real.

— Nu vorbim limba. Abia ne descurcăm în engleză și n-avem nido rudă acolo. O să fim blocate Dumnezeu știe unde și mulți vor încerca să profite de noi. Știi bine că refugiații sunt jefuiți de tot ce posedă. Ca să nu mai vorbim de răpiri.

Pe vremuri, într-o altă viață, îmi doream să-mi petrec un an în Europa. Un altul în State. în Canada. în Japonia. Să-mi plantez semințele pe toate continentele. Voiam să-mi iau mașterul în Botanică, să colecționez plante și flori medicinale din toată lumea. îmi doream ca fiecare loc prin care trec să-și amintească de Salama Kassab, că ea a trecut pe-acolo. Voiam să adun la un loc toate aceste experiențe și să scriu o carte pentru copii plină de magie și de cuvinte care să-1 facă pe cititor să uite de probleme.

~ Și tu? o întrebasem într-o bună zi pe Layla. Tu unde ai vrea să mergi?

Eram la țară la bunicii mei, la casa lor de vară, terminaserăm liceul. Viața de student era la doar două luni distanță. Caisele erau pârguite, ne-am petrecut toată dimineața culegându-le, umplând vreo zece coșuri să le mâncăm și să le dăruim vecinilor noștri.

Luaserăm o pauză și stăteam întinse pe spate pe pătura de picnic, privind norii, soarele se ascunsese după ei și razele colorau cerul în azuriu. Un fluture bătea din aripi și un bondar se

cufundase într-o margaretă. Era o zi calmă, numai bună să visezi și să speri. Să povestești istorii din copilărie.

Layla mirosea o caisă, inspirând adânc parfumul fructului.

— Vreau să pictez Norvegia.

— Toată Norvegia? am râs eu.

S-a întors spre mine, apoi mi-a dat un bobâmac în nas. Am țipat și mi l-am acoperit cu mâna.

— Nu știi să te distrezi.

Layla și-a dat ochii peste cap, iar pe buze avea un zâmbet jucăuș.

— Ba sunt foarte amuzantă, am spus, răsucindu-mă pe partea mea.

Hijabul mi-a alunecat puțin, lăsând la vedere bretonul. Nu era o problemă, eram departe de ochii trecătorilor. Am ridicat din umeri și coada mi-a alunecat într-o parte.

Layla s-a ridicat în capul oaselor, uitându-se înjur. Nu se vedea picior de om. Mi-a scos elasticul, dând drumul la păr.

— Am văzut toate nuanțele de albastru, mai puțin pe cea din Norvegia, a zis încet. Vocea ei s-a pierdut dusă de briză. M-am uitat pe Google și mi s-a tăiat respirația. Vreau să văd cu ochii mei. Vreau să pictez toate nuanțele de albastru și să-mi fie expuse tablourile la o expoziție care să se numească „Tot albastrul din lume". Nu știu sigur.

M-am întors spre ea.

— Ce frumos ar fi, Layla. în stilul „Studio Ghibli".

Ea mi-a zâmbit și a început să-mi împletească părul. Mereu făcea așa când eram stresată.

— Visez la lucruri care mă vor duce departe de aici.

Vedeam întrebarea în ochii ei: o să mă supăr dacă va pleca? Eu și Layla suntem unite de la naștere, ca două siameze. Era ca o soră pentru mine. Ea era singură la părinți, iar eu, singura fată din familie. Ne-am apropiat una de cealaltă singure.

— Salama! l-am auzit pe Hamza strigându-ne de la depărtare. Layla! Yallaf, e gata masa.

Ochii Laylei strălucesc la auzul vocii lui, sare în picioare și aleargă spre el. El o prinde de mijloc, riscând să cadă amândoi.

Mă ridic și eu. Urmărindu-i cu privirea, mă simt ca și cum m-aș afla de partea cealaltă a unei uși dincolo de care nu pot trece.

Layla se încruntă.

-Ceai?

---

5 Vino (n. tr.).

îmi dau seama că am o expresie singuratică și-o înlătur imediat cu un zâmbet.

— Nimic.

Ce griji copilărești aveam pe-atunci. Ce inocente erau visurile noastre.

Acum, în fața mea se află o tânără însărcinată, înfometată, cu ochii parcă prea mari pentru fața ei, în timp ce mie îmi chiorăie stomacul ca o tobă.

— Salama, spune Layla smulgându-mă din reverie. Azi a fost o zi tristă, nu-i așa?

Mă trag de manșetă.

— Fiecare zi este.

Clatină încet din cap și se bate cu palmele pe poală.

— Pune-ți capul aici.

O ascult.

Layla își bagă degetele în părul meu și-ncepe să-1 împletească în codițe. Hijabul meu e abandonat pe lângă canapea și oftez a ușurare simțindu-i atingerea blândă. Burta ei de gravidă e ca o pernă, simt copilul lovind-o în stomac. Singura lui pavăză de ororile acestei lumi sunt un strat de haine, un strat de piele și lichidul amniotic.

— Nu te mai gândi doar la întuneric și la lucruri triste, spune ea. îmi ridic privirea și-mi zâmbește cu căldură. Când faci așa, nu mai poți vedea lumina nici când se află sub nasul tău.

— La ce te referi? murmur.

— Vreau să spun că tot ce se întâmplă acum, indiferent cât de oribil, nu este sfârșitul lumii. Schimbarea e greu de acceptat, și poate fi de multe feluri, în funcție de ce e nevoie să se schimbe. Haide să o luăm științific, cum îți place ție. Când se răspândește un cancer, nu-i

așa că ceea ce trebuie făcut e diferit de ceea ce se face ca să scoți un neg?

îmi vine să zâmbesc.

— De când te interesează pe tine medicina?

Ochii ei sclipesc jucăuș.

— Sunt artistă, studiez viața. Haide, fă-mi pe plac, Salama.

— Păi, zic încet. în cazul cancerului, e nevoie de operație ca să scoți tumoarea, dar e un proces complicat. Este vorba despre șansele de supraviețuire. Afectarea țesutului sănătos. Sunt multe de luat în considerare.

— Și un neg?

Ridic din umeri.

— E de ajuns să-l tratezi cu acid salicilic.

— Și când reușești să scoți tumoarea, când pacientul luptă pentru propria viață, nu este un lucru bun?

încuviințez.

— Nu ți se pare că dictatura din Siria e tot un fel de cancer care crește în trupul țării de zeci de ani și că e mai bună operația, oricât de riscantă, decât să cedezi bolii? Fiind vorba de ceva atât de profund înrădăcinat în cultura noastră, schimbarea n-are cum să fie simplă. Iar prețul de plătit este scump.

Eu tac.

— Avem parte și de lumină, Salama, continuă ea. în ciuda agoniei, *suntem liberi pentru prima dată* de peste o jumătate de veac.

îi simt degetele grele în păr.

— Vorbești de parcă ce-ți dorești este să rămâi aici, spun.

Mă privește ca și cum ar vedea în sufletul meu. Ca și cum ar ști ce ascund în inimă.

— Lupta n-are loc doar în Siria, Salama. Ci peste tot. Ți-am spus, aici începe bătălia. Nu în Germania sau în vreo altă parte.

își alege cu grijă vorbele și fiecare dintre ele mi se strecoară prin canalul auditiv, rezonându-mi în timpan, direct prin celulele nervoase, până la creier. Se așază acolo ca niște mici semințe plantate printre celulele mele.

— Tu cum de nu ești la fel de supărată ca mine? glumesc eu cu jumătate de voce, dar sună plat și mai “adevărat decât aș dori.

Când l-au arestat pe Hamza, Layla a trecut prin două momente de schimbare majoră. în primele cinci săptămâni era de neconsolat. Plângea în hohote până o durea în gât, nu mânca, nu-și făcea duș. Și-apoi, dintr-odată, a devenit iar ea, cea de dinainte. Calmă și iubitoare, cu un zâmbet pe buze care ar fi putut lumina tot orașul nostru.

— în primul rând, nu toată lumea e perfectă, spune ea surâzând.

, Apoi, satisfăcută, continuă:

— Și pentru că văd cât de mult mă iubești tu. Cât de mult te sacrifici. Bunătatea ta. Prefer să mă gândesc la speranță, nu la ce-am pierdut. Inima mea e plină de iubire datorită ție. Tu, care m-ai ajutat atât de mult când... când mi l-au luat.

O lacrimă îi înflorește în colțul ochiului, îi alunecă pe obraz, iar eu o prind înainte să-i ajungă la bărbie. Și-a pierdut părinții când au început să cadă bombele. Și-apoi, în plin doliu pentru familia ei, la nici o săptămână, i-am pierdut pe mama, tata și pe Hamza. Și mai rău, nici nu știm dacă Hamza și tata mai sunt în viață.

Prefer să cred că au murit. Și Layla preferă același lucru. Moartea e un sfârșit mai milostiv decât să trăiești în agonie zi după zi.

— Ce bine-ar fi dacă toată lumea ar fi ca tine, șoptesc.

îi scapă un hohot tremurat de râs, iar eu îi iau mâna și i-o strâng tare, când de-afară încep să se audă bubuituri ca de tunet care ne fac să sărim ca arse. Căldura dintre noi se evaporă, iar aerul devine rece. Layla îmi strânge mâna, închizând ochii. Mă rog alături de ea să nu fie nimic.

Doamne, te rog, fă să nu fie nimic! Să nu fie un raid! Te rog!

Stau cu sufletul la gură și inima bubuind și, pentru că niciun urlet nu sfâșie noaptea, strânsoarea Laylei se relaxează.

— Cred că e doar ploaia, șoptește, încercând să-și ascundă frica din glas.

— Mai bine să mergem să luăm gălețile, atunci.

Mă ridic de pe canapea în timp ce un alt tunet cutremură noaptea. Capul mi se învârtește ușor, lipsit de sentimentul de siguranță pe care mi-1 oferise poala Laylei.

— Și nu uita să te rogi. Când plouă, rugăciunile sunt ascultate, îmi amintește.

O pală de vânt mă izbește când deschid ușa verandei să pun gălețile afară, răcorindu-mi pielea, iar inima mi se potolește din nou în piept. Inspir adânc mirosul de nori joși. Sunt gri și denși, protejându-ne, sper, de avioanele care ne-ar putea distruge viețile.

Ceva mai târziu o ajut pe Layla să se pregătească de somn. Nu mai doarme la ea în cameră. Prea multe îi amintesc de Hamza. Eu nici măcar n-am pus piciorul acolo de când m-am mutat. Nu vreau să văd hainele fratelui meu atârnând pe umerașe în șifonier, ceasul lui preferat pe noptieră, fotografia de la nuntă în care o sărută pe Layla pe obraz cu chipul zâmbitor.

Așa că Layla doarme pe canapea. O acopăr cu perne și pături. Privește în gol, cu mintea departe. Știu expresia aceea. S-a dus undeva în trecut și nu vreau să o smulg din visare. Chiar dacă amintirile dor, sunt singura cale de a revedea oamenii dragi, repetând în minte cuvintele pe care ni le spuneau, lăsând imaginația liberă să le ridice sau coboare glasul după voia inimii. Layla se mișcă din inerție și se întinde pe spate, sprijinindu-se de perne.

în cele din urmă, ochii i se limpezesc și se uită la mine.

— Salama, spune de parcă ar fi uitat că am fost acolo tot acest timp.

— Vrei apă? Un Panadol? Ai putea lua unul acum că ești în trimestrul al treilea, spun.

— Nu, mulțumesc... Copilul e foarte cuminte azi.

— Fetița ta ți-a simțit starea.

— Fetița? spune Layla încet. Chipul i se luminează, încuviințez.

— E fetiță. Presimt.

— Zău? Layla își dă ochii peste cap cu prefăcută neîncredere. V-a învățat să detectați sexul copiilor la facultatea aia a ta?

— Când practici meseria asta de atât de multă vreme, capeți un al șaselea simț când vine vorba de chestiile astea, îi fac cu ochiul.

Crede-mă, doar sunt farmacistă.

Layla zâmbește.

— îmi pun viața în mâinile tale. Și pe cea a copilului meu.

— Prea multă răspundere!

Mă prăbușesc, în joacă, și ea râde.

— Ai ales numele?

— Hmm, când vorbeam cu Hamza despre numele viitorilor noștri copii, el se gândea numai la nume de băieți, întotdeauna și-a dorit un băiat. Mi-a spus că s-ar înmuia prea tare dacă primul lui copil ar fi o fetiță. Că n-ar fi în stare să-i refuze nimic.

— Ah, păi știm amândouă bine că Hamza s-ar face preș pentru fetița lui.

— Tocmai de aceea trebuie să plecăm. N-avem cum să permitem să se nască aici. Dacă am fi doar noi două, Salama, nu mi-aș lăsa niciodată soțul. Dar... e copilul lui. *Copilul* meu.

Inima mi se strânge și-mi fac mâinile pumn.

Lavanda are proprietăți antiseptice și antiinflama- toare. Petale violet. Se poate folosi ca remediu împotriva insomniei. Lavandă. Lavandă. Lav...

— îmi..., îmi spui numele? zic sugrumată de emoție, ' iar ea își pleacă ochii.

— Da, spune după un moment de tăcere. Malik, dacă e băiat. Și dacă e fată...

— Salama, o întrerup.

— De unde știai?

Mă dau înapoi, uluită.

— Ce? Eu glumeam.

— Eu *chiar* o să-i spun Salama dacă e fetiță!

— Păi, normal, de ce nu? Salama e un nume grozav, răspund cu un zâmbet caraghios.

Rade.

— Sunt de acord cu tine.

Mă aplec asupra ei și șoptesc cu gura aproape de burtă.

— Sper să fii fetiță. Te iubesc, micuță Saloomeh.

Durerea din ochii Laylei a dispărut aproape de tot, dar urmele sunt încă acolo. Suficient de vizibile cât să înfigă ghimpii vinovăției

în inima mea. Inspir adânc și apoi expir.

— Noapte bună.

O mângâi pe cap și-i aranjez bine pătura. Drept răspuns, ea mă strânge de mână.

Când, în sfârșit, cade pradă viselor, îmi permit și eu să-mi las temerile libere. Aud întruna în minte cuvintele ei.

îmi pun viața în mâinile tale. Și pe cea a copilului meu.

— Deci? Ce facem? întreabă Khawf din colțul întunecat, iar eu tresar și-mi apăs mâna pe piept, în dreptul inimii.

— *Poftim?*

Iese la vedere, umbrele se scurg de pe el, iar ochii îi sclipesc.

— Ce ai de gând să faci în legătură cu Am?

— Nu știu.

— Cu alte cuvinte, n-o să faci nimic.

— Cu alte cuvinte, nu știu. îmi înghit anxietatea. Lasă-mă-n pace.

Khawf își mușcă interiorul obrazului, privindu-mă din cap până-n picioare, iar eu îmi duc genunchii la gură, să mă fac cât mai mică posibil.

— Am făcut ce-ai vrut, spun. Am vorbit cu Am. Ce vină am eu dacă e așa scump?

Nu-mi răspunde. Doar își scoate o țigară și o pune între buze. Felul în care fumează îmi amintește de bunicul. Când i se punea o întrebare - îl chema Jedo, fie-i țărâna ușoară nu răspundea până nu trăgea un fum. Dar Jedo avea zâmbetul blajin și mă privea cu mândrie, nu semăna niciun pic cu Khawf. Niciun pic.

— Nu, nu este. Dar se pare că ai renunțat deja. Nu i-ai spus tu Laylei că o să negocieri cu el?

Ridic din umeri.

Mă privește fix în ochi.

— Deși entuziasmul tău aparent este admirabil, rânjește el, nu e de-ajuns. *Trebuie* să vă urcați pe barca aia.

— Sunt la capătul puterilor. Ce vrei de la mine, Khawf? întreb ostenită.

Un nor de fum argintiu îl ascunde vederii.

— Cum ce? Să fii în siguranță, desigur. Rânjește. Nu ești tu convinsă că sunt eu fel de mecanism de apărare?

Reușesc să pufnesc, dar sună patetic.

Stă în picioare în fața mea, iar eu, din instinct, mă dau înapoi.

— Salama, ar trebui să fi învățat până acum. Spre deosebire de tine, eu nu obosesc, nu simt durere și nu mă opresc până nu obțin ce vreau. Dacă te lupți cu mine, cu *propria* minte - mișcă din degete, iar eu simt cum pulsul mi se accelerează în timp ce un întuneric negru ca smoala ne învăluie până când nimic nu se mai vede în afara ochilor lui albaștri ca gheața și dinții albi strălucind -, nu vei câștiga.

Nu mai văd nimic. Nu pot auzi vocile plăpânde care protestează afară. Nu mai există nimic, doar Khawf și eu și această gaură neagră. întinde mâna spre bărbia mea. Tresar, dar nu mă atinge. Cu toate astea, puterea lui asupra mea mă face să ridic ochii la el, tremurând, înțepenită locului.

— Eu sunt infinit, iar tu nu, șoptește.

Desenează cu degetul o linie pe gâtul meu, fără să mă atingă, și cu toate astea dinții îmi clănțăne de parcă aș simți lama unghiei sale.

— Găsește un mod de a urca pe barca aia.

Lumina dimineții se revarsă peste trupul meu tremurând. Mă îmbrac, încercând să ignor greutatea prezenței lui Khawf în viața mea. Stomacul îmi chiorăie de foame, membrele mă dor. Dar durerea nu contează atâta vreme cât azi voi reuși să salvez vieți.

Dacă mă pot revanșa pentru tot ce n-am fost în stare să fac. Pentru toate viețile pe care nu le-am putut salva ieri.

Anul petrecut la facultatea de Farmacie nu m-a pregătit pentru toate astea. Și dacă absolveam, tot nu ar fi fost vreo diferență. Nu asta trebuia să fie meseria mea. Cursurile din primul an erau mai mult teorie, iar cursurile practice de la laborator se limitau la a crea simple formule, la a pune bazele pentru anii care aveau să vină.

în prima zi la spital m-am simțit ca un copil aruncat în apă care nu a făcut niciodată cursuri de înot. Am învățat singură să înot, să dau din picioare, să rămân la suprafață înainte ca forța gravitației să mă tragă în jos.

La prânz are loc o catastrofă, o ploaie de șrapnel asupra unei școli primare din apropiere. Sunt atacați copiii.

Lumea încetinește când sunt aduși înăuntru pe tărgi. Picioarele mi-au prins rădăcini în sângele care-mi murdărește adidașii. Mă aflu în mijlocul unui camagiu, privesc cum moartea ia locul vieții. Ochii mei văd fiecare lacrimă plânsă și fiecare suflet care se ridică la Dumnezeu.

Văd un copil plângând după mama lui, care e de negăsit.

Văd un băiețel care n-are mai mult de zece ani, cu buzele strânse, chipul alb ca cearșaful, cu o bucată mare de metal înfiptă în braț. Se strâmbă de durere, dar nu scoate un sunet pentru că nu vrea să o sperie pe surioara lui, care-1 ține de cealaltă mână strigând *te'eburenee*.

Văd doctorii, ultimii rămași în Homs, clătinând din cap la vederea trupurilor mici, fragile, lipsite de viață și trecând la următorul pacient.

Văd fetițe cu picioarele în poziții nenaturale. Și ochii lor care îmi spun că știu deja ce va urma: amputare.

îmi doresc ca tot ce se întâmplă să fie transmis pe fiecare canal de televiziune, pe fiecare telefon inteligent, să se vadă ce permit să se întâmple copiilor.

Un băiețel cu privirea golită începe să cânte, cu ochii în tavan. N-are bluză, părul lui e negru și subțire. Pieptul i se contractă cu fiecare respirație, se chinuie să le dea aer plămânilor. îi văd coastele, le

număr una câte una. Cântă unul dintre multele cântece scrise de rebeli. Vocea sa e liniștită, dar puternică. Plutește deasupra haosului și se îmbibă în pereții spitalului. Dacă acești pereți ar putea vorbi, ce grozăvii ar povesti! Mă duc spre el ca în transă, atrasă de cântecul său. Nu e nimeni alături de el. Nu are răni la mâini sau la picioare. Nu-i curge sânge din gură sau din vreo rană la cap. Nu e o prioritate. Cu toate acestea... îi cuprind mâinile cu ale mele. Sunt reci ca gheața. Haina lui micuță a rămas probabil la școală, sub dărâmături.

— Ești rănit? îl întreb printre lacrimi tăcute.

Nu se oprește din cântat, dar glasul își mai pierde din vigoare. îi iau pulsul; e lent, nenatural. Nu văd nicio rană.

— Ești *rănit?* întreb din nou, îngrijorată.

în ritmul ăsta, inima i se va opri.

Se întoarce spre mine.

— Mă cheamă Ahmad. Am șase ani. Mă puteți ajuta s-o găsesc pe mama? întreabă încetișor.

Ochii săi, de un albastru intens, sunt atât de adânciți în orbite, că mi-e să nu dispară de tot.

E în stare de șoc. îmi scot halatul și-l înfășor în el. îi încălzesc mâinile într-ale mele, sărutându-i-le.

— Da, habibi[5]. O găsesc eu pe mama ta. Poți să-mi spui dacă te doare undeva?

— Mă simt ciudat.

- Unde?

— La cap. Mă simt... somnoros - tușește tare - și pieptul... Nu știu.

Hemoragie internă.

Strig după doctorul Ziad, care mi se alătură degrabă și îi controlează pulsul lui Ahmad. Ahmad îi spune că-i e sete, în timp ce doctorul îi face un control la cap. Senzația de foarte sete înseamnă un singur lucru. Clatină din cap, oftând din rărunchi.

— Ce-nseamnă asta? întreb. Vă dați bătut? îl lăsați așa?

— Salama, nu avem neurochirurg. Nu e nimeni pe aici în stare să opereze o hemoragie cerebrală. Vorbește pe un ton grav, plin de părere de rău.

— Și? îl lăsăm așa să...? protestez fără să pot pronunța cuvântul acela oribil. Nu vreau să-l audă Ahmad.

Doctorul Ziad îi dă părul la o parte de pe frunte. E acoperită de broboane de sudoare. îmi înghit acreala din gât.

— Te doare ceva acum, fiule?

Ahmad dă din cap că nu.

— Adrenalină și șoc. Nu are nevoie de morfină. Nu putem face altceva decât să-i facem ultimele clipe de viață cât mai plăcute.

— Eu îi fac o transfuzie de sânge.

Mă răsucesc pe călcâie să pornesc spre zona unde ținem echipamentele. Am grupa o, sunt donator universal. Avem un dispozitiv manual făcut de doctorul Ziad. îl folosim să donăm sânge pacienților pentru că mașinăriile uneori nu funcționează. Nu cu atâtea pene de curent.

— Pot să-i dau sângele meu. O să-i dau...

— N-ajută la nimic, spune el pe un ton îndurerat.

— *Domnule doctor...*

Dar el ridică din mână, întrerupându-mă.

— Salama, nu-1 ajută la nimic. Crede-mă, dacă mi-aș putea da eu viața ca să-1 știu pe băiețelul ăsta în siguranță, bine și sănătos, aș face-o. Dar nu pot. Nu am cum să-1 ajut, însă o pot ajuta pe fetița aceea ale cărei intestine sunt împrăștiate pe jos. Nu-i putem salva pe toți.

Pleacă înainte să apuc să urlu.

— Mătușică..., începe Ahmad încet, oprindu-se să ia o gură de aer.

— Da, habibi? Mă-ntorc și-i strâng mâinile din nou într-ale mele.

Dacă vei trăi, eu voi avea grija ta, jur. Numai să trăiești. Te rog. Numai să trăiești.

— O să mor? mă întreabă el și nu văd urmă de frică.

Să știe copiii de șase ani ce este moartea? Sau doar copiii războiului? îmi tremură mâinile.

— Ți-e teamă de moarte? îi răspund eu.

— Eu..., tușește și văd o pată roșie pe buzele lui.

Dumnezeule mare.

— Nu știu. Tata a murit. Mama spune că e în rai. O să mă duc și eu tot în rai?

Inspir adânc, tremurând.

— Da, tot în rai. Și-acolo te vei întâlni cu tati al tău.

Zâmbește domol.

— *Alhamdulillah*[6], șoptește. Și ce o să fac în rai, mătușică?

Cum e posibil ca un copil să fie atât de calm în fața morții?

îmi înghit lacrimile, înecându-mă pe dinăuntru.

— O să te joci cât e ziua de lungă. Și-o să ai jocuri, mâncare, dulciuri, mașinuțe și tot ce ți-ai putea dori vreodată.

— Și-o să pot să vorbesc cu Dumnezeu?

întrebarea mă ia pe nepregătite.

— Și... sigur că da, *ya omri*[7].

— Ce bine.

Rămânem în tăcere câteva minute, îi ascult plămânii cedând. Ochii i se începțoșează deja, respiră din ce în ce mai rar.

Mă rog pentru sufletul lui și recit versete din Coran în șoaptă.

— Mătușică..., nu plânge... Când ajung în rai, o să-i zic tot lui Dumnezeu, spune sufocându-se.

Ridic privirea. Chipul său s-a golit de viață. Are ochii sticloși, iar în irisurile albastre zici că sunt prinse steluțe.

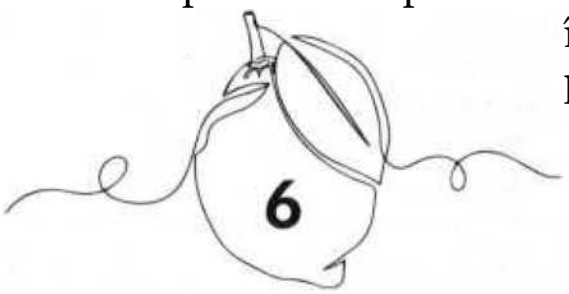

Nu mă mișc de lângă trupul lui Ahmad o vreme îndelungată. Nici măcar nu dau drumul mâinilor lui. Le țin apăsate pe buze, încercând să conving viața să se întoarcă în el. Urechile-mi sunt

surde la zgomotele de fundal. în mintea mea, ca o placă stricată, aud întruna: *O să-i spun tot hii Dumnezeu.*

Mi se ridică părul pe ceafă și simt fiori până-n măduva oaselor. Parcă mă și aștept să lovească mânia lui Dumnezeu.

O mână mă bate pe spate. O ignor. Nici măcar n-aud ce-mi spune persoana respectivă.

- Hei!

Bătăile devin mai puternice, aproape enervante.

Jelesc un băiețel pe care nu-l cunoșteam și pe care l-am dezamăgit.

— *Ce e?* mă răstesc, întorcându-mă.

E un băiat. De vârsta mea sau mai mare. Se vaită și tremură. Mâinile îi tremură spasmodic, și le trece peste chip și peste buclele șatene; ochii lui verzi au în ei ceva sălbatic, îmi pare cunoscut și am nevoie de câteva secunde să-mi dau seama că e băiatul de ieri, care a venit cu sora lui în brațe.

— Te rog..., *te rog*... Trebuie să mă ajuți. Se bâlbâie, umerii i se zgâlțâie.

Tonul vocii sale mă readuce cu picioarele pe pământ. Ahmad a murit, da, dar cei vii sunt încă aici. Transfer jalea în marginea întunecată a minții. Mă ocup mai târziu de ea.

Țâșnesc în picioare.

— Da? Ce s-a întâmplat?

— Sora mea..., *te rog,* am adus-o ieri, după bombardament..., avea o bucată de șrapnel în stomac... a fost scoasă... am dus-o acasă... au zis că nu e loc la spital... au zis că o să fie bine... te rog... doar..., se împleticește, cuvintele sale nereușind să țină pasul cu teroarea.

Pocnesc din degete sub nasul lui.

— Hei! Am nevoie să te liniștești. Inspiră adânc, acum.

Se oprește și încearcă să respire, dar în zadar. Nu reușește să țină aerul în piept suficient de mult timp.

— Sora mea, începe forțându-se să pronunțe cuvintele calm. Pe gât i se vede o venă pulsând. Azi-noapte a făcut febră și nu i-a scăzut toată ziua. Nici după ce i-am dat Panadol. E rău. Foarte rău. A vomitat de trei ori și nu pot s-o aduc aici. De fiecare dată când încerc s-o mișc, urlă de durere. Te rog... *trebuie* să mă ajuți.

îmi dau seama pe loc despre ce e vorba. Fără tragere de inimă, îmi iau halatul de pe trupul micului Ahmad. Nu mă lasă nici să-mi iau adio.

Mă uit în jur să văd un doctor disponibil, dar par toți prinși cu propriii pacienți. Trebuie să mă ocup eu de asta. Când am început să lucrez aici, acum câteva luni, am văzut cum doctorul Ziad se dă peste cap pentru pacienții lui, ceea ce m-a determinat să fac același lucru. în ciuda obiecțiilor sale. Pentru că știu care sunt consecințele dacă n-o fac. Am învățat cum se scoate șrapnelul, cum se cos rănile și-am încercat să țin piept morții de una singură. Am devenit chirurg fără să vreau. Am îndepărtat atât de multe gloanțe, că aș putea face o mașină din ele dacă le-aș topi.

Iau trusa medicală pentru urgențe și fac semn băiatului să mă conducă.

— Unde locuiți? îl întreb în timp ce pășim grăbiți în după-amiaza răcoroasă.

Are ochii antrenați să privească spre cer, spre acoperișuri; se uită după lunetiști și avioane.

— Câteva străzi mai în față. De ce are dureri, domnișoară doctor? Dumneavoastră știți?

Ezit câteva secunde înainte să răspund.

— Cred că a rămas o bucată de șrapnel în rană.

Băiatul înjură printre dinți.

— îmi pare rău.

Clatină din cap.

— Nu trebuie. Spitalul este suprasolicitat, se poate întâmpla, înțeleg. Măcar e doar o bucată.

Sper să fie doar una.

— Câți ani are?

— Nouă.

La naiba! Probabil malnutrită și *extrem de vulnerabilă la infecții*

— Trebuie să ne grăbim.

Iuțim pasul, iar eu îl urmez pe vechile alei ale orașului nostru distrus. Pe-afară se văd câteva persoane, prinse în conversație sau la coadă la brutărie.

— Eu sunt Kenan, spune brusc, iar eu mă întorc distrasă spre el.

-Ce?

— Kenan, repetă el, cu un zâmbet timid.

— Salama, spun eu.

Numele îmi sună cunoscut, ca și cum l-aș fi auzit odată, în vis.

Dar înainte de a apuca eu să deslușesc senzația aceea cunoscută, se oprește. în fața noastră se află o clădire.

Sau ce a mai rămas din ea. Ca toate clădirile din jur, e afectată de lovituri de obuze și urme de gloanțe. Zugrăveala e cojită și cade, strat după strat. Are cinci etaje și, fusese probabil, maro la culoare.

Kenan deschide încet ușa din față și-mi aruncă o privire ezitantă. Mă-ncrunt, fără să pricep. I se schimbă mina cu totul, ca și cum s-ar rușina. Urcăm pe scările din ciment, cu marginile ciobite, până la etajul doi. Ușa lor e din lemn, veche și dă direct spre sufragerie, care arată de parcă acolo ar fi explodat o bombă de mici dimensiuni. Mobilă ruptă, pereți deteriorați, covoare prăfuite, jerpelite, în partea opusă, balconul e într-o stare care mă lasă înmărmurită. Nu doar că e pe jumătate distrus, bucăți întregi din el au căzut în stradă. O gaură imensă lasă rafalele de vânt de iarnă să pătrundă în interior înghețându-i pe cei care locuiesc acolo. Dacă te apropii, riști să te prăbușești.

Kenan strigă și cineva se apropie în fugă, unul dintre frați, bănuiesc. E tânăr, în pragul adolescenței. Are bluza găurită într-o parte și blugii îi atârnă pe el.

Aud gemetele surorii sale, zace pe jos, în sufragerie. Trebuie să mă mișc repede. Kenan se prăbușește în genunchi lângă ea, o întreabă dacă e bine, șoptindu-i vorbe de dragoste și încurajare. Băiatul mai mic stă în pragul ușii, mișcă din degete și aruncă priviri îngrijorate spre fetiță.

— Lama, ea este doctorița. O să te ajute.

Fetița inspiră cu greutate, apoi încuviințează. Are fața schimonosită de durere. Mă așez lângă ea.

— Lama, scumpa mea. Vreau să te ajut, dar mai întâi trebuie să mă ajuți tu pe mine. Da?

încuviințează iar.

— I-au făcut transfuzie de sânge ieri la spital? îl întreb pe Kenan, scoțând din trusă instrumentele de care am nevoie.

— Da, spune el pe nerăsuflate. I l-a donat unul dintre doctori. Cred că zero negativ.

încuviințez și o desfac la bluză. Are pielea translucidă, coastele îi ies în evidență exact ca lui Ahmad. Nu pot permite lacrimilor să-mi încețoșeze privirea, așa că-mi impun să nu plâng. Kenan o ține de mână vorbindu-i tot timpul, să-i distragă atenția de la durerea agonizantă. Țipă de durere când îi dau jos bluza îmbibată de sudoare. îi pun palma pe fruntea fierbinte.

— Lama, unde te doare?

— La... burtă, gâfaie ea, cu sudoarea curgându-i pe obraz.

îi tai pansamentul cu multă grijă și-i spun:

— O să te apăs cu mâna pe burtă. Când te doare foarte tare, să-mi spui.

Dă din cap că da. Kenan îmi urmărește fiecare mișcare cu ochii plini de lacrimi. Sunt uluită de calmul de care dau dovadă. în clipa în care-o ating pe burtă, urlă.

Rahat.

Aplic presiune, iar ea țipă și mai tare.

Margarete. Margarete. Margarete, repet în gând, concentrându-mă să nu-mi tremure mâna.

— Ce faci? spune Kenan cu vocea îngroșată de plâns.

— Trebuie să identific locul unde se află șrapnelul.

Lama continuă să țipe, dar nu mă pot opri. Trebuie să simt marginea metalică sub palmă.

— îi faci rău! urlă el.

îl reduc la tăcere din priviri, cum făcea mama.

— Tu crezi că eu vreau să fac asta? Trebuie să simt undee!

Kenan tace, dar ochii îi ard de mânie.

— E plină de răni și cusături. Nu-mi pot da seama care e provocată de șrapnel. De aceea fac așa.

încuviințează, cu chipul alb ca un cearșaf.

— Lama, trebuie să-mi spui când te doare mai tare, da? Ești foarte curajoasă și știu că acum vei fi și puternică. Da?

închide strâns ochii și lacrimile i se scurg pe obraji. Dă din cap că da.

~ Bravo.

Apăs încet, trasând o linie pe abdomenul ei. Strânge din dinți, dar nu mai țipă, însă dă aerul afară din piept în suflări scurte până ajung în zona de sub buric.

— Aici! țipă ascuțit.

Mă opresc pe loc. Am simțit marginea înainte să-mi spună ea.

— Bravo, Lama. Inspir adânc, încercând să vorbesc cât mai calm. Ești uluitoare. Acum, tot ce ne rămâne de făcut este să scoatem șrapnelul.

— Fă-o, spune Kenan.

— Doar că..., simt acru în gură, înghit și mă uit la el. O să fie greu.

— De ce?

Clatin din cap. *Cum să-ți spun așa ceva?*

— Trebuie să...

— Trebuie să o tai pe burtă și nu ai anestezic.

— Da, șoptesc.

Kenan își trece mâinile prin păr, apoi peste față, distrus.

— Trebuie s-o fac acum. înainte ca șrapnelul să se miște și să ajungă Dumnezeu știe unde.

I se taie respirația.

— Fă-o. N-avem de ales. Fă-o și gata.

în vocea lui se simte la fel de multă durere ca în vocea surorii sale.

— Dă-i ceva de mușcat.

El își scoate cureaua.

— Lama, îmi pare tare, tare rău. Știu că te doare, dar poți face asta. Eu sunt aici. Frații tăi sunt aici.

începe să plângă.

— Ține cureaua între dinți, îi spun.

Ăsta este unul dintre lucrurile pe care nu mi-am imaginat niciodată că le voi face. Trebuia să fiu farmacistă. Nu să tai copii în viu la ei acasă.

Mâinile îmi tremură când scot dezinfectantul și bisturiul. Până acum, de fiecare dată când am operat, eram la spital, cu doctorul

Ziad prin apropiere în caz că făceam vreo greșeală. Mă liniștește gândul că e acolo.

Dar aici, dacă-mi alunecă mâna, dacă tai o venă sau îi provoc o hemoragie internă și mai puternică, fetița va muri. Iar eu voi fi cea care a ucis-o.

închid ochii strâns, încerc să-mi reglez respirația și să mă gândesc la margarete.

— Hei, îl aud pe Kenan spunând. Ești bine?

Deschid imediat ochii.

— Da, spun, și mă simt mândră că vocea nu mi s-a frânt. Mă ajută toate situațiile de la spital în care a trebuit să rămân calmă. Privirea lui Kenan se înmoaie, cred că citește pe chipul meu frica pe care încerc cu disperare să o ascund. Ignor secunda de ezitare pe care i-o văd pe față.

Mă uit la Lama, care țintește tavanul cu ochii plini de lacrimi. Buzele îi tremură pe cureaua dintre dinți. E prea mică să treacă prin așa ceva.

Doamne, te rog, ghidează-mi mâna, ajută-mă s-o salvez pe fetița aceasta, biata de ea.

Dezinfectez pielea abdomenului și bisturiul și mă uit la Kenan. O să-1 doară mai mult pe el decât pe ea asta.

— Ține-o de mână, îl instruiesc eu.

Dă din cap, alb la față. Apăs metalul rece pe burtica ei și-o simt cum tresare.

— Lama, uită-te doar la mine, îi spune fratele ei.

Inspir adânc și mișc bisturiul în jos, făcând o tăietură mică. Dar asta n-o împiedică pe Lama să urle ca un lup. încearcă să mă dea la o parte, lovește din picioare, dar Kenan o ține locului.

— Lama, te rog, am nevoie să stai nemișcată, spun, mișcându-mă cât de repede pot.

Sângele țâșnește din incizie. Inserez două degete, căutând șrapnelul. Lama plânge în sughițuri, implorân- du-mă să mă opresc. Mă simt un monstru. Dar n-am timp să fiu delicată. Vârful degetului îmi trece peste o muchie ascuțită.

— L-am găsit! strig și-l prind.

E intr-o zonă puțin adâncă, departe de intestinul gros; aproape că mă prăbușesc de ușurare. Chiar și așa, mă rog din suflet să nu cauzeze vreo hemoragie internă. îl extrag încet. A fost cât pe ce. Verific cu atenție să nu fi rămas vreun rest, apoi îi cos rana. Fiecare înțepătură a acului e o undă de durere pentru ea, pentru Kenan și pentru mine. Sutura arată urât și sigur îi va lăsa o cicatrice, dar e în viață și asta e tot ce contează. O palpez pe abdomen să mă asigur că nu se mai simte nimic.

— Gata.

Gâfâind din greu, de parcă aș fi alergat la un maraton, încep să o înfășor ușor cu un pansament nou.

Chipul lui Kenan se relaxează de ușurare. O sărută pe frunte, mângâindu-i părul ud de sudoare.

— Ai fost extraordinară, Lama. Sunt *foarte* mândru de tine. Ești atât de curajoasă.

Lacrimile li se amestecă. Lama zâmbește slăbită, cu pleoapele grele de epuizare.

Dar treaba mea încă nu s-a terminat. Dau să mă ridic, să mă spăl de sânge pe mâini, apoi îmi amintesc că nu e apă.

— Poftim, îl aud pe Kenan în spatele meu.

în mână ține o găleată cu apă, pe care probabil o folosesc pentru băut și gătit. Refuz dând din cap.

— Nu pot Aveți nevoie de apa asta. Mă spăl când mă întorc la spital.

— Prostii... Vino-ncoace și curăță-te de sânge. Avem mai multe găleți de apă.

Nimeni n-are mai multe găleți de apă.

Dar accept. Apa mi se scurge pe cicatricile de pe mâini ca mici izvoare, luând cu ea urmele de sânge.

— V-au dat cumva antibiotice de la spital?

îmi usuc mâinile pe halatul galben de laborator.

— Da. Le scoate din buzunar și mi le înmânează. Cephalexin, 250 de miligrame.

— Dă-i două tablete la douăsprezece ore, timp de 7 zile.

Kenan se duce repede la ea și o pune să înghită două pastile. Fetița se vaită că încă o doare, dar ia pastilele. Fratele ei apare de după ușă și se așază alături de ea, încercând să-i aducă toată alinarea de care e în stare. își trage nasul, frecându-se la ochii înroșiți, iar ea schițează un zâmbet și închide pleoapele. Oboseala ei e atât de palpabilă, că o simt și eu, pe piele.

Mă uit la ceas. E aproape șase seara. Trebuie să mă întorc la Layla.

Kenan mă urmează.

— Mulțumesc mult, domnișoară doctor. Nu știu ce altceva să mai spun.

Dau din mână ca și cum n-ar fi nimic.

— Nu e mare lucru. E datoria mea. Și sunt farmacistă.

— Bănuiesc că așa ceva nu face parte din fișa postului, spune, privindu-mă uluit.

Mă cuprinde iar un val de adrenalină și-mi feresc privirea. Ochii lui sunt plini de viață. E ceva ce m-am obișnuit să văd doar la Layla.

— Și sunteți tânără.

Mă joc cu degetele de la mână.

— Nu cu mult mai tânără ca tine.

Clatină din cap.

— Nu am spus-o în sens peiorativ. Mi se pare uimitor că poți face ceea ce faci.

Ridic din umăr.

— Circumstanțele.

— Mda, spune el studiindu-mă câteva momente înainte să-și îndepărteze privirea. Roșește.

îmi dreg glasul arătând spre Lama.

— Sora ta nu va putea să mănânce o vreme. Are nevoie de lichide. Dă-i cât mai multe posibil. Supă, apă, suc..., orice fel de lichid, de fapt. Și fructe. Dacă aveți.

încuviințează la fiecare vorbă pe care o spun, băgându-le la cap. îl văd cum se gândește deja de unde să facă rost de toate lucrurile astea. Nu sunt înfometați pentru că așa vor ei. Nu-1 întreb unde sunt părinții lui. Dacă nu sunt aici, nu e niciun mister ce li s-a întâmplat.

— Mă găsești la spital dacă ai nevoie de mine. Când o să se poată mișca puțin, adu-o să vedem ce mai putem face.

— Mulțumesc.

îmi pun trusa medicală pe umăr.

— Repet, pentru puțin.

Mă conduce pe scări.

— Te însoțesc înapoi la spital.

— Nu e nevoie. Oricum mă duc spre casă. Sora ta are mai multă nevoie de prezența ta.

Pare indecis între dorința de a se comporta ca un cavaler și a rămâne alături de sora lui.

— Nu e nevoie, repet, cu mai multă convingere.

— Permite-mi să te conduc măcar până afară.

Coborâm scările în tăcere, unul alături de celălalt. La ușa de la intrare, mă întorc spre el și-mi zâmbește.

— Mulțumesc încă o dată, spune.

— Cu plăcere, răspund și fac un pas dincolo de prag.

— Ia-o pe..., dar vocea îi este acoperită de zgomotul de gloanțe care sfâșie aerul.

Mă răsucesc speriată spre el și văd cum ochii i se măresc. Mă ia de braț și mă trage imediat înăuntru.

— Hei! mă împotrivesc eu, smulgându-mă din prin- soarea lui, dar el nu bagă de seamă și trântește ușa la loc.

își duce un deget la buze, lipindu-și urechea de rama de metal. Aștept cu respirația tăiată, rugându-mă să nu fie ceea ce cred că este. Dar speranțele mi se năruiesc când urmează alte împușcături și cele mai negre bănuieli ni se confirmă.

— E periculos, spune el în cele din urmă.

—. Evident că da. Trebuie să plec. Mă dau într-o parte, dar el blochează spațiul.

— Cred că e o încăierare între soldați și protestatari. Trebuie să rămâi la adăpost până se termină. Au lunetiști pe toate clădirile.

Deși e ceva ce știm că se poate întâmpla în orice moment, începe să mă cuprindă panica. Layla e singură. N-o pot lăsa așa toată noaptea.

— Trebuie să plec. Layla are nevoie de mine, spun din nou.

— Cine e Layla?

— Prietena mea. E și cumnata mea și e însărcinată în șapte luni. Nu pot s-o abandonez.

— Cum crezi că-i poți fi de folos dacă ești ucisă sau capturată? spune el apăsat, cu trupul pavăză în dreptul ușii.

La dracul

— Poți să o suni?

— Avem telefoane, dar nu le folosim. Mi-e frică să nu fie interceptate de soldați și să afle că e singură.

Kenan ezită câteva secunde, apoi scoate la vedere un Nokia vechi.

— E un telefon cu cartelă. Se folosește doar pentru apeluri. Sună de pe el.

— Cum naiba ai făcut rost de el?

— Insiști să pui întrebări sau vrei s-o suni?

Mi-1 înmânează și pornește înapoi pe scări. Se oprește la jumătatea drumului.

— Nu te arunca în brațele morții.

Dau din cap ascultătoare, iar el se face nevăzut.

Formez numărul ei. Cu cât sună mai mult, cu atât inima îmi bubuie mai tare. Nu răspunde și eu aproape leșin, terorizată. Mai sun de trei ori. Niciun răspuns.

Khawf se materializează în fața mea, iar neliniștea îmi deschide în inimă cea mai neagră dintre găuri.

— Ce se întâmplă? întreb fără aer.

— Gândește-te: dacă e în travaliu în clipa asta?

Pământul se deschide sub picioarele mele.

— Asta faci în fiecare zi, Salama. Vine mai aproape, privindu-mă cu milă. Te joci cu viața Laylei. Ca să nu mai vorbim de viața pruncului ei nenăscut. *Nepoata ta. Ce* contează mai mult? Pacienții sau Layla și copilul ei?

Simt cum oasele îmi cedează sub greutatea vorbelor lui. Mi-aduc aminte cât a suferit Layla când l-au luat pe Hamza. A urlat cu

săptămânile, cu mâinile pe abdomen, dorindu-și să moară, suferința ei revărsându-se ca un potop care amenința s-o înece.

îmi imaginez ce mi-ar spune Hamza dacă Layla ar păți ceva.

Dacă ar muri din cauza mea.

Deschid ușa apartamentului lui Kenan și intru val-vârtej, ca posedată. Ceva nu e în regulă, o simt. Trebuie să ajung lângă Layla.

— Ce face cumnata ta? mă întreabă Kenan ieșind din bucătărie.

— Nu răspunde la telefon. înghit cu greutate.

— Nu te opri, spune el, simțind cât mi-e de teamă. Mai încearcă.

— Mulțumesc! murmur.

înclină din cap și eu stau lângă perete, în încercarea de a mă calma. Strălucirea portocalie și tulbure a după-amiezii începe să se stingă, o briză rece și aspră pătrunde în apartamentul pe jumătate distrus al Iui Kenan. Mă-nfior, strângându-mi halatul de laborator pe mine. Kenan observă și agață cu ajutorul fratelui său o pătură gri de lână deasupra găurii din perete, să nu mai intre aerul înghețat.

— Mulțumesc, șoptesc, iar el îmi zâmbește, clătinând din cap.

Intră într-una din camere, scoate o saltea veche și o aduce târâș pe podea. Fratele lui îmi aruncă priviri timide. Are obrajii supți și încheieturile osoase. Seamănă puțin cu Kenan, deși ochii lui sunt de un verde mai deschis și părul mai închis la culoare. Ca sora lui.

— Deci punem salteaua alături de Lama. M-am gândit că ți-e mai bine așa decât să dormi singură în noaptea asta.

Apoi adaugă, ca și cum ar vrea să-i iasă repede, repede vorbele din gură.

— Dar dacă preferi, poți să folosești oricare dintre camere. Eu și Yusuf o să stăm treji toată noaptea. Dar dacă ai nevoie de ceva, orice, sau doar...

— Ai dreptate, îl întrerup. Lama încă are febră, vreau să mă asigur că o să fie bine. Oricum, n-o să pot dormi nici eu. Dar fratele tău ar trebui să se culce, totuși. N-are rost să rămână toată casă trează.

Nu mă contrazice. îi șoptește ceva lui Yusuf, mân- gâindu-1 pe cap. Yusuf îi ajunge lui Kenan sub bărbie. Ridică ochii, privindu-1 cu adorație pe fratele lui, apoi se strecoară în camera lui.

Mă bucur că măcar unul dintre noi va dormi, pentru că eu nu cred c-o să fiu în stare, așa, departe de Layla. Pornesc spre saltea, mă așez lângă Lama și-i verific temperatura. E încă destul de ridicată, ceea ce nu prea îmi place, dar sper că antibioticele își vor face treaba. O șterg pe frunte cu o cârpă umedă, amintindu-mi că și mie îmi făcea așa mama când eram bolnavă. Atingerea ei era blândă și vocea plină de încurajare când îmi dădea să beau un pahar de suc de lămâie.

— *Bravo, te'eburenee,* îmi spunea, ținându-și palma răcoroasă pe fruntea mea asudată. *Suntfoarte mândră de tine, Yalla, bea tot. Să omorâm toți germenii ăia.*

închid ochii strâns. *Nu. N-o să mă las copleșită de amintiri.*

— Cum se simte? mă-ntreabă Kenan, așezându-se și el alături de Lama, de cealaltă parte.

Mă forțez să zâmbesc.

— încă are febră, dar respiră mai bine. Sunt optimistă.

— Alhamdulillah.

îmi întinde un sendviș cu halloumi, ceea ce mă surprinde. Pâinea și brânza nu sunt ușor de găsit. Observ că n-are imul și pentru el.

— Ești musafiră acasă la noi, spune el, iar eu n-am cum să nu mă-ntreb cât îi costă asta.

— Nu-1 pot accepta. Dă-i-1 fratelui tău.

— Nu, are și el unul. Dacă nu-1 mănânci tu, îl arunc, e păcat de el. Așa că, te rog, nu te mai opune.

Din gura altcuiva ar suna a amenințare goală, dar el nu pare să glumească. Mă privește cu încăpățânare, r.u-mi lasă loc de negocieri.

Oftez și-1 rup în două, întinzându-i lui partea mai mare.

— Poftim.

Dă din cap că nu.

— Ori îl mănânci, ori îl arunc pe loc și nu se mai bucură nimeni de el.

Râde și acceptă.

— N-a fost așa greu, nu?

— Sunt sigur că sufletele părinților mei îmi aruncă priviri supărate din rai în momentul ăsta fiindcă am acceptat. Dar am fost păcălit.

Râde iar. Ochii îi cad preț de o clipă pe cicatricils de pe mâinile mele. Simt un gol în stomac și mi le acopăr cu mânecile. Gestul nu trece neobservat, dar nu zice nimic.

— Trebuie să fii descurcăreț în ziua de azi, spun, încercând să mimez un ton lejer.

Amurgul a colorat cerul în roz intens presărat cu albastru. După ce terminăm de mâncat, îl cheamă pe fratele lui și ne rugăm împreună. Kenan începe să citească versete din Coran pe un ton melodic, minunat. Mă hipnotizează cuvânt după cuvânt, mă hrănesc din înțelesul lor, simțind că-mi umplu de liniște fiecare celulă, îndepărtând orice urmă de suferință. Nici nu-mi amintesc ultima dată când m-am simțit atât de împăcată, de lipsită de griji.

După rugăciune, o verific pe Lama. Nicio schimbare.

Kenan scoate câteva lumânări și le aprinde. Nu se sting, pentru că a acoperit cu pătura gaura din perete. Mă scuz să merg la baie și-ncerc să o sun iar pe Layla, fără succes.

E bine, îmi repet masându-mi scalpul și răcorin- du-mi chipul cu apă să mă calmez.

Când revin în sufragerie, Kenan stă lângă sora lui, iar eu mă așez pe partea opusă a saltelei. Are lângă el un laptop, dar ecranul e stins.

— Când o să știm dacă o să fie bine? mă-ntreabă, tamponându-i fruntea cu o cârpă.

— Trebuie să treacă zece - douăzeci de ore ca să se adune în sânge concentrația suficientă de antibiotic. Mâine, insh'Allah[8], o să fie bine.

Se uită la mine.

— Chiar știi multe despre medicamente.

Ridic din umeri.

— Asta mi-e slujba.

— Da, dar știi chestii despre cât timp le ia să-și facă efectul așa, pe dinafară. Bănuiesc că asta înseamnă că ai ajuns la un nivel avansat.

-Da.

Simt că roșesc și-mi feresc privirea, concentrân- du-mă la cerul care din albastru închis devine negru. Și-atunci îmi dau seama că-mi petrec noaptea neînsoțită acasă la un băiat. în circumstanțe ieșite din comun, da, totuși... Palmele mi se umezesc și încerc să nu mă gândesc la ce reacție va avea Layla când va afla această informație suculentă. Cel mai scandalos lucru pe care l-a făcut cineva, din câte știu eu, a fost că Hamza i-a sărutat mâna Laylei

după ce au recitat Al-Fatiha[9]. Și nici nu erau logodiți încă. S-a întâmplat la petrecerea de dinaintea logodnei. L-am tachinat pe Hamza pe tema asta încontinuu, până când m-a tras de nas, roșu ia față.

Și iată-mă acum, stând pe podeaua sufrageriei cu un băiat la nici un metru de mine.

— încă îți mai amintești toate lucrurile astea și după ce ai absolvit? mă-ntreabă Kenan deodată, iar eu ridic privirea când îi aud tonul. încearcă să-și distragă atenția, s-o distragă și pe-a mea, de la situația bizară în care ne aflăm.

îmi dreg glasul și vocile din mintea mea se potolesc.

— Nu am absolvit. Tocmai începusem anul doi când..., știi tu.

Nu-i spun că am încetat să mă duc la cursuri după ce au început protestele la noi la universitate și soldații i-au arestat pe colegii mei, câteva zeci. Nu-1 cunosc suficient de bine.

— Eu am terminat anul doi anul trecut. Mi-am luat licența în IT. Visam să fac animație. Mergea totul strană, spune gânditor, indicând spre laptop. Ironia sorții e că aș avea atât de multe povești de spus. De transformat în filme de animație. —

— Ca Hayao Miyazaki[10], adică?

— întocmai, spune el, uluit. îl știi?

— Sunt *obsedată* de filmele lui.

Kenan își îndreaptă spinarea, cu ochii strălucind de interes.

— Și eu! îmi doresc să ajung la Studio Ghibli. E un loc care lasă spațiu ideilor și imaginației. Se împletesc povești ca prin magie acolo.

Entuziasmul lui mă emoționează.

— Sună minunat, șoptesc eu.

Kenan închide ochii, zâmbind.

— O rază de speranță.

în vocea lui se simte bucurie pură, și, pentru prima dată, pot vedea adevărata sa față de dincolo de bucățile de sine sparte pe care a trebuit să le lipească la loc de mai multe ori la rând. Arată frânt și mă doare inima pentru el. însă îmi este *atât* de cunoscut.

Scutur din cap și-l întreb direct:

— Noi doi ne-am mai întâlnit?

Face ochii mari, surprins.

— Ce vrei să spui? întreabă pe un toc scăzut.

— Poate nu înseamnă nimic, spun în timp ce mă joc cu tivul puloverului de pe mine. Dar cred că te cunosc de undeva. Nu de la spital, ci... din altă parte.

Spun ultimele cuvinte cu glas tărăgănat. El își mușcă buza și nu reușesc să-i descifrez expresia de pe chip. înflăcărarea s-a transformat în altceva. Confuzie? Lipsă de încredere? Milă? Nu știu.

Dintr-odată Khawf apare lângă ușa de la intrare și alunecă ușor spre mine. Sudoarea începe să mi se scurgă pe ceafă. -

— Eu... hm..., Kenan își drege glasul. Nu ne-am mai întâlnit niciodată.

Hm.

— înseamnă că mi se pare, atunci, spun degajat, ca și cum ar fi o greșeală pe care o fac mulți, adesea și-ncerc să nu-i permit lui Khawf să mă enerveze. Semeni cu cineva cunoscut, poate vreun pacient.

Kenan încuviințează, dar e limpede ca lumina zilei: e ceva mai mult la mijloc.

— Care-i numele tău de familie? întreb tare, iar el sare ca ars.

în Homs toate lumea se știe după numele de familie. Bunica mea era în stare să-ți zică toată povestea unei familii după numele pe care-1 purtau. Știa cine erau bunicii, la care facultate a învățat mătușa, cu cine erau înrudiți. Ți-i putea enumera pe toți, unul după altul, așa cum un c m de știință analizează o celulă la microscop.

E ceva ce fac *toți* oamenii din Siria. Surâde.

— Aljendi.

E un nume cunoscut, purtat de mulți. îmi storc creierii încercând să-mi aduc aminte dacă mama a vorbit vreodată de vreun Aljendi, dar nimic.

Khawf mijește ochii și netezește nerăbdător costumul și scoate o țigară. Lui Khawf nu-i pasă unde ne aflăm. Nu-mi rămâne de făcut altceva decât să-l*ignorși să mă concentrez pe Kenan și Lama în

speranța că nu mă va deranja. Nu trebuie să par smintită așa, de față cu Lama și Kenan. în seara asta nu-mi permit să mă pierd.

— A fost incredibilă sora ta azi, încep. Khawf ridică din sprâncene. N-am mai văzut să treacă prin așa ceva un copil de nouă ani și să mai aibă puterea să le zâmbească fraților ei.

— Da, e o dură. îi dă cu blândețe părul intr-o parte.

— Așa a fost ea mereu. Cred că se urăște că a țipat așa mult, ceea ce e dovada că a trecut prin dureri crunte.

Mă simt vinovată.

— îmi pare rău.

— Nu voiam să dau vina pe tine! Bănuiesc că ți-a fost greu și ție.

— Mai întreabă-1 o dată. De unde îl știi? mă îndeamnă Khawf, pufăind din țigară.

Continui să-l ignor.

— Fă-o și n-o să te mai deranjez în seara asta.

Te rog, pleacă, îi spun în mintea mea.

— Vrei să zici că ești mulțumită cu jumătatea aia de răspuns? Orice fraier și-ar da seama că are ceva de ascuns. Dacă e ceva rău? Dacă e ceva care te-ar putea răni?

îl amuțesc cu o privire furioasă. Care, însă, îl lasă indiferent.

— Ești aici, singură, toată noaptea. Și chiar dacă Layla ar ști unde ești, ce ajutor să-ți poată da o fată însărcinată? Tot ce ai la îndemână e un bisturiu. Se îndreaptă din spinare, măsurându-1 din priviri de sus până jos pe Kenan. Și judecând după fizicul pe care-1 are, chiar dacă sunteți amândoi la fel de înfometați, ți-ar veni de hac în cinci secunde. Trei, dacă nu opui rezistență.

Ceafa mi se umezește de sudoare. De ce-mi face asta? De ce insistă asupra îndoielilor și temerilor mele până când nu mai sunt capabilă să mă gândesc la altceva?

Kenan Aljendi. Numele lui sună atât de cunoscut. Unde l-am mai auzit?

— El te cunoaște, insistă Khawf. Te-a recunoscut Asta îi dă un avantaj. Pun rămășag că știa deja cum te cheamă. El nu te-a întrebat pe tine numele de familie.

Rahat, are dreptate.

îmi dreg glasul. O parte din mine știe că n-are nicio intenție să-mi facă rău, dar cealaltă e enervată că-mi ascunde ceva.

— Kenan, scuză-mă dacă insist, dar eu chiar am impresia că ne știm, spun pe un ton care nu lasă loc de tocmeală.

Lumina lumânărilor tremură în ochii săi întunecați.

— Ți-am zis deja că nu, insistă el.

îl privesc țintă, cu din ce în ce mai multă răceală.

— Eu sunt sigură că da.

Oftează și se ridică în picioare. Corpul meu intră imediat în alertă, dar trusa medicală e cam prea departe să pot lua bisturiul din ea. Chiar dacă mă ridic, tot e mai înalt ca mine și urăsc asta. Trebuia să-mi ascult instinctul, să mă duc la mine acasă, în ciuda prezenței lunetiștilor.

Calmează-te!

— Salama, nu mint când spun că nu ne-am întâlnit.

Se răsucește să se uite la mine. Lui Khawf îi place la nebunie situația, se uită când la mine, când la Kenan.

— Atunci?

Mă simt vulnerabilă așa, stând pe podea.

— Nu ne-am întâlnit pentru că n-am mai avut ocazia.

Știi ce? Mă ridic și eu în picioare.

— încetează să mai vorbești în dodii, te rog.

Mă privește țintă.

— Trebuia să ne întâlnim la o cafea, cu un an în urmă.

Cafea. Vineri. Caftanul albastru de la Layla.

— Dumnezeule, suspin, făcând legătura cu ce s-a întâmplat acum un an. Tu ești...

— Eram, dar viața a avut alte planuri.

— Trebuia să veniți la noi în vizită să mă pețiți, răbufnesc eu.

Khawf respiră ușurat și bate din palme.

Kenan se holbează la mine, cu obrajii și urechile tot mai roșii, iar eu îl privesc la rândul meu, amintindu-mi de mama și de cum s-a declanșat începutul sfârșitului.

Cu o zi înainte ca lumea mea să se prăbușească, stăteam pe telefon, mă uitam pe Facebook. Tocmai dădusem pauză la *Prințesa Mononoke* pe laptop și Layla mă etichetase la un tutorial despre machiaj, când a intrat mama.

8

— Salama, a zis.

Mi-am ridicat privirea la ea și părul mi-a intrat în ochi. L-am dat la o parte.

Avea un zâmbet ezitant pe buze și-și trecea degetele pe frunzele plantei curgătoare care se scurgea în cascadă de pe raftul meu de cărți până jos, la podea. Mi-o dăruise Layla când am intrat la facultatea de farmacie și-o botezasem Urjuwan. Era un nume ironic,fiindcă însemna purpuriu, or, planta mea avea frunzele verde închis. Dar era un nume care mie-mi plăcea. Modul în care se înlăn- țuiau literele, U, R, J, și W creând un cuvânt melodic care suna foarte arăbește. Uijuwan arăta drăguț lângă borcanele cu ierburi și flori și cele două ierbare în care adunasem de-a lungul anilor notițe despre flori și ierburi medicinale, cu petale uscate lipite pe paginile grele și cu explicații mâzgălite pe margine. Și desene făcute de Layla, când aveam nevoie de ajutor. Eram așa mândră de ierbarele mele, le arătasem și profesorului meu, care mă lăudase în fața întregii clase. în ziua aceea am decis să mă specializez în farmacologie.

Mama s-a așezat pe pat lângă mine.

— Vin mâine.

Sunt sigură că i se părea că ziua aceea venise prea curând. Mai ales că Hamza se căsătorise cu Layla cu nici măcar un an în urmă.

— La trei după-amiaza, după rugăciunea de vineri, am spus pe un ton complet dezinteresat, de parcă citeam dintr-un manual despre rezistența materialelor. Știu.

își mușca interiorul obrazului. Lumina soarelui îi cădea pe chip făcând-o să arate mai tânără. Ziceai că suntem surori gemene.

— De ce ești așa tensionată? am râs eu. Nu ar trebui să fie invers?

A oftat. Semănăm la chip, aveam aceleași trăsături, același păr mătăsos, castaniu-ruginiu, dar ochii nu erau la fel. Ai mei erau căprui deschis, ca scoarța lămâilor noștri, iar ai ei, albastru intens, culoarea cerului la amurg. Iar în clipa aceea mă priveau plini de căldură.

— Dacă tu nu ești emoționată, a zis indignată, sunt eu, pentru amândouă. Poate ar trebui să amânăm, a adăugat după o scurtă pauză.

— De ce?

îi văzusem poza pe Facebook și-mi plăcuse. Voiam să aflu dacă avea o personalitate la fel de drăguță pe cât era chipul lui.

— După...

S-a oprit, a tras aer în piept și apoi a continuat în șoaptă. Nu sunt sigură că protestele din Dara nu ne vor afecta și pe noi, aici, în Homs.

Protestele despre care vorbea fuseseră provocate de răpirea a paisprezece băieți - toți adolescenți. Fusese mâna guvernului. Băieții au fost torturați, le-au smuls unghiile, apoi i-au trimis înapoi acasă la familiile lor, și totul pentru că scriseseră pe un zid „E rândul tău, Doctore" după succesul revoluțiilor din Egipt, Tunisia și Libia. „Doctorul" era președintele, Bashar al-Assad, care e oftalmolog. Ironic, nu? Un om care depusese jurământ să nu facă rău era acoperit de sângele nevinovaților.

Mi-am mușcat buza îndepărtându-mi privirea. Nimeni nu vorbise de asta la universitate, dar se simțea tensiunea în aer, pe străzi. Ceva se schimbase. înțelegeam din felul cum vorbeau Hamza și tata când eram la masă.

— Dara e la kilometri distanță de noi, am zis eu încet. Și... Nu știu.

— Nu contează.

Mama mi-a luat mâinile și mi le-a strâns într-ale sale.

— La cel mai mic semn de rezistență... Nu le pot permite să-mi ia copiii de lângă mine.

— Mama, liniștește-te, nu mă ia nimeni de lângă tine, am spus eu tresărind când am simțit cât de tare mă strânge. Nu plec nicăieri.

— Ba da, a zis ea cu un zâmbet melancolic. Dacă mâine tu și Kenan vă veți plăcea, atunci fetița mea se va mărita.

M-am uitat lung la planta mea curgătoare, admirând nervurile ieșite din frunze, desenul lor complicat.

— Ți se pare un lucru rău că oamenii protestează în Dara? Cine și-ar dori să trăiască sub talpa unui asemenea guvern? Nu tu mi-ai zis că Jedee șifratele lui au fost luați și că nu i-ai mai văzut niciodată de-atunci?

De data asta mama a fost cea care-a tresărit, dar când m-am întors eu spre ea, pe fața ei nu se citea decât seninătate.

— Da, i-au luat pe tata și pe unchiul meu. Ochii ei albaștri s-au umplut de lacrimi. Pe tata l-au luat târâș, sub ochii mamei mele, ai surorilor mele și ai mei. Aveam doar zece ani, dar n-o să uit niciodată ziua aia. Mi-aduc aminte că speram că a murit. îți vine să crezi așa ceva?

S-a oprit, cu ochii mari de uimire, dar eu nu eram deloc surprinsă.

Știam că timp de cincizeci de ani am trăit în frică, că nu aveam încredere în nimeni, că nu ne puteam împărtăși gândurile rebele. Guvernul ne luase totul, ne răpise libertatea și comisese un genocid în Hama. Au încercat să ne sufoce spiritul, au încercat să ne

tortureze, să bage frica în noi, dar am supraviețuit. Guvernul era o rană deschisă din care resursele noastre se pierdeau într-un ritm hemoragie, cei din interior erau dominați de lăcomie, nu-și vedeau decât de interesul propriu, dar noi n-am cedat. Am ținut capul sus și, în semn de sfidare, am plantat arbori de lămâi, rugându-ne ca atunci să ajungă la noi numai sub forma unui glonț în cap. Pentru că un glonț însemna îndurare, spre deosebire de ceea ce ne aștepta în măruntaiele sistemului lor penitenciar.

Mama a inspirat adânc.

— Bineînțeles că vreau dreptate pentru familia mea, Salama. Dar nu te pot pierde pe tine sau pe fratele tău. Ca să nu mai zic de tatăl tău sau de Layla. Voi patru sunteți universul meu.

Privirea i s-a pierdut în gol.

— Deci, ce zici, cataif? am zis eu cu blândețe, încercând să o readuc la mine.

Mama a clipit.

— Ah, da. cataif. Ți-am făcut rost de toate ingredientele.

— îlfac cum termin aici. Zâmbesc. Dar de ce cataif? Buzele mamei ascundeau un secret.

— Pentru că îți iese foarte bun, iar eu cred în destin.

— Ce vrei să spui?

S-a ridicat și m-a sărutat pe frunte.

— Nimic, hayati[11]*. Te iubesc.*

— Și eu te iubesc.

Kenan își trece mâinile prin păr și ridic brusc ochii la el, cu inima bubuindu-mi tare în piept.

— Am dreptate, nu-i..., nu-i așa?

Mă cutremur, cuprinsă de un val de căldură pe sub puloverul subțire și halatul de laborator. Kenan își mută privirea și-și trosnește degetele.

— Cererea în căsătorie. Căsătoria aranjată de mamele noastre!

Se crispează privindu-mă la rândul lui.

— Nu sună foarte romantic când o spui așa.

Simt că n-am aer, mă prăbușesc la loc pe saltea, cu genunchii la gură. Oh, ce-o să se distreze Layla pe seama mea! Stau ascunsă în

casa băiatului cu care poate m-aș fi căsătorit.

Poate.

Ce cuvânt. Cuprinde infinite posibilități ale unei vieți care ar fi putut fi. Atât de multe opțiuni, toate la un loc, ca un pachet de cărți din care jucătorul trebuie să extragă una. Să-și încerce norocul. Văd imagini din viața care *arfi putut fi*. Sufletele noastre se recunosc de la primul schimb de cuvinte. Vizita dă roade. Număr secundele până la momentul când voi spune *da*. Ne cumpărăm o casă încântătoare la țară, dansăm la amurg, călătorim prin lumea largă, ne construim o familie, descoperim în fiecare zi noi moduri de a ne îndrăgosti unul de celălalt. Eu devin o farmacistă renumită și el, un animator faimos. Ne trăim viața împreună, prieteni și complici, până când sufletele noastre se duc la Creator.

Dar realitatea nu e așa.

Viitorul nostru e negru ca păcura. Un apartament pe jumătate distrus, surioara lui care se luptă să trăiască. Viața noastră înseamnă crampe de foame, mâini și picioare înghețate, palme pătate de sânge, bucăți de șrapnel, teama zilei de mâine, lacrimi tăcute, răni proaspete. Viitorul ne-a fost furat.

Undeva, departe, aud cântecul de sirenă al libertății. Ori e Khawf cel care-1 îngână.

Kenan îi frământă mâinile.

— N-am vrut să-ți spun pentru că nu știam dacă-ți vei aminti. Pufăie aerul din plămâni. Cum ar fi fost să-ți zic: „Hei, știi, mamele noastre stabiliseră o vizită să te pețesc. De-acolo mă știi”?

Mă frec la ochi și râd ca pentru mine. Cred că e jenat și încurcat, ceea ce nu prea ajută.

— E în regulă. înțeleg.

Zâmbesc larg.

El mă privește nesigur.

— De ce zâmbești?

— Pentru că e ultimul lucru la care m-aș fi gândit.

Continui să chicotesc, iar chicotele se transformă în hohote de râs. începe să zâmbească și el, apoi râde împreună cu mine. Ne uităm

unul la celălalt și râdem și mai tare. Are dreptate vorba aceea arăbească: facem haz de necaz.

Khawf își fumează țigara și se retrage într-un colț al camerei, aparent satisfăcut de rezultat.

Hohotele se potolesc, devin chicote slabe.

— N-am mai pomenit să spargi gheața în felul ăsta, spun.

— Dacă știam că reacționezi așa, îți ziceam de mai devreme.

Lama se trezește brusc.

— Apă, cere răgușit, iar starea ni se schimbă pe loc.

Kenan se ridică repede și aduce o carafă. O șterg din nou pe frunte bucuroasă să observ că nu s-a oprit din transpirat.

— Are bluza fleașcă de sudoare, observ zâmbind.

— Și asta e de bine? mă întreabă el cu o sprânceană ridicată, ajutând-o să bea.

— Este nemaipomenit de bine. Lama, bea niște apă, te rog.

Fetița mă ascultă.

— E semn bun. înseamnă că trupul ei se vindecă. Se aude cum respiră regulat, iar rănile nu arată semne de infecție. Alhamdulillah. Face progrese. Ai grijă să stea la căldură și dă-i să bea multă apă.

Ochii lui Kenan se umplu iar de lacrimi. Se vede că era convins că o va pierde, că se pregătise să accepte gândul că poate fetița nu va mai deschide ochii.

în timp ce Lama se bagă din nou la somn, o mai înfășor cu încă o pătură.

Kenan privește chipul surorii lui și-i cuprinde mâna micuță care dispare complet într-a lui.

— E mezina familiei, spune ca prin vis. Eram cu toții așa fericiți când s-a născut. Doi băieți sunt greu de ținut în frâu, apoi a venit pe lume îngerașul ăsta. Mi-aduc aminte cum plângea tata când asistenta i-a spus că era fetiță. Era alintată de toți. Și un fluture dacă o atingea era o nenorocire. Nu lăsam să i se întâmple nimic rău. Altfel cum ne-am fi putut numi noi, frații ei? Protectorii ei? Și acum... trupul ei suferă din pricina urii.

Vocea i se frânge, plină de frustrare și furie.

— Eu am greșit. N-am fost în stare s-o protejez. Yusuf nu mai scote o vorbă de când au murit părinții noștri, tresare la cel mai mic zgomot. Eu și ea eram cei puternici. Care nu cedam. Dar..., au reușit să o facă și pe ea să sufere. I-am promis tatei că-i voi proteja cu prețul vieții mele și... l-am dezamăgit.

Cu mâini tremurânde îi aranjează și mai bine pătura pe ea. Mi se duce gândul la tata și la Hamza. Și la Layla.

Te rog să fii bine, Layla, mă rog. *Te rog*.

— Cu ce te ocupi pe timpul zilei? întreb încercând să schimb subiectul în ceva care să nu mai fie așa groaznic.

— Pentru bani? Am rude în Germania. îmi mai trimit ei de câte ori pot.

îmi fac de lucru cu mâinile.

— Spitalul nu mă plătește, o fac ca să ajut oamenii, însă nu știu dacă voi rămâne sufi...

Mă opresc din vorbit pe loc, iar Kenan ridică privirea, cu sprâncenele încruntate întrebător. După expresia mortificată de pe chipul meu nu-i e greu să-și dea seama. îmi apăs mâna pe piept repetând în gând *margarete, margarete, margarete*. Nu-mi vine să cred că mi-a scăpat. *Sigur* e de la lipsa de odihnă și de la ororile pe care le trăiesc, începe să se simtă.

— Vrei să pleci? mă-ntreabă el.

Rămân pe gânduri un moment.

— Nu știu.

Pare să nu priceapă.

— Nu știi?

îmi mușc buzele.

— *Tu* n-ai pleca, dacă ai putea?

Are în grijă un frate și-o soră, amândoi suferă de malnutriție, deci, ce-1 împiedică? Pe mine mă ține pe loc spitalul.

— Nu, spune el fără ezitare, privindu-mă drept în ochi.

— Și cum..., și Yusuf, și Lama?

Inspiră adânc și se uită spre Lama. Are fața încordată de durere, gura deschisă în timp ce respiră. Șuvițe de păr lipite de frunte. Kenan i le dă din nou într-o parte, cu degetele tremurând.

— Eu, ăăă..., probabil i-aș trimite pe frații mei singuri, dacă ar fi sigură călătoria, dar nu e. Yusuf are treisprezece ani. Ea, nouă. N-au..., n-au cum să se descurce singuri.

îl fixez cu privirea.

— Și atunci de ce nu pleci și tu cu ei?

Tristețea îi dispare din ochi, înlocuită fiind de o intensitate feroce.

— Asta este țara mea. Dacă fiig..., dacă n-o apăr, atunci cine o va face?

Nu-mi vine să cred ce-mi aud urechile.

— Kenan, încep eu încet, și nu știu dacă e de la lumina pâlpâitoare a lumânărilor, dar pare roșu în obraji. E vorba de viața frații tăi.

înghite cu greutate.

— E vorba de țara mea. Despre libertatea la care am dreptul. Despre faptul că a trebuit să-i îngrop pe mama și pe tata, să-i spun Lamei că nu se mai întorc niciodată acasă. Cum să..., vocea i se frânge. Cum să mă lase inima să plec? Când pentru prima dată în viața mea respir aer de libertate în Siria?

Cum poate să fie atât de încăpățânat? îmi vine să-1 prind de umeri și să-1 scutur.

— Nu înțeleg. Cum ajuți în *războiul* ăsta doar rămânând aici?

Respirând aer de libertate în Siria?

Kenan se încruntă când mă aude repetând ce-a zis el, dar nu comentează. Oftează adânc și spune:

— Filmez protestele.

Mi se-nmoaie picioarele și stomacul mi se strânge.

— Ce..., ce faci? zic în șoaptă.

Ridică din umeri și strânge și mai tare mâna Lamei.

— De-aia nu pot să plec. Le arăt oamenilor... lumii întregi... *ce se întâmplă* aici. Arată spre laptop. Urc înregistrările pe YouTube ori de câte ori revine curentul.

Râcâi pe jos cu unghiile, agitată.

— De ce îmi spui toate astea? îți dai seama ce pățești dacă te prind? Că ar fi mai rău ca moartea? Dacă Armata Siriană Liberă nu reușește să ne apere de soldați, vei fi arestat.

Kenan râde, dar nu e râsul lui.

— Salama, arestează oameni fără motiv. M-ar tortura pentru răspunsuri pe care nu le am, știind bine că nu le am. Nu sunt singurul care face înregistrări video. Foarte mulți oameni protestează, fiecare în felul lui. în Daraya e un bărbat, Ghiath Matar, care oferă roze sol- daților din armată. Arma lui împotriva gloanțelor sunt florile. Și în inima mea știu că ei văd asta drept o amenințare. Orice formă de protest, pacifică sau nu, este o amenințare la adresa dictaturii. Așa că pentru ei nu contează că eu înregistrez. Trăiesc într-o zonă protejată de Armata Siriană Liberă. Suntem oricum cu toții în pericol, pentru că suntem în centrul vechi din Homs. Suntem complici doar pentru că existăm. Și dacă tot sunt vinovat, atunci mai bine protestez. îmi privește mâinile, iar eu le acopăr din nou cu mânecile. E prea departe de mine ca să-i pot citi emoția din priviri. Dar pare durere.

Mă uit la el cu gura uscată. Nu cred că îl lasă chiar atât de rece amenințarea unei posibile arestări. Privirea îmi alunecă într-o parte, spre ușa dormitorului, și văd ochii lui Yusuf ivindu-se de sub părul dezordonat. E un băiat de treisprezece ani; ar trebui să pășească dincolo de pragul minunilor copilăriei, să lase adolescența să-i modeleze mintea, să-1 facă mai mare la trup. Dar în el nu văd asta. Văd un copil speriat care regresează spre copilărie. Disperat să se întoarcă la vremurile când era în siguranță. Când părinții lui erau încă în viață și când cea mai mare grijă a lui era să-i convingă să-1 lase să se mai uite o oră la desene animate. Are ochii uriași și plini de lacrimi. înțelege pe deplin alegerea făcută de fratele lui. Și consecințele.

în el o văd pe Layla. Văd temerile care o cuprind ori de câte ori evit să discutăm despre fugă.

Oh, Doamne... Oh, Doamne! Ar fi distrusă dacă mi s-ar întâmpla ceva. Ar prefera moartea.

Mâinile îmi tremură, îmi acopăr fața, impunân- du-mi să respir adânc. Așa sună în urechile ei? Sunt atât de încăpățânată încât nu văd că faptele mele îi distrug pe cei din jurul meu? Oricât de onorabile ar fi ele, asta nu înseamnă că fac mai puțin rău.

Trebuie să plec. Trebuie să o iau pe Layla și să plec, altfel nu va supraviețui. Nu sarcinii, ci mie. N-ar supraviețui morții mele. Și eu n-aș supraviețui morții ei.

Dacă moare Layla, ultima rudă care mi-a rămas, sora mea, aș deveni o umbră. A fost cât pe ce în octombrie. Ce m-aș face dacă ea n-ar mai fi? Khawf chicotește încet atrăgându-mi privirea, clatină din cap, zâmbind amuzat.

— Acum pricepi, spune.

Mă lovesc cu pumnul în frunte, blestemându-mi prostia și naivitatea. Khawf avea dreptate. Aș da orice să o știu pe Layla în siguranță.

Trebuie să plec.

Decizia își croiește drum în mine, în inima mea îndurerată și simt cum ochii mă ard de lacrimi care refuză să curgă. Cum de nu mi-am dat seama? Ridic din nou

privirea și-l văd pe Khawf în picioare în spatele lui Kenan, sprijinit de perete, cu un rânjet satisfăcut pe față.

îmi face cu ochiul.

— Acum tot ce-ți rămâne de făcut este să te târguiești cu Am.

Mă simt amețită.

Se îndreaptă din spinare, scuturând praful invizibil de pe costumul impecabil.

— Și pentru că sunt un om de cuvânt, te voi lăsa în pace acum. Dar ne vom revedea.

Când clipesc, Khawf nu mai e.

Privirea mi se limpezește. Kenan se uită la mine fără să priceapă, frângându-și mâinile.

— Hm, Salama, spune cu delicatețe, ca și cum aș fi un vas delicat de porțelan pe care-1 ține în mâini. Ești bine?

Tresar. Nu din pricina întrebării, ci a tonului său.

— Da, răspund un pic prea grăbit. De ce?

Se scarpină la ceafă.

— Nu știu. Te uitai undeva în spatele meu și parcă-1 vedeai pe dracu' în persoană, mi-e și frică să mă întorc să văd.

Vocea îi este relaxată, iar colțurile gurii i se ridică într-un zâmbet glumeț.

Zâmbesc și eu, dar cu jumătate de gură.

— Sunt foarte bine, mersi.

Mai mult de-atât nu pot să spun în clipa asta.

Kenan pare confuz și-mi dau seama că trebuie să fi tăcut destul de multă vreme. Iar faptul c-am zâmbit așa repede, după o tăcere îndelungată, probabil îl neliniștește.

îmi dreg glasul.

— Oricum, nu sunt de acord cu tine. Referitor la decizia ta de a rămâne aici.

Mă cântărește îndelung înainte să adauge:

— Parcă erai farmacistă la spitalul unde sunt îngrijiți protestatarii.

— Ce-are una cu alta? Respect jurământul lui Hipocrate pe care l-am depus. Tu îți pui viața în pericol. Și pe cea a *fraților tăi*.

Ridică din umeri.

— Probabil pentru că-mi iubesc țara atât de mult încât nu mai contează consecințele.

Simt că explodez.

— Și *eu nu?* Fiindcă ți-am zis că plec?

Kenan se alarmează.

— Nu! Nu asta am vrut să spun. Eu... Salama, asta e *casa* mea. N-am cunoscut altceva toată viața mea, în cei nouăsprezece ani ai mei. Mi-aș smulge inima din piept dacă aș pleca. Pământul ăsta face parte din mine și eu din el. E istoria mea, a strămoșilor mei, a familiei mele. Totul este *aici*.

Determinarea sa plină de mândrie îmi aduce aminte de Hamza, despre discursurile înfocate pe care le ținea când se întorcea acasă de la proteste. Sigur i-ar fi plăcut de Hamza. Mi se strânge stomacul doar gândindu-mă.

Clatin din cap, concentrându-mă asupra promisiunii pe care i-am făcut-o lui Hamza. La cât de fericită va fi Layla când îi voi spune că m-am înșelat, că-mi pare rău. Că o voi salva și mă voi salva și pe mine. Chiar dacă știu că are dreptate Kenan.

N-o să fie ușor când o să plec. Mi se va sfâșia inima, voi lăsa bucăți din ea de-a lungul graniței dincolo de care se aud strigătele neamului meu, care mă vor urmări tot restul vieții.

Mă trezesc brusc și-mi duc imediat mâinile la hijab. Peste noapte s-a încurcat, căzându-mi aproape de tot. îmi pun o mână pe cap, încercând să-mi dau seama ce se petrece. Kenan m-a trezit pentru rugăciunea Fajr[12]. Apoi am adormit imediat la loc.

— îh, mormăi, frecându-mă pe frunte și aranjân- du-mi la loc hijabul.

Observ lângă mine trupul micuței Lama mișcân- du-se. Mă aplec repede peste ea și respir ușurată când îi ating obrajii. Nu mai are febră. Kenan iese din bucătărie cu două căni de ceai și-mi întinde una mie. Are părul ciufulit, zbârlit în toate direcțiile de la somn. Mă fâstâcesc când îl văd așa, cu obrajii rozalii și ochii măriți la mine.

Doamne, mi-am petrecut noaptea aici. în apartamentul lui.

— Bună dimineața, spune el.

— Mulțumesc, accept eu ceaiul recunoscătoare. Lama este foarte bine, alhamdulillah.

Frige și beau o gură.

Ceai de mentă. Mmm, Layla adoră ceaiul de mentă. Layla!

Mă-nec cu ceaiul, iar Kenan ridică privirea, îngrijorat.

-Ceai?

— Nimic, spun tușind, cu ochii lăcrimând de la băutura fierbinte. Am uitat de Layla. Trebuie să plec. Cât e ceasul? Trebuie să ajung la spital. Doamne, cât am dormit? Dar nu contează. Trebuie să mă întorc la Layla! Stai cu ochii pe sora ta, da? E bine, dar trebuie să-și ia antibioticul. Mulțumesc pentru ceai.

îl dau pe gât pe tot, strâmbându-mă când simt că frige, și mă ridic repede în picioare.

— Kenan, cât e ceasul? spun cu mintea aiurea, apoi mă văd în oglindă.

Doamne, arăt oribil. Iau grăbită halatul și pornesc repede spre balconul distrus, să mă uit afară. Kenan a dat pătura la o parte ca să intre briza, iar aerul răcoros este exact ce-mi trebuie să-mi răcoresc trupul încins.

— E sigur să ies? îmi pun halatul pe mine. Mai sunt lunetiști? îmi fee griji pentru Layla. *Sper* să fie bine. Kenan, cât e ceasul? Sunt de tură la spital.

Pocnesc din degete la spate, spre el, să-i atrag atenția, în timp ce privesc străzile. Sunt mai mult goale, pare să nu fie nimeni ascuns pe acoperișuri.

Kenan n-a mai zis nimic de ceva vreme, îmi dau eu seama. Mă-ntorc spre el și văd că își soarbe ceaiul, privin- du-mă amuzat cum mă agit.

— De ce nu-mi răspunzi? întreb.

El mai ia o gură de ceai, apoi pune cana pe jos.

— Monologul tău nu m-a lăsat. A fost prea amuzant.

Zâmbește larg.

— Mă bucur că te amuză.

Mijesc ochii la el, dar Kenan rămâne impasibil.

— Așa ești mereu?

— *Așa?* repet, ridicând dintr-o sprânceană.

— Panicată și un pic obsedată de control?

— Cel mai adesea.

— E bine, spune el continuând să zâmbească, iar eu nu înțeleg dacă vorbește sarcastic sau nu.

Fiindcă nu sună sarcastic. Mă rog, n-am timp să stau să-i analizez lui tonul sau mina de pe chip.

— Bine. Trebuie să plec. *Acum*. Mai sunt pușcași afară?

îmi potrivesc bine trusa pe umăr. Urăsc să fiu așa conștientă că n-arăt bine, cu buzele crăpate și hijabul mototolit.

— Eu de unde să știu? Schimbă mereu momentul zilei. Uneori îi alungă ASL.

Oftez. Va trebui să improvizez.

— Bine, mă descurc eu, spun fără tragere de inimă și pornesc spre ușă.

Kenan îmi blochează calea cu brațul.

— Unde crezi că te duci?

— Ăăă, acasă?

— Chiar crezi că o să te las să pleci singură? Dacă sunt lunetiști?

— Ai cumva un avion secret ca să plec cu el?

— Ha! Vin cu tine, spune, trăgându-și haina pe el.

— Ba bine că nu. Sora ta are nevoie de tine.

— Nu te supăra, dar tu cine ești? Mama cumva? Pot să iau și singur o decizie. Hai să mergem.

— N-ai cum să..., încep eu dând din mâini să-mi subliniez spusele.

— Are grijă Yusuf de totul până mă întorc. Nu e tont.

Nu mă lasă să replic și iese pe ușă.

La naiba! Acum trebuie să-mi fac griji pentru viața lui. Sper să n-am sufletul lui pe conștiință.

Yusuf a ieșit din camera lui, îmi aruncă o privire timidă, apoi se așază lângă Lama.

— Ai grijă de ea, da? Și de tine, spun. încuviințează, iar eu ignor golul pe care-1 simt în stomac când îi văd bluza jerpelită și silueta slăbănoagă.

Kenan trebuie să plece, decid eu. *înainte ca acești copii să fie nevoiți să-și îngroape fratele.*

Arunc un ochi afară, încântată și speriată în aceeași măsură de lumina soarelui care strălucește deasupra noastră. Pe de o parte, căldura sa ne apără de ultimele urme ale iernii, pe de alta, asigură condiții perfecte de vizibilitate lunetiștilor.

Câțiva bărbați stau în fața clădirii în care locuiește Kenan; țin în mână cești ciobite de ceai, fiind adânciți în discuție, în vreme ce vreo doi copii aleargă prin apropiere, strigând bucuroși. Se aud chiar niște râsete și mă agăț de acea fărâmă de inocență, care este încă vie și luptă, și mi-o ascund în inimă, să fie în siguranță.

Bucăți din tencuiala căzută crapă sub tălpile pantofilor în timp ce ne îndreptăm spre casa mea. Trecem pe lângă o brutărie dărăpănată care încă funcționează. Afară e o coadă lungă, oamenii își freacă mâinile să și le încălzească și-și strâng paltoanele pe ei. Așteaptă răbdători, deși în ochii lor se citește neliniștea, sunt cu toții îngrijorați că se termină pâinea și că se vor întoarce la familiile lor cu mâinile goale.

Cu fiecare pas pe care-1 facem mă gândesc la decizia pe care-am luat-o aseară. A fost ușor, așa, învăluită în întuneric, luminată doar de flacăra lumânărilor. Era un secret pe care mi-1 putea șopti. Dar acum, în lumina strălucitoare îmi simt sufletul despuiat, e ca o pată de rușine care nu se va mai lua niciodată.

Arunc o privire spre silueta înaltă a lui Kenan. Nici măcar haina largă nu poate ascunde ascuțimea umerilor sau mâinile osoase. Nu așa ar trebui să arate. El și frații lui ar trebui să fie sănătoși și în siguranță și fericiți. Ar trebui să învețe japoneza și sa-ncerce să ajungă la Studio Ghibli.

Nu putem rămâne aici.

— Ai cu adevărat de gând să rămâi în Homs? zic în șoaptă. Chiar vrei să mori aici?

Se oprește și se răsucește surprins spre mine.

— N-am nicio intenție să mă las ucis, spune el încet.

Clatin din cap.

— în ritmul ăsta, cu ambițiile și gândurile tale periculoase, *așa* se va încheia povestea ta. Ce-ar zice părinții tăi despre asta? Dacă ești prins? Dacă frații tăi rămân singuri, jelindu-te? Cum rămâne cu promisiunea pe care i-ai făcut-o tatălui tău?

Mă privește îndelung, ochii i se umplu de tristețe.

— Eram singura fată din familie, spun. Mai aveam un frate, Hamza. El era toată lumea mea. Prietenul meu cel mai bun. Era totul pentru mine. El și tata erau la protest, n-au reușit să fugă când au început soldații asaltul. O săptămână mai târziu mama a murit din cauza unei bombe care a căzut pe clădirea în care locuiam.

— Salama, spune el pe un ton blând, temându-se, cred, de ce urmează să spun.

Dar eu tot continui.

— Mi-am pierdut familia. Tu încă o ai pe a ta. Văd asta zi de zi la spital: oamenii și-ar vinde și sufletul pentru un minut în plus cu cei pe care-i iubesc. Și eu aș face-o.

Mă ard ochii de lacrimi, dar nu vreau să cedez.

Margarete. Margarete. Margarete jrumos-miro- sitoare.

— Am încercat să-i vizitez la închisoare. Dar nu mi-au permis să-i văd. Era cât pe ce să mă aresteze și pe mine, m-au lăsat liberă prin miracol. M-au avertizat să nu mă mai întorc.

Kenan inspiră cutremurat, iar eu îmi șterg repede lacrima care mi se scurge pe obraz.

îmi amintesc totul, mirosul înțepător de sânge oxidat, ecoul urletelor în urechi. S-a întâmplat cu câteva săptămâni înainte de asediul asupra centrului vechi din Homs. închisoarea nu e în centrul vechi, dar am reușit să intru în institutul de detenție, cu picioarele tremurând. Rana de pe ceafă abia începuse să se cicatrizeze și Khawf își făcuse apariția, otrăvindu-mi nopțile. Layla habar n-avea ce eram pe cale să fac pentru că era distrusă de doliu, cu ochii goliți de expresie și lacrimile curgându-i pe obraji neîncetat, ca două izvoare.

— Salama Kassab, a zis soldatul, înclinându-se mult pe scaun și răsfoind o listă pătată de cafea. Adică, sper că era cafea.

-Da.

M-am agățat de marginile vechii canapele din piele, din care ieșea umplutura. Era încrețită, de un galben mucegăit.

A mormăit privincl lista îndelung prin ochelarii cu ramă de argint. Nu puteam să-i văd *ochii și asta mă neliniștea.*

— Se pare că tatăl și fratele tău au făcut agitație mare, a spus el pe un ton lipsit de inflexiuni, dar eu percepeam pericolul ascuns.

— Vă rog, am șoptit eu cu inima bubuind. Vă rog, sunt tot ce am pe lume. Mama a mu..., tata suferă de hipertensiune. Are nevoie de medicamentele lui, iar fratele meu...

M-am oprit. Nu le puteam spune despre Layla. S-ar folosi de ea să-l pedepsească pe el.

— Ai idee de câte ori aud aceeași poveste lacrimogenă? a spus el pe un ton exasperat. Vă rog, dați-i drumul mamei mele, nu știa ce făcea. Vă rog, dați-i drumul fiului meu, doar pe el îl am pe lume. Vă rog, dați-i drumul fiicei mele, n-a știut ce jignire gravă v-a adus. Vă rog, dați-i drumul soțului meu, e bătrân și slăbit.

A trântit lista pe masă,făcându-mă să tresar.

— Nu. Nu le dau drumul. Au încălcat legea. Au stricat liniștea cu ideile lor.

Un urlet de durere mi-ajunge la urechi. închid ochii strâns, apoi îi deschid la loc și-l privesc pe omul care are soarta familiei mele în

mână. îl uram.

— Eu n-am fost niciodată la protest și n-o să merg niciodată, vă jur. Așa că, vă rog, dați-le drumul, pentru mine. N-o să mai facă niciodată așa ceva. Vă promit.

M-am auzit milogindu-mă și am început să mă urăsc pentru asta. Că negociam cu cei care ne ucid și torturează. Guvernul ne avertizase cu mult timp în urmă asupra consecințelor, dacă ne răzvrătim. Toate temerile noastre din ultimii cincizeci de ani s-au adeverit.

Bărbatul a zâmbit, cu toți dinții lui galbeni, și s-a ridicat cu greutate de pe scaun.

— Fetițo. S-a pus în fața mea, iar eu mi-am înfipt unghiile în mâini, strâmbându-mă de durere. Rănile abia începuseră să se cicatrizeze. Fă bine și pleacă, înainte să te bag și pe tine lângă ei.

— îmi pare rău, murmură Kenan, iar glasul lui mă trezește din coșmarul care mi se repetă în cap.

— Nu de mine trebuie să-ți pară rău. înghit cu greutate. încă îi ai pe frații tăi. Dacă stai aici, atunci nu arunca la gunoi viața lor.

Kenan strânge din umeri. înțeleg de ce face ce face. Dumnezeule, și încă cum. Dar nu așa. Nu după ce am simțit sângele surorii lui scurgându-mi-se printre degete ca un izvor ce-mi vorbește despre inima ei curajoasă. Nu după ce am aflat că Yusuf nu mai vorbește din cauza traumei suferite. Au nevoie de ajutor și asta nu se poate întâmpla în Homs. Trebuie să aibă voie să fie doar doi copii.

E deja limpede din flăcările care-i ard în ochi, din agonia ascunsă în spatele cuvintelor lui: știe că-l așteaptă un viitor dezolant dacă nu pleacă. Nu e tont. Numai că inima sa e atât de plină de iubire pentru țara lui, încât e dispus să lase această iubire să-l înece și pe el, și pe frații lui. Doar că una e să auzi povești despre furia oceanului, alta e să fii acolo, captiv între valurile furioase.

— Ce înregistrezi tu, mai precis, Kenan? întreb, iar el se uită la mine surprins.

— Păi, protestele, cum ți-am zis. Imnul revoluției.

— Și morțile?

Se crispează.

— Când nu se mai aud împușcăturile, opresc camera și fug.

îl măsor din priviri o clipă înainte să încuviințez și dau să-l depășesc cu un pas, în vreme ce un gând mi se conturează în minte, dar el își drege glasul.

— Mama este o Hamwi, spune încet. Mă opresc.

— A supraviețuit masacrului de la Hama, continuă el și mă răsucesc pe călcâie să-l privesc. Când soldații au dat buzna în oraș și l-au devastat timp de o lună, ea a supraviețuit. Avea șapte ani și a văzut cum fratele ei de nouă ani a fost împușcat în cap. A văzut cum i s-a împrăștiat creierul peste tot. Ea și familia ei au suferit foametea. Mâncau o dată la trei zile. Eu mi-am pierdut unii membri ai familiei chiar de dinainte să mă nasc, Salama. Toată viața mea am cunoscut numai injustiție.

Se poticnește și oftează din adâncul pieptului. Când ridică privirea la mine, văd obstinație. Este atât de intensă încât mă trece un fior.

— De-asta protestez. De-asta înregistrez. De-asta ar trebui să rămân. Atâția ani înainte să înceapă revoluția. Tu nu ți-ai pierdut rude de mâna dictaturii, Salama?

Știe răspunsul. Nicio familie din Siria nu a fost cruțată de cruzimea dictaturii. Amândoi ne-am pierdut rude în masacrul de la Hama dinainte să venim pe lume, dar pierderile pe care le-a suferit Kenan i-au întărit decizia de când era un copil. Și a crescut odată cu el. L-a modelat. Spre deosebire de mine. Eu am ignorat pierderile de vieți până când au devenit realitatea în care trăiesc.

Mi se pune un nod în gât, mi-e greu să înghit fără să izbucnesc în lacrimi, așa că prefer să continui drumul spre casă. Mă urmează și el, un moment mai târziu.

Ne apropiem și devin din ce în ce mai neliniștită. Trebuie s-o ating pe Layla, să știu că e aievea, că e în viață, că e bine. Trebuie să mă asigur că bebelușul nu a decis să ne strice planurile și să vină pe lume mai devreme.

Restul drumului îl parcurgem în tăcere, fiecare pierdut în propriile griji și gânduri. Respir ușurată când văd casa mea. Cartierul e liniștit, pe stradă suntem doar eu și Kenan. Totul pare normal, în măsura în care se poate numi normalitate, ușa decolorată de culoare albastră e întreagă. Scot cheile, nimerind cu greu încuietoarea.

Kenan se sprijină de zid.

— Aștept afară.

— Ce?! Treci înăuntru înainte să te-mpuște cineva! îl îndemn înăuntru și închid repede ușa după noi.

în casă e liniște. Lumina nu trece dincolo de ferestrele sufrageriei, draperiile fiind trase. Umbrele dansează pe pereții holului, parcă e mai frig în casă decât afară.

— Așteaptă aici, șoptesc.

încuviințează și se-ntoarce cu fața spre ușă, să nu apară Layla cu părul descoperit.

— Layla, am sosit! strig tare.

Nu răspunde. Simt un gol în stomac.

— Poate doarme, sugerează Kenan, rămânând cu fața la ușă.

— Poate.

Verific în sufragerie, unde doarme ea de obicei, dar camera e goală și rece într-un fel care nu-mi place, nicio rază de soare nu trece de după draperii. Covorul de sub canapea e închis la culoare, iar țesătura în spirală aduce a cer acoperit cu norii gri adunându-se înaintea unei furtuni, în bucătăria aflată la vedere e atât de liniște, încât culorile par să fi fost spălate de mâna cuiva. Neliniștea mă cuprinde ca o iederă care-mi înconjoară oasele.

— *Layla,* repet cu capul plecat, îndreptându-mă spre hol cu pașii vătuiți de covor.

Umbrele îmi învăluie pașii, iar inima îmi bate în gât, zvâcnind ca un pui de pasăre. Ușa dormitorului ei este închisă. îmi trec degetele peste ea, apoi decid să verific mai întâi la mine în cameră.

Când întredeschid ușa, repetând în gând *Doamne, Jă să fie aici,* aproape leșin de ușurare.

Layla stă întinsă pe pătura mea, strângând la piept perna mea. Ține ochii închiși și buzele i se mișcă intr-o rugăciune mută.

— Layla! strig, iar ea deschide ochii brusc, scoțând un sunet sugrumat.

— Salama! spune ușurată.

Sare din pat.

Ne aruncăm una în brațele celeilalte, brațele îmi tremură când o strâng aproape, părul ei îmi intră în gură. Dar nu-mi pasă. E în viață și e încă gravidă. Foarte gravidă, cu burta agitându-se lipită de mine.

Se dă înapoi, mă apucă de umeri și mă scutură.

— Unde-ai fost? mă-ntreabă.

— La o pacientă care nu se putea deplasa de acasă, a trebuit să mă duc acolo s-o operez. Apoi s-a pornit o luptă între ASL și soldați și n-am mai putut să plec, spun pe nerăsuflate.

Are ochii înroșiți, obrajii mânjiți, dar oftează ușurată.

— Bine.

— Fratele pacientei m-a adus acasă. E, ăăă, e aici, spun, încercând să par dezinvoltă.

Ea se uită peste umărul meu.

— Aici? Adică, aici, în casă?

încuviințez.

începe să priceapă. E scandalizată, iar cuvintele ei sunt pline de șoc.

— Dumnezeule, Salama! Ai petrecut noaptea acasă la un băiat?

O împing jucăuș în umăr, iar ea chicotește.

— încetează, mă bâlbâi eu. Am zis că mor de îngrijorare. De ce nu ai răspuns la telefon când am sunat?

Se uită la mine ca și cum ar fi trebuit să știu deja răspunsul.

— Nu răspund la numere necunoscute, doar știi.

îmi trec palma peste față, oftând.

— Bine. Bine. Ești bine, alhamdulillah. Asta e tot ce contează.

— Sunt

— Trebuie să-i spun lui Kenan că ești bine. Poți să vii să-l saluți și tu dacă vrei.

îmi aruncă o privire exasperată arătându-se cu degetul. Părul ciufulit, rebel, ochii umezi de lacrimi, hainele șifonate.

— Să-l salut? în starea asta? Nu, mersi, prefer să stau aici.

Clatin din cap, zâmbind.

îl găsesc pe Kenan tot cu spatele spre mine când ies din cameră. îmi plimb ochii pe umerii lăți, pe felul relaxat în care-și ține mâinile în buzunare, legănându-se înainte și-napoi pe picioare. Mă opresc un moment și-mi permit să-mi imaginez, aici, pe holul murdar, cum ar fi arătat *posibila* noastră viață. Că trăiesc ca într-un film realizat

de Studio Ghibli. Că în acest univers eu și el avem glumele noastre, că port pe deget verigheta de aur primită de la el. Gândurile astea mă fac să roșesc, dar nu-mi pasă. E dreptul meu. E dreptul meu să-mi imaginez.

— Kenan, îl strig. Te poți întoarce. Layla nu iese.

O face foarte încet, cu ochii lipiți de covor.

— Se simte bine? întreabă, ridicând, în sfârșit, privirea la mine.

Dau din cap că da.

Se uită pe hol, remarcând starea deplorabilă. Nu spune nimic, dar observ că se întristează.

— Ești sigură că e bine? Pot să mă duc să iau câte ceva. Niște pâine sau lapte dacă au la magazin.

Clatin din cap.

— Mulțumesc. Suntem bine. Layla e bine.

Dă drumul aerului din piept.

— Bine. Atunci bănuiesc că trebuie să ne spunem adio.

îmi mușc buzele, crispată să aud cuvântul ăla. Doamne, cât îl urăsc! *Adio*.

— Așa e, spun, în schimb.

Mă salută din cap, deschide ușa și mai privește o ultimă dată peste umăr.

— Mulțumesc, Salama, pentru tot. Nu ai salvat doar viața Lamei, ci și pe a mea și a lui Yusuf.

Zâmbește și ochii verzi îi strălucesc, plini de căldură.

Pentru moment, îmi spun în gând.

Se strecoară afară pe ușă și un gând care mă tot sâcâise își face drum spre buzele mele.

— Kenan! îl strig.

Se oprește la câțiva pași distanță.

— Da? răspunde, și jur că aud o urmă de speranță în vocea lui.

Pornesc spre el, frecându-mi brațele cu mâinile. Pot să-l salvez, pe el și pe frații lui. Știu cum.

— Vino să filmezi la spital, spun când ajung destul de aproape cât să-i văd cei doi pistrui de pe gât.

Pare surprins.

— Poftim?

— Vino la spital, fă clipuri cu răniții. Spui că vrei să fii de ajutor, nu? Că vrei să arăți lumii ce se petrece. Unde poți găsi mai multă nedreptate decât acolo? Protestele au loc de obicei noaptea. Și pentru că e întuneric, n-ai cine știe ce vizibilitate. Dar la spital ai... Impactul va fi mai puternic. Ultimele cuvinte simt mai mult o șoaptă.

Privirea i se îndulcește ascultându-mă și mă privește îndelung înainte de a întreba:

— De ce?

— De ce?! repet eu.

— A spus limpede că ceea ce fac este periculos. De ce vrei să continui? De ce să o fac și mai aproape de tine?

îmi trosnesc degetele, îndepărtându-mi privirea să scap de neliniștea care mă cuprinde.

Pentru că atunci când vezi oamenii murind, când vezi copii mutilați și-i auzi urlând de frică și durere, poate atunci vei pricepe ce noroc ai că ești bine. Că poți pleca.

în schimb, îi privesc țintă, cu răceală.

— Da, cred că ceea ce faci e periculos, dar asta nu are nimic de-a face cu faptul că-mi iubesc țara și că nu-mi doresc să mai văd oamenii murind uciși.

E rândul lui să roșească și să-și treacă palma pe chip.

— Eu, hm,... scuză-mă. Nu voiam să...

Clatin din cap.

— E în regulă. Știu că n-ai vrut să sune așa. Uite ce e, nu încerc să te oblig. Vrei s-o faci?

Brațele îi cad pe lângă corp și ochii verzi privesc într-ai mei.

— Da, spune.

Mă trece un fior din cap până-n picioare.

— Da, vreau.

îmi scapă un oftat de ușurare.

— Bun. Trebuie să-i cerem permisiunea doctorului Ziad, dar mă-ndoiesc că-1 va deranja. E foarte implicat emoțional în războiul ăsta.

— Revoluție, Salama, spune Kenan. Zâmbește trist. E o revoluție.

Țugui din buze.

— Tu prezintă-te mâine la spital, la ora 9.00.

Intru înapoi în casă și-o văd pe Layla în pragul ușii. Are un rânjet pe față cum nu am mai văzut vreodată.

— Kenan, hm? Mișcă în sus și-n jos din sprâncene la mine făcându-mă să mormăi. Păreați foarte apropiați. Am fost la un pas să deschid ușa, să vin și eu acolo să văd ce se întâmplă.

Trec pe lângă ea, cu obrajii arzând, dar e mai rapidă, mă prinde de braț și mă răsucește spre ea.

— De ce roșești? mă-ntreabă.

— Nu roșesc, bâigui.

Mijește ochii la mine.

— îl cunoști? Da? Dumnezeule, ori vorbești ori îți dau una-n cap, spune cu o privire fioroasă.

— Bine, bine! Eu..., noi..., este băiatul care trebuia să vină anul trecut cu mama lui să mă pețească, spun pe nerăsuflate, ca și cum aș face exerciții fizice.

Liniște. Apoi...

— *Nuuu creeed!*

Când Layla începe să vorbească, nu mai ai loc de gura ei. Spune tot ce știam că va spune și ce nici n-am apucat să mă gândesc că va spune. Că eu și Kenan suntem destinați unul celuilalt. Că e mâna sorții. Că e dragoste adevărată. Că o să fiu fericită. Că ne vom căsători. Că o să fim un cuplu incredibil. Că ea va fi mătușa cool pe care copiii noștri o vor adora. Că e minunat. Că ne vom crește copiii împreună. Că vom supraviețui. Mă urmează din bucătărie în camera mea continuând să turuie. Mă schimb de pulover și-mi iau la loc pe mine halatul, tura mea la spital a început deja, am întârziat și pornesc înapoi spre ușă.

— Layla, sună totul <u>minunat</u>, spun când se oprește, în sfârșit, să respire. Dar avem probleme mai mari de care să ne ocupăm.

Trag aer în piept și-mi fac curaj să pronunț cuvintele care mă vor distruge sufletește.

— Am decis să plecăm. O să vorbesc cu Am și-o să găsesc un mod să plătesc pentru barcă.

Layla se oprește brusc, cu gura căscată.

— Ce..., ce te-a făcut să te răzgândești? spune în șoaptă.

Râcâi cu unghia o pată de pe mânecă.

— Am revenit cu picioarele pe pământ.

Layla întinde mâinile, mă apucă de umeri și mă îmbrățișează strâns.

— Știu cât de greu îți este să iei decizia asta. Dar asta nu înseamnă că faci ceva greșit, da?

Nu răspund, inspirând parfumul ei de margarete.

— Spune-o, zice cu tărie. Spune „nu e nimic rău în faptul că plec."

Râd trist.

— Nu e nimic rău... în faptul că plec.

Se îndepărtează și mă mângâie pe obraji.

— Bun.

înainte să ies, mă apucă de mână. Mă-ntorc spre ea.

— Salama, spune, zâmbind.

Și așa, cu chipul mângâiat de razele de soare care intră pe ușa întredeschisă, arată iar ca pe vremuri. Obrajii roz și ochii albaștri ca marea strălucind de viață.

— Nu strică să te gândești la viitorul tău. Nu trebuie să încetăm să trăim doar pentru că am putea muri. Poți muri oricum, în orice moment, indiferent de locul unde te afli în lume. Iar noi nu facem excepție de la asta. Noi doar înfruntăm moartea mai des ca ceilalți.

Mă gândesc la Kenan și la acea viață *care arfi pututfi*. Serile de sâmbătă petrecute la televizor privind în maraton filmele Studioului Ghibli. Un apartament al nostru plin de plante și flori culese de mine, ca să fie mereu plin de viață. Să le invit la cină pe Layla și pe Micuța Salama, să-mi alint nepoata. Hamza și Kenan certându-se din cauza unui med de fotbal sau a unui joc video.

Tușesc să scap de nodul din gât.

— Mda. Ne vedem diseară, Layla.

îmi zâmbește melancolic, exact așa cum o făcuse Kenan.

10

— Nu, zice Am, iar eu simt că mi se umple stomacul de aciditate. Nicio excepție.

Ne aflăm tot pe culoarul principal, am mâinile lipicioase de la sângele femeii pe care am ajutat-o cu douăzeci de minute în urmă. Rana de la cap s-a deschis, cusăturile n-au ținut și a leșinat din cauza sângelui pierdut. în vreme ce mă ocupam de rana ei, pregăteam ce-i voi spune lui Am, dar el mi-a tăiat-o scurt cum am deschis gura.

— Nu fac acte de binefacere, Salama, spune cu privirea înăsprită. Toți cei care apelează la serviciile mele au probleme. Nu ești singura. Am avut un soț cu trei copii și nevasta bolnavă. I-am spus nu lui și îți spun nu și ție.

încleștez dinții, înfigându-mi unghiile în palmă. îl urăsc și urăsc felul în care profită de teroarea noastră. Știu că pot folosi aurul Laylei să negociez cu el, dar mândria îmi face limba ca de plumb. Am luat, în sfârșit, decizia oribilă de a întoarce spatele pacienților mei ca să onorez dorința lui Hamza, și acum mă-mpiedic de lăcomia lui Am.

El își rontăie o unghie.

— Ți-a mâncat pisica limba?

Trebuie să am grijă cum mă comport. Mândria nu va salva viața Laylei, nici pe-a mea. Dacă-1 jignesc, e posibil să refuze să-mi facă rost de barcă și dacă-i ofer tot aurul din lume. Doar să-mi facă-n dudă.

— O să găsesc cumva banii, spun obligându-mă să-i vorbesc politicos. Dar te rog să te mai gândești. Eu și Layla suntem tinere și nu vorbim germana. N-am plecat niciodată din țară. Iar noi doi suntem de-un neam. Suntem sirieni.

Am nu zice nimic, dar are o strălucire diferită în ochi. Pare impresionat în cele din urmă, scoate un mormăit.

— Bunăvoința nu-mi aduce pâine pe masă. Așa că ori faci rost de bani, ori nu pupi nicio barcă.

Acestea fiind spuse, pleacă.

Amestecate, dezamăgirea și groaza devin o pastilă cu gust amar cu efect pe termen lung. îi simt gustul în gură tot restul zilei; devine chiar mai intens când plec acasă, moartă de oboseală, și văd expresia de pe chipul Laylei când îi spun ce-a zis Am. Nu mă-ntreabă de ce nu i-am oferit aurul, iar eu mă simt ușurată. Mă bagă în pat mângâindu-mi părul.

— Nu-i nimic, susură ea. O să fim bine.

Mă holbez la tavan, cu un gol în piept. Zici că nu mai am inimă, că supraviețuiesc cu fărâmițele care mi-au rămas lipite de coaste.

Cum mi-am permis să mă gândesc la plecare, în mintea mea a încolțit speranța, punând stăpânire pe fanteziile mele. Nu o viață *care ar fi putut fi,* ci o viață *adevărată* alături de Layla și un apartament, în Germania. Unul înghesuit, dar e bine și așa. Ne vindecăm rănile și-1 umplem cu râsete și desenele micuței Salama. Și-apoi, într-o bună zi, găsesc puterea de a scrie poveștile pline de magie pe care le-am îngropat de mult în adâncurile minții. Eu și ea transformăm în acasă și în familie ceea ce ne-a mai rămas.

Layla rămâne cu mine până când din amurg se face noapte.

— Sunt aici dacă ai nevoie de mine, da? spune ea, iar eu încuviințez.

Când închide ușa după ea, mă las pradă visării, iar imaginația mea stupidă o ia de unde rămăsese. Doar că de data asta în apartamentul nostru e și Kenan. Și frații Iui.

Sunt fericiți, suntem în siguranță și nu mai suferim de foame. Și-atunci, preț de o clipă, întunericul nopții nu mai pare ca de smoală.

Adică până-n momentul în care aud pe cineva chicotind dintr-un ungher al camerei. Refuz să privesc într-acolo.

— Dac-ar fi să-ți rezum viața la un singur cuvânt, Salama...

Aud zgomotul brichetei. Cum trage adânc fumul în piept. Apoi îl dă afară.

— Acela ar fi *ironie*.

— Du-te-n mă-ta! spun cu glas răgușit.

îl simt pe Khawf așezându-se lângă mine, dar tot nu mă-ntorc spre el, sperând c-o să plece. Am oasele făcute din oțel, dar sunt prea ocupată să-mi adun fărâmițele de inimă, să le cos la loc, pregătindu-mă pentru iadul care, inevitabil, mă așteaptă mâine. Sunt dureros de conștientă de rezerva de Panadol ascunsă în sertar, trebuie să mă lupt cu mine să nu iau imul. Sau trei. Nici măcar Layla nu ia când o doare capul. Le păstrăm pentru zile negre.

O să trec eu de asta.

— Trebuie să recunosc, continuă Khawf, că sunt foarte mândru de progresele pe care le-ai făcut. Dar hai să trecem la următorul nivel. Mâine îi spui lui Am că o să-i dai tot aurul pe care-1 ai. Pe toți dracii, o să-i dai și casa asta dacă vrea. Nu că ar accepta. Dar chiar și-așa.

Tac și mă trezesc tânjind după ce s-a întâmplat noaptea trecută, când Khawf s-a ținut departe de mine. Tânjind să mai stau de vorbă cu Kenan, să-i văd iar ochii arzători.

— Nu, mi-o taie Khawf. Băiatul ăla nu-ți poate aduce decât necazuri. Ești prea bună la inimă, o să te convingă să nu mai pleci cu discursurile lui patriotice. Am făcut prea multe eforturi, de prea mult timp să-i permit să te facă să te răzgândești. Tu o să...

— Pleci, da, știu, răbufnesc eu, uitându-mă, în sfârșit la el.

Mă privește nemulțumit, dar puțin îmi pasă.

— Stai departe de Kenan. Nu-ți face griji, promisiunea făcută lui Hamza vine pe primul loc, spun.

— Fă bine și roagă-te să accepte Am aurul.

Khawf rânjește, dezvăluind incisivii ascuțiți.

— Oh, sper că vei face tot ce-ți stă în putere să-l convingi.

Mișcă din degete, țigara îi trece de la unul la altul, iar umbrele de pe pereți și tavan încep să-și schimbe forma. Guri căscate a moarte și ochi goliți de privire se holbează la mine. Curând încep să aud urlete de durere și-mi acopăr urechile cu palmele strângând pleoapele închise.

— Știi ce ți-ar zice Hamza, nu? Vocea lui Khawf e tăioasă. Că și-ar dori să plecați. Te-ar implora s-o faci.

— Salama, aud vocea lui Hamza murmurandu-mi în urechi. E suferindă. Salama, mi-ai promis, îți amintești? Că o vei salva pe Layla. Că te vei salva. Că o să te revanșezi pentru că ai lăsat-o pe mama să moară. Nu ți-ai încălca cuvântul, nu-i așa?

Simt arsuri în fundul ochilor și mă răsucesc, punân- du-mi perna în cap.

— *încetează,* te rog.

în cameră domnește tăcerea și preț de o clipă mi se pare că s-a oprit. Dar când deschid ochii, Hamza se află lângă patul meu.

Are o rană deschisă pe frunte. Cu ochii căprui îngustați de nemulțumire și obrazul acoperit de vânătăi. E îmbrăcat cu hainele pe care le avea pe el ultima dată când l-am văzut, dar sunt jerpelite, pline de noroi și sânge.

— *Nu,* scâncesc.

Nu e el. Ăsta e Khawf.

Dar undeva, în adâncul sufletului, știu că el e. Chiar dacă ceea ce văd e doar o apariție, Hamza sigur suferă în clipa asta. Asta dacă nu e mort.

— Salama, dacă o prind pe Layla, știi ce-o să-i facă? murmură el și de pe buze îi scapă un văitat plin de jale. Sau dacă te prind pe tine? N-o să vă lase să muriți, nici pe tine, nici pe Layla. Salama, trebuie să plecați. Gândește-te la tata. Gândește-te la mine.

Lacrimile mă ard ca acidul și se scurg pe pernă.

— Hamza, *te rog,* am zis că o s-o fac.

El clatină din cap descumpănit

— Atunci de ce nu i-ai dat lui Am ce-a cerut? Salama, mai important decât orice este *să supraviețuiești*.

— O s-o fac, spun. îți promit.

Când clipesc, Hamza dispare și peste liniștea din jur se face auzită iar vocea lui Khawf.

— Ori de câte ori cuvintele lui Kenan te vor face să ai îndoieli asupra deciziei pe care ai luat-o, amintește-ți de ceea ce ți-a cerut fratele tău.

Mac canadian, îngân eu. Petale albe. Centrul de culoare galbenă. Secretă fluid roșu. în doze mici se utilizează în tratarea bolilor respiratorii. *Maci. Maci. Maci.*

— Salama, dacă băiatul ăla te face să te răzgândești, continuă Khawf, o să fac în așa fel încât să nu-ți mai aduci aminte ce sunt florile.

A doua zi doctorul Ziad vine fugind la mine de cum sosesc. Are un zâmbet pe care nu i l-am mai văzut de multă vreme.

— Salama! exclamă el. Am primit un transport de medicamente. Panadol. Ciprofloxacină. Azitromicină. Până și morfină!

Rămân cu gura căscată, cu inima atât de ușoară, că simt cum ajunge dincolo de nori. Dacă viața noastră ar fi fost una normală, parte dintre îndatoririle mele zilnice ar fi fost să-1 informez pe doctorul Ziad în legătură cu alimentarea stocurilor de medicamente. Treaba mea ar fi fost să distribui medicamentele, să le prescriu, să le inventariez. Primirea de marfă ar fi fost ceva plictisitor în cel mai fericit caz. în niciun caz motiv de sărbătorit.

— *Cum?*

— Au reușit cei de la ASL să le procure de pe piața neagră, spune doctorul Ziad. își trece mâinile prin păr, pare plin de energie, de speranță. Ți-am pus cutiile în depozitul de medicamente.

Radiez.

— Mă ocup imediat.

Spitalul e mai luminos astăzi. Pe fețele pacienți- lor, în ciuda oboselii și a suferinței, se citește o umbră de speranță. Sau poate îmi imaginez eu.

înainte să dispar, doctorul Ziad mă apucă de braț.

— Ai plecat pe grabă ieri de la spital. E totul în regulă? Mănânci suficient? Dormi? Ai nevoie de ceva?

— Sunt bine, spun.

Și în clipa asta, așa, înconjurată de pacienți, sună fals. Sunt bine pentru moment. Sunt doar bine.

Nu știu dacă mă crede, dar nu dă semn că n-ar face-o.

Ca să-i distrag atenția, îi povestesc despre Lama, că operația a decurs cu bine. Chipul i se luminează și mă laudă că am reacționat rapid.

— Bravo, spune, zâmbind.

Țopăi spre depozitul de medicamente cu pașii mai ușori ca mai devreme, uitând complet de coșmarurile care m-au chinuit noaptea trecută. Azi e o zi bună. Azi *o să fie* o zi bună, *insh'Allah*.

Cutiile de carton sunt turtite, colțurile strivite, dar când le deschid, medicamentele sunt toate intacte. Sunt reci la atingere și strâng la piept o sticlă de paracetamol pentru copii. O să putem să le scădem febra.

— Am auzit că am primit medicamente, spune o voce din prag și, când mă întorc, o văd pe Nour. Chipul îi strălucește de încântare.

Nour a făcut parte din echipa de infirmieri timp de trei ani, apoi, când primii martiri au început să fie aduși pe tărgi în spital, a fost promovată drept asistentă. De la Nour am învățat cum să pun copci, cum să confecționez bandaje improvizate și să drenez lichid din plămânii pacienților. Are nervii de oțel și inima de aur.

Flutur spre ea o cutie de flucloxacilină.

— Ai auzit bine!

Scoate un chiot și apoi râde. Sunetul bucuriei e ciudat pentru urechile mele, dar îl primesc cu brațele deschise.

— Trebuie să controlez un pacient, dar am vrut să văd cu ochii mei miracolul ăsta. Zâmbește. Cheamă-mă dacă ai nevoie de ajutor.

— Bine.

Pleacă. Aranjez medicamentele pe rafturile goale o vreme, apoi ridic ochii spre ceas. E 10.13.

Kenan.

I-am spus să vină la 9.00, dar încă n-a apărut. Ca să mai alung din starea de anxietate, decid să fac o tură prin spital. Poate-o fi aici și nu mă găsește. Trec ca din întâmplare din salon în salon, dar nu

dau nicăieri de el, așa că mă întorc în depozit. Mă cuprinde îngrijorarea și încerc să nu mă gândesc la toate motivele din pricina cărora nu este aici. Sora lui e convalescentă și are nevoie de el, probabil. Fac o mică rugăciune pentru sănătatea ei. Poate o să trec pe la ei pe acasă să le dau o folie de Panadol după ce termin tura. O parte din mine, o parte prostănacă, plină de speranță care cumva a supraviețuit, nădăjduiește că-l voi putea revedea pe Kenan.

Clatin din cap. Nu e momentul să stau să mă gândesc la o viață *care ar fi putut fi,* la un băiat înalt cu ochi calzi, verzi, plini de viață.

— Bună dimineața, spune Kenan din spatele meu.

Sar ca arsă. Inima îmi bubuie în piept ca tunetele. Mă-ntorc încetișor, să-mi dau timp să arăt calmă, adunată, înainte ca el să-mi poată citi gândurile pe chip.

Frigul dimineții l-a obligat să-și ia o geacă peste puloverul vechi. Stă sprijinit de tocul ușii, cu brațele încrucișate pe piept. Are părul ciufulit, vârful cârlionților îi ating urechile, fața e roșie de la frig. Pe umăr îi atârnă un aparat de fotografiat vechi, Canon, decolorat pe margini și un pic ciobit.

— Bună dimineața, răspund, forțându-mă să vorbesc calm, să nu par prea nerăbdătoare. Ai întârziat. E totul în regulă? Cum se simte Lama?

îmi zâmbește și simt fluturi în stomac.

— Da, mulțumesc de întrebare. I-a cedat febra, alhamdulillah. Și Yusuf e mai liniștit acum, că ea e bine. Au dormit până târziu în dimineața asta și n-am putut să plec până nu s-au trezit.

Mă joc cu antibioticele din mână.

— Mă bucur că sunteți bine cu toții.

— Suntem, da.

Mă privește lung câteva secunde și îl simt ca și cum m-ar atinge peste tot.

în viața noastră *care ar fi putut fi,* în care ne-am promis unul altuia, el ar sta acum în fața mea, cu două *halloumi manaeesh*[13] proaspete într-o mână, cu brânza topită pe aluatul fierbinte care unge ambalajul de hârtie, și două cești de ceai *zhoorat,* ale cărui frunze de mentă umplu aerul cu prospețimea lor. Un mic-dejun pe

grabă, înainte ca amândoi să ne continuăm ziua. Ar glumi cu mine și mi-ar povesti ce-a visat azi-noapte. Și înainte de a pleca, nu mi-ar săruta mâna sau obrazul, pentru că nu suntem logodiți oficial, dar mi-ar zâmbi ca și cum ar fi făcut-o.

Mă-ntreb dacă și el se gândește la același lucru, își drege glasul.

— Deci, ăăă, unde este doctorul căruia trebuie să-i cer permisiunea?

Clipesc să mă trezesc la realitate.

— Ăăă, da.

Las antibioticele jos și-i fac semn să mă urmeze. Ține pasul în timp ce trecem pe culoar către salonul principal, unde se află de obicei doctorul Ziad, dimineața.

— Deci, fii atent, încep eu, inspirând adânc. Kenan se uită la mine. Știu că a fost ideea mea să faci asta, dar există niște riscuri. Trăim vremuri periculoase și n-ai de unde să știi cât te poate afecta.

Se încruntă.

— Te referi la turnători?

Dau din cap că da.

— Din câte știu eu, toată lumea de pe aici îți împărtășește ideile, dar poate sunt doar vorbe goale. Așa că dacă vrei s-o faci, este...

— Vreau, mă întrerupe el. Am cântărit totul îndelung și cu atenție. Și ți-am zis, soldaților nu le pasă dacă tu înregistrezi sau nu, dacă ce faci aici este să vindeci oamenii. Vom fi cu toții tortu..., aceeași soartă pe toți ne așteaptă. Iar tu vei fi în pericol în aceeași măsură în care sunt eu.

Mă înfior. Are dreptate. Ca farmacist, aș înfrunta exact ceea ce a înfruntat Hamza. Doctorul Ziad ar păți-o mai rău ca noi toți, dat fiind că el este chirurg-șef.

— în cazul ăsta, mai bine luptăm, termină Kenan în locul meu. Nu le voi permite să mă domine prin frică.

Cuvintele lui ating o coardă sensibilă. îmi întorc repede privirea, să nu-mi vadă expresia.

Nu le voi permite să mă domine prin frică.

îl găsim pe doctorul Ziad lângă un bărbat cu mâinile și picioarele complet acoperite de pansamente, cu ochiul stâng umflat, închis. Zace în pat, singur, privind în gol undeva în față. Așteptăm ca doctorul să termine controlul.

Când se-ntoarce spre noi, zâmbește cu tristețe.

— Ăăă, domnule doctor, aveți un moment? întreb încercând să nu mă uit la bărbatul rănit.

Doctorul Ziad se uită când la mine, când la Kenan.

— Desigur.

Face semn din cap să-l urmăm în încăperea pe care o folosește drept birou și salon de terapie intensivă. Lângă perete sunt două paturi; biroul doctorului este acoperit până la refuz cu hârtii abandonate. Prin fereastră pătrunde o lumină gălbuie.

— Vă pot ajuta cu ceva? întreabă după ce închide ușa.

Mă prind cu mâinile de capetele bijabului.

— Domnule doctor, el este Kenan. Fratele fetiței care a avut nevoie de ajutorul meu.

— Cum se simte? îl întreabă doctorul Ziad pe Kenan.

— Bine, alhamdulillah. Mulțumită eforturilor lui Salama. Este extraordinară.

îmi zâmbește și simt cum mă cuprinde o căldură pe dinăuntru.

— Suntem norocoși s-o avem, spune doctorul, dându-i dreptate lui Kenan.

— Foarte drăguț din partea amândurora să spuneți asta, murmur eu stânjenită. Domnule doctor, adaug apoi, pe un ton mai ferm, Kenan - și mă uit la el, iar el mă încurajează încuviințând - filmează protestele și mă întrebam dacă ar fi posibil să filmeze și aici cum sosesc pacienții, să documenteze ceea ce se petrece astfel încât să afle lumea întreagă ce se întâmplă.

— Și v-aș ruga să îmi dați permisiunea s-o fac, spune Kenan.

Doctorul Ziad pare interesat, se scarpină în barbă, gânditor. Ridurile din jurul ochilor simt mai pronunțate, iar cele de la colțuri se adâncesc.

— Aveți permisiunea mea, spune. Dacă filmezi o persoană anume, va trebui să-i ceri mai întâi permisiunea. Dar dacă are loc un bombardament de dimensiuni mari și ne aduc victimele, filmează tot.

Kenan rânjește fericit, strângând mâna doctorului și mulțumindu-i.

Dr. Ziad își ia rămas-bun de la noi, apoi pleacă să-și termine turele.

— îmi place de el.

Kenan privește în urma doctorului cu admirație.

— E un supererou. Nu există cuvinte mai potrivite pentru a-l descrie pe doctorul Ziad.

— Yalla. Hai să-ți arăt spitalul.

Ochii lui Kenan se luminează în aceeași măsură și de tristețe, și de fericire, umplându-mă de un sentiment stupid de speranță. Speranță pentru viața *care ar putea fi*. îmi soarbe cuvintele în timp ce-i povestesc despre diferitele secții și despre cum repartizăm pacienții în funcție de gravitatea cazului. îi povestesc despre cazurile pe care le aveam cel mai des. Că, uneori, șocul pe care îl simt când văd trupurile însângerate, mai ales copiii împușcați de lunetiști, e suficient ca să mă simt frântă în două. Nu-i spun cât de des mi s-a

întâmplat asta. Sau de câte ori a trebuit să ies fugind din spital să vomit.

La întoarcere, îndreptându-ne spre salonul principal, trecem pe lângă secția de maternitate.

— Aici stau femeile însărcinate. Nu le dăm sedative pentru că nu ne ajung pentru operații. Am pierdut..., unele nu supraviețuiesc. Cel mai rău e când moare mama și bebelușul supraviețuiește. Nou-născuții sunt aici. Indic spre încăperea adiacentă.

Chipul său se umple de compasiune când vede copiii. — Sunt în incubatoare?

— Da. Eu..., ăăă, nu-mi place să vin aici. E prea mult pentru mine să-i văd atât de mici, complet lipsiți de apărare. Unii dintre ei au fost scoși din pântecele mamelor și au nevoie de incubator să supraviețuiască. Alții au câteva luni și sunt bolnavi.

— Ce se-ntâmplă când se fac mai bine?

Mina mi se schimbă.

— Cei norocoși au familie. Ceilalți rămân aici până îi poate prelua un orfelinat... Mă cutremur. Nu vreau să îngrop copii.

Inima îmi bubuie în piept.

Lotus. Frunze rozalii. Stabilizează tensiunea arterială. Vindecă inflamațiile. Lotus. Lotus. Lotus.

Mă uit la el când văd că tace. Nu-și ia ochii de la cutiile de metal, cele care țin în viață bebelușii, iar pe fața lui trece o urmă de emoție. Scrâșnește din dinți și o venă i se umflă pe gât.

— Tu te simți neajutorată, Salama. Iar eu... Tonul lui e calm, dar plin de furie. Nimeni nu merită așa ceva. Aici mor copiii de foame, iar în orașe cum ar fi Damasc oamenii aruncă mâncarea rămasă fiindcă sunt sătui.

Simt, fără să-l ating, cum tremură. Mă gândesc la Damasc, la capitala și mândria noastră, unde puținele proteste au fost rapid strivite sub cizma guvernului, iar oamenii s-au întors la viața lor „normală”. Dacă ar scăpa vreodată Damascul din ghearele dictaturii, atunci toată Siria ar scăpa din strânsoarea sa. Damascul este capitala. Orice decizie luată acolo se reflectă, ca un val, asupra întregii țări. Damascul e fortăreața lor. Toate victoriile strămoșilor noștri sunt

scrise în pământul acela. Și ar trebui să aparțină oamenilor care-și sacrifică viețile să-1 elibereze.

E uluitor pentru mine că Homs e la doar două ore jumătate cu mașina de Damasc. Am niște rude îndepărtate acolo. Ca majoritatea oamenilor din Homs. Cumva, suntem înrudiți cu toții.

— N-are rost să te-nfurii din cauza asta, spun cu tristețe. Măcar noi facem ceea ce e bine, dacă asta are vreo importanță. El se bate cu pumnul în frunte de câteva ori. Vezi soldații bătând oamenii pe străzi, târându-i de acolo, ucigându-i, îți vezi frații mai mici căutând un pic de căldură pe timpul nopții și te gândești că mai rău de atât nu se poate. Din cauza asta moare speranța, Salama. Pentru că nu știu ce se petrece. Și cum ar putea? Sunt niște copilași. Doar niște copilași.

Mă duc cu gândul la Ahmad, Ia cum viața i-a părăsit trupul, lăsându-1 ca o scoică goală. La respirațiile chinuite, la calmul infinit din ochii lui în timp ce accepta moartea. Și el era doar un copil.

Kenan n-a terminat de vorbit.

— Salama, și nici măcar nu e asta partea cea mai rea. Ce garanții ai că bombele nu vor lovi spitalul? Cum să...

— Nu, șoptesc eu, iar el observă expresia terorizată de pe chipul meu. N-o spune.

Se cutremură, încuviințând din cap.

De data asta aceleași gânduri oribile ne bântuie pe amândoi.

Că zilele noastre în spitalul acesta sunt numărate. Că în Homs doar Armata Siriană Liberă ne mai apără de soldați. Că suntem înconjurați din toate părțile, inclusiv din cer. Că armata ar putea arunca în orice clipă o bombă asupra acestui fragil adăpost al nostru. Că, ferească Dumnezeu, dacă Layla nu va putea să nască în spital, șansele ei de supraviețuire sunt aproape nule. Și asta în cazul în care nu pățește altceva înainte.

Arunc priviri prin jurul meu în căutarea lui Khawf, m-aștept să mă amenințe, să-mi sporească și mai rău fricile pentru că în dimineața asta nu m-am dus, mai întâi de toate, să-1 caut pe Am. Dar nu e aici. Kenan îmi urmărește privirea, iar tristețea lui este înlocuită de confuzie.

— După ce te uiți?

— După nimeni, răspund cam grăbit.

— Nimeni? repetă el, iar eu mă cert în gând.

—• Nimic, mă corectez. Voiam să zic după nimic. Trebuie să plec, spun înainte ca el să poată continua. Știi unde să găsești pacienții.

Dă să spună ceva, apoi se răzgândește și încuviințează.

Mă răsucesc pe călcâie și mă-ndepărtez în pas grăbit, fugind de expresia lui uluită. Nu mă-ntorc la depozit, ci pornesc spre salonul principal, să-1 caut pe Am. Scena e

aceeași, pacienți înghesuiți peste tot, înconjurați de cine a mai rămas din familia lor. Cei care n-au pe nimeni îmi frâng inima cel mai tare. Scrutez fețele slăbite, dar nici urmă de Am.

Oftez, frecându-mi brațele, și mă gândesc să verific prin saloane, când voci înăbușite încep să se audă dincolo de ușile închise de la intrare. Mi se face pielea de găină și corpul îmi intră în stare de alertă.

Ușile se deschid trântindu-se de perete, intră un roi de oameni cu hainele pline de sânge, picurând. Trupuri flasce sunt aduse pe brațele salvatorilor; urletele și strigătele lor ajung până-n tavan. Știu deja că e vorba de victime ale împușcăturilor lunetiștilor pentru că nu văd corpuri dezmembrate, ci fântâni de sânge.

Și sunt toți copii.

Prin mulțime își face loc Am, ținând în brațe o fetiță care sângerează. Chipul lui e schimonosit de îngrijorare, de frică.

— Fiica mea! urlă spre oricine e dispus să-1 asculte. Ajutați-mă!

Khawf stă alături de mine acum și-mi apasă un deget, a cărui atingere n-o simt, pe frunte. în minte îmi ia naștere un gând oribil.

— Fă-o, spune el, și eu văd în ochi fața înlăcrimată a Laylei.

Picioarele mi se mișca singure, ducându-mă țintă spre Am, care strigă după ajutor. Numărul limitat de personal îmi oferă un avantaj. Ține apăsat pe gâtul fetiței un tricou murdar cu o mână, dar sângele îmbibă materialul, scurgându-se pe bluza ei galbenă. Trebuie să mă mișc repede, să n-o pierd.

— Urmează-mă, îi strig.

Ochii lui se concentrează asupra mea. Alergăm printre pacienții împrăștiați, care urlă, și găsim, în cele din urmă, o veche masă de operație.

— Pune-o jos încet.

Vocea îmi sună atât de lipsită de emoție, că nici n-o recunosc.

Smulg repede un tifon și îl presez pe rana deschisă de pe gâtul ei, în timp ce verific dacă are puls. Are, dar e slab. Probabil glonțul ira trecut la milimetri de arteră. Hai că pot. Pot s-o salvez. Am mai făcut-o și înainte.

Dar brațele nu vor să mi se miște, ideea aceea oribilă mi le ține pe loc. Mă uit de jur împrejur să văd dacă e Kenan pe-acolo, dacă filmează, dar nu-1 văd. Dacă îmi joc bine cartea, nu va observa nimeni.

— Ce faci? mă-ntreabă Am, șuierând, practic, iar eu continui să țin mâna apăsată pe gâtul fetiței.

— Salveaz-o!

— Dă-mi o barcă, spun cu aceeași voce lipsită de emoție.

-Ce?

— Dă-mi o barcă sau... iau mâna de pe rană.

Nu-mi vine să cred că mi-a ieșit așa ceva pe gură.

Face ochii mari și ridică sprâncenele atât de mult, mai, mai să-i dispară sub rădăcina părului. Mâinile îi tremură de furie, se-ndreaptă spre mine, dar nu mă clintesc.

— Tu... Fața i se contorsionează de furie, roșie ca focul. Cum îndrăznești?! Ce fel de farmacistă ești?! Ai lăsa-o să moară?

Mi-e greu să-1 aud dincolo de bubuitul inimii care-mi galopează-n piept.

— Pierzi timp prețios pentru ea doar ca să-ți arăți furia. Nu mai are mult.

E o minciună. Eu știu asta, dar el nu. Sunt nevoită să-i pun viața în pericol preț de o bătaie de inimă ca să o salvez pe-a Laylei și a copilului ei. Nepoata *mea*. Să-mi țin promisiunea.

Sub mâna mea fiica lui se mișcă spasmodic. Ridic ochii la Am, apoi la oamenii din jurul meu, nimeni nu ne aruncă o a doua privire, fiecare, prizonier în lumea proprie.

— *Fiel* urlă cu lacrimi în ochi. Bine! Te rog, salveaz-o.

Parcă și simt zâmbetul satisfăcut al lui Khawf în ceafă. Mă apuc imediat de treabă, mulțumindu-I lui Dumnezeu că am de făcut mii de ori asta cât să termin imediat, fără prea multă pierdere de sânge.

Am o mângâie pe frunte, dându-i părul pe spate.

— Sunt aici, Samar. Nicio grijă. O să te faci bine.

Nour trece pe lângă mine și-i strig să-mi aducă echipamentul improvizat pentru donat sânge.

— Termină tu de cusut, îi spun când mi-1 aduce, și Nour îmi ia locul.

îmi bag acul fin în venă și celălalt capăt în vena lui Samar. Am pielea translucidă, nici nu e nevoie să caut vena. La fel și pielea ei. Privesc cum sângele se prelinge prin tubul subțire din mine în Samar și mă rog să fie suficient ca să se facă bine. Să mă revanșez pentru gestul urât pe care l-am făcut. Și cel pe care urmează să-1 fac.

— Gata, spune Nour, ștergându-și mâinile pe halat. Va trăi, *insh'Allah*.

— Mulțumesc, îi zic, dar nu mă aude, e deja lângă un alt doctor, să-1 ajute.

încep să mă simt amețită și scot acul înainte să leșin. Am învățat pe pielea mea când e prea mult.

Mă-ntorc să mă uit la Am, care mă privește curios, încă nu mă place, dar în ochii lui a apărut ceva nou. Recunoștință. Deși face eforturi s-o ascundă.

îmi simt gura uscată, dar mă forțez să vorbesc.

— O să faci rost de o barcă pentru mine și Layla. Și nu contra patru mii de dolari.

Râde, dar parcă lătră.

— Ce te face să crezi c-o să mă țin de cuvânt? I-ai salvat deja viața. Doar n-oi vrea să-i tai gâtul cu mâna ta. Nu că m-ar mai surprinde. Ce crezi c-ar zice doctorul Ziad dacă ar afla ce ai făcut?

Mi se strânge inima doar gândindu-mă la asta, înghit insulta, trimițând-o în cel mai întunecat colț al sufletului. Dacă doar așa mă pot asigura că Layla scapă din țară, atunci mă voi comporta ca o lașă.

Arăt spre cusăturile de pe gâtul fetiței lui. Are părul încâlcit, lipit de frunte din cauza sângelui.

— Ai nevoie de medicamente.

Râde, nevenindu-i să creadă.

— Și-o să mi le dai doar după ce ți-am găsit barca?

— îți vom da suficiente antibiotice cât să ținem departe infecția, dar cantitatea de Panadol pe care o putem da e mică. Toată lumea de aici are nevoie. Eu îți pot da mai mult decât spitalul. Și, crede-mă, Samar va avea nevoie de el. Durerea nu va dispărea prea ușor.

Va trebui să sacrific cele două cutii de Panadol pe care le-am păstrat pentru Layla și pentru mine. Dar nu contează, atâta vreme cât reușim să ajungem în Germania. Nimic nu contează.

Strânge din maxilar, cu o expresie acrită.

— N-ai cum să obții două locuri gratis. E nevoie de bani pentru călătoria până acolo. Ți-arn spus că trebuie să mituim fiecare soldat de la toate cele zece puncte de control de aici până-n Tartus.

Reflectez vreme de un minut. Are dreptate. Drumul este presărat cu blocaje, soldații staționați acolo pot ridica pe oricine.

Ridic bărbia.

— O să-ți dau un lanț de aur și o mie de dolari. Lanțul valorează cam o mie de dolari. E OK așa?

Eram cu mama când l-am cumpărat pentru zestrea lui Layla. Țuguie din buze, socotindu-se.

- Da.

Pe pat, Samar expiră încet. îi verific pulsul. A revenit la normal.

— Acum îi curge prin vene sângele meu, spun cu voce scăzută.

Mi se face greață și simt limba grea în gură. Este un efect secundar când donezi sânge.

— Fac parte din ea. Mi-ești dator.

Se lasă să cadă pe scaunul de plastic și-i cuprinde mâna lui Samar intr-a sa.

— Mâine la 9.00 să fii aici cu banii și aurul. Se oprește și se uită la mine, încă uimit. N-ar fi trebuit să te subestimez, Salama. Ești mai malefică decât pari.

îmi apăs mâna peste înțepătura de la încheietura cotului.

— Nimeni nu trebuie să știe despre asta.

— Evident.

— Stai aici. Mă duc să-ți aduc antibioticele.

Râde fără chef.

— Nu-mi părăsesc fiica, Salama. Nu atâta vreme cât viața ei e în mâinile tale.

Mă-ndepărtez, ștergându-mi repede lacrimile din ochi, apăsându-mi mâinile pe piept.

Ce-am făcut?

înainte să mă-ntorc la depozitul de medicamente, mă spăl pe mâini. Mă frec până când se-nroșesc, dar nu de la sânge, ci de la asprimea cu care mi le curăț, făcându-mi pielea să protesteze.

Apoi, singură în micul depozit, mă las să alunec pe jos, strângându-mă în brațe. Nu mă opresc din tremurat; lacrimi născute din sentimentul ucigător de vinovăție îmi tulbură vederea. Ce-ar zice mama? Hamza? Fratele meu, care urma să fie doctor rezident în spitalul ăsta?

M-am folosit de viața unei fetițe. I-am riscat viața.

— Ai făcut ce trebuia să faci, spune Khawf din spatele meu. Și a funcționat. Hamza ar înțelege. Și chiar dacă nu, astea sunt vremuri periculoase. Trebuie să trăiești.

— Samar putea să moară, spun între sughițuri de plâns. Aș fi avut uciderea unei fetițe pe conștiință.

— Dar n-a fost așa, subliniază Khawf. Ea este în viață și tu ai făcut rost de barcă. Acum ridică-te, șterge-ți nasul și dă-i lui Am antibiotice pentru o zi. O faci pentru Layla, nu uita.

Layla. Oare ar înțelege? Sau ar fi oripilată de gestul meu? N-o să-i spun niciodată.

Khawf bate din picior.

— Trebuie să pleci. Ce crezi c-ar face doctorul Ziad dacă se află ceva? Reputația ta va fi distrusă.

Când îi dau antibioticele lui Am, clatină din cap la mine ca și cum încă nu-i vine a crede ce s-a întâmplat. Nici mie nu-mi vine să cred.

Mă simt ca un spectator care privește din afara trupului meu, care urmărește cum mușchii mi se mișcă singuri.

Mă strecor repede în depozitul meu, trecând pe lângă doctorul Ziad, care zâmbește, făcându-mă să simt și mai tare apăsarea rușinii. N-ar trebui să-mi fie permis să lucrez aici. N-ar trebui să mi se pună în mâini viața pacienților.

Singură în cămăruța umedă, plâng cu sughițuri în timp ce aranjez restul medicamentelor.

Margarete… Margarete… Dulce… miros de margarete….

Vocea mi se frânge și lacrimile-mi cad pe podea în timp ce îmi dau seama de ceva oribil.

Aș putea scăpa din Siria. Tălpile mele ar putea atinge țărmul european, valurile mi-ar spăla picioarele tremurânde și aș simți gustul sărat pe buze. Aș fi mai în siguranță.

Dar nu voi fi supraviețuit.

Când termin tura, îl găsesc pe Kenan așteptând la ușa principală, jucându-se cu aparatul de fotografiat cu o expresie concentrată pe chip. Mă opresc din mers să-l admir: pe chipul lui nu se vede urmă de îngrijorare, durere sau de rușine. Are o expresie care-mi amintește de după-amiezile târzii de primăvară. Ceva din felul în care stă acolo, așa, dezinvolt, în puloverul lui de lână, îmi face stomacul să se strângă, pentru viața care *ar fi putut fi* și care mi-a fost furată. Care ne-a fost furată.

în viața aceea, eu aș întârzia pe aici și el m-ar aștepta pe treptele spitalului, mâzgălind în caietul lui de schițe. M-ar duce la cofetăria Al-Halabi și mi-ar povesti despre orașul japonez pitoresc în care ar vrea să ne mutăm. M-ar învăța câteva cuvinte în japoneză, râzând de pronunția mea scâlcită. Dar ar avea răbdare cu mine, iar eu aș ajunge să le spun corect, făcându-1 să mă privească mândru. M-ar ajuta să învăț pentru următorul examen de farmacologie. Dar ne-am pierde repede concentrarea, prinși intr-o altă conversație. I-aș spune despre poveștile pe care le am în cap, inspirate de Studio Ghibli. Că și eu găsesc în lumea noastră fărâme de magie și că le fac mai mari și mai mari în poveștile mele.

— Hei, spun, făcându-1 să tresară, dar zâmbește când vede că eu sunt.

— Ai pățit ceva? Ai nevoie de ajutor?

— Nu, sunt bine. Tu ai terminat tura?

— Da, de ce?

— Bine.

Se îndreaptă de spinare obligându-mă să-mi dau capul pe spate să-l pot privi în ochi.

— Te duc acasă.

Oh, Doamne.

— Nu trebuie.

Mă contrazice dând din cap.

— E în regulă. Nu e nevoie să mă tot răsplătești pentru că am salvat-o pe Lama. Să mă duci pe mine acasă înseamnă să-ți petreci mai mult timp pe-afară. Să fii o țintă.

Se uită la mine într-un fel care-mi face palmele să transpire. De parcă toată lumea din jurul nostru a dispărut și am rămas doar eu.

— Salama. îmi tresare inima când aud cum îmi pronunță numele. încet, cu căldură. Vreau s-o fac.

Atunci, dacă așa vrea el, spune o parte nesăbuită din mine, *lasă-l s-o facă.*

— Asta dacă nu te deranjez, se grăbește să adauge, cu o expresie un pic panicată. Scuză-mă, nici nu mi-am dat seama...

Scutur din cap.

— Nu, nu. Serios.

Zâmbește nesigur și orice urmă de îngrijorare mă părăsește.

Mergem alături, pașii noștri fac ecou pe pietriș și sunetul mi se amplifică în urechi. Foșnetul frunzelor moarte, o pasăre care cântă, tristă, pe crengile despuiate, vocile îndepărtate ale oamenilor care discută prin fața caselor. îi aud fiecare respirație și inima-mi bate asurzitor în piept.

îmi privesc mâinile și văd pete roșii. Roșii ca sângele lui Samar. îmi înghit plânsul. Știu sigur că m-am spălat pe mâini. Vreme de zece minute. Când mă uit iar, roșul a dispărut, dar tot ce aud în jurul meu sunt urlete: *ucigașo.*

— *Salama.*

Vocea lui Kenan își face loc deasupra strigătelor și mă opresc, cu respirația gâfâită.

Privesc în jur și-mi dau seama că mă aflu pe jos. Kenan e în fața mea. Are o mină speriată și sprâncenele încruntate de îngrijorare.

Pentru mine, îmi dau seama eu.

— Salama, ești bine? spune cu vocea răgușită. Ești rănită?

Dau din cap că nu, mi-e teamă să nu mă trădeze vocea. Stă atât de aproape, că ne privim ochi în ochi și simt izul fin de lămâie, mirosul lui. Sau poate și asta e o halucinație.

— Și-atunci ce e?

Mă uit în jur după Khawf și-1 văd la câțiva pași în spatele lui Kenan. Rânjește, satisfăcut de ce am făcut azi. închid ochii să-1 fac să plece. Prezența lui e ca o greutate pe suflet care mă trage spre adâncuri, amintindu-mi ce-am putut să fac. Amintindu-mi de tot ce am pierdut și voi pierde.

Pe stradă stau aliniate câteva clădiri dărâmate. Suntem la doar câteva minute distanță de casă, iar în clipa asta eu și Kenan suntem singuri, în genunchi printre ruine.

Dar Khawf e încă *aici,* iar eu nu-mi pot lua gândul de la ce-am făcut. Simt că se scurge sângele din mine.

— Spune-mi ceva frumos, zic repede.

Kenan se dă nițel înapoi, din ce în ce mai nelămurit.

— Ce-ai...

— Kenan, îl rog privindu-1 din nou în ochi. *Te rog*.

Se uită în spate, în direcția privirii mele, dar nu-1 poate vedea pe Khawf. îl observ pe Kenan, îi studiez trăsăturile, murmurând ca pentru mine: *margarete, dulce miros de margarete. Petale albe. Centrul de culoare galbenă.*

Kenan are obrajii supți. E semn de malnutriție, dar sunt sigură că, și de-am fi sănătoși, pometii lui ar arăta atât de ascuțiți, că aș putea să mă tai în ei. Mă privește la rândul său și văd cum se luptă cu sine ca să nu-mi pună milionul de întrebări care-i stau pe vârful limbii.

în cele din urmă inspiră adânc și spune:

— Filmul meu preferat de la Studio Ghibli este *Castle in the Sky*. Mă face să văd lumea cu alți ochi. Este plin de magie, Salama. Un băiat care visează să vadă o insulă care plutește în cer. O fată care și-a pierdut toți oamenii dragi. Și cum acești doi copii reușesc să salveze lumea de ambițiile diabolice ale unui bărbat însetat de putere. Mai sunt și un robot, și o amuletă magică, și cea mai frumoasă melodie din lume la final.

Râde încetișor, pierdut în propria poveste. Răsuflarea mi se liniștește în timp ce-1 ascult. Nu-mi aduc aminte când am văzut ultima oară *Castle in the Sky,* dar văd cu ochii minții fiecare scenă.

— E o scenă, continuă Kenan, în care Pazu și Sheeta stau cocoțați pe nava lor spațială și e noapte. Iar cerul, deși desenat, e infinit. Și-și vorbesc despre temerile pe care le au, de cum o serie de evenimente nefericite i-a adus împreună. Aveam doar zece ani când l-am văzut prima dată, dar scena aceea m-a impresionat mai mult ca oricare alta. Era povestea unui băiat de vârsta mea, care făcea ce era mai corect, chiar dacă îi era frică. M-a făcut să-mi doresc să fiu și eu curajos. M-a făcut să-mi doresc să spun și eu poveștile mele. Să le creez, cu cuvintele mele. Și m-am gândit că, cine știe, poate, într-o zi, voi avea și eu parte de aventura mea și o voi întâlni pe Sheeta a mea.

Cât a vorbit, m-a țintuit cu privirea, dar nu cred că pe mine mă vedea. Ochii lui aveau o strălucire ca de vis care m-a fermecat. M-am lăsat învăluită de cuvintele sale pline de liniște.

Lumea din jurul nostru tace, nu se aude decât suflul brizei între noi. Și, fără voia mea, panica mă părăsește, făcându-mă să nu-mi doresc altceva decât să rămân aici, pe jos, pentru totdeauna, înconjurată de sanctuarul creat de cuvintele lui.

Dar, apoi, privirea i se limpezește și mă vede din nou. Obrajii îi iau foc, roșii ca garoafele. Este mai palid decât mine și nu se pricepe prea bine să-și ascundă emoțiile.

își drege glasul și vraja se rupe.

— Ăăm... a fost „ceva frumos”?

Dau din cap că da, agățându-mă de momentul acesta, punându-1 bine în suflet, să mi-1 pot reaminti ori de câte ori revine tristețea.

Surâde.

— Bine.

Ne ridicăm și pornim iar la drum. îi sunt recunoscătoare că nu mă-ntreabă ce s-a întâmplat, dar nici să tac nu mi se pare în regulă.

— Ai obținut ce îți trebuia? indic spre camera video.

— Oh, da. Am filmat victimele lunetiștilor, iar unele familii nici nu au vrut să le blurez chipurile. Vor ca adevărul să ardă.

Mi se face un gol în stomac. Deci *chiar* a filmat victimele lunetiștilor. Credeam că m-am asigurat să nu fie prin apropiere, dar,

drept vorbind, acționam sub efectul adrenalinei, eram prea tensionată și poate nu l-am observat.

— Oh, spun pe un ton aparent dezinteresat. Ce scene ai filmat?

Clatină din cap.

— Luam interviu unei familii în alt salon când au sosit victimele lunetiștilor. Pân-am ajuns eu acolo, n-am mai putut să mă mișc din cauza mulțimii de oameni și n-am vrut să stau în calea cuiva. Cel mai aproape de mine era doctorul Ziad, așa că i-am filmat pe el și pe pacientul lui.

Mi se ia o piatră de pe suflet și respir ușurată, dar vinovăția îmi amărăște fiecare gură de aer.

— însă te-am văzut pe tine salvând viața fetiței aceleia, spune încântat. Am ridicat privirea și am văzut cum îi coseai rana de la gât. Glonțul a trecut dintr-o parte în cealaltă, nu-i așa?

încerc să nu mă clatin pe picioare.

- Da.

Casa mea se află după colț, la doar câțiva pași distanță.

— Salvându-i ei viața i-ai salvat viața și tatălui ei, spune, fără să observe, din fericire pentru mine, expresia de rușine pe care încerc să mi-o șterg de pe chip.

Ceva în tonul lui mă face să-l privesc. Pare aproape îngrozit. Când ochii ni se întâlnesc, dispare, și-mi zâmbește în felul său blând.

— Ești uluitoare.

Complimentul îmi lasă gust de cianură în gură; îmi înghit lacrimile. Dumnezeule, nu merit asta. Nu merit bunătatea lui, visurile lui. *

— Am ajuns, spune, când se zărește ușa mea de culoare albastră.

Scot cheile și mâinile-mi tremură un pic.

— Auzi, spune el, iar eu ridic privirea pălind la față. Dacă nu-mi aduc aminte greșit, ai spus că Layla e însărcinată în șapte luni, corect?

— Da, zic eu încet.

își trece mâna prin păr, cu un aer fâstâcit.

— Știu că ne cunoaștem de ieri. Dar mi-ar plăcea să cred într-o altă lume, în care asta - și-și mișcă mâna între noi - ar fi funcționat

într-un mod spectaculos. Dacă aveți nevoie de ceva, tu sau ea, te rog să-mi spui.

Bat din gene uimită.

— Mai ales, continuă el chiar mai fâstâcit ca înainte când vede că eu tac, mă rog, știi și tu, pot apărea lunetiști sau ceva și Layla nu ar trebui să meargă după mâncare în starea ei. Și nici tu...

— Mulțumesc, îl întrerup, și-1 aud cum oftează ușurat. Dar Layla oricum nu iese din casă.

Se încruntă.

— Se simte bine?

Dau din cap că da, jucându-mă cu cheile.

— A avut o întâlnire îndeaproape ni un lunetist în octombrie. Layla se întorcea de la magazin. Ăla de-acolo..., indic spre capătul străzii prăfuite unde se află un stâlp electric uriaș sfărâmat în două, cu învelișul metalic strălucind în lumina după-amiezii. Sub el se văd pete uscate de sânge. Au început să tragă. Nu era doar ea acolo. în ziua aceea au murit trei femei și un bărbat. Layla și un copil au fost singurii supraviețuitori. A stat ascunsă după o bucată de ciment până când a putut ieși în siguranță. Inspir adânc. N-am simțit niciodată în viața mea o groază mai profundă ca în ziua aceea, când am aflat că era un lunetist la noi în cartier.

Mă-ntorsesem într-un suflet acasă, fără să-mi pese de pericole. Auzeam în urechi întruna rugămintea lui Hamza, ca o placă zgâriată. Vocea lui implorându-mă s-o salvez pe soția lui. Când am ajuns, am găsit sânge curgând pe străzi, printre cioburi de sticlă și moloz. Trupurile martirilorfuseseră cărate la cimitir. în urmă rămăsese doar o tăcere sfâșietoare, ca și cum esența acestui colț din centrul vechi din Homs se închisese în sine ca o scoică. Picioarele abia mă puteau duce spre ușa de la intrare. M-am repezit s-o deschid.

Și Layla era acolo, stătea pe jos, sprijinită cu spatele de tapetul scorojit, plângând în hohote. Avea fața înlăcrimată, răni ușoare pe frunte și brațe. Când am hiat-o în brațe, mirosea a dărâmături, fum și a sânge, dar nu conta. Era în viață.

— Ești în viață, am zis printre sughițuri, lipind-o de mine. Ești în viață.

Din ziua aceea, Layla a devenit de neînduplecat în legătură cu plecarea din Siria.

— Oh, Doamne, șoptește Kenan. Este... Nici nu-mi pot imagina.

— Ba da, răspund, strângând cheile în mână până simt că mă doare. Îți *poți* imagina. Atunci a fost Layla, și numai mila lui Dumnezeu a făcut să ajungă întreagă acasă. Azi, mâine, peste două săptămâni, ar putea fi Lama sau Yusuf. Și poate ei nu vor avea același noroc.

Kenan pare afectat, dar nu mai vreau să-1 agasez. Sper ca victimele lunetiștilor, familia cu care a stat de vorbă, și acum povestea noastră să-1 facă să se răzgândească. Am nevoie de timp pentru ca frica aceasta nouă să se transforme din ceva vag, haotic, în gânduri organizate și decizii. Tot ce pot face este să-i spun ce e în mintea mea.

— Cred, spun pe un ton lipsit de șovăială, limpede, care-1 face să-și îndrepte umerii, cred că aventura ta nu trebuie să se sfârșească aici.

Privirea i se îndulcește și văd pepite de aur în irișii lui. Ne privim în ochi îndelung, și-mi dau seama că băiatul acesta, cu puloverul lui vechi și părul castaniu ciufulit, care-și pune sufletul pe tavă, este foarte frumos. Stă în mijlocul acestui oraș devastat, sfâșiat, și este foarte frumos și *real*.

Mă-ntreb la ce se gândește. Și dacă va completa el fraza, pentru că mie mi-e rușine. *Că ar putea-o găsi pe Sheeta lui.* într-un fel, zâmbetul lui îmi spune că așa e.

— Ne vedem mâine, atunci? întreabă și vocea lui e caldă ca o cană de ceai zhoorat.

Nu mai roșește. Are chipul liniștit, ca și cum clipele nu ne-ar mai fi numărate, ca și cum am avea tot timpul din lume de-acum.

— Da, categoric, răspund zâmbind.

14

— Deci, pentru că are o *inimă de aur,* Am a decis că acceptă o mie de dolari și un lănțișor? întreabă Layla, sprijinită de tocul ușii camerei mele cu brațele încrucișate. Pentru amândouă? Un fel de promoție, 1+1 gratis?

Ridic din umeri.

— Ce vrei să zic? I-am spus că ai picioarele umflate, că suferi de înfometare. Ești un argument solid în negocieri.

— Deci știe că sunt însărcinată? spune ea încă suspicioasă. Nu ar trebui să coste mai mult chestia asta?

— Da, știe, răspund. Și nu, n-a zis că ar costa mai mult pentru gravide. Și n-o să mă las fraierită, să știi, Layla. îi dau mâine cinci sute de dolari și restul, plus lanțul de aur, când ajungem la barcă.

Layla pufăie la mine. Părul i se desprinde din coc. Șuvițele arămii îi cad pe umeri. Pistruii ei sunt aproape invizibili în lumina care devine din ce în ce mai slabă la mine în cameră.

— Nu știu ce să zic, Salama. Sunt îngrijorată. Adică, știm ce se spune despre refugiații care pleacă cu barca. Știm că sunt înșelați și că se înea..., înecă. Știi că sunt rechini în Mediterană, da? Presimt că e o capcană.

îmi mușc buzele.

— Nue.

— Știi tu sigur? Tu, cel mai paranoic om din lume.

Mă așez pe pat și-mi trag în picioare cele mai groase perechi de șosete pe care le am. Frigul serii s-a strecurat deja prin crăpăturile din pereți, mi-a ajuns la oase.

— Am văzut dovezi cu supraviețuitori. Are poze și filmări cu ei în Europa. Nu e o escrocherie. Dacă toată lumea ar muri, n-ar mai pleca nimeni cu barca.

Nu e adevărat și știu asta, dar prefer ca Layla să creadă minciuna.

— Mie tot nu-mi sună a bine, spune ea încăpățânată.

— Nici mie, Layla, dar trebuie să plecăm, repet fără convingere.

Altfel, gestul meu de azi ar fi în van. Mi-am încălcat jurământul lui Hipocrate. Mi-am murdărit busola morală, i-am rupt acul. îmi vin în minte chipul lui Samar și cel al lui Ahmad. Nu suport să mai văd încă un copil distrus. îmi frec mâinile pentru că simt cum cicatricile încep să mă furnice. E numai în mintea mea. Știu asta. Vină care se manifestă printr-o durere fantomă.

— Vreau să plec, adaug repede, destul de încet încât Layla să se poată preface că n-a auzit.

Dar a auzit. îmi cuprinde mâinile în ale ei. Atingerea ei e blândă și durerea dispare.

— Nu pot să-i salvez, continui să murmur, privind la mâinile noastre împreunate.

La mine în cameră mă simt în siguranță să las frâu liber gândurilor. Aici nimeni nu mă judecă. Aici e doar sora mea.

— N-am reușit să salvez un băiețel. N-am putut... îmi înghit hohotul de plâns și inspir tremurat.

— Toată lumea moare. Nimic din ce fac nu merge. Mă doare creierul. N-am mai dormit bine de mai bine de un an. Simt că urlu într-un hău care înghite totul. Și care, curând, mă va înghiți și pe mine.

Ridic privirea, iar Layla îmi dă drumul la mâini să mă mângâie pe păr. Zâmbește blând dând din cap că nu.

— N-o să te înghită.

îi zâmbesc printre lacrimi.

— Tu ai mai multă încredere în mine decât am eu. Layla, mi-e dor de făcut nimic. De zilele când stăteam în pat să mă uit la filme. Sau când vorbeam cu orele la telefon. Ți le-aduci aminte?

Dă din cap că da.

— Dictatura ne-a obligat să ne maturizăm mai repede de dinainte chiar să înceapă revoluția. Dar acum mă simt de parcă aș avea nouăzeci de ani.

— Aș vrea să mă simt de nouăsprezece ani. Dar *arăt* de zid că am o mie, pufăi nemulțumită. Layla mă privește cu atenție.

— Nu e așa.

Ridic din umeri jucându-mă cu mânecile.

— Deci, ce lanț vrei să-i dăm? Mă gândeam la cel cu fundița la mijloc.

Layla strâmbă din nas.

— Nu-mi pasă de lănțișor. Alege-le pe care vrei. Nimic nu contează mai mult decât tine și micuța Salama.

Are vocea plină de tristețe. Nu-mi place. Vreau să readuc la viață o parte din ușurătatea la care avem dreptul; o evadare din starea de melancolie care devine din ce în ce mai apăsătoare. Așa că spun:

— Azi m-a condus acasă Kenan.

— *Ce?* Și n-ai început cu asta?! exclamă ea, uimită.

Bingo.

îmi cuprinde fața în palme, forțându-mă să ridic privirea.

— Kenan, spune pe un ton solemn privindu-mă țintă-n ochi, iar eu mă înroșesc pe loc la față. Ha! exclamă, îți place de el!

Mă smulg din mâinile ei.

— *Poftim?!* Eu n-am..., *niciodată în viața mea,* uau, tu... ce *știi* tu... taci din gură!

Se lasă să cadă pe pat lângă mine, rânjind.

— Ce față ai! Roșie ca un bujor.

— Ba nu, o contrazic, dar tot fug la oglindă să văd.

Arăt mortificată, dar nu la modul *aoleu, mor*.

— Nu te-am văzut niciodată așa emoționată. Râde, desfăcându-și cocul de tot și-și trece mâinile prin păr. Nici măcar când erai la facultate, cu tipul ăla drăguț de la Stomatologie.

Gem și mă trântesc pe pat lângă ea. Layla se uită-n jos la mine. îi sclipesc ochii.

— Ăăă, stai, cum îl chema? Sami. Se bate cu degetul pe obraz. îi plăcea de tine. își sprijină capul în palmă. Și ție ți se cam aprinseseră călcâiele. Dar nu așa, domnișoară Salama. Nu, pentru că inima ta îl aștepta pe Kenan, așa-i?

îmi acopăr fața cu perna și ea râde.

— Bucură-te de ceea ce simți, oftează Layla.

— Chiar dacă aș simți ceva, spun, cu vocea amortizată de pernă, nu se poate întâmpla nimic între noi. El vrea să stea aici. Eu, să plec.

O simt pe Layla ridicându-se în capul oaselor și trăgând cu ochiul pe sub pernă. Nu pare îngrijorată deloc. Ci are pe chip o expresie atotștiutoare.

— Se pot întâmpla multe până plecăm noi. Face piruete prin cameră. Multe *și dacă,* și *poate* și *cine știe*.

Se oprește, cu palma în dreptul inimii. Lumina amurgului o învăluie în nuanțe de portocaliu și roz. Layla pare diafană în acea strălucire delicată. Ca și cum ar sta cu un picior în lumea de dincolo și cu celălalt aici.

— Sentimentele îți dau speranță, Salama. Zâmbește. Nu ți se pare că ai nevoie și tu de așa ceva acum?

Dau din cap că da.

— Deci... întreabă ea și ochii albaștrii îi sclipesc. îți place de el?

Mă joc cu tivul puloverului.

— Nu e loc de romantism în circumstanțele astea, Layla!

Mă trage de nas.

— Hei! Ce te-a apucat?

— Ce ți-am zis eu? întreabă. Am zis că sentimentele îți dăruiesc speranță. Nu e nimic greșit în a accepta alinare cu tot ce ni se întâmplă, Salama.

Mă frec la nas.

— Să zicem că-1 plac. Posibilitățile noastre sunt limitate. Unde-am putea merge, Layla? Să ne plimbăm prin bazarul distrus? Să ieșim din centrul vechi al orașului Homs făcând slalom printre gloanțe până la râul Orontes și să facem picnic pe mal? în plus, nu avem niciun însoțitor! Nici părinții mei, nici Hamza nu sunt aici.

își mușcă buza, apoi izbucnește în râs.

— *Auzi la ea, însoțitor!*

— Ce? zic indignată eu.

Se șterge la ochi, încă râzând.

— Nimic. Ești adorabilă. Se așază lângă mine, cu picioarele sub ea. Povestește-mi despre el.

Privirea ei mă face să mă fâstâcesc.

— Este... onest. în toate. Gândurile lui, expresia lui. Este bun. De o bunătate rară, Layla. Sunt sigură că încă mai visează. Cred că e singurul din tot orașul ăsta care mai visează noaptea. Și când se uită la mine, simt că... Simt că mă vede și că avem... că avem o speranță, una mică.

Ea zâmbește satisfăcută la mine și-și petrece degetele printre ale mele.

- Exact, speranța aia micuță, șoptește. Vreau să te agăți de ea. Indiferent ce s-ar întâmpla, tu nu uita că lumea nu înseamnă doar agonie. Ne putem găsi fericirea, Salama.
N-o fi ea steluțe și inorogi, dar noi putem aduna crâmpeiele s-o reconstruim.

Inima mea rănită tresare.

— Salama, continuă ea, strângându-mă tare. Meriți să fii fericită. Meriți să fii fericită *aici*. Dacă nu încerci cat ești în Siria, nu vei încerca nici în Germania. Nu e suficient să ajungi în Europa ca să-ți rezolvi problemele.

Stau pe gândim. Nu am luat niciodată în considerare asta.

— Promite-mi că vei pomi în căutarea bucuriilor, zâmbește ea dezolată. Sunt mai dulci amintirile așa.

Cuvintele ei lasă să se întrevadă mecanismul de adaptare de care se folosește de când a fost luat Hamza. Că a întâlnit iubirea vieții ei de când erau copii și că a avut o viață întreagă alături de el. Că amintirea lui o ține în viață, altfel s-ar fi prăbușit în sine de durere.

— Eu... promit, spun, simțind greutatea vorbelor pe limbă.

Când soarele apune, o învelesc pe Layla pe canapea, fixând bine pătura în jurul ei să nu simtă frigul. Cade pradă somnului după câteva minute, zâmbindu-mi. îi pun mâinile pe burta proeminentă. înăuntru se află nepoțica mea și, dacă mă concentrez suficient, îmi pot imagina cum apasă cu palma micuță pe placentă, de pe partea cealaltă, exact sub mâna mea. Acum că Layla e în al treilea trimestru, creierul și dezvoltarea neuronală a micuței Salama sunt în plină desfășurare, dar, fără îndoială, Layla fiind atât de subnutrită și

subponderală, rinichii fătului *sigur* vor fi afectați. Micuța Salama nu ar supraviețui iernii grele din Homs. Mă blestem c-am pierdut trei luni cu dubiile mele asupra plecării. Cum am putut fi atât de egoistă?

Nu.

Cum am ajuns în asemenea situație?

Layla sforăie încet, eu jelesc în tăcere. Layla e singură, chiar dacă eu sunt aici. Parc-a fost ieri când Layla și Hamza s-au întors din luna de miere, cu ochii strălucind ca lampi- oanele de Ramadan.

Layla și-a lăsat capul pe umărul lui Hamza. Erau pe balcon, acasă la noi. Chipul lui s-a îmbujorat tot, dar avea o expresie mulțumită de sine.

Eu mă aflam în sufragerie și urmăream schimbul de secrete dintre ei, pe care doar margaretele din ghivecele lor le puteau auzi.

Layla mi-a surprins privirea și mi-a făcut semn să mă apropii, cu părul arămiu căzându-ipe umeri. Hamza i l-a dat repede pe spate să o poată privi mai bine.

— Păreți adânciți în conversație, am spus eu cu un zâmbet, pășind pe balcon. Briza caldă a dimineții era binevenită după luni de iarnă. N-am vrut să vă deranjez.

Scutură din cap la unison.

— Să ne deranjezi? a întrebat râzând Layla, luându-mă în brațe. Cum să mă deranjeze sora mea?

— Povestiți-mi despre Marea Moartă, atunci, am spus eu făcându-mi loc între ei. Hamza mi-a aruncat o privire exasperată. S-a dat mai la o parte, continuând s-o țină pe Layla de mână, cu degetele înlănțuite la mine în poală.

— E foarte sărată, a declarat Layla imediat.

— Te mănâncă pielea. M-a și ars puțin, a spus Hamza, iar Layla a râs.

— Da, cineva a stat prea mult în apă.

— Pluteam! în apă! Fără să mișc din deget! Normal că îți vine să mai stai.

— Se uita toată lumea la noi pentru că Hamza se comporta de parcă n-ar mai fi văzut marea în viața lui,

mi-a șoptit Layla la ureche. A trebuit să mă prefac că nu-l cunosc. A fost așa stânjenitor!

Eu am râs, iar Hamza și-a dat ochii peste cap.

— Dacă o să te comporți așa la expozițiile mele de artă, a zis Layla hotărâtă, să știi că nu ești invitat.

Hamza i-a dus mâna la buze sărutându-i degetele cu mine privindu-l incredulă. N-avea ochi decât pentru Layla, de parcă nici nu eram și eu acolo.

— O să mă comport chiar mai rău de-atât, dragostea mea, a spus în șoaptă. Dacă îți imaginezi cumva că nu voi spune în gura mare cât de mândru mă simt, că nu mă voi lăuda cu tine, e problema ta.

Layla a roșit, dar strălucea.

— Oh, Salama. A clătinat din cap. Ce-o să mă fac eu el?!

Oftez și mă duc la mine în cameră, luându-mi gândul de la fata aceea care privea lumea cu ochii plini de uimire. Nu supraviețuise. Nu-mi era de niciun folos să stau s-o jelesc. Nu-mi aducea pâinea pe masă și nici nu mă putea scoate din Siria.

Khawf e deja acolo, sprijinit de fereastra de la mine din cameră. Fumează. Ține capul întors, nu se uită la mine, iar eu îl ignor, îngenunchind în fața șifonierului să deschid ultimul sertar. Pe sub hainele vechi, în colțul din dreapta, stă ascuns aurul Laylei și restul banilor pe care îi avem. Scot cinci sute de dolari și aleg un lănțișor, punându-1 deoparte. Hamza i l-a dăruit a doua zi după ce li s-a citit prima dată Al-Fatiha. Este un lanț gros, cu model complicat și-l simt greu în palmă. Mi se pune un nod în gât și ascund lănțișorul la loc înainte să încep să plâng.

— Te-ai comportat cum trebuie azi, murmură Khawf, sudând un nor de fum. A mers mult mai bine decât m-aș- teptam. N-ai de ce să mai rămâi aici, nici să mai vindeci bolnavii cu mâinile tale murdare de sânge.

îmi pun mâinile la urechi scuturând din cap și mă concentrez la ceea ce mi-a spus Layla. Speranță. Să găsești dragostea și fericirea ascunse de vălul de tristețe.

Khawf își dă ochii peste cap.

— Dacă de asta e nevoie să ajungi pe barca aia, în ce mă privește poți să crezi și-n inorogi, dar, serios, Salama, speranță? Fii realistă. îmi face semn din deget să mă apropii de el, iar eu mă supun. Uită-te pe fereastră.

Orașul pare o pictură neagră sub cerul gri, învolburat. Lumina lunii e captivă în spatele norilor coagulați unul intr-altul, exact ca noi, captivi în centrul vechi din Homs, incapabili să trecem dincolo. Clădirile din fața ferestrei mele sunt niște spectre, nu pâlpâie nicio flacără în niciuna dintre ele. Dacă închid ochii lăsându-mă condusă doar de auz, surprind vocile înăbușite ale protestatarilor aflați la câteva cartiere distanță. Nu s-au oprit niciodată, nici măcar pentru o noapte, iar acum, când mai e doar o lună până la aniversarea primei revolte, spiritul lor este și mai înflăcărat.

— Poate că în noaptea asta n-o să mori sub bombele lansate de avioane, spune Khawf, în picioare, lângă mine. Cerul e prea înnorat.

— *Liliac*. Inspir adânc. *Liliac. Liliac. Liliac.*

— Salama, continuă el fără să se uite la mine, ci spre orizont, unde mă uit și eu. Ce fericire să găsești în pustietatea asta? Hm? Nu a rămas *nimic* aici pentru tine. Familia ta nu mai e. Iar Kenan îți va frânge inima dacă te atașezi și mai mult de el. Nu vrea să plece. N-ai ce fericire să salvezi din prăpădul ăsta. Dar în Germania ai posibilități și...

Mă privește, în sfârșit, cu niște ochi care mă duc cu gândul la lacurile înghețate de la munte...

— E mai bine, decât să rămâi aici. E mai bine să fie în viață Layla. Departe de aici, remușcările pentru ceea ce i-ai făcut lui Samar vor păli. Locul ăsta nu face altceva decât să-ți amintească de toate greșelile pe care le-ai comis și de faptul că, inevitabil, vei muri.

îmi fac de lucru cu mâinile.

— Dar Layla a zis...

— Layla? repetă el, apoi aruncă țigara cu un bobâmac și aceasta se dezintegrează înainte de a lovi geamul ferestrei. Hai să ți-o arăt eu

pe Layla a ta.

Pocnește din degete și orașul meu sfâșiat de doliu dispare de la fereastră, înlocuit de o amintire. Rămân surprinsă, preț de o clipă. Nu e amintirea la care mă așteptam. Nu este o amintire dureroasă, ci una foarte dragă inimii mele.

Nunta lui Hamza cu Layla.

E ca și cum m-aș uita la un film, dar asta nu mă împiedică să-mi pun mâinile pe geamul rece.

Se ține la ferma bunicilor mei, în grădină, printre lămâi. Am agățat peste tot luminițe, iar muzica se aude tare din boxe. Femeile invitate la nuntă sunt împrăștiate pe peste tot, vorbesc una cu alta ori o aplaudă pe Layla în timp ce dansează în mijlocul ringului.

Nu e urmă de suferință pe chipul ei. Se leagănă în rochia ei bej-deschis cu croială de prințesă care se unduiește cu fiecare mișcare pe care o face. Râsul ei, sincer și plin, îmi ajunge la urechi umplându-mă de căldură. Culorile vieții o fac splendidă. Părul lung și arămiu îi cade pe spate într-o cascadă de bucle, are prinse în cozi trandafiri mici albi și floarea mireasei.

Mama stă alături de ea într-o rochie abaya purpurie cu paiete, fluturând bucuroasă din mâini, iar eu apăs mai tare pe geam, dorindu-mi să-1 fac să dispară. Să fug la mama, să mă arunc în brațele ei. Să dau timpul înapoi. Khawf nu mi-a arătat-o niciodată așa pe mama. Sănătoasă, în viață.

— *Mama,* spun cu respirația tăiată.

— *Asta* e fericirea Laylei, Salama, spune Khawf lângă mine.

Dintr-odată, toate femeile fug după hijab să-și acopere părul, în timp ce o voce înregistrată anunță sosirea lui Hamza. îmi înăbuș un scâncet când îl văd pe fratele meu zâmbind timid în timp ce se apropie de Layla. N-o scapă din ochii care-i strălucesc ca stelele pe cer. Când ajunge la ea, se îmbrățișează, în ciuda crinolinei umflate, iar râsul fâstâcit al Laylei ajunge până la geamul ferestrei.

Tata, îmbrăcat în costumul lui cel mai bun, o ia de mână pe mama, iar eu simt că mi se-nmoaie genunchii de dor. îmi doresc atât de mult să-i strâng în brațe încât urlu.

Sorb toate detaliile din priviri, ca un om însetat în deșert. Modul grațios în care mama învârte din mâini când vorbește, părul grizonant al tatei, pe care și-1 tot dă pe spate, Hamza care se leagănă înainte și înapoi, Layla ținându-1 de braț să stea locului. Privirea îmi cade asupra unei femei dichisite din cap până-n picioare. Din partea de sus a hijabului, pe frunte, iese la vedere o șuviță de păr șaten. Are chipul frumos și riduri fine în jurul ochilor. E îmbrăcată cu o abaya verde-închis, asortată cu ochii ei. Verde-căprui. Mi se taie respirația. Cunosc ochii aceia. Am *mai* văzut ochii aceia. La un băiat înalt, cu părul șaten ciufulit

Așa a început totul? La o nuntă? Foarte sirian, ce să zic! Aproape că-mi vine să zâmbesc.

— Salama, spune Khawf încercând să mă facă să mă uit la el, dar eu refuz să-mi iau ochii de la iluzia aceasta minunată și să-i înfrunt privirea neiertătoare. *Salama,* nu poți trăi în trecut. Eu îți amintesc ce însemna fericirea. Că nimic din toate *astea* nu mai există. Că aici n-o să găsești *așa ceva.*

— Nu, mârâi, agățându-mă de cuvintele pe care mi le-a spus Layla. Viața de aici înseamnă mai mult decât oroare. *Nu.*

Khawf oftează și pocnește din degete. Scena de la nuntă se risipește ușor, moleculă cu moleculă, transformân- du-se într-o amintire oribilă. Pe care nu vreau s-o retrăiesc câtă viață oi mai avea.

Mă simt de parcă inima mi-ar fi smulsă din cutia toracică și gem de durere.

E Layla, întinsă pe holul nostru de acasă, în iulie. Rochia ei galben-muștar și-a pierdut culoarea vibrantă, înfășurată inconfortabil în jurul corpului ei. Ochii ei albaștri ca oceanul sunt goi. Lacrimile trasează două linii pe obrajii ei, mâinile îi tremură, dar ea nu reacționează.

Este ziua în care a fost ridicat Hamza.

Layla a rămas acolo trei zile, fără să mănânce, abia respirând, fără să-mi răspundă când încercam să-i vorbesc. Părul îi atârna peste obraji, fin și uscat ca paiul. A stat acolo plângând în tăcere până când ochii i s-au umflat și înroșit Pe la finalul celei de-a treia zi, pe jumătate deshidratată, în stare de șoc, s-a întors pe-o parte și a vomitat. Abia mai târziu ne-âm dat seama că putea să fi fost de la grețurile matinale.

Iar în fața mea, pe holul slab iluminat, se află Layla, o fată din care nu a mai rămas decât exteriorul, ca la o scoică. O păpușă stricată. Mai mult moartă decât vie. Sentimentul familiar, grețos, de neputință pune stăpânire pe mine și zgârii cu frustrare geamul ferestrei.

— *Aia* - Khawf bate cu degetele lungi în geam - e ceea ce ai în Homs. A fost un miracol că Layla a ieșit din depresie.

îmi rod unghiile.

Nu așteaptă să-i răspund.

— Cred că Layla și-a dat seama că tu ești singura rudă care i-a mai rămas, în afara de fetița ei. A decis să se adune și să fie puternică de dragul familiei. Doar până când veți fi în siguranță. Știa că cedând durerii te va răni pe tine, așa că și-a înghițit amarul.

— E bine acum, spun printre dinții strânși.

Khawf își dă ochii peste cap.

— Layla cea de acum *nu e* bine, Salama. Pentru că a îngropat toată suferința. Layla se va ofili până va ajunge în Europa. *N-are nicio importanță* dacă veți fi fericite sau nu. Veți fi *în viață,* iar tu îți vei ține promisiunea făcută lui Hamza.

Cuvintele lui se târăsc pe piele, mi se dizolvă prin pori. Mă întorc cu fața la el, înțelegând, în sfârșit, de ce există. Cred c-am intuit

dintotdeauna că e aici ca să se asigure că voi supraviețui, dar acum sunt sigură. Nu-mi promite fericirea, nici măcar că voi ajunge la capătul durerii. Nu înseamnă că Germania ne garantează o viață plină de bucurie. Nu înseamnă acasă. Dar înseamnă siguranță. Or, de asta avem nevoie acum eu și Layla.

Pocnește din degete o ultimă dată. De dincolo de fereastră centrul vechi din Homs mă privește cu ochi bân- tuitori. Aerul e încărcat de suflete moarte, le simt greutatea pe piele.

— Să pleci înseamnă să lași în urma ta ce ai făcut aici, șoptește Khawf.

îmi simt inima în gât.

— N-o să-ți găsești pacea tot restul vieții din pricina a ceea ce i-ai făcut lui Samar. O să te consume pe dinăuntru, ca un cancer. Deja a început. în Germania, măcar, vei fi la kilometri distanță de aducerea aminte. Tot ce poți spera de-acum, Salama, este să supraviețuiești. Nu să-ți găsești fericirea.

— Nu te mai oprești și tu din învățat? m-a întrebat Shahed, făcându-mă să-mi ridic ochii din manualul de Terminologie Medicală pe care-l citeam.

Era cu o săptămână înainte de prima sesiune din anul întâi; Shahed, Rawan, Layla și cu mine decisese- răm să mergem la o cafenea din centrul orașului după cursuri. Străzile forfoteau de lume. Mesele restaurantelor erau pline, și-năuntru, și afară, familiile se bucurau de o cină luată devreme, cu mesele pline de toate felurile de mâncare siriană. Kibbeh copt pe cărbune, frigărui din cotlete de miel impecabile, tabbouleh, wara'a enab[14] [15], suc de portocale proaspăt stoarse, culese de la țară. Pe lângă ei se perindau oameni mai puțin norocoși în viață. Haine zdrențuite și fețe prematur îmbătrânite, mâini întinse, cerșind. Dar mai toți treceau pe lângă ei fără să-i vadă.*

Ne era poftă de dulce și ne-am comandat câte două porții fiecare. Masa noastră era acoperită de deserturi. Eu mi-am comandat niște booza[16] și niște rez bhaleeb[17]. *Booza trebuia mâncată repede pentru că înghețata începuse deja să se topească, în ciuda brizei răcoroase. Al doilea desert, cel mai dulce orez cu lapte și dressing de apă de flori de portocal, era modul perfect de a încheia o zi lungă la facultate. Fusese greu și la liceu, dar, comparat cu primul an de facultate, era ca și cum ai învăța alfabetul. Diferența era incredibilă, deși totul se întâmpla la o vacanță de vară distanță.*

— Serios, termină cu învățatul! m-a amenințat Rawan cu lingurița, alăturându-ni-se. Bucură-te de vremea frumoasă. De mâncare.

M-am încruntat.

— Nu pot. Am examen luni dimineață și mă pică dacă nu știu diferența dintre ulnă și capul humeral.

— îți rup eu și ulna, și capul humeral, a mormăit Shahed.

Mi-am încrucișat brațele pe piept.

— Sunt greu de reținut numele științifice ale părților corpului! O să pic *examenul!*

— Vai, cât dramatism! și-a dat Layla ochii peste cap. Inelul cu diamant i-a strălucit pe deget când a ridicat paharul de limonadă rece. Așa zici mereu și apoi iei notă maximă.

— Da, nu te mai crede nimeni cam de pe vremea când aveai doisprezece ani, a spus Rawan. „Doamne, ce greu a fost examenul. N-am știut niciun răspuns. Habar n-am dacă trec sau nu...", a continuat ea imitându-mi vocea.

Mi-am reținut un zâmbet.

— Ba nu e deloc...

— Ba fix așa e, a spus Shahed cu gura plină de halawet eljebn[18]. Apoi iei examenul și diplomă de onoare în timp ce noi stăm aici imaginându-ne cum să te ucidem.

îmi închid manualul și-l arunc pe masă mai mult forțată, făcând să sară paharele de pe ea. Am mai speriat și câțiva oameni aflați în apropiere. Inclusiv un băiat cu părul șaten ciufulit. A ridicat capul, clipind. Rușinată de vacarmul pe care l-am cauzat, am roșit, îndepărtându-mi repede privirea.

Erau cei mai verzi ochi pe care-i văzusem în viața mea.

— Bine, am spus. Nu mai învăț.

Mi-am petrecut restul după-amiezii încercând să nu mă uit spre băiatul cu cei mai verzi ochi din lume, care era foarte ocupat cu laptopul lui. Era singur și avea în față un platou cu patru porții de cataif M-am uitat de două ori, uimită că cineva poate să mănânce atâta fără să intre într-o comă diabetică.

Am încercat să-i comand creierului să nu se mai uite, dar ochii mei, trădătorii, refuzau să asculte: îi făceam o fotografie cu fiecare privire furișă. Părea de-o vârstă cu mine. Poate cu un an mai mare. Drăguț. îmi venea să-i dau la o parte părul care-i intra în ochi ca să vadă mai bine monitorul.

După a nu știu câta ocheadă, și-a ridicat brusc capul, uitându-se direct la mine. Ochii ni s-au întâlnit a doua oară. Obrajii mi-au luat foc și în clipa aceea s-a născut o eternitate. Mă privea cu blândețe, colțurile gurii ridicate într-un zâmbet curios, interesat, iar eu...

Mă trezesc brusc, trăgând cu sete aer în piept. Părul mi s-a lipit de gâtul transpirat, am pleoapele umflate de plâns. Tremur când cobor din pat, iar aerul rece al dimineții îmi pătrunde până-n oase.

A fost un vis sau o amintire? Scutur din cap, nu reușesc să-mi adun puterile să-mi dau seama care e adevărul. N-am timp. Mă îmbrac și iau pâinea veche pe care mi-o întinde Layla, nu o mănânc, o bag în geantă împreună cu cei cinci sute de dolari.

Când ajung la spital, Am e îmbrăcat cu hainele de ieri, stă, cocoșat, lângă patul fiicei lui care doarme. în salonul principal încă se îngrijesc victimele atacului lunetiștilor de ieri. Domnește un miros puternic de răni infectate și sânge uscat, dar nu icnesc. De-acum nu mai icnesc.

— Am, spun, evitând să mă uit la Samar.

El se întoarce. Are cearcăne sub ochi și ar avea nevoie de un bărbierit. Pare mai bătrân cu zece ani. Ignor sentimentul de vinovăție care-mi arde ochii.

— Cum se simte? întreb cu vocea răgușită de emoție. Mă fixează cu ochi reci.

— Mai bine. Nu-și poate mișca gâtul deocamdată, dar o externează azi. Nu sunt suficiente paturi aici.

— Eu... înțeleg. Trebuie să reziste un pic, până vom putea scoate firele.

— Știu. Ai adus tot?

Privesc în jur, nu-1 văd pe doctorul Ziad, nici pe Kenan, așa că scot sulul de bancnote și i-1 dau repede. Numără concentrat, cu

sprâncenele încruntate. Apoi se uită urât la mine.

— Ce joc joci, Salama? șuieră el. Sunt doar cinci sute de dolari. Și unde e aurul? încerci să mă-nșeli?

îmi îndrept spinarea, înfigându-mi mâinile adânc în buzunare.

— Nu. Restul ți-1 dau când ne duci la barcă.

Mă țintuiește cu privirea o clipă, apoi izbucnește în hohote care seamănă a lătrat. Câteva capete se-ntorc spre noi și mă apăs cu mâna pe stomac să potolesc senzația de panică. Se uită în altă parte, prea absorbiți de propriile griji să le mai pese de un om care râde.

— Continui să te subestimez. De acord, atunci. Vine o barcă cam peste o lună. E o rută standard, pe care au parcurs-o de multe ori. Pe Mediterana, până la Siracuza. De acolo vă preia un autobuz și vă duce în Miinchen. Se pleacă din Tartus. Vă voi duce chiar eu până acolo cu mașina.

Pare totul destul de simplu, dar nu e nici pe departe așa. Tartus are ieșire la Mediterana și pe vremuri era la numai o oră distanță de Homs. Dar asta se întâmpla înainte de blocaje și de soldații care mișună ca niște furnici otrăvitoare. Acum durează ore întregi. Tot ce știu despre Siracuza este că se află pe coasta Italiei și că Miinchen este un oraș din Germania. Habar nu am la ce distanță se află unul de celălalt.

— Cum trecem de punctele de control să ajungem. în Tartus? întreb, sperând că vocea mea nu trădează groaza pe care o simt.

Ridică din umeri.

— Nu-ți face griji în privința soldaților. Pentru asta sunt banii. N-am fost niciodată reținut.

După atâta stres, simt cum îmi pornește din centrul creierului o durere care-mi face capul să pulseze. Călătoria asta mi se pare imposibilă. Italia, Germania par imposibile. în clipa asta nu sunt decât niște cuvinte pe care le-am citit prin cărți sau pe care le-am auzit la știri. Nici nu mi le pot imagina.

îmi dreg glasul.

— De ce are nevoie barca de patru săptămâni? Nu e niciuna mai devreme? Layla o să fie în luna a opta.

Plescăie din limbă.

— Se întoarce peste câteva zile, dar e nevoie de timp până ajunge în portul de aici. Oamenii trebuie să se asigure că merge totul ca uns. în plus, nu plecați doar voi cu barca aia. O să aflu mai multe peste vreo săptămână. E nevoie de timp pentru chestiile astea.

Neputincioasă. Mă simt neputincioasă, în capcana unor evenimente pe care nu le pot controla. Care hotărăsc soarta Laylei.

Ușa spitalului se deschide larg, iar eu mă-ndrept, în alertă, pregătită să văd încă un corp lipsit de viață, dar e Kenan. Ochii îi strălucesc și are alt pulover pe sub geaca maro ponosită. Camera video i se leagănă pe umăr. îmi tresare inima când îl văd.

Știu că aș ajunge foarte repede să-1 iubesc. într-o viață *care ar fi putut fi,* dacă m-aș lua după fanteziile din capul meu, ar fi atât de simplu să mă-ndrăgostesc de zâmbetul lui cu gropițe și de visurile lui pline de pasiune, îmi vine în minte ce-a zis Layla. Mă-ntreb dacă are vreun rost să găsesc fericirea în Homs tocmai înainte să plec. Sau dacă această fericire mi-ar frânge apoi inima pentru că aș pierde pe cineva alături de care aș putea dori să-mi petrec tot restul vieții.

Oricât ar vorbi Layla despre o viață în roz, cinismul lui Khawf reprezintă realitatea.

Când mă găsește din priviri, Kenan zâmbește, cu chipul iluminat ca de soare într-o zi de primăvară, iar inima mi-o ia la trap.

— Un moment, îi spun absent lui Am.

— Cum rămâne cu Panadolul? protestează el.

— Ți-1 aduc. Un minut, spun, fără să-mi iau ochii de la Kenan în timp ce mă grăbesc spre el.

Zâmbetul i se lărgește când ajung în fața lui, iar inima mea nu vrea să se potolească.

— Trebuie să vorbim, îi spun pe nerăsuflate.

Când îmi aude tonul îngrijorat, expresia i se schimbă și mă urmează într-un colț liber de la celălalt capăt al salonului. Se ține la o distanță respectabilă, dar nu atât de departe cât să nu-i pot vorbi în șoaptă.

Trec direct la subiect.

— Există un mod să plecați din Siria tu și frații tăi.

Clipește surprins și încruntă din sprâncene.

— Eu... o să plec, spun.

Un pumn de cuvinte care spulberă orice urmă de iluzie pe care ne-am făcut-o în legătură cu noi.

— Oh, zice el, fără să mai adauge altceva.

E suficientă o silabă spusă cu voce frântă ca să năruie și cea mai mică urmă de speranță din sufletul meu. Avea dreptate Khawf. Aici nu există fericire. Kenan își privește ghetele cu o expresie stânjenită zugrăvită pe chip, dar eu știu că nu mă judecă. Știe ce înseamnă oroarea.

O trăiește zi de zi. îmi mușc obrazul.

— Peste o lună pleacă o barcă spre Italia. Pot să vă fac rost de trei locuri, pentru tine și frații tăi. Nu trebuie să mori pentru cauza revoluției.

înghite cu greutate o dată. De două ori. Pe gât îi pulsează i venă, pe față i se citesc valuri de sentimente. Tristețe, durere, vină, ușurare.

— Știu că ți-aș cere mult, dar m-aș simți mult mai bine să-i trimit siguri pe frații mei știind că ești și tu acolo. N-ar fi nevoie să faci nimic, doar să te asiguri că ajung în Italia. De acolo poate să vină unchiul meu să-i ia.

— Kenan, ascultă-mă...

Clatină din cap.

— Salama, te rog. Nu-mi cere să plec, te rog. Eu trebuie să arăt lumii ce se petrece.

Cuvintele lui exprimă siguranță de sine, dar pe față i se citește doar un lucru: frică. Bilanțul masacrului de ieri a avut mai mult efect asupra încăpățânării lui decât tot anul la un loc. Se agață de un fir de păr, alegând să se îndepărteze deliberat de un adevăr îngrozitor, care îl va costa mai mult decât viața. Conflictul interior dă naștere unei furtuni în ochii lui și am impresia că în epicentru pot vedea adevărul întunecat. Vrea să plece, dar îl ține pe loc sentimentul de vină. Datoria față de țara lui. Mi-aduc aminte de halucinațiile în care-1 vedeam pe Hamza torturat și mă-ntreb cât mai e până se vor transforma în realitatea lui Kenan.

Dincolo de umărul lui îl văd pe Am, nu-și ia ochii de la mine. Mă-ntorc repede spre Kenan. Ține umerii cocoșați, și regăsesc în el

aceeași disperare pe care o simt și eu.

— Așa îmi voi ține promisiunea pe care i-am făcut-o tatei, murmură, mai mult pentru sine.

Trag aer în piept.

— Nu știu cine ți-a băgat în cap că doar lașii pleacă, dar să știi că nu e așa. Să te salvezi pe tine însuți de oameni care vor să te ucidă *nu* e lașitate.

Clatină din cap.

— Adevărul este unul singur, Salama. Pământul ăsta este casa mea. Alta n-am. Mor și dacă plec, și dacă rămân.

îmi strâng mâinile în pumn. Eu am murit deja. Am murit în ziua în care au fost ridicați tata și Hamza. Am murit în ziua în care a fost ucisă mama. Mor în fiecare zi în care nu pot salva un pacient, am murit ieri, când am luat ostatică viața unei copile. Poate în Germania voi reuși să readuc la viață bucăți din mine.

— Costă o mie de dolari de persoană călătoria cu barca, spun. Mă rog, în mod normal costă două mii, dar mă pot tocmi. Ai suficienți bani?

— Da, răspunde el pe loc.

încuviințez.

— Ai la dispoziție o lună, Kenan, spun cu voce joasă. Dacă nu te răzgândești, o să mă asigur că frații tăi ajung în Italia, dar nu uita că și eu sunt doar o fată. N-am cum să garantez siguranța nimănui.

Cu aceste cuvinte, mă răsucesc pe călcâie, dar văd cu colțul ochiului șocul de pe chip lui. Apoi pornesc spre depozitul de medicamente și scot folia de Panadol pentru Am din geantă.

— încă două locuri, spun.

Am se-ncruntă.

-Ce?

— Am nevoie de încă două locuri. La două mii de dolari.

Râde încet.

— Nu. Nu făcea parte din înțelegere.

— Face acum, mă răstesc eu. Sunt copii. Nu vor ocupa mult spațiu.

Se uită-mpietrit la mine și eu îi întorc privirea cu brațele încrucișate pe piept.

— Lanțul de aur valorează mai mult acum. Probabil cel puțin trei

persoane. Și mai primești încă două mii de dolari. Ca să nu mai vorbesc de Panadol. Mi se pare că profiți/oarte *bine* de pe urma mea.

Buzele i se ridică într-un rânjet.

— De acord. Dar jur pe Dumnezeu, Salama, dacă nu respecți partea ta din înțelegere, o să mă asigur că barca o vei vedea de pe țărm în timp ce soldații o târăsc departe de tine pe sora ta.

Strâng halatul și mai tare în mână. Nu mă-ndoiesc nicio clipă că e capabil să-și pună amenințările în aplicare și-mi vine să-mi înfig unghiile în fața lui doar pentru că îndrăznește să aducă vorba de Layla.

— Știu, îi răspund însă pe un ton ferm.

— Bun. Spune-i prietenului tău să aducă mâine jumătate din bani.

Doar câteva ore mai târziu, o bombă plină de schije lovește o clădire de apartamente, iar victimele, în bucăți, sunt transportate la spital. Podelele devin curând alunecoase de sânge, mirosul proaspăt, metalic umple aerul stătut.

Muncesc fără răgaz, extrăgând rămășițele înfipte între came și oase. Bandajez și alin. închid ochi lăptoși cu degetele tremurând, îngânând rugăciuni pentru sufletele martirilor. Muncesc până când mâinile și picioarele pro- testează de epuizare și-atunci mă afund și mai adânc în muncă. Orice ca să dispară ceea ce am făcut ieri. în fiecare persoană care ajunge în fața mea o văd pe Samar, în fiecare pacient pe care nu reușesc să-1 salvez, pe Ahmad.

Timpul trece fără să-1 simt. Nu până nu-mi urlă mușchii brahiali și las bisturiul să cadă cu zgomot în tăvița medicală. Zăngănește puternic, împroșcându-mi cu sânge halatul de laborator. îmi tremură brațele și am gâtul blocat. Când ridic privirea, mi se tulbură și mă clatin ușor.

— Heeei! aud pe cineva exclamând, iar o mână mă prinde de braț înainte să mă prăbușesc pe podea.

în fața mea se unduiesc doi de Kenan. Au părul ciufulit în toate direcțiile, frunțile lucioase de la sudoare și ochii plini de îngrijorare.

— Salama? mă întreabă și vocile au ecou, parcă vin de departe. Oh, Doamne!

Clipesc și, din două, fețele lui Kenan devin una. E atât de aproape, atât de aproape. Ridică privirea, se uită prin salon după ajutor, și eu îmi dau brusc seama că mă susține cu mâna de spate. Picioarele-mi găsesc podeaua și-mi dau forța necesară să mă ridic, să mă îndepărtez de el. Căldura degetelor lui apăsate pe spatele meu întârzie să dispară, arzându-mă prin haine, ajungându-mi până la piele.

— Scuze. Ridică mâinile, stânjenit și roșu la față. Cădeai și eu...

— E în regulă, spun, cu vocea răgușită și gâtul uscat.

Probabil că s-a întâmplat pentru că am stat toată ziua încordată, nu știu. Mă uit în jurul meu și tot ce văd e roșu sau gri, figuri prăbușite unele peste altele și miasma disperării agățată în aer. îmi simt capul ușor, fiind nemâncată și de la oboseală, și iar mă clatin.

— *Salama!*

Kenan întinde brațul și eu îl apuc. Stomacul mi se-ntoarce pe dos. Icnesc de la sângele care-mi acoperă mâinile și mă-ntorc să mă duc să mă spăl. Hainele s-au lipit de mine ca o a doua piele, simt nevoia să-mi amuțesc creierul care tot urlă la mine.

— Trebuie să..., spun, apoi mă opresc, pentru că-mi vine să vomit.

Kenan dă din cap c-a înțeles și mă conduce în grabă, printre pacienți, deschizând larg ușile din față. Mă izbește vântul sfârșitului de iarnă, înghețându-mi sudoarea de pe față.

Mă țin de brațul lui, îl strâng, și-ncerc să respir pe nas, concentrându-mă pe orice altceva, ca să nu mai aud în urechi sunetul de oase amputate.

Bujori. Flori parfumate. Tonicul din petale se poate folosi pentru relaxarea mușchilor. Bujori. Bujori. Bujori.

Picioarele nu vor să mă țină și-aproape că mă împiedic, dar brațul lui Kenan se încolăcește după al meu, ridicându-mă și ajung cu obrazul pe jacheta lui. Materialul e moale de prea mult purtat. îmi umplu nările cu parfumul lui. Lămâi. Nu-nțeleg de ce, dar miroase ca cele mai proaspete lămâi și asta-mi alină senzația de groază care-mi traversează tot corpul.

Nu m-a ținut niciodată așa aproape un băiat, cu siguranță nu unul care să-mi placă. Nu cineva cu care, într-o viață care *ar fi putut*

fi, aș fi căsătorită de-acum. Ridic ochii la el. Privește drept înainte. O umbră castanie de barbă îi acoperă mandibula și obrajii, iar eu simt, din- tr-odată, imboldul s-o ating. Gândul mă șochează, readucându-mă cu picioarele pe pământ. îmi apăs o mână tremurând pe piept.

Ah, ce ușor mi~ar veni să mă îndrăgostesc, mă gândesc melancolică. *Atât de ușor*.

își pleacă ochii la mine.

— Ești bine?

Aerul mi se blochează în gât. încerc cu disperare să găsesc o explicație științifică pentru actul îndrăgostirii. Câtă vreme incubează, ascunsă prin trup, înainte să apară primele simptome? E cronică sau trece repede? Să fie circumstanțele războiului un factor care grăbește procesul?

O să-i pese vreun pic inimii mele că o să plec de lângă el peste o lună?

— Salama? mă strigă iar când vede că tac de un minut întreg.

— Ăăă, da, șoptesc.

îmi studiază trăsăturile, iar eu simt că sinapsele-mi iau foc. îmi analizează expresia și văd o emoție făcându-și loc în ochii lui.

Reușesc s-o văd înainte să dispară și mi-o pun bine în inimă pentru mai târziu, când o să fiu singură.

Mă ajută să mă așez pe scările distruse de la intrarea spitalului, cu vedere Ia strada principală. Câteva crengi s-au împrăștiat pe pavajul crăpat. Suntem departe de ușile de la intrare, n-auzim vocile dinăuntru. Se așază lângă mine, la doar câțiva centimetri distanță, și-și freacă mâinile, ca și cum ar vrea să scape de frig. Are degete lungi, delicate. Degete ca de artist. Le fixez cu privirea imaginându-mi viața *care ar fi putut fi*. Noi doi, stând chiar aici, înfofoliți cu fulare și paltoane groase. Și-ar trece degetele printre ale mele, iar eu m-aș minuna cât de mari sunt mâinile lui față de ale mele. Mi-ar săruta încheieturile și eu aș simți că plutesc pe un nor.

— Scuză-mă, spune din nou, mușcându-și buza de jos. Știu că n-ar fi trebuit să te ating. Eu... noi nu suntem promiși și... eu... își ciufulește părul, cu o expresie vinovată apoi își trece o mână peste

față. Nu vreau să crezi că vreau să profit sau ceva. Salama, eu nu sunt...

— Taci, îi spun, și el tace, cu obrajii roșii din cauza remușcărilor. Nu sunt supărată.

îmi clănțăne dinții și-mi trag mânecile peste mâinile înghețate, strângându-mi mai bine halatul pe mine.

— îmi permiți să-ți dau geaca mea? mă-ntreabă, iar eu mă uit lung la el.

Pare șocat de propria îndrăzneală, dar și hotărât, încuviințez.

Și-o dă jos scuturând din umeri. Pare mai slab fără ea.

Nu. Afectat de foamete.

Mi-o așază pe umeri, iau eu mă scufund în căldura trupului lui rămasă captivă în material. Lămâi. Asta îmi mai amorțește regretele, potolind strigătele celor pe care nu i-am putut salva, și estompează imaginea cu Samar sângerând pe patul de spital.

Trag de reverele gecii să le apropii și mai mult, con- centrându-mă asupra respirației până când senzația de greață cedează.

— Salama, spune el.

Ridic ochii la el. Are în mână camera de luat vederi, se joacă cu butoanele și-apoi se uită direct în ochii mei, de parcă mi-ar putea citi gândurile. Oricum, știu că mi se citesc pe chip toate emoțiile care mă încearcă.

— Spune-mi ceva frumos.

— De ce?!

îmi zâmbește cu jumătate de gură.

— De ce nu?

Vrea să-mi țină mintea ocupată, departe de ale spitalului. Treaba asta n-o să se termine bine pentru inima mea, dar în clipa asta nu-mi pasă. El e aici, alături de mine și vreau să mă prefac, măcar un pic.

Vreau să cred în ce mi-a zis Layla.

îmi arunc un capăt al hijabului peste umăr și ridic ochii la cer, la norii deși, care de azi-noapte refuză să se răspândească. Arată ca o coajă, o rană care se vindecă. Sunt adunați în pâlcuri cu marginile gri închis, iar printre ele trec razele soarelui de sfârșit de după-amiază.

- Eu...

îmi dreg glasul. Stăm in bătaia vântului, o bucată mototolită de hârtie dansează pe stradă. Niciun pas nu calcă pe caldarâm. La capătul străzii e o mașină abandonată, arsă până la șasiu, flăcările au înnegrit dramul de pe lângă ea.

Kenan mă privește lung, însă nu-mi găsesc curajul să mă uit în ochii lui, deși mă atrag precum gravitația, așa că mă-ntind după o crenguță. E umedă de la atingerea iernii. îmi trec degetele pe noduri și marginile neregulate.

— înainte visam culoarea albastra, spun, și simt că rămâne surprins.

Se apleacă puțin mai aproape, fără să-și dea seama, cred. Cicatricile de pe rămurică seamănă cu cele de pe mâinile mele. îi e imposibil să revină la o nouă viață.

— Layla a pictat o nuanță atât de unică încât aveam impresia că mi se va scurge în mâini. Tabloul înfățișa o mare liniștită și nori gri. Nu mai văzusem niciodată în viața mea o asemenea culoare. Și cu cât o priveam mai mult, cu atât mai tare îmi doream să văd cu ochii mei.

îmi mușc buza, cu ochii fixați asupra crenguței.

— Pe-atunci mi se părea că Siria e prea mică pentru mine. Că Homs e prea mic pentru mine. Tot ce-mi doream era să văd lumea și să scriu povești despre albastrul întâlnit în fiecare țară, sunt sigură că e diferit de la loc la loc, special în felul propriu. Că nicio nuanță nu este la fel cu cealaltă. Voiam să văd tabloul pictat de Layla aievea.

Oftez, deschizând coșciugul visurilor de mult îngropate. Și râd încet când îmi dau seama.

— Acel „ceva frumos” are un preț, Kenan. Acum e pătat de tristețe. Nu mai avem albastru aici, cel puțin nu un albastra care să te inspire. Doar cel care descompune pielea victimelor din cauza degerăturilor și a hipotermiei. Toate culorile tac, s-au șters, lipsite de viață.

Strâng tare crenguța și mă-ntorc spre el. Surâde. E un surâs blând care-mi frânge inima.

— Visul tău este încă unul foarte frumos, Salama, spune el. Care poate deveni realitate.

Pufăi, fără să vreau.

— Unde? în Germania? Nu prea cred că o să văd culorile acolo așa cum obișnuiam să le văd. Și, oricum, oamenii ca mine nu merită să le vadă. Indiferent cât de mult mi-aș dori-o.

Kenan își flexează degetele, apoi încheieturile mâinilor.

— Poate va fi greu la început. Poate că lumea va fi prea zgomotoasă, ori prea tăcută. Poate va fi strident de luminoasă sau neagră ca smoala, dar încet, lucrurile se vor așeza la locul lor. Va semăna cu normalitatea. Și-atunci vei putea vedea culorile, Salama.

Buzele mi se întredeschid și o dorință mi se trezește în inimă.

— Dar măcar meritățm să le vedem, Kenan? șoptesc după mai bine de un minut, și din expresia de pe chipul lui știu că înțelege că nu mă refer la culori. Complexul supraviețuitorului este ca o a doua piele pe care suntem blestemați s-o purtăm pentru veșnicie.

Se uită în altă parte, cu buzele strânse. Nu este o întrebare la care să răspundă ușor. Timpul este cel mai bun medicament, el va transforma rănile noastre sângerânde în cicatrici și poate că trupul va uita trauma, și ochii vor învăța să vadă culorile, ca înainte, dar leacul acesta nu ajunge până la suflet.

Pur și simplu nu ajunge până acolo. Timpul nu iartă păcatele și nu-i aduce înapoi pe cei care nu mai sunt.

îmi țin mâinile ocupate cu crenguța.

— Nu trebuie să-mi răspunzi.

Se uită la mine cu ochii plini de vinovăție.

— Salama...

Scutur din cap în semn de nu.

— Hai să stăm aici un pic, da? înainte să ne lovească următoarea furtună.

își trosnește degetele, încuviințând, șuvițele negre îi mângâie genele.

Stăm unul lângă celălalt, cu mâinile pe scări și degetele despărțite de doar câțiva centimetri. Nici nu mai știu ultima dată când mi-a fost mintea așa calmă, atât de confortabilă cu tăcerea plină de cuvinte nespuse.

Și-n această tăcere gândul mi se duce la expresia fugace din ochii lui când m-a ținut în brațe.

Dorință.

— Ne trebuie neapărat haine de schimb, exclamă Layla alergând pe hol, în bucătărie și de-acolo în sufragerie, apoi la mine în cameră, luând-o iar de la capăt.

Eu stau pe canapea, cu picioarele încrucișate sub mine, și număr banii pe care-i avem. Două mii treizeci de dolari.

Cinci sute vor ajunge la Am la sfârșitul lunii, împreună cu lănțișorul de aur.

îmi zvâcnește capul, fac planuri peste planuri Cum o să supraviețuim pe pământ străin cu atât de puțin? O să ne ceară bani și omul care ne va duce în Miinchen? Am a zis că este totul inclus, dar n-ai cum să știi ce se poate întâmpla pe mare. Lăcomia este o boală care nu cunoaște mila pentru cei năpăstuiți și disperați.

Dar nu contează. Tot ce contează e să ajungem acolo.

Când ridic ochii, Layla stă în fața mea, cu ochii strălucind de bucurie regăsită. Acum are un scop clar. Ceva ferm de care se poate agăța, în care să investească toată energia pe care o are.

— Luăm două hanorace și trei perechi de blugi. Crezi că e suficient?

încuviințez, gânditoare.

— Să nu fie nimic gros. Pături sau ceva. Adaugă greutate.

Se uită la mine mijind ochii.

- Și-o să fie martie când plecăm. Adică vreme geroasă. Ai voie să iei ceva ca să te încălzești.

Oftez.

— De acord. O haină, atunci. Și ne luăm un singur schimb, ca să balansăm greutatea.

Se bosumflă, aruncându-mi o privire tristă. Layla era o icoană a modei. Era ca o capodoperă ambulantă, bună de expus la Louvre, radiind inspirație. Iar acum e obligată să renunțe la identitatea pe care și-a creat-o.

— O să ne cumpărăm alte haine în Germania, o liniștesc eu, și ochii i se luminează.

— Blugi noi, bluze. De toate. Și-o să facem și moolid[19] pentru micuța Salama. O petrecere în cinstea ei.

Un zâmbet uluit îi luminează chipul, dar dispare repede, înlocuit de vinovăție.

— Nu e nevoie. Nu trebuie să... mai ales că Hamza...

O contrazic din cap.

— Este ceea ce și-ar fi dorit el. Să o sărbătorim pe fiica lui eu și cu tine, împreună.

îi întind mâna și ea o acceptă.

— Tu ești sora mea și te iubesc. I-o strâng într-a mea. Vreau să fim fericite, pentru micuța Salama.

Zâmbește înduioșată.

— Fericirea începe aici, Salama. în casa asta. în Centrul vechi al orașului Homs. Sau ai uitat?

Mi-aduce aminte de Kenan, de cum am rămas acolo, pe scări, până când respirația mi s-a liniștit. îmi amintesc dorința din ochii lui.

Dorința de mine.

Brusc, simt că mi-e prea cald cu puloverul pe mine și caut ceva care să-mi ia gândul de la el.

— Deci, ce mai trebuie să luăm cu noi?

Layla zâmbește, atotștiutoare, dar eu îi susțin privirea, provocând-o să spună ce are în minte.

— Pașapoartele și diplomele de bacalaureat, spune ea atunci pe nerăsuflate.

încuviințez.

— Da, sunt esențiale. Pune-ți mintea la treabă, Layla, suntem pe o barcă, în larg. Ne e frig, dar avem paltoanele. Ce altceva?!

— Panadol, spune ea și eu simt că-mi îngheață sângele în vene. Dacă ne doare capul sau ceva. Mai ai rezerva, nu?

— A, da, răspund repede, forțându-mă să par relaxată și mă joc cu tivul puloverului.

Sigur fac rost de o folie pentru mine și Layla până ajungem pe barcă. Sper să nu avem nevoie de mai mult de-atât și că ea nu va afla de ce a trebuit să cedez rezerva noastră până nu ajungem în Italia. Apoi n-are decât să mă urască. Să mă vadă exact cum mă văd când mă privesc în oglindă.

O ucigașă.

Mi se contractă stomacul și sar în picioare, speri- ind-o pe Layla. Alerg la baie, picioarele, acoperite de șosete, bubuie pe podeaua acoperită de covor, ajung la chiuvetă și vomit. Mă țin strâns de marginile ei, iar sângele dispare din capilare în timp ce vomit fiere.

N-am mâncat nimic de două zile, în afară de bucățica de pâine uscată. Când ridic capul și mă uit în oglinda din baie, mă lupt cu dorința de a urla. Gustul acru îmi arde gâtul. Ochii îmi sunt injectați de sânge, părul lipit de fruntea umedă de sudoare. Am cearcăne întunecate în jurul ochilor. Mă consumă vinovăția.

— Salama! aud vocea Laylei pătrunzând până la mine prin aerul greu.

Cu mâinile căuș, iau apă din găleată și mă spăl pe față.

— *Salama,* repetă Layla, prinzându-mă de umeri să mă întoarcă spre ea.

îi văd îngrijorarea din privire și-mi pun imediat masca e *totul bine*.

Mâinile ei mă strâng cu putere.

— Ce *naiba* s-a întâmplat?

Răspund cu o ridicare din umeri.

— Oi fi mâncat ceva ce mi-a făcut rău.

Mijește ochii.

— N-ai mâncat nimic de când te-ai întors de la spital.

Simt un gust intens de acru în gură.

— Am mâncat la spital, reușesc să spun pe un ton convingător.

înainte să mai apuce să zică ceva, o dau la o parte, pornesc înapoi spre sufragerie și mă prăbușesc pe canapea. Un moment mai târziu își face apariția Layla, cu brațele încrucișate și colțurile gurii în așteptare.

— îmi ascunzi cumva ceva?

Gem, mă aplec, iau hanoracul și-l strâng la piept. Miroase a closet și a umezeală.

— Nu, nu-ți ascund nimic. Layla, n-am suficientă energie să mă ascund de tine.

Calendula, mă gândesc, amintindu-mi de floarea uscată lipită în ierbarul meu cu notițele mâzgălite lângă ea. *Petale portocalii strălucitor. Folosite pentru tratarea arsurilor și rănilor. Are excelente proprietăți antibacteri- ene, antivirale și antiinflamatorii.*

Layla țâțaie, dar când ridic ochii la ea, pare îngrijorată.

— Sunt bine, susur. Serios.

Dar nu sunt.

Samar nu este la spital când ajung a doua zi, ceea ce înseamnă că Am a luat-o acasă peste noapte. Respir ușurată la gândul că n-o să mi se mai strângă inima de durere ori de câte ori îi văd gâtul bandajat. Chiar și așa, rușinea îmi curge prin vene, otrăvindu-mi sângele.

Mă strigă un pacient, se vaită, spune că-1 doare piciorul amputat și mă grăbesc spre el, îndepărtând cu iuțeală toate gândurile negre.

Muncesc ca ieri, până mi se începoșează vederea, și când nu mai funcționez ca o locomotivă fără combustibil, remușcările îmi dau putere să continui. Ziua de astăzi aduce un val de victime ale bombardamentului unui avion militar asupra unei zone rezidențiale la sud de centrul vechi al orașului Homs. Chiar de partea cealaltă a zonei unde se află casa noastră. Layla e în siguranță. Deocamdată, pentru încă o zi.

Printre pacienți sunt și civili, și vreo doi soldați din Armata Siriană Liberă. Cu ajutorul lui Nour, îl operez pe cel a cărui mână stângă atârnă ținută numai de câteva tendoane. Are fața schimonosită de durere, dar nu scoate nici măcar un geamăt însă cântă încet, printre lacrimi tăcute și bălți de sânge, „Dulce-i gustul libertății".

Mușchiul sfâșiat și însângerat se încolăcește peste humerusul fracturat, tendoanele sunt roz și întinse ca un elastic. Stomacul mi se revoltă, dar înghit senzația de greață, îi țin brațul ridicat cu grijă și, când mă uit spre doctorul Ziad, care operează plaga de pe coapsa unui soldat, îl văd cum clatină din cap. Pacientul a pierdut prea mult sânge.

Nici măcar transfuzia manuală n-ar fi de ajuns, și, oricum, ar însemna prea mult timp și efort, care ne-ar fi utile să salvăm o altă viață. Ca să nu mai vorbesc de riscul foarte mare de infecție. Spitalul nostru nu se ocupă de salvarea membrelor, ci de salvarea vieților.

Soldatul se oprește brusc din cântat, privindu-mă.

— O să mi-1 tai, nu-i așa?

Dau încet din cap că da, cu ochii plini de lacrimi. Are uniforma ferfeniță, verdele a devenit maro din pricina sângelui care se prelinge pe steagul revoluției aplicat pe piept, colorând în roșu fâșia de culoare albă. Nu arată cu mult mai mare ca mine, are părul blond murdar și ciufulit și ochii verzi ca pădurea, care strălucesc de lacrimi. într-o altă viață, nu ar fi convieţuit cu moartea. Lumea ar fi fost scoica lui din care, cu ochii largi de uimire, ar pleca să-și găsească propriul loc. Despre războaie și revoluții ar ști doar din manualele școlare, din care conflictele nu ies niciodată. Nu se transformă niciodată în realitate.

Dar până și în realitatea asta, în ochii lui nu văd urmă de isterie. Bănuiesc că e din pricina combinației dintre șoc și doza minimă de anestezic pe care i-am administrat-o.

— Fă-o, spune scrâșnind din dinți.

Brusc, brațul lui devine extrem de real în mâinile mele. De obicei, pacienții urlă, implorându-ne să-i salvăm. Tot ce cunosc este durere.

— Dar..., dar cum o să mai lupți? întreb.

Rânjește arătând spre brațul stâng.

— îmi mai rămâne unul, nu?

De data asta suferința e a mea, și lacrimi mi se scurg pe obraji. Soldatul se întinde la loc pe patul de spital, cu ochii în tavan și începe să cânte din nou.

Brațul lui e dus laolaltă cu restul victimelor de azi spre a fi înmormântat în cimitir.

Nici eu nu mai știu de câte ori am alergat în urma sufletelor înainte s-apuce să se ridice din trupul care le găzduiește. Mă opresc doar când intervine fizic doctorul Ziad, hiându-mi bisturiul din mână.

— Salama, spune cu ochii arzând. Destul. Du-te acasă.

Mă uit în jos, am mâinile lipicioase de la sângele uscat.

Luminile din salonul principal sunt mai slabe, gemetele suferinzilor mai vlăguite, doctori și rude deopotrivă stau sprijiniți de pereți sau pe jos, își trag sufletul. Razele soarelui care filtrează prin ferestre dau culorilor o nuanță aspră. Roșul e brutal, griul e dezolant. Acestea sunt umbrele pe care oamenii le văd când peste lume cade apusul. N-am mai stat niciodată până atât de târziu. Pe timpul zilei, culorile sunt electrice, îndemnându-mă să lucrez mai repede, înainte ca viața pacientului să-mi lunece printre degete, în neant. Roșul e vibrant, dătător de viață, pe când griul promite ploaie.

Salonul principal mi se pare dintr-odată un coșciug.

— *Bine,* spun cu voce sugrumată. Bine.

Mă curăț pe mâini și-mi iau geanta. Doctorul Ziad mă îndeamnă din cap să plec liniștită. Mă-mpleticesc printre pacienți, târșâind din picioare și deschid larg ușile spitalului. Aerul rece mă spală din cap până în picioare și inspir adânc, implorându-1 să ia cu el și gustul de bilă și sânge care mi-a rămas în gură.

Margarete. Margarete. Margarete.

Stau în pragul apusului de soare, nuanțe de portocaliu ca mierea cuceresc cerul, iar orizontul de deasupra mea se adâncește în albastru închis de catifea. Ca o pânză de pictură pregătită pentru stele.

Arată... devastant.

Cineva se mișcă și, când îmi plec ochii, îl văd pe Kenan. Stă pe scările spitalului, cu aparatul la gât. Ține picioarele lungi întinse și parcă strălucește în lumina amurgului. Felul în care îi sclipesc stelele în ochi și buzele răsfrânte îl fac să pară desprins dintr-o poveste. Preț de un moment, când ziua se sfârșește, arată de parcă ar fi un vis.

Doamne, ce frumos e!

O vreme stau și-l privesc, amintindu-mi cât de aproape era de mine seara trecută, când m-a condus acasă. Mă iau toate căldurile.

Mâinile mi se înfig în materialul halatului și simt cum mi se frânge inima în două de frustrare. Scoate capul în momente de liniște, ca ăsta, necăjindu-mă că mi-am pierdut adolescența. Suntem așa tineri. Prea tineri să suferim așa. Și știu că abia mă abțin să nu mă îndrăgostesc de el. Dar bunătatea lui dă dependență și mă trezesc tânjind după ea, scăldându-mă în imaginea de sine pe care o văd în ochii lui când mă privește. O minciună: o fată altruistă, care-și pune viața în pericol pentru a salva oamenii răniți.

în viața aceea *care ar fi putut fi,* în care inelul primit de la el mi-ar străluci pe deget, joia seara am ieși la cină la un restaurant elegant, iar strada ar fi plină de oameni care râd și de cupluri care se bucură de sfârșitul iernii bând ceai călduț. Magazinele ar fi deschise până târziu, luminile ar ține departe întunericul nopții, pâlpâind ca niște raze de soare gălbui pe zidurile de piatră vechi de secole. Eu și el ne-am lăsa dezmierdați de lumea noastră, în care conversațiile celorlalți ar amuți și acele ceasornicului s-ar topi, sfidând legile timpului până când el m-ar conduce înapoi acasă. Și sub lămâii înfloriți din fața casei mele, cu semiluna de pe cer drept martor, mi-ar cuprinde fața între palme și m-ar săruta.

Iar mie, fără să vreau, mi-ar scăpa un oftat, iar el și-ar îndepărta brusc chipul de al meu ca să-mi măsoare trupul din priviri.

— Salama, spune și vocea lui e caldă ca o zi de vară.

— Kenan.

îi savurez numele. îmi lasă un gust bun pe limbă.

Sare în picioare, întinzându-și brațele deasupra capului.

— Mergem? întreabă, iar eu dau din cap că da, încercând să nu par excesiv de încântată.

își potrivește pasul cu al meu și observ că poartă aceeași geacă pe care mi-a pus-o mie pe umeri. Mă mănâncă degetele de dorință să-l mângâi acolo, între cusătură și guler.

— Ai..., încep eu.

— Ce mai..., spune el.

își mută privirea, roșind. Și eu la fel. Să fie un simptom al îndrăgostirii? Sau doar ceva trecător? Sunt îngrozitor de conștientă de fiecare gură de aer pe care o inspiră și expiră.

— Scuze. Tu prima, murmură el.

Mă agăț de breteaua genții și trag aer în piept. Dacă asta e o boală, trebuie să existe și un leac.

— Voiam să te întreb dacă azi ai filmat ceva.

încuviințează.

— Am prins niște scene bune. Două dintre persoanele cu care am vorbit sunt din Hama. Mi-a plăcut să ascult povești din orașul natal al mamei mele. Să aflu ce se petrece și acolo. Mă gândesc să fac o compilație cu toate filmările, să creez un documentar și să-l postez pe YouTube. Dar să nu fie prea lung. Ci direct la subiect.

îi surâd timid.

— Sună minunat.

— Eu..., ăăă, spune scărpinându-se la ceafă, am adus și banii.

Tresar. Nu l-am văzut pe Am toată ziua și știu că n-ar rata șansa să-și încaseze banii. Dar fetița lui e încă în condiții critice, chiar dacă nu a mai putut rămâne la spital.

— Bărbatul cu care vorbeai ieri. El e cel care face rost de bărci, nu? mă-ntreabă Kenan.

Dau din cap că da.

— Nu cred c-a venit azi.

— Nici eu. M-am plimbat cu camera prin tot spitalul, dar nu l-am văzut nicăieri.

— Sunt sigură că apare mâine, spun eu, adăugând după o secundă: Lama și Yusuf știu că nu vii cu ei?

O umbră îi trece pe chip și-și strânge camera de luat vederi în mână.

— Da. N-au fost prea încântați. Lama mi-a făcut o criză și Yusuf... s-a dus direct la culcare. Nici nu se mai uită la mine de atunci.

Cerul e violet ca stânjeneii. Trecem pe lângă grupuri de oameni care țin în mână pancarte făcute chiar de ei. Unii au după gât steagul Revoluției Siriene. Un protest nocturn. Recunosc o tânără căreia i-am cusut o rană căpătată în timp ce încerca să fugă de gloanțe în timpul altei demonstrații. Zâmbește larg când mă vede și mimează un „bună" înainte de a se grăbi să-i prindă din urmă pe ceilalți.

— Kenan, încep eu și simt cum aura care-l înconjoară se tensionează imediat. încă te mai poți răzgândi, vino cu noi.

Tensiunea nervoasă din jurul lui se evaporă și dă drumul camerei care începe să se legene, lovindu-i-se de șold. își ferește privirea, se uită în față. îi e prea rușine să-mi spună că vrea și el să plece? Văd atât de clar cât de mult ne asemănăm. Cu diferența că punctul meu slab e Layla, iar al lui, frații săi.

— Nu pot, șoptește. Nu m-aș ierta niciodată.

— Și crezi că eu da? Nu este o alegere ușoară, dar nici una greșită nu este.

Se oprește din mers și mă privește lung, apoi scoate telefonul. îl deblochează, apasă pe ecran, apoi mi-l bagă sub nas. E secțiunea de comentarii a unui clip de pe YouTube.

— Citește-le, Salama.

Mijesc ochii. Sunt înjur de cincizeci, toți cei care scriu se roagă pentru siguranța și eliberarea Siriei. Câțiva afirmă că acel canal a acoperit ceea ce se întâmplă mai bine decât orice emisiune de știri.

— Clipul este al meu. Și canalul. Fac ceva util. Adaug subtitrări în engleză ca să explic lumii întregi ce se petrece. Cine e de origine arabă înțelege, dar restul, nu. Nu știu că e vorba de o revoluție. Habar nu au că trăim sub dictatură de jumătate de secol. La știri arată niște soldați care omoară oameni. Nu știu ce este Armata Siriană Liberă. Cine sunt soldații. Pentru ei Siria e doar un cuvânt. Dar pentru noi, este viața însăși. Nu pot s-o abandonez.

Inima îmi bubuie dureros în piept.

își bagă telefonul la loc în buzunar.

— Am vorbit cu unchiul meu ieri. Cum aflăm când pleacă barca, îi spunem și vine în Siracuza. O să-i ia pe Lama și pe Yusuf.

Nu-mi place treaba asta. Nu-mi place modul în care se exdude pe sine.

— Kenan…

— Așa că nu e nevoie să se ducă singuri cu mașina în Miinchen. Iar unchiul meu vă va ajuta și pe voi, bineînțeles. I-am spus. O să aibă grijă de tine și de Layla, să fiți în siguranță.

— *Kenan*.

Se oprește din vorbit și din mers, dar văd în ochii lui o disperare fără margini. își înghite cuvintele care amenință să i se reverse de pe buze. Se agață cu disperare de simțul datoriei. îmi ignor remușcările, nici eu n-aș vrea să fiu implicată, și mă concentrez pe cum l-ar putea salva asta.

— E lung drumul până la Siracuza. Iar noi îl vom face pe o *barcă*. Pricepi? Nu vreo navă de lux cu cinci feluri de mâncare la masă. Ai văzut și tu pozele de pe internet. Toți le-am văzut. Bărcile sunt vechi, rablagite, iar unele… nu ajung la destinație. Sunt supraaglomerate. Acolo, în largul Mediteranei, nu există lege. Toată lumea va fi hotărâtă să supraviețuiască, indiferent de cine are de suferit din asta. Și *vor* fi victime. Lama și Yusuf sunt candidații perfecți.

Umerii îi cad de parcă ar duce greutatea lumii întregi, și a cerurilor pe deasupra. E obosit, iar eu nu-1 cunosc suficient de bine cat să-mi dau seama dacă cicălelile mele îi fac mai mult rău decât bine. Așa că decid să procedez cum a făcut Layla cu mine. Să-i amintesc de fericire. Sau măcar de trecut, ca să știe că durerea nu e eternă.

— Mi-aduc aminte de mama ta, spun, îndulcindu-mi glasul, iar el se uită la mine surprins.

Stă în fața unei clădiri carbonizate. Trebuie să ridic bărbia ca să-1 pot privi în ochi. în ochii lui frumoși, dureros de frumoși. Mă dojenesc în sinea mea. Nu trebuie să mă gândesc la el în felul ăsta. E adevărat că se agață cu disperare de simțul datoriei, dar e posibil să nu-i dea drumul niciodată. Pentru că așa a fost crescut. Peste o lună eu voi pleca pe mare, departe, el va rămâne blocat pe țărm și distanța

dintre noi va crește cu fiecare secundă care trece. Voi visa la el cu ochii deschiși când voi fi în Germania, singură, deplângând pierderea vieții *care ar fi pututfi,* verificând obsesiv canalul lui de YouTube să văd dacă sunt noutăți, dacă mai trăiește, dacă mai e liber.

Mă apuc de colțul hijabului și trag de el cu frustrare. Nu e *corect*.

— A fost la nuntă, când s-au căsătorit fratele meu și Layla, continui. Mi-aduc aminte c-am văzut-o. Tu..., semănați la ochi.

Ochi care i se înmoaie. Vine cu un pas mai aproape.

— Știi, mama mi-a zis de tine în seara aia.

Mi se strânge stomacul.

Kenan râde încet, de pe față îi dispare orice urmă de agonie. Nu știu cum reușim să trecem așa, de la o emoție la alta, ca într-un dans frumos coordonat.

— Da, când s-a întors acasă, a început să-mi povestească despre o fată efervescentă și plină de viață. Care i-a molipsit pe toți cei din jur cu încrederea și bucuria ei.

Căldura mă învăluie cu totul. Ce dor îmi e de fata aceea!

— Era foarte hotărâtă să facă în așa fel să ne cunoaștem. își trece mâna prin păr, ciufulindu-1 și mai tare. Zicea că suntem tăcuți unul pentru altul. Eu eram curios, dar mama ta voia să te concentrezi asupra învățatului înainte să ne cunoaștem. Sincer, te credeam mai încrezută.

Mormăi și el zâmbește.

- *Poftim?!*

Râde din nou și sună dumnezeiește, plin de viață. Nu ca râsul lui Khawf.

— Scuze. Te-am judecat după aparențe. Studentă anul întâi la Farmacie, de familie bună, un frate medic, singura fiică, mezina familiei. Vreau să zic, toți factorii asta indicau. Nu credeam că cineva ca mine poate fi de nasul tău.

Clipesc incredulă.

își trosnește degetele cu un aer vinovat.

— M-am înșelat, desigur. îmi zâmbește timid. îmi pare rău.

— De unde știi că n-am devenit și mai înțepată cu toate câte mi s-au întâmplat? întreb, pentru că vreau să văd cum răspunde, deși mi-e frică de ce va zice.

Clatină din cap.

— Nu prea cred. Ai fost așa mereu, sunt sigur. Mă simțeam stânjenit să-mi plănuiască mama întâlnirile, așa că inventam tot felul de scuze stupide.

— Dacă vrei să știi, spun, nevenindu-mi să cred că am curaj să afirm așa ceva, și eu aș fi considerat că nu sunt de nasul tău.

își lasă capul într-o parte, nedumerit.

— Fiul cel mare, toate responsabilitățile de pe umerii tăi. Care în loc să aleagă calea cea mai sigură, Medicina, ceea ce ai fi putut foarte bine face, alege să-și urmeze inima și să studieze ce-1 pasionează. Și încă ai lumină în ochi, în ciuda tuturor lucrurilor prin care ai trecut. încă râzi. Așa că-mi pot imagina cum erai înainte. M-aș fi simțit nesemnificativă prin comparație cu tine, un spirit atât de liber, care vede lumea în toate culorile ei, în toată frumusețea ei. Mi-aș fi făcut griji că nu pot ține pasul. Mă opresc din vorbit pentru că felul în care mă privește mă face să simt că-mi fâlfâie fluturi în stomac.

— Ei bine, spune după o vreme, atunci se pare că temerile noastre nu aveau niciun temei.

— Eu, ăăă, bănuiesc că nu, șoptesc abia reușind să mai respir. E... Ce păcat, Kenan.

— Ce păcat?

Vorbește abia auzit și știu că știe ce urmează să spun.

— Da, că n-am avut niciodată ocazia să aflăm dacă tu ești Pazu al meu și eu Sheeta a ta.

Când văd că tace, mă apropii de el așa mult, că pot să-i număr pistruii de pe gât. I se taie respirația și ochii îi cad pe buzele mele.

— Ce n-aș da să fi avut timp, șoptesc. Chiar mi-aș fi dorit. Aș fi dorit...

Mă opresc.

îmi privește gura și citește pe ea cuvintele pe care, de sfială, nu le pot rosti.

Mi-aș fi dorit să vii cu mine.
Mi-aș fi dorit să ne putem iubi.

17

Khawf nu e mulțumit de conversația mea cu Kenan, dar refuz să vorbesc cu el, stând în pat cu fața la perete, cu gândul la ochii lui Kenan și la ce s-a petrecut azi între noi.

— Nu ești deloc îngrijorată că nu l-ai văzut azi pe Am? continuă el, proțăpit în fața mea, așa că mă-ntorc în partea opusă. Dar apare și acolo, făcându-mă să gem de frustrare. Dacă a fugit cu banii tăi?

— Unde să fugă? Singurul mod în care face bani e să procure locuri în bărci pentru oameni, și la cât costă mâncarea, banii de la mine n-o să-i ajungă pentru totdeauna. O să apară mâine. Ai uitat că fata lui e rănită? N-o să rateze ocazia să mai primească medicamente.

Khawf țuguie din buze, ochii îi strălucesc ca țurțurii de gheață în camera întunecată.

— Bine, acceptă în sfârșit. N-o să te facă să te răzgândești, Kenan, nu?

Pufăi exasperată.

— Nu. O voi alege întotdeauna pe Layla. în detrimentul oricui.

Zâmbește, satisfăcut.

— Dar pe tine? Te alegi și pe tine?

Mă încrunt.

Gesticulează spre mine.

— N-ai mâncat nimic toată ziua.

îmi încleștez maxilarul. E enervant să fiu prizoniera propriului creier care mă ține în ghearele lui.

Mai devreme am încropit o cină dintr-o cutie de ton în ulei de măsline cu sare, din care am apucat să iau doar o înghițitură înainte ca stomacul să mi se revolte, amenințând să dea afară tot. Nu mai simt foamea. Nu după ce i-am făcut lui Samar. Nici Layla n-a pus nimic în gură, și când am întrebat-o dacă a mâncat ceva, mi-a spus că nu-i era foame. Vrea să pună deoparte cât mai multă mâncare pentru călătorie.

Vocea lui Khawf e la fel de ucigătoare ca umbra nopții.

— Dacă nu ești atentă, Salama, vei deveni instrumentul propriei distrugeri.

— M-am răzgândit în legătură cu plecarea, cum voiai, mormăi. De ce mă mai chinui?

Buzele i se ridică încet intr-un zâmbet.

— Așa e. Dar se pot întâmpla multe până la plecarea bărcii. N-o să accept asta. Nu tu deții controlul, Salama. Ci eu. Nu uita, dacă ești arestată, n-o să pleci nicăieri. Iar eu îți voi arăta numai lucruri groaznice. Pe Kenan bătut până la pragul morții- Pe Hamza, o umbră. Se apleacă asupra mea, dar mă țin cu firea, refuzând să-mi las buzele să tremure. Partea cea mai interesantă este că tu însăți vei crea aceste scenarii. Pentru că eu sunt o parte din mintea ta. Ai nevoie de toate halucinațiile astea oripilante. Ai nevoie de mine.

îl privesc încruntată.

— Știu că este vorba de creierul meu care încearcă să o protejeze pe Layla, să mă protejeze pe mine. Mi-ai spus-o clar. Dar asta nu-nseamnă că trebuie să-mi și placă.

Pocnește din degete și Layla e întinsă pe jos, lângă patul meu. Sângele i se prelinge pe podea, spasmele o scutură.

Mi se face inima cât un purice și-mi smulg ochii de la ea, îndreptându-i spre Khawf. îmi studiază reacția.

— Nu e ea, spun încet, cu vocea răgușită.

— Nu uita niciodată cine are controlul asupra situației.

închid ochii, murmurând ca pentru mine *margarete,* apoi îi deschid, iar halucinația cu Layla dispare. Dar nu și din mintea mea.

Spre ușurarea mea, Am apare la spital a doua zi. Are privirea ștearsă, dar s-a bărbierit. Arată mizerabil, adică exact cum mă simt eu.

Se oprește când mă vede, mijind ochii în timp ce eu îi întind mâna cu o pastilă de Panadol.

— Poftim.

Am își mușcă obrazul și deschide palma.

— Mai târziu vine și Kenan. îți aduce banii.

Am mormăie ceva.

— Vreau să te întreb ce să punem în bagaj. Ce ne trebuie pe drum?

Se masează pe frunte.

— Documentele importante. Mâncare. Apă. Ceva împotriva răului de mare. Nimic prea greu.

Mă ia cu amețeală.

— Bine. Bine. Doar atât?

îmi fac de lucru cu capetele hijabului.

— Ăăă, cum se simte Samar?

Se uită la mine scârbit.

— Bine.

— Copcile?

— Am zis că se simte bine, se răstește el. Uite care-i treaba, asta este o tranzacție de afaceri, da? Tu-mi dai bani, eu îți dau barcă. Nu trebuie s-o luăm personal.

îmi simt gâtul uscat, așa că încuviințez din cap.

Trece pe lângă mine, apoi se oprește o clipă.

— Nici prin minte să nu-ți treacă să ceri iertare, spune, îndepărtându-se.

Mă arde stomacul, e plin de acid gastric, și fug spre depozitul de medicamente. Mă scurg pe perete, am respirația neregulată și o durere înfundată în spatele globilor oculari.

— Uită de el, spune Khawf, făcându-mă să tresar speriată.

Se află la câțiva pași de mine, studiază o cutie roșie de Aripiprazol.

— Uită ce ți-a spus, Salama. Nu el contează, ci imaginea de ansamblu, Germania. Noua ta viață alături de Layla și de fetița ei.

Păducel. Fructe de pădure de culoare roșie utilizate pentru scăderea tensiunii arteriale. Are excelente proprietăți antioxidante și fortifică mușchiul cardiac. Păducel. Păducel. Păducel.

Rămân în depozitul de medicamente încă puțin, până văd în spatele pleoapelor închise petale albe de păducel. Apoi ies de-acolo, pregătită să înfrunt cine știe ce nou iad se va declanșa dincolo de uși.

De data aceasta, când sunt aduse victimele unui lunetist, pe la amiază, mă țin tare, îndepărtând groaza, ca să mă revanșez pentru

ceea ce am făcut. Printre trupuri și urlete, îl văd pe Kenan, stă retras, iar camera îi acoperă jumătate de față.

Oricât m-aș lupta cu moartea, tot ea învinge. închid cinci perechi de ochi azi. Trei copii, o tânără femeie și un tânăr bărbat. Au fețele mânjite de sânge, gurile căscate și o mină de om trădat întipărită pe chip pentru totdeauna.

Recit Al-Fatiha pentru sufletele lor și îl simt pe Kenan stând lângă mine.

— Ești bine? murmură.

Scutur din cap, incapabilă să-mi iau ochii de la trupurile lor.

— Salama, spune blând. Hai să mergem. Du-mă la Am.

Rămân nemișcată.

Degetele lui îmi ating timid manșeta halatului, făcân- du-mă să inspir brusc.

— Ai făcut tot ce ți-a stat în putință. Tu n-ai nicio vină, îmi tremură buzele și-mi înghit urletele.

— Yalla, spune el, și-atunci îmi dau voie să întorc spatele trupurilor fără viață.

Salonul principal e plin de fețe cunoscute și necunoscute. îl găsim pe Am în picioare, lângă ușa din spate, pe unde sunt duși martirii spre cimitir.

Nici n-aud ce-și spun Am și Kenan, cuprinsă de gânduri negre, chinuitoare: e vina mea, m-am mișcat prea încet, sunt patetică, nu simt în stare să salvez vieți.

— Salama.

Vocea lui Kenan pătrunde până la mine, făcându-mă să ridic ochii la el. Pare nedumerit. Am mă privește curios. Privesc în jos și observ că mi-am înfipt unghiile în palme, că tremur necontrolat.

— Sunt bine, spun cu voce spartă.

Am scoate un sunet a nemulțumire și, înainte să mai adauge Kenan ceva, spune:

— Vă vom pune la dispoziție vestele de salvare, dar asta e tot. Luați cat mai puține cu voi. Lucrurile se pot înlocui, viața voastră, nu.

— Trebuie să plec, spun brusc și Kenan se-ntoarce spre mine.

— Bine.

Dă să se apropie.

— Permite-mi să...

Scutur din cap, ridicând mâna să-l opresc.

— E în regulă.

Mă răsucesc pe călcâie, îndepărtându-mă în grabă și ies din spital cu inima bubuindu-mi în urechi. Nu mai suport. Nu mai suport să văd încă un trup fără viață. Nu mai suport sentimentul de vinovăție. Sunt obosită și stomacul mi-e sfâșiat de foame. Palmele-mi sunt roșii de atâta înfipt unghiile și mâinile pline de cicatrici oribile. Am nevoie să miros ceva ce nu e sânge, bilă și mațe. Am nevoie să o strâng în brațe pe Layla ca să-mi amintesc mie că e în viață.

Vreau să urlu. O vreau pe mama.

Când ajung acasă, nu mai am suflu, gâfâi.

— Layla! o strig, trântind ușa după mine.

— Salama? răspunde cu voce surprinsă din sufragerie.

își face apariția o clipă mai târziu, cu părul valuri pe umeri. Rochia decolorată de culoarea mușstarului de pe ea stă întinsă peste burta umflată. Mă arunc în brațele ei și o îmbrățișez.

— Hei, e totul bine? Mă strânge la piept. Oh, Doamne, s-a-ntâmplat ceva? Kenan e bine?

— N-nu, mă bâlbâi. Sunt bine. Totul e bine. Aveam doar nevoie să te văd.

Mă îndepărtează de ea, cercetându-mă din priviri.

— Ți s-au adâncit cearcănele de la ochi. Mă strânge de mână. Ai slăbit la față. Se întâmplă ceva. Salama?

— Sunt bine, repet fără convingere.

Layla nu mă crede.

— Este aproape ora 16.00. Schimbul tău se termină la 17.00.

Mă desprind de ea și mă îndrept spre canapea, unde aproape că mă prăbușesc. îmi smulg halatul de pe mine, îmi scot hijabul și-I arunc pe brațul sofalei.

— Sunt obosită. Vrei să te joci în părul meu, te rog?

Oftează și se așază, iar eu îmi pun capul în poala ei. Mă atinge delicat în timp ce-mi despletește cozile. Simt cum sângele îmi circulă în capilarele scalpului și oftez de ușurare.

închid ochii.

— Mulțumesc, spun.

— Pentru tine, orice, bleguțo.

Rămânem tăcute o vreme; îmi amintesc ce dramă era când un coș nepoftit îmi ieșea pe față. Raftul meu de cărți era plin de tot felul de loțiuni pe care le pregăteam chiar eu din toate ierburile și florile pe care le adunam, aranjate frumos una lângă alta în ordine alfabetică. Borcane de gem umplute cu crenguțe de arbore de ceai, muguri de hamamelis, petale de trandafir uscate. Făceam creme din ele.

— Aplică-l sub ochi prin tamponare, îmi amintesc că i-am spus odată Laylei. Se oferea mereu drept cobai pentru preparatele mele. Stătea cocoțată la mine în pat și bea cafea dintr-o cană albastră uriașă. A pus-o pe birou și a deschis borcănelul.

— Mmm.

Și-a întins crema rozalie pe pomeți și sub ochi.

— Ce frumos miroase. Ce este?

— Iasomie arăbească, margarete și un strop de ulei de migdale. Mi-am trecut ochii peste etichetele borcanelor.

- Ar trebui să-ți facă pielea mai fină și să elimine cearcănele.

Layla a pufnit, prefăcându-se ofensată.

— Vrei să zici că n-am grijă de tenul meu?

Eu am râs.

— Layla, jumătate din frumusețea cu care te lauzi mi-o datorezi mie.

Și-a aruncat părul într-o parte.

— *Prefer să nu comentez.*

Iar acum, pielea mea este uscată și descuamată, buzele crăpate, iar cearcănele de sub ochi, permanente. Salama de dinainte nici nu m-ar fi recunoscut.

— Salama, spune Layla, făcându-mă să întredeschid ochii. Vorbește cu mine.

Scotocesc mental printre probleme, încercând să decid care îmi poate distrage suficient atenția de la durere fără să devină o povară pentru Layla.

— Cred, șoptesc, că e posibil să-mi placă de Kenan.

Degetele îi rămân nemișcate și eu mă pregătesc pentru inevitabilele chicote de bucurie. Dar nu se aud. Ridic privirea la ea și văd că zâmbește trist.

— Ce ai de gând să faci? mă-ntreabă.

— Să plâng, de exemplu, glumesc eu, deși mă străduiesc din greu să-mi înghesui la loc lacrimile pe canalele lacrimale.

Acum că am spus-o, cuvintele refuză să se mai lase ignorate. Se pare că voi pleca din Siria frântă în toate chipurile posibile.

— îmi pare rău, spune ea.

— Și eu care credeam că o să țopăi și-o să strigi de bucurie.

Clatină încet din cap.

— Știu că abia așteptam ziua în care te vei îndrăgosti, dar nu m-am gândit niciodată că o să fie așa.

— Ți se pare foarte urât din partea mea să-1 urăsc puțin că vrea să rămână aici?

Râde încet.

— Eu zic că e perfect acceptabil.

Gem, ștergându-mi genele umede.

— Știu că ne vom despărți peste o lună, dar, Layla, nu vreau să încetez să-1 mai văd. Cred..., cred că orice e mai bine decât nimic. Știu că voi suferi mult când voi fi în Germania. Știu că mă voi ruga zi și noapte pentru siguranța lui. Știu toate astea, și totuși nu pot... *nu vreau* să înceteze.

Layla mă privește îndelung.

— Și asta e în regulă, Salama. Știu ce vrei să spui. Orice e mai bine decât nimic. Ți-am spus să găsești frânturi de fericire în Homs. Iar Kenan este un moment de fericire.

înghit cu greutate.

Tresărim amândouă speriate când auzim ciocănind la ușă. Mă ridic, așezându-mi hijabul pe cap în timp ce mă apropii tiptil de ușă. Mă uit prin vizor. E Kenan. Cu capul plecat și mâinile în buzunare.

— Cine e? întreabă Layla în șoaptă.

— *Kenan,* mimez eu din gură.

Cască gura uluită și bate din palme fără zgomot, cu o expresie încântată.

— *Deschide ușa,* mă îndeamnă mimând din buze.

Expir îndelung, poruncindu-mi să-mi păstrez calmul, și deschid ușa zâmbind dezinvolt - sper eu -, într-un mod care mă face să mă simt ciudat.

— Kenan, spun, iar el ridică ochii. Bună.

Pare uluit, dar își revine repede.

— Tu..., ăăă, scuză-mă că mă prezint la ușa ta așa, dar... ai fugit de la spital ca vântul și voiam să mă asigur că ești bine.

Mă joc cu tivul puloverului, cuprinsă de o căldură plăcută. Și-a făcut griji pentru mine.

— Da. Sunt bine. A fost..., sunt bine. Serios.

— Mă bucur.

Se scarpină la ceafă și poziția aceea face ca puloverul să i se lipească de corp.

își face curaj, bălăngănindu-se pe călcâie. își trosnește degetele.

— Mă-ntrebam dacă ai vrea să vii cu mine undeva.

Oh.

Oh!

Exclamă Layla din sufragerie, iar eu încerc să-mi amintesc cum să fac ca să respir.

Kenan se alarmează când vede că stau și mă uit tâmp la el.

— Dacă..., e OK dacă nu vrei.

— Nu, spun eu cam prea repede. Roșesc și mă cuprind cu brațele. Eu..., da.

Pare ușurat, pieptul i se umflă de aer și un zâmbet îi luminează chipul. E ca și cum m-aș uita la soare.

— Un moment.

Fug în sufragerie. Layla stă cu picioarele ridicate pe sofa cu gura căscată și-mi ia imediat mâinile într-ale ei.

— *Nu pot să cred,* exclamă scuturându-mă.

Mă simt de parcă o frântură din vechea noastră viață și-a făcut loc prin toată suferința. Mă cuprinde o senzație amețitoare de nostalgie.

Apoi pune stăpânire pe mine panica.

— Dacă e o idee proastă? Dacă-mi frâng inima? Să-i zic că mi s-a făcut rău și nu mai merg?

Ea râde.

— Nu, bleago. Și *asta* e fericire. Iar tu meriți să fii fericită.

Prin fața ochilor îmi trece imaginea lui Samar întinsă pe patul de spital.

— Meriți, repetă cu tărie Layla. Fugi acum, încuviințez și ea îmi dă drumul.

— N-o să întârzii.

Zâmbește.

— Știu.

Mă uit la pictura cu marea, hrănindu-mă cu senzația pe care mi-o dăruiește, și mă întorc spre ușă. Trec prin fața oglinzii de pe hol și oftez. în viața *care ar fi putut fi,* aș fi îmbrăcată în blugii mei preferați albastru închis, o bluză de culoare trandafirie, paltonul de lână asortat și cu botine în picioare. Hijabul care-mi acoperă părul ar fi călcat și mi s-ar revărsa pe umeri ca o cascadă. O ținută lejeră pe care o alesesem împreună cu Layla în cazul în care apărea oportunitatea unei întâlniri.

Dar fata care mă privește din oglindă poartă o pereche de blugi tociți și un pulover negru cu marginile zdrențuite. E tristă și scheletică, cu ochii lipsiți de viață, plini de disperare și de foame.

îmi feresc privirea și ies din casă, închizând ușa în urma mea.

Kenan stă sprijinit de perete, cu ochii la cer, maxilarul părând și mai pronunțat în poziția aceea.

— Mergem? întreabă el.

— încotro?

Se desprinde de zid cu ochii sclipind misterios. Norii s-au despărțit, permițând ultimelor raze de culoarea mandarinelor să se strecoare printre găurile scobite în clădirile orașului meu apocaliptic.

— E o surpriză, spune el pornind în direcția opusă spitalului.

Mă grăbesc să-1 ajung din urmă.

— Surpriză?

Surâde.

—• Nu-ți plac surprizele?

- Eu... Nu știu.

Se oprește un moment, aruncându-mi o privire deconcertată.

— Nu știi?

Ridic din umeri.

— îmi plăceau înainte. Acum îmi provoacă anxietate, cred.

încuviințează solemn.

— E logic. Asta o să fie una bună. Sper. Dar dacă vrei, îți spun ce e, adaugă apoi.

Inima îmi strălucește.

— Nu, lasă.

Trecem pe lângă o moschee. E neatinsă, se înalță, puternică, în ciuda a ceea ce se întâmplă. îi lipsește o bucată uriașă dintr-un colț, iar covorul verde dinăuntru este murdar de noroi. JOS GUVERNUL! scrie cu spray pe unul dintre pereți.

Peste tot sunt bălți cu apă tulbure de la ploaie. Câțiva copii trec pe lângă noi, au pantofii uzați și obrajii supți. îmi vine să strig după ei să se îmbrace cu ceva mai gros, că suntem încă în luna februarie.

Niște bărbați stau în fața unui supermarket de pe cealaltă parte a străzii, adânciți în conversație, în timp ce alți oameni cară cumpărături sau se grăbesc să ajungă undeva. Cunosc zona asta, dacă o luăm pe prima la dreapta, casa mea, cealaltă casă a mea, s-ar afla la cinci minute distanță. Nu m-am întors decât o dată acolo, când am încercat să salvez ce se putea de sub ruine.

Dar Kenan nu o ia la dreapta. Merge drept înainte și apoi la stânga, pe o alee îngustă. Drumul este denivelat, etajele unei clădiri

s-au prăbușit unele peste altele ca niște piese de domino.

— Aici, spune el, plecând capul să se strecoare într-una dintre clădiri.

Ușile roșii au fost smulse din țâțâni și zac pe jos prăfuite și crăpate. Ezit câteva secunde înainte să-1 urmez. Urcă pe niște scări acoperite de ceramică. Are picioarele mai lungi ca ale mele și e cu cel puțin cinci pași în față.

— Yalla, strigă, aflat deja cu un etaj mai sus. Spre acoperiș.

Mă uit în sus și socotesc vreo cinci etaje de urcat.

— încerc! strig la rândul meu.

După o vreme - câteva decade, am eu impresia - ajung pe acoperiș, unde mă așteaptă Kenan. Transpir în ciuda frigului, gâfâind. Mă-mpiedic de prag, cu inima în gât.

— Unde suntem? reușesc să spun cu respirația tăiată.

Kenan zâmbește. Nici nu se vede că a urcat opt etaje.

— Suntem acasă la mine. Obișnuiam să urc pe acoperiș când veneam de la școală și să-mi fac lecțiile aici.

Mă uit în jur. E un acoperiș ca oricare, nimic pe jos în afara a trei antene satelit date într-o parte. Are vedere spre centrul vechi din Homs la apus. în față nu se află nicio altă clădire, ceea ce îmi permite să văd cum soarele începe să coboare la orizont.

Kenan leagănă din picioare dincolo de marginea clădirii, iar eu îmi înăbuș un țipăt de avertizare. încet, mă duc lângă el și mă apropii cu grijă de margine, dar nu-mi balansez picioarele în gol ca el.

Se-ntoarce spre mine cu un zâmbet senin.

— Când ai văzut ultima dată un apus, Salama? Așa cum se cuvinte.

Mă încrunt.

— Nu-mi aduc aminte.

— Cu toate tragediile care se întâmplă jos, e ușor să uiți câtă frumusețe a rămas aici, sus. Cerul e atât de frumos după ploaie.

Cele mai frumoase apusuri de soare sunt întotdeauna cele de după o ploaie, îi spusesem odată Laylei, când ne aflam la casa de vară a familiei ei, la țară. Rămăse- serăm închise în casă toată ziua, urmărind fiirtuna care se izbea de ferestre, împiedicându-ne să

mergem să înotăm în râul de lângă grădini. Layla se juca în părul meu în timp ce ne uitam la *Castle in the Sky* pe laptopul tatălui meu. Era filmul perfect când norii erau gri și picăturile de ploaie se alergau una pe alta pe geam.

Și aveam dreptate.

Cerul este acum o explozie de violet și roz care se fragmentează prin portocaliul ca de mandarine, iar norii capătă o nuanță de lavandă.

— M-ai întrebat dacă vei mai putea vedea din nou culorile, Salama. Dacă meritățm să le mai vedem, spune Kenan încet. Eu cred că da. Cred că poți. Moartea n-are culoare. Nici suferința. Dar mai există și altele pe lume. Iar Siria nu este doar moarte și suferință. Pe vremuri Siria era miezul lumii. Aici s-au făcut descoperiri și invenții; s-a construit lumea. Istoria noastră e în palatul Al-Zahrawi, în moscheile noastre, în pământul nostru.

Arată în jos și mă aplec peste margine, cu nervii întinși de teamă să nu cad. Mijesc ochii și văd doi băieței și trei fetițe râzând, jucându-se de-a ceva.

— Uită-te la ei, spune Kenan. Vezi tu, agonia n-a reușit să le fure inocența.

Apoi arată spre copacul aflat la marginea străzii. Are trei trunchiuri împletite unul cu celălalt, iar ramurile au un aspect fragil, cu o idee de frunze verzi.

— Lămâiul acela e acolo de când mă știu. Mă cățăram mereu în el când eram mic. Cred că am o poză făcută de tata, cu mine în vârf și Yusuf atârnat lângă mine.

îl privesc în tăcere. Are un ton nostalgic și ochii-i captează lumina aurie.

Oftează, îndepărtând amintirile, apoi se uită la mine și zâmbește.

— încă mai există frumusețe, Salama. încă mai simt viață și putere în Homs. Face semn spre soare. Mai sunt culori.

Mă așez ușurel pe margine, bălăngănind picioarele în gol, ținând câțiva centimetri distanță între noi. Mă inundă un val de adrenalină

agățată așa, între aer și ceva solid. Briza îmi gâdilă nasul și-nchid ochii, inspirând adânc.

Când îi deschid, rămân uluită de frumusețea care mi se arată privirii. Câteva stele strălucesc printre nori, îi decorează ca pe niște safire, daruri prețioase pentru cei care ridică privirea spre cer. Opt etaje deasupra solului îți aduc un sentiment unic de împăcare. O liniște care însoțește o seară de iarnă târzie. Parcă am pluti în cosmos, eliberați de toate greutățile care ne apasă.

E un film de la Studio Ghibli.

— Vezi culorile, Salama? șoptește Kenan.

Apusul este o splendoare. Kenan e scăldat de strălucirea zilei muribunde, un caleidoscop de nuanțe îi dansează pe față. Roz, portocaliu, galben, violet, roșu. Care apoi devine albastru deschis. îmi amintește de pictura Laylei. O culoare atât de intensă, încât mi-ar murdări degetele dacă aș atinge-o.

Pe măsură ce soarele apune, în acele câteva momente prețioase în care lumea e captivă între zi și noapte, ceva se schimbă între Kenan și mine.

— Da, spun dând aerul afară din piept. *Da*.

În orașul istoric rănit adânc de bombe, viața rezistă.

O văd în plantele agățătoare care se trezesc din somnul iernii, făcându-și loc târâș printre dărâmături. în bobocii de narcise care, timid, își deschid petalele. O văd în Layla care zâmbește mai mult acum că o fac și eu. Inima mi se umple când văd toate aceste semne în drumul meu spre spital.

Dar am momente când mă agăț de ultimele puteri să nu cad pradă disperării. Sunt încă frântă pe dinăuntru, bântuită de imaginea fetiței pe care am amenințat s-o ucid.

Cu toate astea, între mine și Am s-a instalat un fel de rutină: eu îi dau o tabletă de Panadol, el mă liniștește cu noutăți despre barcă. Noutățile sunt mereu aceleași, dar eu mă agăț de speranță.

Dar în Kenan viața se destramă fir cu fir, cu cât își petrece mai mult timp în spital. Mâna îi tremură când ține camera de luat vederi, iar ochii îi sunt mereu plini de lacrimi. N-o să uit niciodată expresia lui când a văzut un bebeluș de șapte luni care fusese prins într-un incendiu cauzat de explozia unei bombe.

îmi arată comentariile de la clipurile pe care le pune pe canalul său de YouTube. Oamenii sunt uluiți, se roagă pentru noi și-și exprimă admirația pentru tânărul acesta care-și riscă viața documentând ceea ce se petrece. în clipele acelea, chipul i se luminează. O seninătate pe care în alte momente n-o văd. Ca și cum toate astea ar merita. însă durează doar câteva clipe scurte și dispare cu totul ori de câte ori moartea pune iar stăpânire pe spital.

Mă doare să știu că eu sunt cea care i-a frânt spiritul de luptător, în vreme ce pe mine cuvintele pe care mi le-a spus acum trei săptămâni pe acoperișul casei în care locuise m-au readus la viață. Zilele noastre împreună sunt numărate, dar nu mă pot abține să vreau să-l cunosc mai bine. N-a fost nevoie de prea mult ca să devină o sursă de bucurie și de alinare pentru mine. Mă-ntreb dacă voi avea vreodată curajul să-i spun despre Khawf. Mă-ntreb ce-ar face.

Când ies din spital la sfârșitul turei de azi, cerul înserării e ca o pânză de albastru închis. Kenan privește în sus la el.

— Hei, spun când se-ntoarce și se uită la mine.

Când nu e la spital, ci departe de realitățile sfâșietoare pe care le documentează zi de zi, Kenan reușește de obicei să se-adune. Deși eu văd crăpăturile pe care încearcă să le ascundă. în timpul plimbărilor noastre, ori mergem în tăcere, descâlcind nodurile pe care o nouă traumă ne-a creat-o în minte, ori, dacă ziua a fost una rea și avem nevoie să ne gândim la altceva, discutăm despre altele. El îmi povestește de programul său de grafică și că jumătate din romanul său cu benzi desenate e gata, salvat pe laptop și că și-ar dori să-l poată termina. Eu îi povestesc despre caietul meu cu notițe, despre borcanele pline cu flori și admirația pe care o găsesc în privirea lui mă face să tânjesc după viața aceea care *ar fi putut fi*. Să-mi doresc să i le fi putut arăta personal, la mine în cameră, unde m-ar lipi de el, cu buzele pe ale mele. în timp ce ne-ndreptăm spre casă, îmi vine o idee și cuvintele îmi ies din gură înainte să mă gândesc de două ori:

— îți dai seama cum ar fi să scriem o carte împreună?

Kenan se oprește locului și mă privește atât de intens încât îi simt atingerea pe piele.

— Scrii? mă-ntreabă în cele din urmă.

încuviințez, jucându-mă cu manșetele de la pulover.

— Adică, aș vrea. Am câteva idei pentru o carte pentru copii. Și mă gândeam că eu aș scrie-o și tu ai putea s-o ilustrezi.

Mă privește cu mirare.

— Spune-mi și mie o poveste de-a ta.

Mă uit în altă parte.

— N-am mai spus nimănui despre asta.

Dă din cap și-apoi zâmbește calm.

— Bine. Atunci hai să inventăm una nouă.

Inima îmi saltă de bucurie, recunoscătoare că nu insistă să i le spun.

— Am în minte un decor.

Rânjește și pornim din nou la pas.

— Continuă.

— Un ocean, dar nu de apă, ci din copaci uriași, care ating norii.

Zâmbetul i se lărgește.

— Pot să-l desenez, sunt sigur. Cu frunzele albastru în loc de verde? Și trunchiul corai?

Timiditatea mi se risipește încet, încet.

— Cu cât urci mai sus, cu atât sunt mai mari frunzele. A! Și peștii înoată pe curenții de aer, în loc de apă.

— Da! exclamă el entuziasmat. O poveste despre o fetiță care-și dorește foarte mult să vadă oceanele făcute din apă.

— în lumea ei sunt doar un mit, dar au ceva de care ea are nevoie, adaug, aproape țopăind de bucurie.

Și continuăm tot așa, gând după gând, fără să observăm că am ajuns de mult acasă. Mai rămânem încă douăzeci de minute în fața casei, până când zgomotul îndepărtat al unui avion ne smulge din visare. Ne întoarcem la realitate cu mâinile tremurând, aruncând priviri speriate spre cer.

Și când mă uit la el, văd durerea. Noi doi n-o să putem scrie niciodată o carte împreună.

Și mă-ntreb dacă jindul din inima mea o să treacă vreodată. Sau dacă va tot crește.

A doua zi, Am îmi dă, în sfârșit, vești noi despre barcă.

— Ajunge în zece zile. Pe 25 martie. Ne întâlnim la ora 10.00 dimineața la Moscheea Khalid. Știi unde e?

Dau din cap că da. Tata și Hamza mergeau acolo la rugăciunea de vinerea de la miezul zilei. E la zece minute de mers pe jos de acasă de la Layla.

— Bun. Adu banii, altfel nu pupi nicio barcă.

Strâng din dinți.

— Știu.

Clatină din cap și se îndepărtează înainte să apuc să întreb de Samar. Mi se face greață și mă ascund în depozitul de medicamente până când mă cheamă doctorul Ziad.

Mintea mi-e la barcă, mă cuprinde nerăbdarea, simt furnicături în degete când mă gândesc la siguranța promisă. Să știu că Layla doarme în sfârșit într-un dormitor care nu-i mai amintește de soțul ei prizonier. Unde mica Salama va face primii ei pași, într-o casă plină de flori și de miros de fatayer[20] abia scoase din cuptor.

Un ciocănit în ușă mă smulge din visatul cu ochii deschiși.

Kenan zâmbește.

— Hei.

-Hei.

— Te caută doctorul Ziad.

Țâșnesc în picioare. Când intru la el în birou, se ridică din scaun.

— Salama. E palid ca o fantomă, chipul schimonosit de durere mută.

Intru imediat în alertă.

-Ce?

Doctorul Ziad se uită la Kenan.

— Ne poți lăsa o clipă singuri?

Kenan se uită mai întâi la mine, încuviințează încet și închide ușa în urma lui.

Doctorul Ziad se sprijină cu mâinile de birou.

— N-o să-ncerc să îndulcesc ce am să-ți spun, Salama, pentru că nu ar fi corect față de tine. Ai dreptul să știi.

Trage aer în piept. Eu încep să tremur.

— Un soldat din Armata Siriană Liberă ne-a dat niște informații în legătură cu deținuții din închisorile militare. Cei care sunt în viață. Fratele tău este pe listă.

Mi se taie respirația.

Doctorul Ziad își masează tâmplele, cu ochii plini de lacrimi.

— El e în viață, dar tatăl tău a decedat.

Mă simt desprinsă de propriul trup când întreb cu o voce pe care nici n-o recunosc:

— Unde este?

Doctorul Ziad evită să mă privească în ochi.

— închisoarea Sednaya.

Simt cum podeau mi se prăbușește de sub picioare, mă clatin și mă prind de mânerul ușii. închisoarea Sednaya este una dinte cele mai brutale din Siria. Se află pe lângă Damasc, la două ore cu mașina de Homs. Locul ăla e mai rău ca o sentință la moarte. Prizonierii stau claie peste grămadă în celule atât de mici, că n-au aer să respire.

— îmi pare rău, Salama, șoptește. îmi pare atât de rău. Te rog, ai grijă...

— Trebuie să plec, îl întrerup eu, deschizând larg ușa. Ies ca din praștie.

Picioarele accelerează ritmul până ajung afară și mă prăbușesc pe treptele spitalului. Gâfâi, n-am aer.

— Salama! aud o voce strigând și, când mă uit înapoi, îl văd pe Kenan în picioare în capul scării. Dumnezeule, tremuri toată.

își scoate cu repeziciune geaca și mi-o pune pe umeri, apoi se așază alături de mine. închid ochii, inspirând parfumul său de floare de lămâie și mă rog să mă ajute să trimit negura la locul ei.

Trec minute sau ore, nu știu, dar el rămâne lângă mine pe treptele ciobite, așteptând.

Nu întreabă, dar eu am nevoie să formez cuvintele. *Trebuie* să-i spun cuiva. Trebuie să pronunț cuvintele, să le scot din mine înainte să mă înece cu totul.

— Fratele meu, încep cu glasul răgușit. Hamza. A fost arestat împreună cu tata... Eu și Layla... am crezut că amândoi au murit. Ne doream să credem asta. Dar Hamza trăiește.

Aud șuieratul respirației lui Kenan când trage aerul în piept.

Hamza e în viață, îl torturează chiar în clipa asta, pe când eu sunt liberă și-mi fac planuri să fug din Siria, îmi tremură mâinile. îmi cuprind capul, încercând să mă calmez.

Iasomie, murmur. *Ceaiul de frunze de iasomie calmează durerile și anxietatea. Iasomie. Iasomie. Iasomie.* în adâncul sufletului știu că tot trebuie să plecăm, altfel eu și Layla vom avea aceeași soartă ca Hamza, știu asta. *Știu.* Și totuși...

Ridic bărbia brusc. Layla. E un secret prea mare pentru inima mea. Nu-1 pot adăuga la tumul de minciuni.

Khawf se materializează pe aleea care duce la scările spitalului și mă privește impasibil.

Calculează din priviri, îmi măsoară reacția.

- Trebuie să ajung acasă, spun înecându-mă în lacrimi și mă ridic, prinzând din zbor geaca lui Kenan înainte să ajungă pe jos.

Nu vreau să i-o înapoiez, nu încă, am nevoie încă puțin de sentimentul de siguranță pe care mi-1 oferă.

— îmi pare atât de rău, murmură Kenan.

Când mă uit la el, are ochii lui îndurerați încă ațintiți asupra mea. în mintea mea capătă formă un gând. Mă pot folosi de suferința mea să-1 conving. Khawf zâmbește.

— Uită-te în jurul tău, Kenan! încerc să-mi controlez vocea, să nu-mi mai tremure. Tortură. Moarte. Asta se întâmplă. Ți se va întâmpla și ție dacă nu pleci.

— Salama..., începe el, ridicându-se în picioare.

— Nu! Strig și strâng mâinile în pumni în loc să-l scutur pe el. De ce nu-ți intră în cap? Fraților tăi n-o să le treacă niciodată. O să mori pentru o cauză de care nu-i pasă nimănui din afara Siriei. Da, comentariile de pe YouTube sunt minunate, dar nimeni nu ne ajută. O să putrezești în închisoare și-o să fii torturat pentru tot restul vieții tale și nimeni nu va veni să te salveze. Chiar vrei să-ți lași frații în gura lupului? Ai măcar idee ce li se întâmplă refiigiaților din Europa?

își drege glasul cu putere.

— Eu, ăăă,... am auzit.

Vederea mi se tulbură de lacrimi. Kenan scoate un oftat tremurat.

— Kenan, tu crezi că ceea ce faci e dovadă de altruism, încep și vocea mi se frânge. Dar nu e. Gândește-te, dacă Lama și Yusuf ajung în Siracuza și li se întâmplă ceva și pe mine mă separă de ei? Nu-1 vor putea găsi pe unchiul tău. Eu n-am cum să le garantez siguranța.

Nici măcar eu nu știu ce să fac. Ar putea fi răpiți și vânduți cu ușurință.
Gândește-te ce se întâmplă dacă tu ești aici, deținut, torturat bucățică cu bucățică, până nu mai rămâne urmă de viață în tine. îmi înfig degetele în manșete. Asta vrei?

— Nu, bineînțeles că nu! spune tare, dezlipindu-și privirea dintr-a mea să se șteargă cu brațul de lacrimi.

— Barca pleacă pe 25 martie, spun, sperând că semințele îndoielii își fac loc în mintea lui. Că vor crește ca o crețișoară. Ia gândește-te, a cui viață pui în pericol așa?

Sinapsele nu-mi mai funcționează, nu mă pot concentra la nimic altceva în afară de a mă întoarce acasă la Layla. Vreau s-o duc departe de oameni, de urlete, de plânșete, de jale.

— Eu plec acasă, spun.

Kenan încuviințează.

— îți duc eu geanta.

înainte să apuc să spun ceva, începe să coboare treptele. Rătăcită în propria agonie, mă bazez pe memoria musculară să ajung acasă, în timp ce șuvoaie de lacrimi mi se scurg pe obraji. Oasele mi se fisurează ca afectate de un seism. în mine s-a declanșat un război a cărui singură victimă sunt chiar eu, din câte se pare.

— Am ajuns, spune el și-aproape mă ciocnesc de spinarea lui.

— Mulțumesc, zic eu întinzându-i geaca, deși o parte din mine se gândește să-l roage să mi-o mai lase o zi. Gândul în sine mă șochează atât de tare, că-mi mai ușurează tristețea. O ia din mâna mea și-mi întinde geanta.

Observă urmele de lacrimi de pe chipul meu și văd în ochii lui cum un gând nou își face locul.

— Salama, spune încet, facându-mă să bat din gene cu repeziciune.

Felul în care îmi spune pe nume, pronunțând fiecare vocală, fiecare consoană, mă face să simt că-mi cresc flori prin vene chiar și în situația asta.

— Da? spun eu pe același ton. își mușcă buzele.

— Ai grijă de tine, te rog.

îmi încrucișez mâinile în jurul mijlocului.

— Am.

Zâmbește dezolat.

— Chiar ai?

Privirea i se mută de la pomeții mei ascuțiți, la încheieturile osoase. Da, oi fi început să văd din nou culorile, dând crezare cuvintelor Laylei și alor lui Kenan, dar asta n-are nicio putere asupra sentimentului de vinovăție. E ca și cum aș înghiți mici doze de otravă. Atunci când găsești un pic de fericire, înseamnă că tratezi simptomele, nu cauza bolii care prinde putere cu fiecare minut care trece. Stomacul meu refuză mâncarea, iar nopțile mi le petrec fie zvârcolindu-mă prada coșmarurilor, fie chinuită de insomnie. Rezultatul este o minte fragilă într-un trup slăbit, care la prima boare de catastrofă se va prăbuși în fărâme.

Kenan face un pas mai aproape, trecând de cealaltă parte a abisului intimității care s-a născut între noi și, după cum dictează înseși legile fizicii, tensiunea crește. Soarele după-amiezii se reflectă în părul lui castaniu ca un nimb. Pare cu totul de aur, făcându-mă să mi se taie respirația.

— Sunt deja destui oamenii care te rănesc, șoptește el. Nu o face și tu.

își ridică puțin mâna, mângâindu-mi manșeta de la pulover. îi simt răsuflarea grăbită, e mai aproape de mine ca niciodată. Ridic privirea la el. Tânjește din ochi după mine, iar eu simt deja cu un picior pe marginea hăului.

— Ne vedem mâine? întreabă cu vocea plină de neliniște și de speranță.

— Da, spun ametită de emoții și, o clipă mai târziu, mi-a întors deja spatele, îndepărtându-se.

Inima încă îmi bate tare în piept când închid ușa de la intrare și mă strecor înăuntru. în cele câteva secunde care trec înainte ca Layla să dea de mine, șocul se transformă în realitate.

Plâng cu sughițuri. Plâng ca și cum talazul de lacrimi s-ar fi adunat în mine luni la rând, așteptând ultima picătură ca să spargă barajul și să se elibereze. Frustrarea îmi sfredelește inima.

Aud zgomot surd de pași precipitându-se pe hol. Layla se oprește în fața mea.

— Salama! exclamă. Ce s-a întâmplat?

Nu pot să vorbesc. îmi acopăr fața cu palmele, tră- gându-mi genunchi la piept. Layla se așază imediat lângă mine, trăgându-mă în îmbrățișarea ei caldă.

Mă strânge, sprijinindu-mi capul pe pieptul ei.

— Spune-mi ce s-a întâmplat.

îi spun, printre hohote de plâns. Nu o pot privi. Simt cum brațele îi cad din jurul meu, cum i se tensionează corpul. Nu spune nimic o vreme. Dincolo de ușă se aud voci înăbușite. Nu-ndrăznesc să mă uit la ea, rătăcită în frământările care-mi ard pieptul.

— Crezi că ar trebui să rămânem? spun printre sughițuri.

— Salama. Vocea ei e calmă, învinsă. Uită-te la mine.

îmi ridic încet ochii spre ai ei, reticentă. Sunt albaștri ca oceanul, umezi, și lacrimile i se scurg pe obraji.

— Plecăm, spune pe un ton de nerecunoscut.

— Dar...

— *Te rog*. Trebuie să plecăm. El asta și-ar dori.

în vocea ei se simt fracturile durerii pe care încearcă să o ascundă.

Mă izbesc cu capul de ușă. Da, și-ar dori-o. I-am *promis*.

— L-ar distruge dacă am muri aici, spune ea. Salama, noi două speram să fie deja mort. Dar era mai mult o dorință. în sufletul nostru bănuiam că nu e.

îmi dreg glasul.

Layla clatină din cap.

— Nu pot... Nu mă pot gândi la asta acum, Salama. Dac-aș face-o... Vocea i se frânge. Nu cred că o să mai găsesc puterea să mă conving că sunt bine. îmi cuprinde mâinile cu ale ei. Haide să vorbim despre altceva.

Pe chipul ei se citește disperarea; caută cu o disperare sălbatică ceva care să-i distragă atenția, ca să nu cedeze doliului.

— Povestește-mi despre Germania, spun trăgân- du-mi respirația. Povestește-mi despre ce o să facem în Miinchen.

Layla închide puțin ochii, inspiră adânc și mă strânge tare.

— Cred că ar trebui să ne deschidem un restaurant al nostru.

Uimirea îmi oprește lacrimile.

-Ce?

Dă din cap, hrănindu-se cu puterea acelui vis.

— Mâncarea noastră este delicioasă, am citit odată pe Facebook despre un restaurant cu specific sirian din Germania care a avut foarte mare succes prin localnici. Am câștiga bani suficienți pentru facultatea ta, pentru un apartament și pentru nevoile micuței. Și ar putea fi un mod de a răspândi vorba despre ceea ce se întâmplă aici.

Sunt uluită, buimăcită de optimismul ei.

— Și ne-am găsi fericirea? zâmbesc cu jumătate de gură.

Layla nu-mi răspunde la zâmbet, dar îmi sărută încheieturile degetelor.

— Ne-am găsi fericirea.

Are ochii injectați, dar nu și-i dezlipește de ai mei, iar eu aș vrea ca momentul ăsta să nu se sfârșească niciodată.

— Eu o să fac cataiful, sper că știi asta, da?

Un hohot scurt îi scapă de pe buze.

— Normal. De-aia te și susțin toate bunicile din Siria, nu că ai fi fermecătoare.

Zâmbetul ei e mai natural acum.

— Știi, cred că de-aia Kenan...

Mă opresc.

Layla se încruntă.

-Ce?

— Eu... mi-aduc aminte că mama tot insista să fac cataif când trebuiau să vină ei în vizită, spun încet, împresurată de imagini din vechea mea viață. Mă întreba întruna dacă am toate ingredientele. Stăruia cu asta. îmi scapă un hohot sceptic. Mie nici prin cap... Incredibil! A fost nevoie de un război și de un an întreg ca să-mi dau seama: lui Kenan îi place *la nebunie* cataiful.

Layla mă strânge de mână.

— Habar nu are ce a ratat.

Gândul mă întristează. *Da, habar nu are.*

Layla se duce la culcare devreme, vrea să fie singură. O înfășor bine, bine cu pătura. Se întoarce cu spatele la mine, prăbușindu-se în sine; stau și mă uit la ea lung, apoi plec la mine în cameră.

Khawf e în mijlocul dormitorului. De când m-a dus Kenan să văd apusul acela, îmi este mai ușor să-1 înfrunt pe Khawf. Viziunile nu mai sunt la fel de copleșitoare acum, ne petrecem mai tot timpul vorbind, căutând soluții la cele mai sumbre scenarii. Discuțiile m-au ajutat să scap de sentimentul de vinovăție, m-au motivat sufletește să plec.

— N-avea grijă, spun obosită, trântindu-mă pe pat și desfăcându-mi părul. o să plec oricum.

Se bate cu degetele pe cot, cu o expresie aproape compătimitoare.

— Bun. S-ar putea să nu-ți mai poți recupera banii. Ca să nu mai zic ce ți se poate întâmpla dacă...

— Mă prind, îl întrerup, lăsându-mă să cad pe pat. Voi fi torturată, cu prosopul ud în gură, încercând să mă înece. Electrocutată. Violată. Laylei îi vor smulge copilul din pântece și-o vor lăsa să moară. Da, știu toate ororile. Le-am discutat pe toate.

Mă urmărește în tăcere.

— Păcat că toate astea i s-ar putea întâmpla băiatului pe care-l iubești.

Degetele mi se încleștează pe aștemuturile subțiri și mă răsucesc pe-o parte, cedând până la urmă fricii care-mi cuprinde tot trupul. O să mă pot bucura oare de toate culorile pe care le voi vedea în Germania fără el? O să-mi doresc să pot? îl iubesc pe Kenan și speranța pe care mi-a dăruit-o cu tot ce-a mai rămas din inima mea, și nu sunt pregătită să mă despart de el.

Strâng perna la piept, cu gândul la zâmbetul lui vesel și la ochii plini de bunătate. La cuvintele pe care mi le spune.

La el.

Căci altfel, dacă mă gândesc la Hamza, n-o să mai fiu în stare să respir. Sau să exist.

19

Când îl revăd pe Kenan a doua zi, mai să scap din mână punga cu tablete de Haloperidol. Stă în picioare lângă patul unui pacient. Un băiețel de vreo șase ani cu jumătate de cap și ochiul drept acoperite de pansament. Kenan se lasă pe vine, vorbește însuflețit, iar băiețelul îl urmărește fermecat. Ca și cum ar fi uitat deja ce i s-a întâmplat. Mâinile lui Kenan se mișcă precum cele ale unui dirijor, țesând din degete povești care prind viață.

Așez punga într-un dulap și mă apropii de Kenan, atingându-mi degetul inelar fără să vreau. Apoi mă dojenesc în gând c-o fac. Adevărat, poate sunt îndrăgostită de el, dar este ceva real sau doar dorința mea de a evada din această oroare? Dacă el ar fi fost doar un băiat și eu doar o fată care trăiesc o viață obișnuită și dacă ne-am fi întâlnit oriunde altundeva, ne-am mai fi îndrăgostit unul de celălalt?

Și chiar dac-ar fi ceva real, tot n-ar conta, atâta vreme cât el a decis să se ducă la tăiere ca mielul. Dar durerea e incomparabilă cu ce simt știind prin ce trece Hamza.

în dimineața asta am decis că sunt supărată pe Kenan. I-am dat inima mea și el mi-o frânge. Așa cum frânge inima lui Yusuf și pe cea a Lamei. Dacă această ultimă lună n-a făcut decât să-i zgârie armura, atunci de cât timp e nevoie să se dezintegreze de tot? Ce l-ar frânge?

— Apoi, băiatul și fata au fost salvați de pirați, spune Kenan.

Băiețelul nu-și dezlipește nici acum ochii de la el.

— Au navigat peste mări și oceane, luptând împreună împotriva monștrilor.

— Și apoi? întreabă băiețelul.

Kenan se apleacă mai aproape și începe să șoptească, iar eu fac un pas mai aproape.

— Fata își dorea să păstreze în siguranță diamantul pe care i-1 lăsase mama ei. Și băiatul voia să-și găsească bunicul. Iar pirații aveau o rezolvare pentru ambele, așa că...

Se oprește, se întoarce și mă surprinde cu fața luminată de încântare.

— Salama. Bună dimineața.

— ’Neața.

Dacă e supărat că am ridicat ieri vocea la el, nu mi-o arată.

— Cum te simți?

îmi fac de lucru cu capetele hijabului.

— Alhamdulillah.

Se uită la mine cu tandrețe.

— Ai nevoie de ceva?

De tine. Am nevoie să pleci cu mine.

— Nu, îi răspund eu.

Zâmbește și se ridică în picioare, scoțând ceva din buzunar. întinde mâna spre mine. E o foaie de hârtie împachetată cu grijă.

— Deschide-o.

O fac și-mi scapă un oftat. A desenat oceanul-pă- dure. Arbori colosali care înconjoară o fetiță și frunze care zboară în vânt. Lângă ea, un pește în dungi.

— Este un pește-înger, subliniază Kenan. M-am gândit că îi trebuie un prieten de culoarea flăcărilor. Care să-i lumineze calea când se face întuneric.

Pulsul mi se accelerează și strâng hârtia la piept.

— Mulțumesc.

Kenan se scarpină la ceafă, roșu în obraji.

— Voiam să te înveselesc după..., știi tu.

— O să-1 păstrez pentru totdeauna.

Mă forțez să zâmbesc curajos. îmi zâmbește la rândul lui, apoi arată spre băiețel.

— Vrei să asculți și tu povestea cu el?

Râd.

- Da.

în picioare, lângă băiețelul nerăbdător, ascund desenul în buzunar, privindu-1 pe Kenan cum începe să se lumineze la față. Controlează cuvintele, infuzându-le cu magie, și, nu după mult timp, lumea se strânge în jurul nostru, înghesuindu-se mai aproape, dorind să-și uite de durere, să evadeze într-o altă lume. Kenan stă în picioare, vocea i se face din ce în ce mai puternică în timp ce evocă corăbii zburătoare și lămâi magici care te trezesc din pragul morții. E captivant, un povestitor înnăscut.

Dar mie mi se face inima mai grea cu fiecare cuvânt și mă-ndepărtez încet prin mulțime, până când nu-i mai văd decât părul ciufulit și umerii lăți. Mă doare să mă uit la el, un mort care umblă, când ar avea puterea să schimbe lumea.

Mă-ntorc să plec, dar n-apuc s-ajung în salonul principal, că îl aud pe Kenan strigându-mă. Oamenii din spatele lui vorbesc între ei și se întorc la propriile paturi, la propriile familii, cu ochii un pic mai luminoși. Două persoane îl bat prietenește pe spate pe Kenan, iar el le răspunde cu un zâmbet. Pornește spre mine ținând sprâncenele încruntate, iar eu înlemnesc, dorindu-1 aproape de mine cu fiecare celulă din ființa mea.

— Ești supărată? mă întreabă el.

Simt o durere înfundată în spatele ochilor, mă înțeapă lacrimile.

— Tu ce crezi, Kenan? zic în șoaptă.

E totul scris pe chipul meu, nu trebuie să facă altceva decât să mă citească.

închide ochii o clipă, prinzându-mi firul gândurilor.

— Salama, începe el. Tonul e grav, înecat aproape. Eu..., trebuie să pricepi că mi-e greu.

Mă simt de parcă podeaua de sub picioarele mele s-ar cutremura.

— Tu crezi că mie mi-e ușor să plec? Aici am îngropat-o pe mama! Și pe tatăl meu. Fratele meu..., mă opresc, acoperindu-mi fața cu palmele, forțându-mă să inspir adânc.

Doamne, te rog, fă să moară. Fă să-și găsească liniștea.

Kenan continuă să mă privească tulburat când ridic ochii la el.

— Ne-a fost luat dreptul de a mai alege, așa că ne agățăm de ce putem ca să supraviețuim.

Mă scutur de toate emoțiile. Vocea îmi devine rece și calculată.

— Lumea nu e un loc primitor, nici blând. Dincolo de zidurile astea sunt oameni care așteaptă să ne mănânce de vii, să-și înfigă dinții în noi până la os. Asta le vor face fraților tăi. Așa că trebuie să facem tot ce ne stă în putință să ne asigurăm că noi și cei pe care îi iubim vom supraviețui. Orice-ar fi.

Frica îi umple ochii cu repeziciune, dar cuvintele pe care voia să mi le spună îi mor pe buze când privirea îi lunecă undeva în spatele meu. Pare îngrozit.

Mă-ntorc și-l văd pe Yusuf ducând-o pe brațele scheletice pe Lama și mă-ntreb de unde a găsit puterea s-o aducă tocmai de acasă până aici. Kenan o ia la fugă spre ei, molipsindu-mă și pe mine cu același sentiment de teroare care l-a copleșit pe el. Lama are ochii pe jumătate închiși, buzele uscate și larg deschise. Kenan o ia din brațele lui Yusuf, o strânge la piept și mă caută sălbatic din priviri.

— Adu-o aici.

Fac semn spre un pat galben liber, iar el o așază încet, murmurându-i cuvinte de iubire în timp ce-o mângâie pe păr; îi ia mâinile în ale lui și-ncepe să se roage. Yusuf stă lângă el, alb ca varul, cu buza de jos tremurând.

— Ce s-a întâmplat? îl întreabă Kenan pe Yusuf, care dă din cap, făcând semne din mâini.

îi verific rana de pe abdomen, dar e aproape vindecată, pielea rozalie, niciun semn de infecție.

— Lama, habibti[21].

îi pun stetoscopul pe inimă. îi bubuie tare în piept.

— Cum te simți? Unde te doare?

Se agită, fluturând din pleoape.

— Mă simt… rău. Și mă doare capul.

îi pun o mână pe frunte. E rece. Piele înroșită. Buze uscate. Durere de cap. Toate piesele se așază la locul lor.

— E deshidratată.

Kenan ridică ochii la mine șocat, lacrimi tăcute i se scurg pe obraji.

-Ce?

— Dă-mi mâna ei, spun, și el o face.

O apăs pe albul unghiei câteva secunde; unghia i se decolorează toată. Lama se foiește, o doare. Reduc presiunea, dar durează ceva timp până când își recapătă culoarea roz.

— Da. Deshidratare.

Fug în depozitul de medicamente, iau o perfuzie, mă-ntorc repede și i-o conectez la venă. Nu are forță să protesteze când îi înfig vârful acului în piele.

— Kenan, du-te și caută-i un pahar cu apă, îi cer eu. Mă privește dezorientat.

— O să fie bine, insh'Allah. Dar trebuie să bea apă.

încuviințează și se-ntoarce repede cu apă, ajutând-o să soarbă câte o gură. Nour, care a auzit ce s-a-ntâmplat, îi aduce un scaun lui Yusuf să se așeze. îl bate pe spate, dar el privește înainte. Nimeni n-ar trebui să trăiască viața așa. Cu grija că sora ți-ar putea muri din lipsă de apă.

— Perfuzia o să înlocuiască ceea ce corpul ei a pierdut. îmi mușc buza. Mulțumesc lui Dumnezeu că n-a fost ceva mai grav.

Kenan ține maxilarul încleștat, umerii îi tremură în tăcere. Se ridică și pornește spre ușile de la intrare. Clipesc surprinsă, apoi îl urmez. Coboară scările în fugă, trecân- du-și mâinile prin păr.

— Kenan, spun cu jumătate de voce.

Când se-ntoarce spre mine, văd că arată de parcă l-ar durea ceva, fizic.

Vocea îi sună spart, înfrântă.

— Ieri, după ce ai pomenit despre ce se întâmplă cu refugiații din Europa, m-am întors acasă și am căutat mai multe informații. Se oprește, forțându-se să expire lung. Oamenii sunt înșelați, tâlhăriți..., lăsați singuri în mijlocul pustietății. Fetele cad victimă traficului de persoane sau sunt obligate să se mărite. Iar băieții sunt puși la muncă.

Se lasă să cadă pe podea, ca și cum nu l-ar mai ține picioarele. Fug spre el.

— Kenan!

îngenunchez alături de el.

Din gât îi iese un sunet neomenesc.

— Ai dreptate. I-am promis tatălui meu că o să am grijă de ei. Că n-o să-i scap din ochi. N-am nicio garanție că-1 vor găsi pe unchiul meu când ajung în Italia. Nici măcar nu pot fi sigur că Lama va supraviețui, așa, deshidratată. Dar..., am o datorie și față de țara mea.

își trece degetele prin țărâna cărămizie, care-1 pătează, intrându-i pe sub unghii și-n pielea crăpată.

— Salama, măcar admite și tu că *nu e corect* să pleci.

— Bineînțeles că nu e! exclam eu. Nu e corect și nu e nici drept. Dar *nu ai cum* să-i abandonezi pe Lama și pe Yusuf.

— Toți pleacă, unul câte unul, spune el în șoaptă, frecându-se la ochi, lăsându-și dâre de Siria pe frunte, acoperindu-se cu pământul strămoșilor noștri. Curând n-o să mai fie nimeni aici să apere Siria.

— Nu e adevărat. Tu, mai mult ca oricine, poți schimba lumea. Ai idee ce poți face cu imaginația ta? N-ai văzut cum te privea lumea din spital? O licărire își face loc în ochii lui verde-închis. Lupta nu s-a încheiat. Și nu se ține doar aici. Oamenii au uitat cu totul istoria Siriei. Habar nu au ce nestemată este. Nici de câtă dragoste e plină țara asta. Trebuie s-o faci pentru ei. Trebuie s-o faci pentru noi, spun cu convingere.

își trece o mână peste față, dregându-și glasul.

— Și vina?

— O să te mâne dragostea pentru Siria. Vina este doar un efect secundar. Zâmbesc trist. Dacă n-ai iubi-o atât de mult, poveștile tale și-ar pierde tâlcul.

Clipește de câteva ori să-și limpezească privirea împăienjenită de lacrimi, apoi și le șterge cu mâneca.

— Nu pot să cred că o să fac așa ceva, spune încet.

Inima mi se înmoaie, apoi se frânge.

— Kenan, Siria nu e doar pământul de sub picioarele noastre. E Lama crescând alături de cei doi frați ai ei mai mari. E Yusuf,

mergând la cele mai bune școli, povestind tuturor despre lămâii din Homs. Ești tu, asigurându-te că nu uităm niciodată pentru ce ne luptăm. Tu și cu...

Mă opresc, înainte să spun ceva prostesc. Ceva despre viața care *ar fi putut fi*.

Un zâmbet mic își face în cele din urmă apariția pe buzele lui și simt cum mă-nroșesc.

— Așa este, spune în șoaptă.

Oftez ușurată.

Stăm îngenuncheați pe pământul nostru, molozul ni se afundă în came, noroiul ne murdărește blugii. Și în clipa aceea, înconjurați de adevărul greu cu care suntem obligați să conviețuim, cumva, nu știu cum, viitorul nu mai pare la fel de întunecat. Culorile sunt vii.

— Mâine îl caut pe Am, spun.

— A plecat mai devreme. își mușcă buzele. Dacă e prea târziu? Dacă s-au ocupat toate locurile?

Dau din cap că n-are cum.

— Banii cumpără orice, Kenan. Și dacă nu, te strecor eu pe barcă, chiar dacă e ultimul lucru pe care-1 fac în viața asta.

Se uită lung la mine și mă-ntreb dacă nu cumva m-a luat gura pe dinainte. Dacă se vede pe fața mea ce simt pentru el, fără să mai fie nevoie să zic nimic.

Ceva se metamorfozează în ochii lui. Expresia nu i se relaxează, însă îmi permite să văd fiecare gând pe care l-a avut din ziua în care ne-am cunoscut. Sunt întipărite în încruntătura dintre sprâncene, în mișcarea imperceptibilă a buzelor, în dorința din ochii lui.

îmi dreg glasul.

— Ar trebui să mă întorc la Lama.

Am crezut că va fi suficient ca să rup vraja dintre noi, dar Kenan zâmbește, aplecându-se mai aproape de mine. Nasul mi se umple de parfum de lămâi.

— Te superi dacă nu te conduc azi acasă?

Dau din cap că nu.

— Dar mâine pot să te conduc?

— Da, spun dintr-o suflare.

Satisfăcut de răspunsul meu, se ridică și pornește spre spital, dar înainte să dispară, îl întreb fără să vreau:

— De ce miroși mereu a lămâi?

Se oprește și se-ntoarce încet spre mine, surprins.

— E apa de colonie a tatălui meu.

Layla e cea care vine cu ideea să folosim lămâi contra răului de mare când vom fi pe barcă.

— Desigur, spun. Cum de nu m-am gândit la asta?

Râde, uitându-se la cele trei seturi de haine dintre care trebuie să aleagă.

— Pentru că tu trăiești primii fiori ai iubirii și eu nu. Cu atât mai mult acum, că s-a decis și Kenan să vină cu noi.

O ignor și mai verific o dată lista, simțindu-mi greu buzunarul cu desenul pe care mi l-a făcut O haină groasă. Pașaport și diplomele de la școală. De la debutul revoltei am început să iau peste tot pașaportul cu mine, în caz că se întâmplă ceva sau că trebuie să fiigim în ultima clipă.

Număr celelalte lucruri necesare. Opt cutii de ton și trei cutii de fasole. O folie de Panadol. Două suluri de pansament. Patru sticle de apă.

— Nu trebuie să-mi spui ca să-mi dau seama.

Layla se trântește pe canapea după ce se decide în sfârșit la o rochie bleumarin și niște ciorapi groși de lână.

— N-ai fost niciodată în stare să te ascunzi de mine. Și asta pentru că te cunosc dintotdeauna.

Degetele mi se încleștează în jurul sulului de dolari și prin fața ochilor îmi trece trupul firav și însângerat al lui Samar. îmi poruncesc să nu vomit, deși nu cred să fi mâncat mai mult de cinci linguri de supă de linte.

— Ne mai trebuie ceva? întreb, încercând să mă gândesc doar la faptul că o să fie și Kenan în barcă cu mine.

Ea oftează și indică spre stickul USB aruncat pe jos, lângă mine.

îl ridic.

— Sunt poze cu familia noastră. Așa îl luăm și pe Hamza cu noi. Și pe părinții noștri.

Mi se pune un nod în gât.

— Când le-ai salvat pe stick?

Layla clatină din cap.

— Hamza le-a salvat. în prima săptămână, când a început revoluția.

îmi acopăr gura cu mâna privind în altă parte, ochii arzând de lacrimi.

Ce îți fac, Hamza, ce-țifac?

— Știa că așa o să se întâmple, spune Layla încet. Sau, cel puțin, bănuia.

— Dintotdeauna a fost cel mai deștept dintre noi doi, răspund tot în șoaptă.

Mă uit spre Layla. Lacrimile îi împodobesc ochii precum safirele. întinde mâinile și i le iau într-ale mele.

— Alhamdulillah, spune ea. Orice s-ar întâmpla cu noi, cu el, mă las în voia credinței noastre.

încuviințez, simțind că mă înec de atâtea secrete și regrete.

în dimineața următoare, cum pun piciorul în spital, mă duc direct spre Am. E în salonul principal, se uită pe fereastră.

— Am, spun.

își îndreaptă privirea spre mine.

— Salama.

Scot o pastilă de Panadol și o las să-i cadă în palmă. — Mai am nevoie de un loc pentru o încă o persoană. Se uită la mine neîncrezător.

— Și săptămâna viitoare o să mai ceri iar unul. Și-apoi încă unul, și încă unul.

— Nu, spun ferm. Doar ăsta.

îmi flutură pastila prin față.

— Salama, doar atâta putere ai asupra mea. Panadolul nu o să fie de ajuns ca să obții un preț mai mic.

— Dar îți dau deja aurul meu!

Am ridică din umeri, aruncă mucul de țigară cu un bobâmac și apoi îl strivește sub tocul ghetei.

— Nu e de-ajuns. Ce contează mai mult? Aurul sau viața unui om?

îmi vine să pufnesc la el, să-i dau una peste față să-și țină gura aia ipocrită.

— Un inel, mormăi în schimb.

Stă pe gânduri.

— Bine.

Un bubuit îndepărtat ne face pe amândoi să tresărim, dar momentul trece; afară, câteva păsări își iau zborul pe cerul pătat de nori.

Am se joacă cu o țigară. Când se uită iar la mine, o face de parcă m-ar vedea pentru prima oară.

— Ce e? spun, în defensivă, încrucișându-mi brațele pe piept.

— Parcă înainte nu erai așa..., face un gest cu mâna spre mine, o umbră de om.

Conștientă de aspectul meu, îmi dau de lucru cu hijabul, aruncându-mi-1 peste umeri. Sunt sigură că ar fi încântat să știe că din vinovăție am ajuns numai piele și os. Dar înainte s-apuc să răspund, mă strigă doctorul Ziad. Mă-ntorc și-1 văd dând din mâini cu o privire îngrozită.

Mă grăbesc spre el, cu inima în gât.

— Ce este, domnule doctor? întreb.

El se uită jur-împrejur, apoi mă conduce într-un colț al salonului.

— Ai auzit ce s-a întâmplat ieri la Karam el-Zeitoun? Abia poate să vorbească, e sugrumat de durere.

Clatin din cap cu gura uscată.

— Soldații... au masacrat...

Se oprește, suferința îi strălucește în ochi și trage aer în piept înainte să continue.

— Femei și copii cu gâtul tăiat. N-au lăsat pe nimeni în viață în urma lor. Nu s-a tras nici măcar un glonț. Pe copiii... i-au...

își pierde cumpătul, ochii lucindu-i. Simt înțepătura lacrimilor.

— Au fost bătuți cu obiecte contondente, o fată a fost grav mutilată. Urlete lor s-au auzit până-n cartierul vecin. Tocmai ce mi-a fost confirmat de Armata Siriană Liberă.

Stomacul mi se revoltă și abia reușesc să șoptesc:

— Ce... urmăm noi, nu-i așa?

își trece o mână prin păr și își îndreptă spinarea, își șterge de pe chip expresia îngrozită. El este medicul nostru șef, cel care ne dă putere. Dacă se prăbușește el, ne prăbușim cu toții.

— Cei de la ASL au reușit să afle informații de importanță vitală despre un atac iminent în apropiere. Va avea loc în dimineața asta, au anunțat deja toate spitalele. Va fi mai rău decât tot ce am văzut până acum.

— Mai rău decât rachetele balistice? întreb, incapabilă să-mi imaginez ceva mai rău de atât.

încuviințează și observ că vasele de sânge ale ochilor lui sunt mai pronunțate.

— Adică?

Inspiră adânc și uită să mai dea aerul afară.

— Atacuri care violează Convenția de la Geneva.

Mă încrunt.

— Deci tot ce au făcut până acum e legal?

— Nu, bineînțeles că nu! exclamă el, frecându-se la ochi cu mâinile tremurânde. Dar asta e tabu. Are fruntea acoperită de broboane de sudoare.

— La ce vă referiți? întreb cu voce strangulată.

— Poate nu se va întâmpla, spune, dar simt din glasul lui că minte.

— Domnule doctor, aici vorbim de dictatură. Dacă vor, pot arunca peste noi și bomba nucleară.

Râd amar, ducându-mi palma pe frunte.

Gardenii. Tratează depresia, anxietatea și stresul. Gardenii. Gardenii. Gardenii.

Ochii i se mișcă repede de la ușă din nou spre mine.

— Salama, ești ca o fiică pentru mine. Așa că, te rog, nu fugi din spital dacă se întâmplă. Nu suntem pregătiți pentru așa ceva, dar vom fi bine.

— Dacă se întâmplă ce? aproape că urlu eu. Ce v-au spus cei din Armata Siriană Liberă?

Dar nu mai e nevoie să-mi răspundă. Un urlet sfâșie aerul, făcându-mă să mă întorc într-acolo, șocată. N-am auzit niciodată în viața mea un sunet ca ăla. Ușile se deschid. O hoardă de victime dau buzna înăuntru, dar nu văd nicio rană.

— Ce se petrece? țip, încercând să înțeleg.

Zeci de victime întinse pe tărgi și pe jos se zguduie cuprinse de convulsii de parc-ar fi electrocutate.

Adolescenți cu capetele date pe spate, brațele și picioarele tremurând incontrolabil.

Copii mici cu spume la gură, privirea țintită în sus, încercând să înțeleagă ce li se întâmplă.

Picioarele îmi încremenesc, parcă aș fi prins rădăcini acolo. Nu știu ce se petrece. Nu înțeleg.

— Atac chimic, îl aud pe doctorul Ziad spunând. Până la urmă au folosit gazul sarin.

21

Mâna îmi zboară la gură, de groază. în minte, verific o întreagă listă de medicamente, de orice împotriva gazului sarin, dar nu găsesc nimic. Nimeni nu poate fi pregătit *niciodată* pentru un atac chimic.

— Cum..., cu ce *naiba* tratez așa ceva? întreb, înfigân- du-mi unghiile în gât.

— Atropină, strigă el suficient de tare cât să-1 audă și restul personalului care se îndreaptă deja către victime. Diazepam pentru convulsii.

Se uită-napoi și vede că stau ca înlemnită.

— *Salama!* spune aspru. Trebuie să ne mișcăm acum! Altfel mor, în câteva minute, înțelegi? Ca să omori un adult este nevoie de o cantitate infimă de sarin. Iar ăștia sunt copii. *La treabă!*

Mintea mi se activează și toate fricile dispar, mai puțin aceea care îmi pune picioarele în mișcare și mâinile la lucru. Nour îmi aruncă mai multe seringi cu atropină în brațe. Fug spre pacienți cu ele. Nu avem nimic care să ne protejeze împotriva agenților neurotoxici sub formă de gaz pe care-i emană pacienții, așa că ne mulțumim să folosim mănuși.

Evaluez cine are nevoie de ajutor mai întâi. Cu cât au inhalat mai mult sarin, cu atât mai puțin timp au la dispoziție. Pornesc ca o săgeată spre un băiat întins pe jos, care tremură violent, și-o dau la o parte pe mama lui care urlă de disperare. N-am timp să dau vreo explicație, îi bag acul seringii în venă și mă rog. Nici nu mă opresc să verific dacă răspunde la tratament. E un lux pe care nu mi-1 permit. Cum mă ridic de lângă el să merg la alt pacient, Nour îmi ia locul și începe să-1 resusciteze.

O altă fată, cu lacrimi pe obraji și spume la gură, se uită fix la mine. Mă tem că am pierdut-o deja. *Injecțiile intravenoase lucrează rapid,* îmi repet întruna. Are pulsul slab, ochii, două fante. Mă-neacă un sughiț de plâns. încerc să n-o privesc în ochi în timp ce o apuc de

cot și-i înfig vârful seringii în vena cubitală mediană. Trec la următorul, în urechi îmi răsună ultimele cuvinte ale micuțului Ahmad și simt cum fantoma lui mă privește mișcându-mă prea încet, n-o să salvez pe nimeni așa. Ochii lui mă ard ca două monede fierbinți în ceafă, își pierde răbdarea, mâinile mele lenețe nu injectează antidotul suficient de rapid.

O să-i spun tot lui Dumnezeu.

Pierd numărul celor pe care nu reușesc să-i salvez. Au ochii negri ca o noapte fără stele și o expresie înghețată de frică și nedumerire întipărită pentru totdeauna pe față. îmi dau seama că tremur când mâinile mele se agață neputincioase de umerii fragili ai unei tinere femei; o scutur să aduc viața înapoi în ea.

— *Nu,* spun strângând din dinți. Te rog, nu fi moartă!

Respirația ei nu mai aburește masca de protecție. Mă fixează cu ochi goi. E moartă. Mirosul de hipodorit ne arde nările.

Clor.

N-au folosit numai gaz sarin.

Rahat. Rahat. Rahat,

Următoarele trupuri pe care mâinile mele le ating sunt toate lipsite de viață. Au murit cu toții. E prea târziu. Erau sub nasul meu și n-am fost în stare să-i ajut la timp.

Mă ridic pe picioarele nesigure, privind catastrofa care mă înconjoară.

Sunt în mijlocul unei grămezi de corpuri care mă arată cu degetul, parcă. Am mâinile înroșite, arse de la gazul care acoperă victimele. Aceeași poveste, alte personaje, dar același sfârșit, tot timpul. Și cu toate că știu deja toate astea, durerea este incomensurabilă. Prea mult să pot suporta.

Imaginile mi se derulează în fața ochilor cu încetinitorul.

Urmăresc copii mici agățați de poalele celor care îi protejează, urlând a jale. Văd familii întregi, întinși unul lângă celălalt, ținându-se de mână în speranța că vor rămâne împreună și când vor trece pragul raiului. Pun încet un pas după altul, cu privirea spre ușa de la ieșire. Am nevoie de aer. Am nevoie să respir ceva care să nu fie clor.

— Salama! Nour mă apucă de mână înainte să deschid ușa. Ce te-a apucat?

— Afară, spun răgușit.

Gazul sarin de la pacienți m-a contagiat și începe, în cel din urmă, să-mi închidă căile respiratorii. *Doamne, ce ustură.*

— Nici gând, nu fără asta. îmi pune în mâini o mască chirurgicală. Nu va face mare lucru, dar e mai bine decât nimic.

Nu va face mare lucru. De unde știi? Nu eram pregătiți pentru un atac chimic. Oare există vreun medic pregătit pentru așa ceva?

Mă prăbușesc pe scările din fața spitalului, tremurând din cap până-n picioare. Au trecut ore fără să bag de seamă, e deja după-amiază târziu. Moartea ne fură timpul secundă cu secundă. Oxigenul își face încet loc în plămânii mei. îmi vin în minte ai mei.

— Layla!

Sar în picioare, privind în direcția casei noastre. E în siguranță. Știu că e. Pentru că printre victime nu era nimeni din cartierul nostru care se află la cincisprezece minute de mers pe jos de spital. Gazul sarin nu a ajuns până la spital, ceea ce înseamnă că nu ajuns nici la noi acasă.

Al doilea gând e la Kenan și la frații lui. Stomacul mi se strânge de groază. Habar nu am dacă ei sunt bine. *Oh, Doamne, fă să fi scăpat cartierul lui!*

Scot masca, o trec dintr-o mână în alta, pășind de colo-colo, încercând să gândesc rațional.

Dacă ar fi fost afectați, ar fi fost aduși aici. Dar... dacă au murit imediat după ce au inhalat gazul? Oh, Doamne... Oh, Doamne!

Inspir adânc și hotărăsc că trebuie să plec imediat, să văd ce face Layla, apoi să mă duc imediat acasă la Kenan să mă asigur că simt bine.

— Salama! aud o voce venind din spatele meu.

Mă răsucesc pe călcâie și-l văd pe Kenan în fața spitalului, cu fața acoperită de o cârpă. în viață. Răsuflă atât de ușurat, că o simt până-n suflet.

Picioarele mi se înmoaie de ușurare și mă prăbușesc pescări.

— Salama! strigă el iar, grăbindu-se spre mine. Ești bine? Oh, Dumnezeule, spune-mi că da.

îngenunchează lângă mine, îndepărtându-și cârpa de pe gură; îl sorb din priviri. Ochii verzi strălucitori, chipul lui atât de frumos, atât de onest.

— Sunt bine, susur. Tu? Lama? Yusuf?

Dă din cap repede că da, întinzând mâinile spre fața mea, apoi se blochează și se retrage. Chiar și așa, parcă îi simt căldura, sângele curgându-i prin vene.

— Atacul nu a fost..., n-a fost aproape de noi, dar trebuia să vin aici să mă asigur că ești în viață, spune și se lasă să cadă lângă mine, ca și cum, dintr-odată, i-ar fi pierit toată energia.

Miroase a fum, a urme de gaz și a lămâi. Picioarele îmi tremură de slăbiciune, brațele mă dor și tot ce-mi doresc este să mă întind pe scările astea și să dorm pentru totdeauna.

Prin crăpăturile din zidurile spitalului ajung până la mine vocile slăbite ale răniților. închid ochii, incapabilă să mai îndur durerea lor fără să mă sfărâm pe dinăuntru și să plâng până mor și eu. De ce? De ce nu vine nimeni în ajutorul nostru? De ce ne lasă așa, să murim? De ce e lumea *atât* de nemiloasă?

îmi strâng genunchii la piept, proptindu-mi capul între brațe.

— Am obosit, spun încet.

— Și eu, răspunde Kenan.

Clatin din cap.

— Nu, am obosit de toate astea. Am obosit să murim sufocați fără să-i pese cuiva de noi. Am obosit să nu se gândească nimeni la noi. Am obosit să fim lipsiți de drepturile umane elementare. Sunt *epuizată,* Kenan.

îi simt privirea ațintită asupra mea, dar nu mă uit la el când îmi ridic capul, ci la orizontul care se întrezărește printre clădirile distruse. La albastru și la gri.

— Și simt furioasă, continui.

Și-atunci îmi dau seama că furia e aici de multă vreme, că s-a acumulat încet și sigur. Că a început acum multă vreme, când m-am născut sub cizma dictaturii care a continuat să-mi strivească oasele

deja fracturate. Că s-a transformat într-o flacără mică atunci când eu și mama ne țineam de mână rugându-ne, în timp ce vocile protestatarilor ricoșau din pereții bucătăriei. Că s-a contopit cu oasele mele, limbile de foc strecurându-mi-se prin miocard, lăsând în urmă celule muribunde când tata și Hamza au fost ridicați. Și a crescut, și a crescut, și a crescut cu fiecare trup fără viață rămas întins sub ochii mei. Iar acum urlă sălbatic, un foc strașnic care mi-a cuprins tot sistemul nervos.

— Mâine e aniversarea revoluției, spun, și Kenan se întoarce spre mine. Vreau să merg.

Pronunț cele trei cuvinte așteptând să simt cum mă cuprinde teroarea, domolindu-mi dorința. Dar nu se întâmplă. Nu. *M-am săturat*.

îl văd apărând cu coada ochiului pe Khawf, dar refuz să privesc în direcția lui, conștientă că nu mă va susține. Este decizia mea, nu a lui. Așa că mă uit la Kenan. Are ochii plini de emoție.

— Ești sigură? întreabă, făcându-mă aproape să zâmbesc.

încuviințez. Odată luată, decizia îmi limpezește mintea. Vreau să-mi unesc vocea cu cea a oamenilor mei. Vreau să-mi cânt durerea, să mă eliberez. Vreau să-mi jelesc martirii. S-ar putea să fie ultima oară când voi simți că și eu simt parte din Siria, înainte ca barca să mă ducă de aici. Nu mai vreau frica asta.

Kenan se ridică în picioare, luându-și privirea de Ia mine.

— Ai numit-o revoluție, spune cu voce răgușită.

îmi plec privirea spre tenișsi.

— Păi..., asta este.

își face de lucru cu mânecile gecii înainte să se întoarcă iar spre mine.

— Hai să te duc acasă.

îmi ridic privirea.

— Frații tăi?

— Ai încredere. Nu m-aș fi oferit dacă nu eram sigur că sunt bine, spune el. Insh'Allah.

— Mă duc să-mi iau geanta, atunci.

Mă adun de pe jos și pornesc spre ușsi, dar mâna mi se blochează pe mâner, mușchii îmi înțepenesc. Furia e încă acolo, dar n-a șters

de pe umerii mei apăsarea morților.

— Ți-o aduc eu. E în depozitul de medicamente, nu? spune Kenan blând.

încuviințez. Când deschide ușa să se strecoare înăuntru, tușea și gemetele slăbite ale răniților îmi fac gâtul să se contracte înainte ca ușa să se închidă la loc și să amuțească zgomotele.

Drumul spre casă e greu de tăcere, dar îmi oferă ocazia să-l privesc îndelung și să observ că-și ține umerii încovoiați. Cred că și în mintea lui se petrece o furtună. Ce a văzut azi îi face fărâme decizia de a pleca. Dar știe, probabil, că în ecuația asta nu există un răspuns corect. Plecarea este răul cel mai mic. Dincolo de granițe lumea nu e un loc sigur pentru frații lui dacă-i lasă singuri; ar fi distrus dacă li s-ar întâmpla ceva. Dar tot am nevoie să-1 *aud* reafirmându-și decizia cu voce tare.

Când ajungem în fața ușii, își sprijină capul de peretele perforat de gloanțe.

— Nu te-ai răzgândit, nu? Vii cu noi, șoptesc.

Kenan se uită la mine.

— Da, spune încet.

Se îndepărtează de zid și-și trece mâna prin păr. Are ochii sticloși și lovește cu piciorul o piatră care ricoșează, izbindu-se de moloz.

— Doar că..., începe el, dând aerul afară cu putere. Salama, mă simt atât de neputincios. Simt că îi părăsesc. Și după tot ce s-a petrecut azi? Ochii i se umplu de durere. Siria are nevoie de mine și eu o abandonez.

Clatin din cap.

— Nu este adevărat. Ce fac oamenii noștri aici? Protestează? E minunat și extrem de util, dar pe-a cui mentalitate o poți schimba aici? Pe când în străinătate ai putea face *atât de mult*. Poți ajunge, la propriu, la oamenii care îți lasă comentarii pe YouTube. Cu talentul tău de povestitor, avem nevoie de vocea ta pentru a o amplifica pe a celor de aici. Asta va fi *lupta ta*.

Mă privește la rândul său, îmbujorându-se.

— Și ne vom întoarce, spun, cu vocea tremurândă.

Insh'Allah, *ne vom întoarce* acasă. Și o să plantăm alti lămâi. O să ne reconstruim orașele și *vom* fi liberi.

Mă întorc să mă uit la apusul muribund, apoi în sus, la albastrul crepuscular care înghite lumina. Noaptea se apropie cu repeziciune, dar eu știu că nu va fi eternă. Pătura asta de întuneric nu înseamnă „pentru totdeauna" pentru noi. Răul nu dăinuie etern. Nu atâta vreme cât avem credință și trecutul Siriei continuă să ne curgă prin vene.

— Salama, șoptește Kenan.

Felul în care mă privește îmi taie respirația. Este privirea aceea despre care am citit doar în cărți sau am văzut doar în filme. Una pe care n-am crezut c-o voi simți pe pielea mea, cu siguranță nu în circumstanțele astea.

Vine mai aproape și-mi atinge cu vârful degetelor reverul halatului de laborator. Totul încremenește în jurul meu. Frunzele moarte care ne dansează la picioare, briza rece, ciripitul păsărilor. Totul. Până și mintea mea.

Inima-mi migrează din piept, cățărându-mi-se sus, în esofag, și mă uit la degetele lui care mă trag încet de buzunar.

— Așa este. Ne vom întoarce, spune în șoaptă.

îmi fac curaj să ridic ochii. Mă amețește felul în care mă privește. Atât de aproape, atât de tandru, atât de frumos.

Simt cum crește în mine o dorință intensă de a-i atinge obrajii, de a-1 trage mai aproape, să-i simt barba nerasă sub palme. Și să uit de toată durerea asta.

Ochii de smarald se pleacă spre buzele mele, zăbovesc o dipă, apoi privesc altundeva.

— La revedere, șoptește și dispare.

Lumea prinde viață din nou, frunzele foșnesc iară. Și eu rămân acolo, dorind mai mult.

— Deci? Te duci? întreabă Layla calm.

îmi sprijin capul pe umărul ei. Ne ținem brațele înlănțuite. Nu ne-am mișcat de pe canapea de când am ajuns acasă. Mâinile și picioarele încă ne mai tremură ușor de oroare.

— Crezi că n-ar trebui?

Layla clatină din cap.

— Ba dimpotrivă. Ăsta este drumul tău, Salama, viața ta. în plus, ești sora iui Hamza, așa că nu mă surprinde. Dar ce te-a făcut să te decizi să te duci?

O strâng de braț, mușcându-mi buza.

— Trăiesc în frică de atâta vreme. Urăsc regimul, bineînțeles, dar o parte din mine, una lașă, credea că dacă nu mă duc la proteste și dacă, Doamne ferește, militarii ar câștiga înainte să urcăm în barcă, n-aș mai fi torturată. Că le vor da drumul tatei și lui Hamza. Dar acum... Tata nu mai e, iar Hamza...

Mă opresc.

— O parte din mine își dorea să fie totul ca înainte. Chiar dacă trăiam cu frică. Și *urăsc* gândurile astea.

îmi ridic capul și în ochii Laylei regăsesc compasiune.

— Mă simt o ipocrită.

— Salama, frica este un sentiment omenesc. Și nu ești deloc ipocrită.

— Sper, șoptesc eu. Mi-aș tăia venele pentru Siria. Dacă sângele meu ar putea-o salva. Dacă moartea mea ar aduce dreptate neamului nostru, n-aș mai... nici nu s-ar mai pune problema.

— Știu.

închid ochii.

— E ca și cum... e un mod de a-mi cere iertare că plec.

Layla își sprijină obrazul de tâmpla mea.

— Știu.

— Nu știu ce se va întâmpla mâine, spun după câteva momente de tăcere. Dar dacă nu mă... dacă..., te rog, du-te la Am. Urcă pe barcă. Trăiește-ți viața pentru mine și pentru Hamza. Crește-o pe micuța Salama.

Mă las pe spate și-i strâng tare mâinile.

— *Promite-mi.*

Trage aer adânc în piept, făcându-și curaj.

— Doar dacă-mi promiți că vei face tot ce-ți stă în putință să nu mori. O să vii cu mine, insh'Allah.

îi cedează vocea.

— Salama, te rog. Nu deveni o martiră. Luptă-te să rămâi în viață.

Cuvintele ei cad ca pietricelele pe fundul unul lac. Simt că mă ard ochii.

— Promit.

Mâinile i se relaxează într-ale mele.

— Atunci promit și eu.

Khawf mă așteaptă la fereastră când închid ușa dormitorului.

— E o greșeală, spune el. Se uită la mine exasperat. Suntem la un pas de a pleca de-aid. De ce să te pui în pericol?

Oftez și mă așez pe pat.

— Știu că vrei să mă aperi de necazuri. Dar în Siria nu mai există niciun loc sigur. Ar putea cădea o bombă peste mine chiar în clipa asta.

Vine în fața mea, încrucișându-și brațele.

— Ești o smintită dacă-ți imaginezi că nu-și vor concentra toate forțele la dispoziție asupra protestelor de mâine.

încuviințez.

— Așa este. Și n-o să-mi dai pace niciun moment. Așa că îți propun un pact.

Se-ndreaptă din spinare. Nu mai are aura aceea terifiantă, ci pare interesat.

Ridic bărbia.

— Arată-mi cel mai negru scenariu.

Râde.

— Pardon?

— Arată-mi cum va fi în cazul în care se va întâmpla ce e mai rău. Până acum mi-ai arătat trecutul. Arată-mi și viitorul. Arată-mi suferința Laylei. Și dacă voi reuși să o îndur, atunci mă lași în pace toată noaptea. Și nu mă amenințI.

își lasă capul într-o parte, cu ochii lucind.

— Să-ți arăt cum vei fi arestată? Pe Kenan torturat? Frații lui uciși? *Orice* ca să te împiedic să te duci mâine la protest?

Fruntea mi se acoperă de sudoare rece.

-Da.

Mă studiază un moment, apoi ridică degetele.

— Să nu dai vina pe mine dacă te va distruge. Da, acum ar fi doar halucinații, Salama. Se apleacă, apropiin- du-și fața de a mea. Dar este extrem de posibil să devină reale.

Mâinile încep să-mi tremure. Le strâng în pumn.

— Fă-o, spun cu voce nesigură.

Khawf rânjește și pocnește din degete.

Următoarea zi trece ca un vârtej, gustul acid de bilă îmi arde gâtul. N-am închis un ochi, îmi simt capul ca de plumb după ce-a făcut Khawf ieri. Mă frec la ochi, încercând să îndepărtez urletele de tortură care continuă să-mi răsune în urechi. Mă dor mușchii extraocu- lari de la cât am plâns ieri, dar mă țin tare.

— Ai făcut bagajul? mă-ntreabă Am când îi înmânez pastila de Panadol. Nimic prea greu. E o barcă de refugiați, nu o navă de croazieră.

— Știu, șuier la rândul meu la el.

Mă uit la pacienții împrăștia# în jurul meu, la ochii lor roșii; le aud tușea care pare a le frânge oasele.

— Cum o să trecem de punctele de control?

Trag cu ochiul în dreapta și stânga mea, să mă asigur că nu ne aude nimeni.

— Cunosc paznicii staționați acolo. Unii sunt dornici să facă bani. Pentru suma corectă, nu-și fac scrupule să te lase să treci.

Dezgustul îmi lasă pe limbă o senzație mai rea decât fierea.

Am ridică din umeri.

— Sunt doar afaceri, Salama.

Pufnesc.

— Numește-le cum vrei, dar pe mine nu mă minți.

în pauză, mă retrag în depozit și citesc etichetele de pe cutiile de medicamente, să mă calmez.

— Hei, îl aud pe Kenan din prag.

Inima-mi tresare în piept și alung imaginea cu el bătut, cu sângele curgându-i din ochi.

-Hei.

— îmi permiți să mă alătur?

își ține mâinile ocupate jucându-se cu tivul puloverului. Are chipul ridat, părul ciufulit și arată ca și cum nici el n-ar fi dormit Probabil îl apasă greutatea deciziei de a pleca.

— Desigur, spun și-i fac semn spre spațiul gol din fața mea, să mi se alăture. Cum se simte Lama?

Se așază pe podea, sprijinindu-se de unul dintre dulapuri.

— *Mult* mai bine. Alhamdulillah. Are pulsul normal, i l-am luat chiar eu. Ne asigurăm că bea multă apă. Și Yusuf respiră mai bine acum că starea ei s-a îmbunătățit își trosnește degetele. în legătură cu diseară, spune după un moment. Vreau să-mi promiți ceva.

-Ce?

— O să fim împreună. Dar dacă mie mi se-ntâmplă ceva, tu te salvezi. Dacă pe mine mă ridică, tu fugi. De acord?

Nu. Nu-mi place treaba asta.

— Kenan...

Expresia de pe chip îi rămâne neclintită.

— Salama, trebuie să-mi promiți.

Când vede că nu zic nimic, repetă pe un ton și mai ferm.

— *Salama*.

— Bine, bine, spun încet, urând gândul acela. O să... O să mă asigur că frații tăi se întâlnesc cu unchiul vostru dacă... Tac. Nu pot să pronunț cuvintele. Dacă mi se întâmplă ceva mie, te rog să ai grijă de Layla.

— Bine, răspunde trosnindu-și degetele. I-am spus lui Yusuf unde stă Layla în cazul în care amândoi…

Și lui îi pier cuvintele pe buze.

— Corect.

Mă studiază din ochi. Simt nevoia să-mi acopăr fața.

Dar n-o fac, ci îmi dreg glasul și iau o cutie de medicamente în mână.

— Ce este? întreabă el.

— Preferata mea, spun, bucuroasă să mă pot concentra la altceva, să uit de modul în care mă privește. Epinefrină. Tratamentul magic pentru inimă. Salvează așa multe vieți…

— Cum se administrează? întreabă cu voce joasă, făcându-mă să simt că mi-ar trebui și mie o doză.

— Direct în inimă. Deși, nu contează neapărat unde. Funcționează și intravenos, acționează pe loc.

Kenan dă din cap, dar nu încetează să mă fixeze cu privirea, iar eu încep să mă întreb dacă nu cumva am ceva pe față.

— Ăăă, este…

— De ce îți strălucesc întotdeauna așa mult ochii? mă-ntrerupe el.

— Poftim? râd eu.

— Când te-am întâlnit prima dată, am crezut că e de la lumină. Dar nu este. Lumina din depozitul ăsta e teribilă, cu toate astea ochii tăi par miere topită.

Mi se taie respirația. Kenan se-nroșește tot, apoi își ia ochii de la mine, privind spre ușă.

— Scuze, spune el. N-am vrut să fiu așa îndrăzneț.

— Nu-i nimic, spun eu, făcându-mi de lucru cu epinefrină.

Eu? Ochi frumoși? Nu mi s-a mai spus asta de multă vreme.

Prin ușa deschisă pătrund voci.

— L-au omorât. Pe domnul cu trandafirii.

— Pe Ghiath Matar? întreabă șocată o femeie în vârstă.

— Da. Nu făcea altceva decât să ofere flori soldaților. Soția lui e însărcinată, așteaptă un băiat. Scrie pe Facebook, uite. A fost torturat și ucis.

Cutia de epinefrină îmi alunecă din mâini și cade cu un zgomot înfundat pe jos. Kenan închide ochii, iar chipul lui e schimonosit de jale și durere. Când îi redeschide, se ridică, pornește spre ușă și se oprește în prag.

— Ne vedem în față la brutăria Al-Ameer, da?

încuviințez. Kenan pleacă. Inima începe să-mi bată iară normal, dar tristețea erupe în șiroaie de lacrimi. îmi dau capul pe spate și respir adânc.

— Te gândești să nu te mai dud? întreabă Khawf, făcându-și apariția în fața mea.

— Nu, spun, și vocea îmi tremură. Dar de data asta nu de teroare. Ii urăsc.

— Știu, spune cu blândețe Khawf. Și te prinde de minune expresia asta. Face o pauză. Tot ce ți-am arătat aseară, Salama... toate scenariile acelea pot deveni realitate.

Mă doare când înghit saliva, dar dorința mea de a mă arăta mai puternică decât acele orori învinge totul. Rămâne neclintită în inima mea.

— Nu pot spune că voi fi încântat să te duci azi. Ești sigură că ești pregătită să înfrunți consecințele? Absolut sigură?

Dau încet din cap.

— E prețul de plătit pentru un viitor liber, Khawf. Un preț pe care Hamza îl plătește în fiecare zi. Dar sunt siriană. Ăsta este pământul meu, și dacă lămâii n-au încetat de secole să crească din el, atunci chiar și plătind cu sângele, tot nu ne vom opri. Am credința în Dumnezeu. Iar el mă va proteja. Am fost hrănită forțat cu opresiune. De ajuns! Nu mai vreau să-i simt gustul amar. Fie ce-o fi.

23

Simt părul fin de pe ceafă ridicându-mi-se de încordare în timp ce-mi croiesc drum printre oamenii care se grăbesc spre locul unde se ține azi protestul.

Piața Libertății.

Luna plutește deasupra capetelor noastre, indi- cându-ne calea cu strălucirea ei blândă. Lumina slabă a lămpilor improvizate combinată cu cea a lanternelor mă ajută să văd totul. Tineri bărbați trec în grabă pe lângă mine ducând pancarte roșii.

Fragmentele de conversație care-mi ajung la urechi sunt pline de speranță, de hotărâre; oamenii sunt plini de mândrie că a trecut un an, iar ei au rămas fermi pe poziție. Mă întreb câtă moarte, câte traume mai poate îndura spiritul lor înainte de a se frânge. Credința lor e de neclintit, în Dumnezeu și în revoluție. Iar acum, că au simțit gustul libertății adevărate, nu se mai pot întoarce la vremurile întunecate.

Piața ar trebui să fie sub jurisdicția Armatei Siriene Libere, așa că vom fi în siguranță o parte a serii, dar militarii își fac întotdeauna apariția. îmi trag gluga bine pe cap, să nu-mi poată vedea nimeni fața. Chiar dacă e greu să distingi trăsăturile cuiva pe întuneric, mai bine să fiu precaută. Și, oricum, nu contează. în ochii militarilor nimeni nu e inocent. Ne vor omorî pe toți, fie că protestăm, fie că nu. Pentru ei ideea de libertate e ca o infecție, trebuie să fim omorâți înainte să apuce să se propage.

încerc să nu mă gândesc la Layla, la modul în care ne-am salutat la plecare. Nu voia să-mi mai dea drumul din brațe. Dar n-o să regret, indiferent ce se va petrece în seara asta.

Khawf merge semeț lângă mine, prevestind moarte.

— Nu uita pactul nostru, spun, făcându-1 să-și dea ochii peste cap.

— N-o să vorbesc cu tine când el e aici. Dar nu e chiar așa orb cum crezi tu. Oricum suspectează ceva.

Am ajuns, în sfârșit, în piață, se aude cum începe protestul. Vocile sunt guturale, vin din adâncul sufletelor rănite, oamenii își găsesc mai întâi ritmul propriu, apoi își unesc glasul cu al celorlalți, puternic, toți laolaltă. Fiecare dintre ei este perfect conștient că fiecare cuvânt pe care-1 pronunță poate fi ultimul.

— De unde știi tu? Și chiar și-așa, ar fi doar o bănuială, replic, țesându-mi calea cu atenție printre oameni până găsesc locul unde mi-a spus Kenan să ne întâlnim.

E retras, suficient de aproape de acțiune, dar la o distanță destul de mare cât să putem fugi, dacă va fi nevoie. Mă proptesc de ridul din care o bombă a smuls o bucată zdravănă de beton. Sub tălpi îmi scrâșnesc cioburi de sticlă.

— Bine. Dar vezi să-ți acoperi bine fața cu gluga. Khawf se uită înjur. Paza bună trece primejdia rea.

îmi întorc gâtul privind cum se adună oamenii, ca un singur suflet, o singură viață, aceeași curgând prin venele tuturor. Văd copii în pragul adolescenței fără urmă de teamă pe chip. Aici nu-i loc de frică. Tineri bărbați crescuți de părinții lor în umbra terorii, care au decis să facă țara asta a lor. Bărbați în vârstă, sătui să fie călcați în picioare de dictatură, așteptând de când se știu scânteia care va aprinde focul ce va face scrum tirania.

Aici moare frica.

Pe lângă mine trece un băiat de vârsta mea, sau chiar mai tânăr. Lumina lanternelor îi strălucește pe pieptul gol. I se văd coastele de slab ce e. Pe piept are scris cu cărbune „libertate”.

— Hei! strig la el, spre surprinderea mea.

Se-ntoarce spre mine.

— Nu ți-e frică? întreb tare.

Mă privește preț de o clipă, apoi rânjește.

— întotdeauna îmi este. Dar n-am nimic de pierdut.

Se întoarce și se strecoară în mulțime, îndreptân- du-se spre toiul protestului. Spre deosebire de spital, unde moartea atârnă de pereții acoperiți de faianță, locul ăsta funcționează altfel. Aici viața strălucește atât de puternic încât uiți orice dubiu. Mă simt împăcată.

Iau o gură de aer și bucuria îmi ajunge până-n plămâni. Scap de greutatea de pe piept, mă simt mult mai ușoară. Mi se-nvârte capul și mă mănâncă limba de nerăbdare să încep și eu să strig și să cânt. Khawf stă pe lângă mine, dar nu spune o vorbă, privește mulțimea cu interes.

Un bărbat din mijlocul mulțimii bate în microfon. Vocea i se aude ca un bubuit și oamenii încep să aplaude sălbatic. Cuvintele îi simt pe jumătate înghițite de ale celorlalți, dar reușesc să deslușesc esențialul; povestește ce s-a petrecut în ultimul an. Este ireal, când te gândești că se întâmplă de trei sute șaizeci și cinci de zile. Timpul se mișcă altfel aici. Din pricina suferinței. Fiecare zi e un an și, cu fiecare zi care trece, sperăm că mâine va fi mai bine.

Observ că mulți își scot telefoanele și încep să înregistreze. Unii scot din geacă foi de hârtie pe care sunt scrise data și locul și câteva fraze: *Jn iad cu tine, Assad”, „Venim după tine”, „Ne e frică doar de Dumnezeu” și „Assad este un uciga*ș”.

Dar o frază anume îmi atrage atenția. Citează un vechi poem, cu litere roșii, perfect caligrafiate.

„Fiecare arbore de lămâi va da rod și din fructul său alt lămâi se va naște, dăinuind, astfel, pe vecie.”

Lămâii încă mai cresc, mai înfloresc, alimentând revoluția. îmi vine în minte limonada pe care mi-o făcea mama, vara. Parcă îi simt

gustul rece, dulce-acrișor. îmi vine apă-n gură doar gândindu-mă. Inima-mi tânjește după lămâile proaspăt culese și după privirea drăgăstoasă din ochii mamei când îmi întindea limonada. Scutur din cap, îndepărtând dorurile.

Nu aici.

Acum nervii îmi zvâcnesc de parcă m-aș fi injectat cu adrenalină. Mâinile îmi tremură incontrolabil. Le frec una de cealaltă. Placa solidă de beton din spatele meu îmi oferă o senzație de siguranță, dar apoi privesc în jos și văd urme de roșu prin praful gri. Trag aer adânc în piept și mă oblig să privesc drept înainte. Steagul revoluției flutură sus, deasupra capetelor noastre, făcându-mă să visez la ziua în care îl vom putea ridica în școlile noastre, cântând cu mândrie imnul național. Când ne va reprezenta în lumea întreagă. Deocamdată, steagul acesta este scutul nostru împotriva iernilor reci, a bombelor care cad din cer și a gloanțelor care ne sfâșie trupurile. în moarte, este giulgiul nostru, trupul nostru fără viață înfășurat în el când ne întoarcem în pământul pe care am jurat să-1 protejăm.

Vocile se fac una singură, mai puternice ca viața însăși. „Dulce-i gustul libertății" se înalță până la cer, captat de camerele de luat vederi în calitate slabă, să poată fi transmis întregii lumi. Nici nu mai știu de câte ori am auzit cântecul ăsta. E pretutindeni. Este alfabetul revoluției noastre. Copiii noștri îl învață odată cu primele lor cuvinte. Vocile obosite ale pacienților zguduie pereții spitalului când îl cântă. Este balsamul de pe rănile lor. Câți dintre cei aflați pe masa mea de operație nu l-au fredonat inconștient, pentru ei înșiși...' A prins rădăcini în celulele nervoase și nimic nu-1 mai poate scoate de acolo.

Cânt încet, spre deosebire de vocile care răsună și bubuie până la cerul de deasupra capetelor noastre. O rugă sub forma unui cântec.

— Salama.

Vocea lui mă împresoară caldă ca lumina soarelui. Mă-ntorc spre el, încercând în zadar să nu zâmbesc. E îmbrăcat exact ca mine. Blugi tociți și hanorac negru. Are părul dat pe spate, umed, din el se scurg picături, de parcă tocmai și-ar fi băgat capul într-o găleată.

-Hei.

Dau din cap cu dezinvoltură, amintindu-mi de felul în care mă cerceta din ochi în depozitul de medicamente, de cuvintele pe care mi le-a spus și care și-au făcut loc printre coaste până sus, la inimă, dregând frântura. Inima care-1 iubește.

— Cum te simți?

Privirea îi lunecă timid de la mine, spre pământ Cred că se gândea și el la momentul acela.

— Bine, susur.

— Layla ce face?

Grija de care dă dovadă îmi face să înflorească inima ofilită.

— Se teme pentru mine, dar e bine.

Fac o pauză, să caut un subiect care să ne ofere o picătură de serotonină.

— Lama și Yusuf? S-au bucurat când le-ai spus că vii?

Surâde.

— Mai mult ca niciodată. Lama a izbucnit în lacrimi și Yusuf nu voia să-mi mai dea drumul.

— Nici acum Yusuf nu..., vreau să zic..., nu știu cum s-o spun fără să par insensibilă.

— Nu, spune îndurerat. Nici acum nu vorbește.

Cumva, Yusuf îmi amintește de mine. Mă-ntreb dacă și mintea lui e cuprinsă de uragane pe care nu știe cum să le pună în cuvinte. Khawf e o povară pe care nu știu cum s-o împart cu altcineva. Deși îmi doresc cu disperare. Sentimentul de singurătate mă sugrumă și-mi aduce lacrimi în ochi. E ca o presiune care crește și crește, până-mi fisurează pielea și oasele.

— O să-i găsim ajutor în Germania, îl liniștesc pe Kenan.

Se scarpină la ceafă.

-Noi?

Mă frig urechile și inspir adânc. De ce ne tot învârtim în jurul subiectului? Eu știu exact ce simt pentru el, iar expresia lui spune tot. Știu că simte același lucru.

— N-o să ne despărțim acolo, nu?

Se întoarce cu fața la mine, băgându-și o mână în buzunar. Pare plin de speranță.

— Salama, vreau să nu ne..., începe el încetișor.

Dintr-odată, din mulțime se ridică o aclamație care ne face să tresărim, roșii ca focul. Cu voce gravă și sobră, bărbatul de la microfon începe un cântec nou. Kenan nu a luat camera de luat vederi din câte observ.

Tăcem, urmărind din ochi cum emoțiile încing mulțimea. între un cântec și următorul, ne rugăm pentru sufletele martirilor și pentru cei care suferă prin închisori, îmi șterg o lacrimă. Cât de singur trebuie să se simtă Hamza...

După o vreme, Kenan mă-ntreabă:

— Vezi culorile?

Buzele mi se ridică intr-un zâmbet trist.

- Da...

Privesc spre copacii care mărginesc o parte a străzii. Frunzele modelează trunchiurile, întorcându-se în spirală până la vârf.

— Există viață și în cele mai mici dintre lucruri. Și înțeleg de ce se-ntâmplă. Libertatea nu e ușor de câștigat, se plătește cu...

— Sânge. Mai mult decât am crezut vreodată, încheie el cu amărăciune.

— Da, spun eu gâtuită de emoție.

— Dar am știut asta dintotdeauna.

Privește drept înainte.

— Crezi că merită?

Alte cinci versuri ale cântecului plutesc în aer.

îmi vine în minte soldatul blond din Armata Siriană Liberă; ce împăcat era cu faptul că a trebuit să-i amputăm brațul drept. *îmi mai rămâne unul, nu?*

— Nu știu. îmi *doresc* să merite. Vreau să știu că iarba care crește peste mormintele martirilor va da viață unei generații care poate deveni orice își dorește să fie. Dar nu știm când se va întâmpla. Poate că mâine, poate peste zeci de ani.

— Pentru asta avem credința, Salama. Și datoria să luptăm, să trăim și să deschidem calea.

îl admir pentru încrederea cu care o spune.

— Cărei cântecul tău preferat? mă întreabă din- tr-odată, luându-mă prin surprindere.

— Ăăă... *Dulce-i gustul libertății.*

— Și al meu la fel...

— Tata îl cânta tot timpul înainte să fie ridicat. Avea o expresie atunci când cânta... Și o voce extrem de frumoasă.

— Ce inspirat a fost Ibrahim Qashoush să-1 scrie.

— Toate cântecele lui sunt nemaipomenite.

Ibrahim Qashoush a fost una dintre rădăcinile revoluției noastre. Un om simplu din Hama, din a cărui peniță s-au născut majoritatea cântecelor populare care ne dau puterea de a continua să luptăm.

— Dumnezeu să-1 odihnească, spune Kenan abia auzit.

Inima mea îl jelește și acum, de parcă tocmai am aflat vestea. A fost prins de militari. I-au tăiat gâtul și i-au smuls

cu atâta violență corzile vocale încât l-au lăsat aproape decapitat. Apoi l-au aruncat în râul Orontes ca să-1 găsim.

— Amin, șoptesc eu.

Li-ber~ta-te! Li-ber-ta-te! Li-ber-ta-te!

Mulțimea începe să scandeze fiecare cuvânt cu o forță care a fost cultivată vreme de cincizeci de ani. Kenan li se alătură, cântă cu voce fermă, puternică, ținând deasupra capului un iPhone care înregistrează totul. Mă apropii mai mult de el, atrasă de frumusețea vocii lui ca de o vrajă.

Cu coada ochiului îl văd pe Khawf cu mâinile încrucișate pe piept. Vede că-1 văd și-mi face cu ochiul.

îi răspund cu o grimasă.

— Durează mai mult decât credeam, îi spun lui Kenan.

Oprește înregistrarea și se apleacă să mă audă mai bine.

— Când ar trebui să fugim să ne salvăm viața? Cât mai e până vin?

— Suntem sub jurisdicția Armatei Siriene Libere. Dacă vin militarii, vor ataca mai întâi soldații ASL și, crede-mă, vom ști dacă se va întâmpla asta.

încuviințez, dar auzul mi se încordează pe frecvențele de moarte ale avioanelor. Nu mă pot minți pe mine însămi, pretinzând c-aș fi sigură că voi reuși să prind răsăritul de mâine.

îmi duc mâna la gât, simțind cum mușchii mi se contractă când înghit Gestul mă face să mă simt vie și mai conștientă de ceea ce mă înconjoară. Aș putea auzi aripile unui fluture dac-aș vrea.

— Ești bine?

Vocea lui Kenan ricoșează din toată părțile, ca ecoul. Dau din cap că da. Din fericire, nu insistă asupra întrebării.

— îmi dă un sentiment înălțător, spun, ca să n-apuce să priceapă că mint și să se îngrijoreze. Sincer, nu mă așteptam să-mi dea așa mult curaj.

— Da, de fiecare dată când postez un clip de la proteste pe YouTube și citesc comentariile, simt că simt parte dintr-o schimbare uriașă. Nu sunt cine știe ce politician important, nici un activist, nimic. Dacă mor, probabil n-o să bage nimeni de seamă. N-aș fi decât un număr, și, cu toate astea, e ca și cum aș reuși să remodelez

gândurile oamenilor făcându-i să vadă adevărul. Mi-e suficientă și o singură vizualizare. înțelegi ce vreau să spun?

îmi aruncă o privire timidă.

— înțeleg, zâmbesc. De fiecare dată când cos o rană, ușurând durerea cuiva, chiar dacă pentru scurt timp, simt că am făcut ceva. Că oamenii ăștia *nu sunt* numere. Că au o viață și oameni pe care-i iubesc și că, *poate,* îi ajut să urmeze calea cea bună. Cel mai mult oamenii se tem că vor fi uitați. O frică irațională, nu-i așa?

Se scarpină pe ceafă și zâmbește cu jumătate de gură intr-un fel care ar putea inspira cărți și îmi dă fiori în același timp. Când privirea îi alunecă pe mâinile mele pline de cicatrici, nu le mai ascund sub mâneci. Nu m-am mai gândit la ele de săptămâni întregi. înainte le uram pentru că-mi aminteau continuu de ceea ce am pierdut, dar acum sunt dovada puterii mele.

Trag adânc aer în piept, fericită că nu miroase a sânge. O briză purificatoare trece peste noi, iar eu reușesc să întrevăd o clipă lumea pe care o văd ochii lui Kenan. O văd și îmi place. Cu adevărat. Dar e ca dragostea pentru ocean. Ape albăstrui strălucitoare și imprevizibile care se pot transforma într-o clipită din încântare în oroare.

— Cred că..., încep să spun, dar nu mai am ocazia să-mi închei propoziția.

Simt avertizarea înainte ca urechile mele să înregistreze zgomotul. Moartea are un ton aparte.

— Trebuie să..., încerc din nou, dar nu reușesc să-mi găsesc cuvintele.

Mai întâi cade o bombă la două cvartale de noi, iar pământul se zguduie și se destramă.

Aproape simultan, cântecele încetează, ca și cum cineva ar fi oprit un televizor. Se instalează panica.

Apoi, încep să mi se deruleze prin fața ochilor amintiri, în timp ce corpul meu refuză să creadă că retrăiesc anul trecut. Chiar dacă mă așteptam, trupului meu nu-i pasă.

Scutur din cap puternic. Nu trebuie să rămân blocată, altfel o să mor. Dacă ezit, îmi semnez sentința la moarte.

— Trebuie să ieșim de-aici acum! îl aud pe Kenan strigând, iar prin fața mea trec atât de multe forme încât încep să-și piardă conturul.

O mână mă prinde de braț și mă trage în direcția opusă celei în care a căzut bomba. Mă-mpiedic alergând în urma lui Kenan, rugându-mă să nu-mi dea drumul. Un roi de corpuri trece pe lângă noi, încercând, din grabă, să ne despartă, dar Kenan nu-mi dă drumul. încerc din toate puterile să nu mă-mpiedic, șocul se transformă în disperare.

— Salama!

Vocea lui Kenan se ridică deasupra vacarmului. Nu-și poate întoarce capul spre mine, altfel riscăm să ne împiedicăm amândoi.

— Nu te opri! îi strig înainte s-apuce s-o facă.

— Trebuie să ies de aici, strigă întruna un bărbat, mișcându-se contra curentului. *Vă rog,* trebuie să plec. Bomba a căzut pe casa mea!

Continui să merg înainte, în ciuda isteriei care mă sufocă. Mai cade una, luminând cerul. Mai aproape de data asta.

Urletele sfâșie noaptea, făcându-mi genunchii să cedeze.

— *Salama!*

Mâna lui Kenan mă strânge de încheietură și se oprește în mijlocul tumultului de oameni să mă ajute să mă ridic. Mulțimea se curbează în jurul nostru, în fugă. Kenan mă apucă de umeri și mă ridică. Mă privește direct în ochi, să-mi dea curajul lui.

— Salama, spune el ciudat de calm. Nu te panica și , nu da drumul mâinii mele.

încuviințez. Mâna lui alunecă intr-a mea și ne luăm din nou la întrecere cu mulțimea. Aud focuri de armă; cade o altă bombă. Cred că s-a încins confruntarea directă cu Armata Siriană Liberă. Kenan virează la dreapta, despăr- țindu-ne de mulțime, și se strecoară pe străduțe laterale. Strigătele nu se opresc și ele nu provin doar de la protestul de-acum. Clădirile s-au prăbușit peste copiii adormiți și mamele plâng disperate după cineva care să le ajute să-și scoată pruncii de sub dărâmături. Mă sfâșie vinovăția că nu mă întorc să ajut, dar știu că aș fi ca moartă dacă aș face-o.

Știu unde ne aflăm. Layla e destul de departe de aici, dar mai e un loc unde putem găsi refugiu.

— Stai! strig și Kenan se oprește un moment.

Trec în fața lui, îl apuc de cealaltă mână și o iau la fugă.

— Știu unde să mergem.

— Unde? strigă el pe deasupra tumultului.

— Acasă la mine, unde locuiam înainte.

— Trebuie să alergăm mai repede. E posibil ca ASL să fi pierdut teren aici.

— Pușcași. Simt un gol în stomac. Sau militari. Privesc în urma mea. Trebuie să scapi de telefon.

Ferească Dumnezeu dacă suntem prinși și-i găsesc filmarea. L-ar jupui de viu.

Simt cum mâna i se mișcă într-a mea. Pașii ne răsună pe trotuarul distrus.

— Nu pot s-o fac.

— Dar...

~ Nu-ți face griji. Dacă ne prind, n-o să-i las să-ți facă rău.

înghit replica pe care i-aș da-o. Spune asta doar ca să se simtă el mai bine. în ochii răului nu există inocenți. Din fericire, nu întâlnim pe nimeni pe străzi, dar simt că se apropie bombele. îl trag mai repede după mine, plămânii îmi protestează. Fiecare respirație se simte ca o gură de foc. îmi mușc buza ca să revin cu picioarele pe pământ și-alerg și mai tare.

Oamenii au început să se reverse din clădiri, cu ochii mari de frică. Nu că afară ar fi în siguranță, dar nu au unde să se ducă. Aud copii plângând, aud rugăciuni de îndurare. Un bărbat duce un copil mic în brațe, în timp ce soția sa se grăbește să iasă cu ei. Se despart să ne lase să trecem, dar nu mă uit înapoi să văd ce fac. Mă rog să-și dea seama că trebuie să fugă.

— *Te rog,* Doamne, salvează-ne! zic în șoaptă.

Cade o bombă mai aproape; suflul exploziei aduce numai cioburi de sticlă care ne zgârie hainele și pielea în

timp ce alergăm. înțeapă suficient de tare cât să ne facă să exclamăm printre dinți, dar noi am înfruntat dureri mai mari.

Bomba a aruncat în aer un cartier unde obișnuiam să merg să mănânc cataif. Mă împiedic din nou, tușind din cauza prafului și a molozului, dar mă ridică mâinile puternice și fenne ale lui Kenan. îl trag din nou să fugim, încerc să nu mă gândesc la oamenii care acum cincisprezece minute încă mai respirau. Că cincisprezece minute pot face diferența dintre viață și moarte. îndepărtez din urechi plânsetul unui bebeluș, știu că e doar produsul imaginației mele.

Suntem, în sfârșit, suficient de departe cât să putem încetini să ne tragem sufletul. Reticentă, îi dau drumul lui Kenan, iar el își reglează pasul după al meu. Respirăm gâfâit și coastele ne trosnesc, în vreme ce sângele anemic care ne curge prin vene se străduiește să ne furnizeze oxigen. Tremur și transpir în același timp, și încerc să mă concentrez să-mi calmez respirația.

Kenan nu spune nimic și nici eu nu găsesc vreo alinare în a vorbi. Auzim bombele în depărtare și fiecare dintre ele îmi lasă un crater nou în inimă. Nu vreau să văd expresia de pe chipul lui. Nu vreau să știu dacă e de tristețe, furie sau disperare. Orice ar fi, ori mă va speria, ori mă va distruge, iar eu nu vreau nici una, nici alta. își ține spatele încovoiat și, cu fiecare strigăt care ajunge la noi, se contractă și mai tare.

Mergem prin cartierul unde locuiam înainte, unde, cu veacuri în urmă, era blocul de apartamente în care am stat. Magazinele locale îngrămădite unele lângă altele sunt decolorate, iar firmele sunt aproape imposibil de citit. Nu mai e nimeni aici care să încerce să-și salveze afacerea de familie. Niciun suflet nu se plimbă pe străzi, iar asta îmi dă fiori în tot corpul. Locul este bântuit de fantomele celor care au trăit aici, care strigă după dreptatea care nu le-a fost dată. Magazinele au fost jefuite, echipamentele

aruncate la-ntâmplare, ferestrele sparte. Farmacia unde am făcut practică a fost golită până la ultima pastilă.

Clădirea în care am locuit se află imediat la dreapta, după următorul colț; cu cât ne apropiem mai mult, cu atât inima îmi bate mai tare.

Nu am mai fost aici din iulie.

Locul acesta poartă minele pașilor mei. Fetița de zece ani care am fost trece pe lângă mine chicotind, coborând din autobuzul școlii cu prietenii ei, alergând spre casă, cu rucsacul legănându-se la fiecare pas. Apoi eu, la cincisprezece ani, împiedicându-mă, cu ochii în cartea pe care o citesc, ajungând târziu ca întotdeauna la sesiunile de studiu. Salama, în vârstă de 17 ani, merge de mână cu Layla, Shahed și Rawan. încântați de cumpărăturile de azi, fiecare în mână cu o shaorma delicioasă de la restaurantul aflat la câțiva metri distanță. Prin fața ochilor îmi trec cu rapiditate toate viețile mele de dinainte. Văd lumina reflectându-se pe chipul meu plin de speranță și sănătos. îmi văd pașii încrezători și ochii limpezi. întreaga stradă prinde viață, florile de pe marginea trotuarului își deschid coroana, vânzătorii își laudă marfa și petalele de iris dansează în vânt, purtând arome de mâncare de la restaurante.

— *Salama!*

O voce străbate până la mine, smulgându-mă din visare.

Clipesc când halucinațiile sunt înlocuite de întuneric și inspir adânc.

— Salama, spune din nou Kenan. Mă întorc spre el. Te simți bine?

Este îngrijorat; funinginea îi acoperă hainele. Are tăieturi pe brațe și pe față. Pare agitat, aruncă priviri în jur, căutând să vadă la ce mă uitam.

— Da, spun, iar vocea mi se-neacă. îmi dreg glasul și mai încerc o dată.

— Sunt bine. Doar copleșită să fiu aici. Din nou acasă.

Kenan ezită și-apoi îmi zâmbește înțelegător.

— Nici nu-mi pot imagina prin ce treci.

Bineînțeles că își poate imagina, dar altruismul său învinge totul.

— Hai să mergem, îi spun și trec pe lângă el.

îl simt pe Khawf mergând alături de mine și murmurând:

— în locul ăsta sunt impregnate toate traumele tale, înțelegi de ce trebuie să pleci, Salama?

Dau repede din cap, ascunzându-mi cu grijă lacrimile, în timp ce încerc să nu mă gândesc că la doar câțiva pași de aici se află locul unde zăcea mutilat trupul mamei mele.

Văd în față ruinele clădirii în care locuiam și nu-mi scapă ironia situației: mă refugiez în locul care a ucis-o pe mama. încerc să nu mă împiedic de bucățile de moloz și de bolovanii împrăștiați peste tot. Sunt nevoită să calc pe mobila distrusă și pe amintirile oamenilor care au locuit aici, împreună cu mine. Nu există nici măcar un locșor pe care să-mi pun piciorul în siguranță.

— Aici.

Arăt spre vârful unei grămezi de beton și cărămidă. Kenan se cațără, iar eu îl urmez, simțind cum marginile ascuțite ale pietrelor îmi înțeapă talpa adidașilor. Ignor durerea să ajung la el, încercând să nu mă tai în cioburile răspândite peste tot. Jos, ascunsă vederii, este ascunzătoarea noastră. O acoperă un dulap imens. E ca ochiul furtunii, centrul care supraviețuiește catastrofei. Ca și cum întreaga clădire, cu amintirile generațiilor care au trăit cândva în ea, a decis să ne facă un cămin în această seară.

Sărim, aterizând cu o bufnitură.

Luna strălucește, ceea ce-i o binecuvântare, ne ajută să vedem unde să ne așezăm fără ne lovim de margini. Kenan mătură puțin pământul cu piciorul și se așază, spri- jinindu-se de un perete dărâmat, cu respirația tăiată. îmi vine să-mi dau palme. M-am lăsat atât de absorbită de problemele mele, că nu m-am oprit nici măcar un moment să mă gândesc la cum se simte el. Are fruntea acoperită de sudoare și își sprijină capul de piatră, cu ochii închiși.

— Hei, spun eu timid. Ești bine?

Se șterge cu mâna pe față și reușește să găsească puterea să-mi zâmbească, deși nu la fel de luminos ca de obicei.

— Da, murmură el. Nu-ți face griji. îmi trag sufletul.

Mă apropii de el.

— îmi dai telefonul, te rog?

încuviințează, înmânându-mi-1. Pornesc lanterna și-i luminez fața.

— Ce faci? întreabă.

— Mă asigur că ești bine.

Dă din cap și privește direct în lumină. Pupilele i se contractă, ceea ce îmi spune că în creierul său celulele nu mor.

— Pare totul în regulă, spun, după câteva secunde.

Privirea îmi alunecă de la ochi la buzele lui, apoi repede înapoi. Kenan face același lucru, deși privirea lui îmi întârzie pe buze mai mult, făcându-mi inima să-mi bubuie în piept.

Salama, nu vreau să ne...

Mă-ntreb cum s-ar fi încheiat propoziția asta.

Se foiește nițel, ridicând mâna. Stă la doar câțiva centimetri de obrazul meu când mă las să cad alături de el.

— Scuze, șoptește el. N-am vrut să...

— Nu-i nimic, șoptesc și eu, dându-i telefonul. Mă mut să mă așez în partea cealaltă, lângă el.

Kenan își sprijină la loc capul pe placa de beton. Mă masez pe gât privind în sus, la cer. Dacă nu ne-am afla într-o situație atât de periculoasă, locul ăsta ar putea fi frumos. întunericul se întinde în fața noastră, iar luna își anmcă strălucirea argintie, estompând lumina stelelor care-i stau alături. E același cer pe care îl văd și alți

oameni în țările lor. Dar în timp ce noi îl privim de aici, din ascunziș, fără să știm dacă următoarea noastră respirație va fi și ultima, alții dorm în siguranță în paturile lor, urându-i lunii noapte bună.

Khawf iese din umbră. Surâde.

— Doar mă uit. își duce degetele la buze mimând un lacăt care se încuie și se sprijină de perete. Deși tăcerea e plictisitoare.

Inspir adânc și mă-ntorc spre Kenan.

— Vreau să cred că a meritat, spun. Revoluția, vreau să zic. Dar sunt speriată.

— Eu cred că a meritat, răspunde Kenan zâmbind cu blândețe. De-a lungul istoriei s-au prăbușit imperii. Se ridică, se construiesc și-apoi se prăbușesc. Nimic nu este etern. Nici măcar durerea noastră.

— Ăsta da optimism, șoptesc.

își mută privirea, cu o expresie timidă.

— Deci... încă mai publici clipuri pe YouTube?

— Da. Deschide telefonul și o lumină aspră îi luminează jumătate de față.

— Credeam..., încep cu precauție. Credeam că acum, că ai decis să pleci, o să joci un pic mai sigur, că poate nu mai înregistrezi protestele.

Khawf se strâmbă.

— Direct la subiect, eh, Salama?

Kenan lasă jos telefonul și se uită la mine.

— Poftim?

— Vreau să zic...

— Salama, și-așa am decis să plec. îmi permiți să am și eu parte de ceva care să mă facă să mă simt mai puțin vinovat între timp?

— Nu, dacă riști și mai mult să fii arestat.

— De ce nu mă susții măcar acum? întreabă, exasperat.

— Pentru că nu e vorba doar despre tine. îi bagi și pe frații tăi în aceeași oală. Comportamentul tău este egoist.

~ Nu cred că e treaba ta. Vocea îi devine din ce în ce mai rece.

— Noroc că de-acum trăim într-o țară liberă, nu? Pot să spun ce naiba vreau! explodez eu.

Mormăie, aruncându-mi priviri iritate.

— Și ție ce-ți pasă? Asta e viața mea, familia mea, treaba mea, Salama. De ce nu apreciezi faptul că-ncerc să fac și eu ceva, chiar dacă nu e mult?

îl privesc lung. Fiori reci îmi trec pe spate ca valurile.

— Viața ta, repet încet și îmi vine să-1 strâng de gât. *Viața ta?*

Mă ridic în picioare, mâinile îmi tremură. Le strâng în pumn și mi le duc la piept. Șocul se transformă într-un talaz de frustrare. M-am *săturat*. Toate persoanele pe care le iubesc ori au murit, ori sunt torturate, ori pe cale de a fi una sau cealaltă.

— Salama..., începe el prudent.

îmi vine să râd.

— *Viața*. Ta.

îmi trec o mână grea peste față, pășind în cerc, dând voie cuvintelor să mi se nască în piept, apoi mă-ntorc spre el.

— Cum *îndrăznești?*[1]. murmur, tremurând de furie. Tu *chiar* ai de gând să stai acolo și să te prefaci că pe mine nu m-ar afecta dacă ți se întâmplă ceva?!

Buzele i se desfac.

— Militarii n-au cum că facă legătura între acțiunile mele și ti...

îmi scapă un hohot scurt.

— *De asta* crezi tu că-mi pasă?

Pare buimăcit, speriat chiar.

— Nu *poți* să faci asta.

Cuvintele îmi ies din gură ca apa care rupe un baraj, rostogolindu-se unul peste celălalt.

— Nu mai poți să faci filmări la proteste pentru că, jur pe Dumnezeu, Kenan, dacă ești arestat..., dacă mori, n-o să te iert *niciodată'*.

Ochii'i se umplu de lacrimi.

— Nu spune asta.

Cad în genunchi în fața lui. Respir gâfâit, disperarea îmi sugrumă plămânii.

— N-o să te iert, Kenan. Nu poți să intri în viața mea să-mi arăți culorile, să-mi vorbești despre visurile tale, și apoi să riști totul când mai sunt șase zile până la plecare!

— Pentru că aș putea fi arestat?

Vocea i se frânge.

— Pentru că m-ai făcut să mă îndrăgostesc de tine! răspund eu, cu inima bătând tare.

Ochii mă ard, lacrimi îmi coboară pe obraji. Kenan plânge și el, copleșit, lacrimile îi picură din barbă, și le acoperă cu brațul, buza de jos îi tremură.

Refuz să privesc în altă parte, să primesc de la el un alt răspuns decât cel pe care vreau să-1 aud.

— Nu poți să-mi faci asta, șoptesc. Inima mea n-ar suporta.

își lasă brațele să cadă, ochii îi strălucesc.

— Și eu te iubesc.

O spune tandru, abia șoptit, dar eu nu mai aud altceva. Chiar dacă orașul ar fi străbătut de un uragan, tot doar pe el l-aș auzi. Fiecare mușchi încordat, fiecare celulă nervoasă din mine se relaxează și mă afund mai adânc în pământ, simțind cum mă împung firele mici de iarbă.

— Atunci nu-mi face asta, insist. *Te rog*. Fă-o pentru mine.

Aș vrea să mă întind spre el, să-1 cuprind în brațe, dar n-o fac. Degetul meu nu poartă un inel, nu suntem promiși unul celuilalt.

Nici el nu vine să mă îmbrățișeze, deși îi stă întipărit pe chip că și-o dorește din tot sufletul. Dar se apropie atât de mult, că între noi nu mai rămâne spațiu nici pentru o floare să cadă.

— Salama, spune cu răsuflarea întretăiată, iar inima-mi se adună, apoi se-mpiedică iar.

Arată a magie sub lumina argintie a lunii, magie sporită de bunătatea, de frumusețea sufletului său. Nu merită cruzimea pe care lumea asta i-o oferă.

— Nu mai fac filmări,

îmi duc mâna la gură, ștergându-mi lacrimile de ușurare.

— Mulțumesc.

Surâde.

- Nu plânge.

— Și tu plângi!

îi scapă un hohot de râs. Reușesc să zâmbesc și eu, simțind mușchii înțepeniți ai feței cum se întind. Dar momentul trece repede când mă uit spre Khawf să văd dacă se ține de promisiune. Pare amuzat.

— Ei bine, se pare că a funcționat, chicotește.

Privirea lui Kenan se pleacă spre degetele mele fără astâmpăr.

— Salama, pot să te întreb ceva?

Mă-ncrunt, cuprinsă de neliniște.

— Desigur.

— Am observat că uneori ești agitată, începe el încet. Privești mereu în jur, ca și cum ai căuta pe cineva. Și, ăăă, mai e și ce s-a-ntâmplat mai devreme. Te simți... bine?

Și uite-așa...

Dar știam ca la un moment dat se va întâmpla. îmi mușc limba și de data asta Khawf râde.

— O să-i spui, Salama? zice. Sau ți-e teamă că n-o să te mai iubească?

Mă cutremur, simțind cum o greutate insurmontabilă îmi apasă coastele, deformându-le. Simt un gol în stomac de frământare. Cum să-i spun eu despre Khawf? îmi doresc s-o fac. Am început să mi-o doresc încă pe atunci, când m-a dus să văd apusul. E ca o șoaptă la ureche.

îmi fixez privirea pe cicatricile de pe mâini, trasând liniile argintii.

— Salama? spune Kenan. Fiecare silabă e învăluită în îngrijorare.

Ridic ochii la el încercând să respir normal. Nu mi-e rușine de cine sunt, nici de greutățile prin care am trecut. Khawf este o parte din viața mea care în aceste ultime luni m-a făcut să devin persoana care sunt. Nu neg că mă tem să nu-1 pun pe fugă pe Kenan dacă îi spun, ar fi ca un pumn în stomac pentru mine. Dar dacă vrem să

trăim cu adevărat versiunea noastră de viață împreună, nu vreau să începem cu o minciună.

— Eu, ăăă... încep, dregându-mi apoi glasul. Nu. Nu sunt bine.

— Ce vrei se spui? spune pe un ton speriat. Speriat pentru mine.

Mă sprijin cu spatele de beton, întinzând mâna după o plantă care a crescut printre crăpăturile din ciment și înfășurându-mi-o pe deget. Rostesc cuvintele pe nerăsuflate, ca și cum aș smulge un bandaj de pe rană, expunân- du-mi secretul.

— Din iulie anul trecut am... viziuni. Halucinații, bănuiesc.

Mă opresc, fixând frunzele fragede ale plantei, dar tot ce aud este Khawf bătând din palme. Pare impresionat, ochii parcă îi sclipesc de mândrie.

Mă uit printre gene spre Kenan, surprinzând expresia uimită de pe chipul lui.

— Viziuni? întreabă, privind la doar câțiva pași de direcția unde se află Khawf. Adică vezi lucruri care nu...

Se-mpotmolește.

— *Care* nu există, termin eu în locul lui. Cel mai adesea văd o persoană.

Khawf se-ndreaptă din spinare, scuturându-și praful de pe costum.

— Oh, nu pot să cred, vrei să faci prezentările?

îl ignor pe Khawf și continui.

— Pe Khawf. E cu mine de când a murit mama. în ziua aceea am căzut rău și m-am lovit la cap, nu știu, poate e vorba de o leziune cerebrală combinată cu tulburare posttraumatică, o fi afectat relația dintre lobul frontal al creierului meu și cortexul somatosenzorial, dar nu pot fi sigură până nu fac niște analize.

Kenan pare bulversat.

— Khawf?

încuviințez, aruncând planta. încerc să mențin un ton calm.

— îmi arată amintiri. Amintirile mele. Regretele mele. Evit să-i spun că apoi rămân traumatizată. Nu trebuie să știe toate detaliile. Trag aer în piept... Am învățat să conviețuiesc cu el. Expir. Iar acum știi și tu.

îmi strâng genunchii la piept îngropându-mi capul între brațe, să nu-mi vadă ochii înlăcrimați. Inima-mi tremură în așteptarea reacției lui. Mie mi-a luat multă vreme să-l accept pe Khawf și habar n-am dacă și Kenan se va împăca cu gândul. Dacă mă va vedea pe mine, așa cum sunt, și nu persoana bântuită de propriile greșeli.

Kenan tace îndelung, iar eu îl las să o facă. Trebuie să descâlcească ceea ce a aflat, să înțeleagă ce înseamnă asta pentru el. Pentru mine. Pentru noi.

— Salama, uită-te la mine, mă-ndeamnă Kenan apoi cu blândețe.

Fără tragere de inimă, îl privesc printre cutele mânecilor.

— Nu plec nicăieri, surâde el. Tu ești Sheeta a mea.

Inima mi se umple de bucurie și mă simt stupid, dar tot o spun:

— Tu ești Pazu al meu.

Kenan își mută privirea, o umbră îi cade pe obraji și-și apasă mâna pe frunte. Apoi se răsucește spre mine. Pare emoționat, dar într-un mod diferit.

— Salama, vreau să fac asta cum se cuvine. Chiar dacă familiile noastre nu sunt aici să se fâțâie pe lângă noi, să ne supravegheze la întâlniri și să ne spună ce avem voie și ce nu. Chiar dacă îl vezi pe Khawf. Și nu vreau s-aștept s-ajungem în Miinchen. Nu vreau s-o fac pe o barcă. Vreau s-o fac *aici*. La tine acasă.

Simt că mă cuprinde febra.

— Să faci ce? mă bâlbâi eu.

înghite cu greutate, băgându-și o mână în buzunar. Când deschide pumnul, văd un inel strălucind în palma lui.

— Vreau să mă căsătoresc cu tine. Dacă accepți.

— *Poftim?* explodează Khawf.

— *Poftim?* exclam eu, cu respirația tăiată.

Kenan se luptă să nu rânjească la mine.

— Poftim adică da sau poftim adică nu?

Rămân cu gura căscată.

— Eu..., eu nu mi-am imaginat că ai putea face asta aici!

— Asta? Adică să-ți cer mâna în ziua în care aniversăm un an de revoluție? Ochii îi sclipesc. Plănuiesc de o săptămână totul.

— Ești incredibil, suspin, punându-mi palmele pe obraji.

— Mă gândeam eu că vei spune ceva de genul ăsta, spune Kenan mușcându-și buza. Salama, eu și cu tine ne trăim viața în secunde. Poate vom supraviețui și vom ajunge cu barca în Siracuza. Poate ne vom stabili în Miinchen. Poate o să învățăm să vorbim limba germană, o să ne zugrăvim apartamentul în culori vibrante cum nu am mai văzut în Homs de mult vreme și-o să ne construim o viață laolaltă. Una *neînchipuit de frumoasă*. Tu ai deveni farmacistă și spitalele se vor bate să te angajeze, iar eu aș desena poveștile noastre. Și ne-am trăi aventurile noastre. Rușinat, își mută privirea, împleticindu-se în cuvinte. Am scrie o carte. împreună. Dar... în aceeași măsură e posibil să nu mai supraviețuim alte șase zile. Am putea sfârși îngropați aici. Ni se poate întâmpla orice, și eu nu mai vreau să aștept. Nimeni nu știe ce aduce ziua de mâine. Dar *eu* știu ce simt. Și ce simți *tu*. Haide să ne găsim fericirea aici, în Homs. Hai să ne căsătorim la noi în țară. Hai să ne facem casă aici, înainte de a ne construi una altundeva.

Creează din cuvinte un întreg univers de *ce~ar fi dacă,* și *cine știe* și *poate,* care mi se par dintr-odată posibile. Și-mi doresc atât de mult acest univers încât îl simt cum mă arde pe dinăuntru.

Ridică inelul cu privirea nesigură și obrajii roșii, apoi mă întreabă:

— Salama, vrei să fii soția mea?

Mă holbez la el. în orice altă situație din viața mea aș cântări fiecare detaliu înainte de a lua o decizie. Dar asta? Asta e la fel de simplă ca respiratul. Și se simte așa cum cred că se simte pacea.

Dar și respiratul poate fi uneori dureros, și dacă spun da, Kenan și frații lui vor fi parte din inima mea pentru totdeauna.

Va deveni real.

Privesc îndelung inelul și-mi dau seama că nu-mi pasă de incertitudinile pe care ni le rezervă viitorul. Tot ce știu este că-l iubesc și că el a fost bucuria mea în întunericul acesta care ne înconjoară. M-a făcut să-mi doresc să trăiesc, deși mă înconjoară moartea.

Răspunsul îmi iese natural de pe buze.

— Da, murmur, ștergându-mi lacrimile și simțind că inima îmi strălucește. *Da*.

26

Razele de soare mă mângâie pe față, trezindu-mă brusc, și-mi ia câteva secunde să-mi dau seama că nu sunt acasă. O pasăre zboară deasupra mea, străbătând cerul albastru deschis. O urmăresc cu privirea.

De fapt, sunt acasă.

Lângă nune, Kenan se întinde în somn. Stau și mă uit la el. Pieptul i se ridică și coboară uniform, liniștindu-mă. Se strâmbă și eu sper că e de la așternutul nemilos, nu de la vreun coșmar. Are părul mai lung decât atunci când l-am cunoscut și obrazul neras. Mă-ntreb ce-aș simți dacă i-aș trece degetele prin păr.

Sistemul nervos îmi sclipește ca artificiile când îmi amintesc de seara trecută. Scot inelul din buzunar și-l ridic spre lumină, să-1 admir. N-am vrut să-1 port pe întuneric și să nu pot vedea cum îmi strălucește pe deget. Este din aur roz, cu o bandă de aur alb la mijloc, modelată perfect sub formă de mici diamante. Este minunat și simplu și exact ce-aș fi ales dacă m-aș fi dus eu la magazin.

— A fost al mamei mele, spune Kenan, făcându-mă să tresar.

Se ridică și el. Are ochii luminoși și bujori matinali în obraji.

Dintr-odată simt inelul greu în palmă.

— Este atât de frumos, murmur. Eu... am rămas fără cuvinte.

El zâmbește trist.

— Nu trebuie să spui nimic.

Scutur din cap.

— îmi pare foarte rău pentru părinții tăi. Mi-ar fi plăcut mult să... o pot cunoaște mai bine pe mama ta.

Kenan își frământă mâinile.

— N-a înțeles niciodată de ce am decis să devin ilustrator în loc să studiez medicina, dar tot m-a susținut Și mă cunoștea atât de bine, încă de pe atunci. Doar văzându-te la nunta fratelui tău a știut că suntem tăcuți unul pentru celălalt.

Ochii îi strălucesc pentru o secundă, apoi scutură din cap.

— I-ar fi plăcut mult să știe că îi porți inelul.

— Mă simt onorată să-1 port.

încerc să mi-1 pun pe deget, sperând că se va potrivi. Dar nu este așa. Degetele mele sunt numai piele și os, inelul stă atârnat.

— Prea mare?

- Da...

Oftez, dar apoi îmi amintesc de lănțișor. îl scot de sub guler.

— Am ăsta. Mi l-au dăruit părinții mei după terminarea liceului.

Kenan mijește ochii.

— Se potrivește perfect cu inelul.

Trec inelul pe lanț. Strălucește foarte frumos.

— Cum ți se pare?

— încântător.

Dar nu la lănțișor se uită. Roșesc și-l bag sub pulover. Kenan se scarpină la ceafă.

— Mai avem o săptămână și știu c-am spus că vreau să ne căsătorim în Siria, dar nu te-am întrebat și pe tine dacă...

— ...vreau? îl întrerup eu. Da, vreau ca asta să fie imul dintre ultimele lucruri pe care le fac în Siria. Ceva frumos.

Kenan strălucește de încântare.

— Cum era vorba aceea? Nu sta pe gânduri când e vorba de bine?

Zâmbesc. Capul mi se-învârte nițel la gândul deciziei pe care am luat-o fără să mă gândesc de două ori, lăsân- du-mă condusă doar de sentimente.

— Hai să ne căsătorim azi.

El râde și se ridică în picioare.

— Nu vrei să mergi mai întâi să vezi ce face Layla?

Țâșnesc în picioare.

— Oh, Doamne! Cred că e moartă de îngrijorare.

Kenan încuviințează.

— Hai să mergem.

Nu se aude nimic în afară de respirația noastră, ceea ce sper să însemne că în jurul ruinelor casei mele nu ne așteaptă nimic periculos. Dau să mă cațăr pe moloz, dar Kenan întinde mâna, oprindu-mă.

— îmi permiți? spune el.

- Te rog, încuviințez eu. Kenan își ia avânt și urcă pe ruine.

Cercetează din ochi intr-o parte și-n cealaltă, dispărând din raza mea vizuală. Apoi îl aud aruncându-se în picioare de partea cealaltă cu un mormăit de durere. Trec câteva minute de liniște întreruptă doar de ciripitul păsărelelor.

— în regulă, niciun pericol, strigă Kenan și câteva secunde mai târziu sar alături de el.

La lumina zilei catastrofa e și mai vizibilă: de la firele de fum care încă se mai ridică spre cer, până la liniștea de mormânt care a coborât peste tot locul. Cu o grimasă, ne punem în mișcare. Realitatea ne pătează bucuria.

Privesc înapoi spre casa unde locuiam pe vremuri și inima mi se strânge. Mă-ntreb dacă mă voi mai întoarce sau dacă asta e ultima oară când o văd.

Când ajungem la locuința Layiei, Kenan insistă să aștepte afară.

— E dimineață și probabil că ultimul lucru pe care l-ar vrea ea e să dea cu ochii de un străin. Oricum, trebuie să văd ce fac frații mei. Lama e în convalescență încă.

îmi mușc buzele.

— O să fie bine, Salama, râde el. Azi ne căsătorim. *Mai bine* de atât nici nu se poate.

îmi plec capul să-mi ascund roșeața din obraji.

— Da, ăăă... îi dau vestea Layiei și apoi ne ocupăm de restul.

îmi face cu ochiul.

— Ne vedem la spital?

încuviințez, apoi îmi vine o idee.

— De ce nu îi aduci pe Yusuf și pe Lama? Vreau să zic, dacă Lama vrea. în plus, i-ar putea distrage atenția lui Yusuf de la..., de la totul. Sunt sigură că și-ar dori să fie prezenți.

Kenan îmi zâmbește cu atâta căldură încât o simt din cap până-n picioare.

— Da, spune blând. O să-i întreb.

Deschid ușa cu un clic și o închid în urma mea. Pe Layla o găsesc în hol, pe jos, cu picioarele întinse în fața ei și burta înainte. Capul îi cade într-o parte, pleoapele îi sunt închise.

Mă las pe vine lângă ea.

— Layla, șoptesc și ea tresare.

— Ce..., spune amețită, clipind repede să se dezmeticească, apoi mă fixează cu privirea. Salama! Oh, alhamdulillah!

O iau repede în brațe, inspirând parfumul ei de margarete.

— Ce s-a-ntâmplat ieri? întreabă ea.

— îți spun, dar să nu mă întrerupi până nu termin, de acord?

Expresia îi devine iscoditoare și observ că arată cam obosită.

— Bine.

îi povestesc totul, de-a fir a păr. Nu scoate un sunet, dar cum termin, mă apucă de brațe exclamând:

— Dumnezeule!

îi arăt inelul și chițăie de bucurie.

— *Când?* întreabă cu respirația tăiată. Nu mai pot să mă abțin să nu zâmbesc cu toți dinții.

— Acum.

Se lasă pe spate repetând continuu *Dumnezeule!,* apoi face o pauză și adaugă:

— Ți-am zis eu că cineva o să mi te fure!

Râd amuzată.

— Vei rămâne întotdeauna pe primul loc pentru mine.

Chicotește, dar parcă nu la fel de plină de viață ca de obicei.

— Bine. Ai binecuvântarea mea. Cine va oficia?

îmi fac de lucru cu hijabul.

— Mă gândeam la doctorul Ziad. La spital. Așa avem și martori.

Layla oftează.

— Perfect.

Trag aer în piept.

— Mă gândeam să-i spun lui Kenan să se mute aici cu frații lui. Ce zici? N-aș vrea, ăăă..., să stea așa departe de mine.

Layla strălucește de bucurie.

— Desigur! E mai bine să stăm împreună cu toții până plecăm.

Respir ușurată, simțind cum mi se ia o greutate de pe suflet.

— Păi atunci, știi că vreau să fii prezentă și tu. Poți veni?

Râde încet, mângâindu-se pe burta de gravidă.

— Ce n-aș da! Dar micuța Salama îmi dă bătăi de cap. Mă simt cam obosită.

îi pun palma pe frunte. Nu e foarte caldă.

— Sunt bine, spune. Doar ostenită.

— Normal că ești ostenită. Ai dormit pe hol! o cert eu, ajutând-o să se ridice să meargă pe canapea.

Se așază comod sub pături, dar observă expresia dezamăgită de pe chipul meu.

— Salama, mi-aș dori mult să vin. Mă strânge de mână. Și târâș dacă aș putea, dar nici asta nu mă simt în stare să fac acum.

Mă cuprinde vinovăția. Nu pot să fiu egoistă.

— Știu. E doar..., nu mă gândeam că mă voi căsători și că tu nu vei fi acolo. Mă simt ciudat

Layla face o grimasă.

— Aș putea să-1 rog pe Kenan să amânăm până ajungem în Germania. Sau până mâine. Pentru mine n-ar fi o problemă.

Layla clatină din cap.

— Nu. Azi. Te măriți azi. Nu se știe niciodată... Se oprește. Nu-ți lași deoparte fericirea pentru mine. în plus, oricum vom face o petrecere și încă o ceremonie în Germania. Și, bineînțeles, eu voi fi în centrul atenției, chiar dacă tu ești mireasa.

Râd și mă simt mai puțin tristă imaginându-mi ce frumos va fi. Cu plecarea așa de aproape, toate visurile pe care mi le-am înăbușit se trezesc la viață, crescând ca iedera printre crăpături. Eu și Layla alegându-ne rochiile și una asortată pentru micuța Salama, care va

avea ochii mamei ei și părul tatălui. Ținând-o pe ea în brațe îl voi simți pe Hamza mai aproape. Mânuța ei grăsuță apucându-mi strâns degetul mare, năsucul ei mic respirând un aer care nu este poluat cu fum și moarte.

Iar timpul petrecut în Siria va fi doar un vis pe care l-a visat când era în pântece. Un vis care va exista doar în poveștile pe care i le vom spune mama ei și eu. Până intr-o bună zi, când se va putea întoarce aici, să planteze lămâi.

O vreme o masez pe Layla pe umeri. Simt încordați sub mâinile mele și o găleată cu apă înghețată[22] pentru visurile mele.

— Mulțumesc, spune ea cu ochii pe jumătate închiși. Fugi acum. Fugi! repetă când vede că nu mă mișc. Te aștept aici.

îmi cuprinde mâinile în ale ei, privindu-mă printre gene.

— Sunt atât de fericită pentru tine! Atât de mândră. La fel ar fi și Hamza și părinții tăi. Uită-te la tine, cât de mult te-ai schimbat.

O mai strâng o dată înainte de a-mi lua halatul. Astăzi, el îmi va fi rochie de mireasă, dar în Germania o să am una adevărată. Și Layla îmi va fi alături. Și vom fi în siguranță.

Kenan ajunge la spital și frații lui sunt lângă el. Lama are ochii mari de uimire, în timp ce expresia lui Yusuf este una curioasă și neumbrită de tristețe, lăsân- du-mă să întrevăd cât de tânăr este, de fapt.

— Hei, spune Kenan, și ochii i se iluminează când mă vede.

— Hei.

Zâmbesc, ametită de bucurie.

— Hei, spune și Lama, iar eu îmi desprind privirea de la Kenan ca să mă pot uita la fetița care stă lipită de piciorul lui.

Pare mai puternică, trăsăturile-i sunt mai pline de viață.

— Ce faci, Lama? întreb.

— Bine, răspunde ea, apoi ridică ochii la Kenan, care încuviințează. Mulțumesc că mi-ai salvat viața.

Oh, ya albi. Inima mea.

întind mâna și ea o acceptă încet, apoi o iau și-o strâng în brațe.

— Eu îți mulțumesc că ești puternică.

Roșește, rușinată, și se desprinde de mine, ascunzân- du-se în coapsa lui Kenan, care-și mușcă buzele să nu râdă, cu ochii plini de steluțe, iar mie nu-mi vine să cred că mă simt atât de împăcată tocmai aici, la spital.

Privesc spre Yusuf, care ține ochii lipiți de podea, hotărât, se pare, să mă ignore.

— Pace, Yusuf, spun fluturând din mână la el.

îmi aruncă o privire pe furiș, apoi se uită în altă parte, cu mâinile în buzunar și fruntea încruntată.

Mă uit la Kenan. Mi-e să nu fi greșit cu ceva, dar el clatină din cap că nu.

— E doar un pic gelos, oftează el. Crede că situația se va schimba curând și că o să mă furi de lângă el.

Apoi, cu voce tare, adaugă:

— Dar eu i-am spus că lucrurile se schimbă în bine și că acum avem alți trei oameni în familie.

Yusuf ridică din umeri, evitând în continuare să mă privească. Kenan oftează iar.

— O să se obișnuiască.

— E în regulă. Curând vom deveni cei mai buni prieteni.

îl aud pe doctorul Ziad vorbind cu un pacient undeva în partea dreaptă a salonului principal.

— Hai, ne căsătorim? zâmbește larg Kenan.

Eu roșesc.

— N-am alte planuri pe ziua de azi, așa că de ce nu?

Ne-ndreptăm spre doctorul Ziad, care tocmai termină de discutat cu pacientul. Are părul ciufulit și umerii căzuți de epuizare. Dar când se întoarce și mă vede, zâmbește.

— Salama! spune el. Bună dimineața.

— Bună dimineața, domnule doctor, răspund privind spre Kenan, care arată intimidat, exact cum mă simt și eu.

Doctorul Ziad se uită când la unul, când la celălalt.

— S-a întâmplat ceva?

Am palmele transpirate și stomacul strâns de emoție.

— Da. Eu... domnule doctor, aș vrea să vă rog ceva.

El își îndreaptă umerii.

— Sigur. Orice.

— Vreau să spun, ăăă..., ce s-a-ntâmplat..., mă bâlbâi și Kenan preia frâiele.

— Am cerut-o pe Salama de soție și ne-ntrebam dacă ați putea oficia dumneavoastră ceremonia, spune cu voce limpede, deși are chipul și urechile roșii ca racul.

Doctorul Ziad se uită la noi, apoi izbucnește în hohote de râs pline de bucurie.

Mai multe capete se întorc spre noi și simt că iau foc de rușine.

— Eu... ăăă, eu..., se bâlbâie și el, luat prin surprindere de fericire.

Nu l-am mai văzut niciodată pe doctorul Ziad așa. Se freacă la ochi și râde iară.

— E o veste minunată! Salama, când v-ați...?

îmi fac de lucru cu capetele hijabului.

- E o poveste lungă, dar..., ridic ochii la Kenan, era predestinat.

Kenan zâmbește.

— Vreți s-o faceți aici? Acum? întreabă doctorul Ziad.

Are un zâmbet larg ca o semilună.

încuviințez.

— Da. Nu știm ce aduce clipa. Iar dumneavoastră ați fost ca un tată pentru mine.

Expresia epuizată dispare. Arată cu zece ani mai tânăr.

— Aș fi onorat să oficiez eu.

Nu pot să-mi controlez zâmbetul care-mi ridică colțurile buzelor. Zici că sunt într-un vis. Boboci de speranță îmi înfloresc încet în suflet, deschizându-și petalele în căutarea soarelui. Ce n-aș fi dat să fie și Layla aici, să mă țină de mână. Dar mă alină faptul că Lama și Yusuf pot participa, pot asista în acest spital și la altceva, nu doar la traume.

în jurul nostru începe să apară o mulțime de fețe palide și curioase să afle ce se petrece. Pacienții ne felicită, Kenan mulțumește înclinând din cap. în mod normal nu mi-ar plăcea să ne invadeze așa intimitatea, dar să vezi și altceva pe chipurile oamenilor, nu doar durere și suferință, merită. Dincolo de mulțime îl observ pe Am. Privește și judecă. Mă uit în altă parte.

Ne aflăm în fața doctorului Ziad, care și-a luat o mină serioasă. începe cu un mic discurs despre puterea de a găsi fericirea în ciuda greutăților și toată lumea ascultă în liniște. Apoi recităm la unison Al-Fatiha și Kenan repetă jurămintele nupțiale după doctorul Ziad. Spun da cu o voce slabă.

Și uite așa, suntem căsătoriți.

M-am măritat îmbrăcată în halat, cu un pulover cu trei mărimi mai mare, hijabul acoperit de praf și pete de murdărie pe blugi. Nu avem tort, nici haine de nuntă cum se cuvine, nici măcar haine curate. Dar nu contează. Am impresia că totul se întâmplă într-o clipită. încerc să memorez fiecare cuvânt, fiecare gest, fiecare privire, dar mi-e greu să țin pasul. Kenan pare buimăcit, ca și cum ar visa cu ochii deschiși. Ne privim timid.

Nimic nu-mi va strica acest moment. Este al meu, să mă bucur de el, să iubesc, să fiu fericită.

Toată lumea aplaudă, unii chiar chiuie. Chipul Lamei strălucește ca o lună plină; țopăie, iar Yusuf îmi zâmbește din colțul gurii, de parcă nu s-ar mai putea abține.

Nour își face loc prin mulțime, mă prinde de mâini și mă sărută pe obraji cu ochii luminați.

încet, încet, mulțimea se răsfiră și doctorul Ziad cheamă personalul la treabă, dar energia din spital nu mai e aceeași. Speranța pe care am cultivat-o cu atâta grijă nu mai are loc doar în inima mea.

— Nu e nimeni la mine în birou, îi spune doctorul Ziad iui Kenan cu voce joasă. Sunt sigur că aveți de vorbit în intimitate.

— M-muIțumesc, domnule doctor, mă bâlbâi rușinată.

— Meriți toată fericirea din lume, Salama. îmi zâmbește călduros, amintindu-mi de tatăl meu. Felicitări amândurora! Dumnezeu să vă binecuvânteze viețile cu multe bucurii.

îi strânge mâna lui Kenan, apoi se grăbește la ale lui.

— Stau eu cu copiii un pic, spune Nour. Zâmbește către Lama și Yusuf, iar Lama îi zâmbește la rândul ei.

Yusuf se trântește pe unul dintre scaunele de plastic, dar nu mai pare la fel de supărat ca atunci când au sosit.

Din fericire toată lumea e prea ocupată să ne vadă strecurându-ne în biroul doctorului Sad. Kenan închide ușa încet, ridicând în aer particule de praf.

Simt că mi-e prea cald de la pulover. *Trebuie să spun ceva? Unde mi-au dispărut brațele?* Mi le bălăngăn câteva secunde, dar e ciudat și mă opresc.

— Salama, spune și mă-ntorc încet spre el.

Face câțiva pași spre mine și, dintr-odată, stă mai aproape decât l-am simțit vreodată până acum.

Ridic ochii la el emoționată și rămân surprinsă când observ că în expresia lui nu se citește nici urmă de tensiune. Văd pepitele castanii din ochii lui și mă concentrez asupra lor, începând să le număr. Are părul ciufulit de azi-noapte și de la toate dățile în care și-a trecut mâinile prin el toată dimineața. Văd urma vagă a unei cicatrici pe sprânceana dreaptă și mă-ntreb cum de nu am observat-o până acum.

Zici că-1 văd pentru prima dată. Nu spune nimic, se limitează să-mi zâmbească tandru, și, înainte să apuc să spun ceva, se apleacă, își strecoară brațele sub subțio- rile mele și mă trage aproape. îmi țin respirația și, după câteva momente de ezitare, îi cuprind umerii cu mâinile, își îngroapă capul în hijabul meu, strângându-mă în brațe. Nervii îmi vibrează, un milion de gânduri îmi trec prin minte, blocându-mi-o.

Apoi, brusc, ne cuprinde liniștea, toate gândurile, toate senzațiile se risipesc. Mă simt împăcată. Pot să respir din nou, și-1 respir pe el. Miroase a Siria de altădată. Un strop de lămâi proaspăt culese din grădină, moloz și pământ. Miroase a acasă. Murmură ceva ce nu înțeleg, cuvintele fiindu-i înăbușite în materialul hijabului.

— Poftim? zic în șoaptă.

— Nimic, spune el puțin mai tare, cu vocea răgușită de lacrimi pe care parcă încearcă să și le înghită.

Apoi, după câteva clipe, spune:

— lartă-mă că nu ți-am putut oferi o nuntă cum se cuvine.

Mă dezlipesc de el privindu-1 întrebător.

— Crezi că sunt supărată?

— Nu știu, spune stingherit, ținându-se cu o mână după ceafă. Știu că nu avem prea mult noroc în vremurile astea și că nu pot avea grijă de amândoi. Dar jur că o voi face. Familia mea are niște bani puși deoparte, și avem pământuri aici. Dar nu mă pot folosi de ele deocamdată. *La naiba,* ar fi trebuit să-ți fac ceva cadou. O rochie, poate. Ar fi trebuit să ai măcar rochia de mireasă. îmi pare atât de...

îl întrerup ridicându-mă pe vârfuri să-i cuprind obrajii în palme. Mă privește fix în ochi.

— Vreau o căsnicie. Nu o nuntă. Zâmbesc. în plus, așa este *muuult* mai romantic.

— Serios? întreabă el nesigur.

— Oh, da! O nuntă în mijlocul unei revoluții. Nu ți se pare un început perfect de poveste?

îmi zâmbește.

— Mi se pare un scenariu minunat.

— întocmai. Sunt o farmacistă cu experiență, Kenan. Pot avea grijă eu de amândoi, tu vei sta acasă cu copiii și vei desena, spun surâzând provocator.

— Ha-ha.

Mă las la loc pe călcâie, retrăgându-mi palmele înainte să înceapă să transpire.

— Ce-ai zice să..., spun jucându-mă cu tivul halatului, vă mutați la noi?

Vreme de o secundă încetăm amândoi să respirăm.

— Este,.., la tine acasă aveți o gaură uriașă pe balcon și bănuiesc că nu e nici prea cald, explic.

Kenan râde și îmi ia mâinile, desenând cercuri cu degetele pe pielea mea.

— Este motivul adevărat?

Roșesc.

— Este unul din multele.

— Atunci, bine. Surâde. îi duc acasă pe frații mei, facem bagajul și ne întâlnim când termini schimbul.

— Bine.

Făcând apel la tot curajul din mine, mă ridic pe vârfuri și-l sărut pe obraz. Kenan înlemnește, cu respirația tăiată. Bâlbâie un la

revedere și pornește spre ușă, apoi se întoarce spre mine.

— Pe mai târziu.

— Pe mai târziu.

Khawf mă așteaptă în depozitul de medicamente și tresar speriată când îl văd.

— Nu te-așteptai să mă vezi intr-o zi așa plină de bucurie? strâmbă din buze nemulțumit.

închid ușa, oftând.

— Ce te mai supără de data asta? Este soțul meu, acum, sunt și mai motivată să plecăm împreună.

Khawf încuviințează.

— E adevărat, dar asta nu înseamnă că nu e periculos.

— La ce te referi?

Face un pas mai aproape.

— Dacă, Doamne ferește, Kenan sau frații lui sunt uciși, sau, mai rău, dacă este arestat? Tot ai mai pleca?

Groaza mi se strecoară în stomac.

— Se pot întâmpla multe în cinci zile, continuă Khawf, realist. Pe cine vei alege? Pe Layla sau pe Kenan? Ochii îi strălucesc. Sau pe tine însăți?

îmi dreg glasul.

— îmi părăsesc fratele. Sau ai uitat?

Se bate cu degetul pe bărbie.

— Corect. Dar dacă o nouă tragedie te va face să nu-ți mai ții promisiunea? Dacă te va face mai degrabă să vrei să mori decât să-ți asumi riscul și să trăiești?

— Nu, răspund.

Khawf se apropie de mine. Respirația lui e rece, dar ochii sunt plini de îngrijorare.

— Sper, pentru binele tău. Ar fi păcat să te îngrop aici.

28

Cuvintele lui Khawf nu-mi dau pace toată ziua. Inima mi-e îndoită, deși încerc să mă agăț de ideea de fericire. Speranța e ca o fantasmă care se plimbă prin mine.

Din când în când, în timp ce-mi fac tura, câte o persoană mă felicită. Și pentru câteva momente bucuria își face loc, în mici scânteieri, dar e ca și cum m-aș agăța de ceață. Nour mă-mbrățișează din nou și încerc să mă umplu de încântarea ei.

— Eram sigură că te place! exclamă pășind alături de mine.

- Da?

— Da. Nu-și lua ochii de la tine în timp ce munceai. Și nu intr-un mod sinistru... Nu știu cum să zic, spune gânditoare. Parcă numai tu existai pe lumea asta.

Roșesc.

— Oh. Nu credeam că a mai observat cineva.

— A fost o diversiune binevenită de la pacienții care ajung aici fără întrerupere. Vreau să zic, e un miracol că mai suntem întregi la minte!

— Știi, în Vest și prin alte locuri unde oamenii duc o viață normală, personalul medical are acces la terapie ca să poată face față tuturor lucrurilor la care asistă când au grijă de pacienți.

— Ce mai e și aia? Cum îi zice? *Te-ra-pi-e?* întreabă ironic.

Reușesc să-i surâd sincer.

— Alhamdulillah, măcar n-am rămas fără simțul umorului.

— Nu ne frângem noi așa ușor.

îmi face cu ochiul, apoi se grăbește spre un copil care plânge.

O privesc îndepărtându-se. Cuvintele ei au atins o coardă, sensibilă. Privesc în sufletul meu, așteptându-mă să-1 găsesc distrus din cauza cuvintelor lui Khawf, a acțiunilor armatei, dar nu este așa. Poate că așa era la început, dar acum văd o lumânare aprinsă în întuneric, care îmi luminează calea. Promițătoare de viață.

— Felicitări, Salama, spune Am din spatele meu, făcându-mă să tresar.

E îmbrăcat cu o geacă maronie ponosită și are obrazul nebărbierit.

— Mulțumesc, spun, dar îmi simt gura pungă.

— Oare fericitul mire știe cât de stricată e busola ta morală? zâmbește el răutăcios.

Eu înlemnesc.

— Mă amenințI?

Ridică mâinile în aer.

— Doamne ferește! Avem o înțelegere. Cu toate astea, mă simt îndreptățit să te sperii și eu un pic după ce aproape că mi-ai distrus existența.

întinde mâna spre mine, iar eu scot din buzunar tableta de Panadol și o las să-i cadă-n palmă. Dar înainte să se-ndepărteze, găsesc curajul să-1 întreb:

— Cum se simte Samar?

Se oprește, spinarea îi e rigidă, și se răsucește spre mine. Ochii i se întunecă, devin maro închis, plini de dezgust.

— Am zis că a fost o afacere...

— Nu-mi pasă, îl întrerup. Stomacul mi se umple de aciditate, dar găsesc puterea de a continua. Da, poate am făcut un gest oribil, dar asta nu înseamnă că nu am o conștiință.

O venă îi pulsează pe tâmplă, apoi răspunde fără tragere de inimă:

— E bine. I-au scos firele. Rana nu s-a infectat.

îmi scapă un oftat de ușurare profundă, aciditatea începe să dispară.

— I-a rămas cicatricea, spune Am. Așa ne vom aminti întotdeauna de

tine și de *conștiința* ta.

Se îndepărtează și stomacul meu se umple iar de fiere. Mă grăbesc să vomit în chiuvetă.

Kenan așteaptă împreună cu frații lui pe scările spitalului când ies la sfârșitul schimbului. Yusuf are un rucsac tocit cu Spider-Man și se joacă cu pietrele de la picioare, în timp ce Kenan o ține de mână pe Lama, cu rucsacul ei Bărbie rupt pe margini. Rucsacul lui Kenan este negru.

îmi crește inima când îi văd și cobor scările în grabă spre ei.

— Hei, spun și Kenan îmi zâmbește. De când nu ne-am mai văzut!

Fac un pas într-o parte s-o mângâi pe Lama pe cap. Are părul castaniu deschis.

— Mi-a fost dor de tine.

Lama se luminează la față și-și leagănă mâna care o ține pe a lui Kenan.

Mă-ntorc spre Yusuf, care-și ține în continuare privirea în pământ.

— Și de tine mi-a fost dor, Yusuf.

Refuză să mă privească și încă o piatră se lovește de scări. Mă uit confuză spre Kenan. După ceremonie Yusuf era mai vesel, credeam că așa va rămâne pe parcursul zilei.

Kenan clatină din cap cu tristețe.

— E supărat că am plecat din apartamentul nostru, spune cu voce joasă. Prea multe schimbări pentru o singură zi.

-Oh.

Kenan întinde mâna liberă și-i ciufulește părul lui Yusuf. Yusuf îi evită mâna, dar i se citește în privire încântarea - e fericit că fratele său mai mare îi acordă atenție.

— Ești bine? îl întreabă și Yusuf ridică din umeri.

Kenan oftează, se întoarce spre mine și o ia pe Lama în brațe.

— N-am cuvinte să-ți mulțumesc pentru asta. Cartierul nostru a devenit imposibil de apărat după atacul chimic. Nu cred că am mai fi

rămas mult acolo.

îmi duc mâna la gură, șocată. Ridic ochii la cerul portocaliu deschis în căutarea avioanelor.

— Haide să mergem.

Pe drumul de întoarcere, Lama vorbește continuu, umplând tăcerea; se vede că i-a trecut rușinea. Merg alături de ea și ridică ochii spre mine. Deși nițel mai închiși, ochii ei sunt de aceeași culoare ca ai lui Kenan.

— Câți ani ai? mă întreabă dintr-odată.

Zâmbesc, amuzată.

— Optsprezece.

Se-ncruntă, încercând să socotească cu cât sunt mai mare ca ea.

— Kenan are nouăsprezece, spune apoi.

— Știu.

— Și te-ai căsătorit cu el, spune pe un ton care nu lasă loc de îndoieli.

— Așa am făcut.

— De ce? Nu face altceva decât să stea la calculator. Uneori, trebuie să strig după el de trei ori să mă audă.

O spune pe un ton atât de solemn, că izbucnesc în hohote de râs, iar umerii lui Kenan se scutură în timp ce încearcă să-și ascundă amuzamentul. Yusuf trece înainte și-1 apucă pe Kenan de pulover.

— De ce râzi? întreabă Lama.

Mă întind și-o mângâi pe obraz.

— Scuză-mă. Dar ești adorabilă.

Strâmbă din nas, socotind în sinea ei dacă ar trebui să mai analizeze situația sau să accepte, pur și simplu, complimentul meu. Se hotărăște că e mai bună ultima variantă.

Mă uit la Yusuf și zâmbesc.

— îmi place rucsacul tău. Omul Păianjen e foarte tare. E supereroul tău preferat?

Pentru prima dată de când ne-am întâlnit, lui Yusuf i se ilumineză ochii, dă din cap o dată, cu buzele lipite și-și strânge mâinile pe bretele. Inima mi se frânge. E atât de limpede că a fost

obligat să se maturizeze brusc și că se agață de orice îi reamintește de inocența pierdută. în mod normal, la treisprezece ani ar fi aruncat de mult rucsacul cu Spider-Man în favoarea jocurilor video și a prietenilor, a partidelor de fotbal afară, pe stradă. Evoluția lui emoțională e ca o plantă pe care oamenii au uitat să o mai ude, așa că încearcă singur, din toate puterile, să se adape de unde poate.

Din cartierul meu apar o mulțime de oameni. Tineri bărbați și femei și adolescenți cu bannere și pancarte merg la protest, iar Kenan se uită lung după ei. Maxilarul i se încleștează și mă-ntind repede să-1 ating pe umăr, disperată să-1 aduc cu gândul înapoi la mine. La promisiunea pe care mi-a făcut-o.

Privirea înflăcărată dispare când se uită în jos la mine și simt că pot să respir iar normal. îmi ating inelul. Ochii lui îmi urmăresc mișcarea și se plimbă pe cicatricile mele.

Nu foarte departe se vede casa mea și mă pregătesc să scot cheile. Mă cuprind dintr-odată emoțiile când descui ușa și-mi dau seama că eu și Kenan vom locui sub același acoperiș.

împreună.

Unde-o să dormim? Layla o să mă lase să-i culc pe Yusuf și pe Lama în dormitorul ei. Poate ea o să stea cu mine și Kenan o să doarmă pe canapea.

O să fie la doar câțiva pași de mine. La distanță de un coridor.

— Layla, strig când intru, alungând fluturii din stomac. Am ajuns. Kenan și frații lui sunt și ei cu mine.

îmi răspunde tăcerea. Mi se ridică părul de pe ceafă. E bine. Sunt eu o paranoică, o persoană distrusă pentru care tăcerea înseamnă pericol.

— Intră, îi spun lui Kenan. Cred că Layla doarme încă.

Se strecoară înăuntru și Kenan închide ușa după ei. Mi se pare totul prea real. Kenan domină tot holul cu înălțimea lui, iar Yusuf trage cu ochiul din spatele fratelui lui. Kenan o lasă jos pe Lama și le spune amândurora să se descalțe, în timp ce eu mă duc s-o caut pe Layla.

Când intru în sufragerie, o văd stând pe canapea cu privirea pierdută. Se uită la pictura ei cu marea de parcă ar încerca să distingă fiecare mișcare a pensulei. Părul îi cade în valuri peste umeri. își ține o mână pe abdomen.

— Layla! strig tare și ea tresare.

— Salama! M-ai speriat!

— Te-am strigat. E totul bine?

Zâmbește, dar pare a fi o nălucire.

— Simt bine.

Fac un pas mai aproape.

— Ești sigură? De ce te uiți așa la mine?

își dă părul după ureche.

— Dorul de vremurile bune. Ți-aduci aminte când am pictat-o? Face semn cu capul spre pictura cu marea.

— Bineînțeles că da.

Surâde.

— Ți-aduci aminte că o uram când am terminat?

— Toate culorile sunt greșite! striga, cu fruntea și obrajii mânjiți de dâre de albastru ultramarin.

Picta de șapte ore, fără întrerupere, ridicându-se de pe scaun doar să bea apă sau să mănânce. Șorțul cu margarete era murdărit de pete albastre și gri. Mă sunase la telefon panicată, incapabilă să lege două cuvinte.

— Umbrele! Ah. E o porcărie!

Am râs, plimbându-mi privirea prin sufragerie. Folia de plastic care proteja podeaua era acoperită de vopseluri. Restul mobilierului fusese dat la perete, să facă loc creativității ei. Ședea în ochiul uraganului, cu ochii plin de lacrimi și tabloul în mână, părul strâns intr-un coc ciufulit.

— îți bați joc de mine?! am exclamat, apropiindu-mă de ea cu atenție să nu ating setul de vopseluri acrilice. Tu îl vezi?

— îl văd! Mi-a furat șapte *ore din viață, Salama!*

I-am luat pânza și am așezat-o deasupra șemineului. Apoi am pus-o să stea în mijlocul sufrageriei și să-l mai privească o dată.

— Ba nu-l vezi. închide ochii.

I-a închis.

— Imaginează-ți o furtună indecisă dacă să cuprindă sau nu marea. în larg. Nu se vede nicio navă. Nicio ființă omenească. Imaginează-ți culori pe care niciun ochi de om nu le poate vedea. Furtuna se va dezlănțui rupând marea în valuri și nimeni nu e acolo să privească. Sau poate că nu se va dezlănțui. Poate că norii se vor deschide și soarele va străluci.

Layla a inspirat adânc.

— Acum deschide ochii.

Am zâmbit.

— Ai reușit să surprinzi ceva ce nimeni n-a văzut vreodată. Imaginația ta a reușit asta.

S-a întors spre mine, strălucind de bucurie.

— Mulțumesc.

— îți amintești? întreabă Layla de pe canapea făcân- du-mă să simt un nod ciudat în gât.

-Da.

— Tu ai transformat-o în tabloul meu preferat.

E ceva în vocea ei, ceva ce nu reușesc să descifrez.
Ceva plin de melancolie.

— Și-atunci de ce arăți așa tristă?

Layla clatină din cap.

— Nu sunt. Vreau să știi cât ești de incredibilă. Ce efect ai asupra vieților oamenilor.

— Salama? spune Kenan din spatele meu, făcân- du-mă să sar în fața Laylei, s-o ascund de el.

Ține sprâncenele încruntate, nu-și dezlipește ochii de pe fața mea.

— *Kenan!* îl dojenesc. Ce te-a apucat? Layla e fără hijab!

— Layla? repetă el.

— Da, Layla! îi fac semne din mână să plece. Layla, pune-ți o eșarfă sau ceva pe cap.

— N-am nimic de pus pe cap, răspunde ea cu tristețe.

— Atunci caută! spun, exasperată.

Kenan e din ce în ce mai nedumerit. Apoi, buzele i se deschid.

— Salama.

Arunc o privire peste umăr ca să văd dacă Layla a găsit un șal sau vreo față de masă. Scotocește printre perne, bosumflată.

— *Salama*.

Vocea lui Kenan e și mai fermă, făcându-mă să mă uit la el.

— Ce e? izbucnesc eu. De ce ești încă aici?

Kenan ezită.

— Am venit pentru că te-am auzit vorbind singură. Am crezut că s-a întâmplat ceva.

Acum *eu* sunt cea nedumerită.

— *Poftim?* Vorbesc cu Layla.

Se apropie de mine cu blândețe, ca de o căprioară rănită.

— Nu, nu vorbești cu ea.

îmi las brațele să cadă grele pe lângă corp.

— Poftim?!

Kenan îmi ia mâinile, acoperindu-le cu ale lui, calde.
— Salama, nu e nimeni aici. Nicio Layla. Eu nu o văd.

29

Mă bufnește râsul.

Expresia lui Kenan este un amestec de tristețe și de panică.

— Normal că n-o vezi, spun. Doar stau în fața ta, blegule.

își trece o mână prin păr.

— Chiar dacă stai în fața mea, tot văd canapeaua.

Mă răsucesc pe călcâie. Layla e întinsă pe canapea, își strânge burta de gravidă în brațe. Are părul de foc, ochii albaștri ca oceanul și eu *o văd*. îi simt parfumul, o pot atinge.

— Layla? spun cu voce panicată.

Zâmbește dezolată.

— lartă-mă, Salama.

O teamă nouă îmi târăște inima intr-un abis negru. Mă-mpiedic și mă prăbușesc în genunchi în fața ei.

— Kenan, spun cu voce spartă. *Te implor*. Spune-mi o vezi, te rog. Spune-mi că-i vezi chipul și rochia albastră care e îmbrăcată. Te rog.

Kenan se mișcă în spatele meu.

— Nu le văd, spune încet. E doar canapeaua.

Layla mă mângâie pe obraz.

— Sunt reală în inima ta.

Din gât îmi iese un sunet neomenesc.

— Ba nu, *nu* ești.

își mușcă buza, ochii i se umplu de lacrimi.

— îți amintești împușcăturile din octombrie?

Mă simt golită pe dinăuntru. Ca un copac ars.

Layla continuă și fiecare cuvânt trage un fir, apoi altul și altul, până când mă destram de tot.

— M-am dus la băcănia de la colțul străzii. A fost un pușcaș. Nu am supraviețuit Sângeram, dar am reușit să mă târăsc până acasă în

ultimele clipe de viață. Am murit în fața ușii de la intrare.

Mâinile îmi tremură, agonia îmi sfâșie sistemul osos și urlu mut.

Eu eram la spital când s-a întâmplat. Layla a murit singură, n-am fost acolo să o țin de mână.

Fragmente de amintiri mă lovesc ca valurile, prelin- gându-se printre cele pe care mintea mea le-a fabulat.

Am fugit acasă, dar se terminase totul. Se întorcea de la magazin când un glonț tras de un lunetist i-a trecut prin cap. Și celălalt prin uter. Dâra de sânge de pe asfaltul crăpat este a ei. Era dens și se încăpățâna să se lase absorbit de pământ. Au luat-o de lângă mine. Pe ea și pe nepoțica mea. Și am rămas doar eu, singură.

Pe Layla am înmormântat-o degrabă, în aceeași zi. Niște vecine m-au ajutat să o spăl, să o înfășor în giulgiul alb și am depus-o alături de părinții ei.

Dar eu am uitat toate astea.

A doua zi, când m-am trezit, am găsit-o lângă patul meu, cu rânjetul ei obraznic pe buze, și am... uitat.

Nu. Am modificat realitatea.

Layla îmi ține obrajii în palme și eu tremur. îi *simt* mâinile.

— Nu a fost vina ta, ai înțeles? *Nu* ți-ai încălcat promisiunea făcută lui Hamza.

Plâng cu sughițuri, fără lacrimi, durerea îmi apasă pieptul și nu pot vorbi coerent. Am trăit singură din octombrie încoace. Vreme de cinci luni mintea mea a rulat o ficțiune ca să țină departe agonia.

îi privesc îndelung chipul, încercând să mi-1 întipăresc în minte. Aveam nevoie de ea în viața mea. Aveam nevoie de alinare, să mă simt în siguranță după ce am pierdut toată lumea mea. Micile momente de fericire pe care le-am trăit cu ea au fost un colac de salvare. Sunt conștientă că meritam măcar atât, așa că mi-am făurit singură *viața care ar fi putut fi*. Iar Layla mi-a permis să mă vindec încet, încet. Pentru mine este la fel de reală ca tot restul.

Mă mângâie pe obraji cu degetele mari și zâmbește, iar ochii ei sunt mai strălucitori ca stelele.

— Știi că sunt în rai. Că sunt fericită și în siguranță. La fel și micuța Salama. îmi apăsă o mână pe piept. Credința ta e *aici*. Vei trăi de dragul meu, al părinților tăi, al lui Hamza. O să-ți ții promisiunea față de el salvându-te pe tine.

— Nu pleca, o implor. Te rog.

îmi cuprinde mâinile într-ale ei și-mi sărută încheieturile.

— Ai o familie acum, Salama. Nu ești singură.

O mână fermă și reală mi se așază pe umăr. Atât de diferită de atingerea Laylei, care se simte mai mult ca șoapta unui nor pe mâinile mele. Clipesc printre lacrimi și mă-ntorc spre Kenan care mă privește plin de tristețe.

— Salama, murmură el. Este totul în regulă. Ești bine.

Mă uit în jur. Sufrageria este temă și culorile, tulburi. Covorul arăbesc de lângă canapea este acoperit de un strat gros de praf. Aerul e greu de o aură rece; mă face să simt casa asta ca pe un loc abandonat. îmi amintește de cum era când m-a condus Kenan acasă, după operația pe care i-am făcut-o surorii lui. Asta nu este casa în care Layla și Hamza și-au pus bucăți din suflet. Nu așa am văzut-o în ultimele luni. Prezența Laylei o făcea mai caldă și mai luminoasă.

Apoi îmi dau seama că tac de ceva vreme. Șocul m-a obligat să mă retrag undeva unde Layla există. Adică în mintea mea.

Kenan mă trage la el și-1 las să mă cuprindă cu brațele pe după umeri, lipindu-mi spatele de pieptul lui. Devine el zidul solid de care să mă sprijin și mușchii încep să mi se relaxeze.

— Salama, spune Layla blând, și lumea devine din nou mai luminoasă.

Stă în picioare în fața mea, cuprinzându-mi fața cu mâinile, dar atingerea ei aproape că nu e. Abia o simt acum.

— Nu este vina ta, spune.

înghit cu greutate.

— Hamza n-ar fi dorit niciodată să te învinovățești. Eu nu te învinovățesc. Nimeni n-o face. Are o expresie mândră pe chip.

Dau din cap.

Satisfăcută de răspunsul meu, inspiră adânc, și când clipesc, ea nu mai e.

Kenan îmi dă drumul, dar eu îl iau repede de mâini, mă-ntorc pe el și-1 strâng tare în brațe. îmi ascund fața în puloverul lui, inhalând parfumul de lămâi.

— Tu ești real, da? șoptesc într-un sfârșit. Te rog, fii real.

îmi ridică fața spre a lui, iar stelele din ochii lui simt nemișcate.

— Sunt real, spune cu convingere.

îmi ia mâinile și mi le pune pe pieptul lui. îi simt bătăile inimii vibrând în cutia toracică și vibrațiile mi se preling pe piele. închid ochii preț de câteva secunde, bucu- rându-mă de senzație. Cred că n-o să-i mai pot da drumul vreodată.

Dau din cap și-mi țin buzele strânse ca să nu plâng când îi văd pe Lama și pe Yusuf trăgând cu ochiul de după perete.

îi vede și Kenan și expresia i se schimbă. Le face semn să se apropie, apoi se lasă pe vine să-i ia în brațe. în tot acest timp nu-mi dă drumul la mână, ceea ce face ca îmbrățișarea să arate ciudat, dar e hotărât să nu-mi dea drumul.

— Unde e Layla? întreabă Lama, privind în jur cu o curiozitate care se transformă repede în îngrijorare când observă că am ochii roșii.

Kenan se strâmbă de durere și se uită la mine. Dau din cap o dată.

— Layla este în rai, spune el cu blândețe. *

Lama se încruntă.

— Dar ai zis că o să locuim cu Salama și cu Layla.

Kenan își schimbă privirea, încurcat că nu-și găsește cuvintele potrivite să-i explice. Dar ochii lui Yusuf se măresc deodată, înțelegând, și mă fixează cu privirea. Pe chip îi trec tot felul de emoții.

Și în tăcerea aceea dintre noi, mă vede. Nu mai sunt fata cu nervi de oțel care a salvat-o pe sora lui. Sau fata care s-a îndrăgostit de fratele lui, furându-i-1. în mine se vede pe sine, iar eu mă văd în el.

Kenan își găsește cuvintele să explice cu delicatețe; Lama ascultă, dar eu nu.

Privesc spre fereastra la care perdelele flutură mișcate de o briză ușoară și o rază de soare trece prin ea, căzând pe covorul arăbesc.

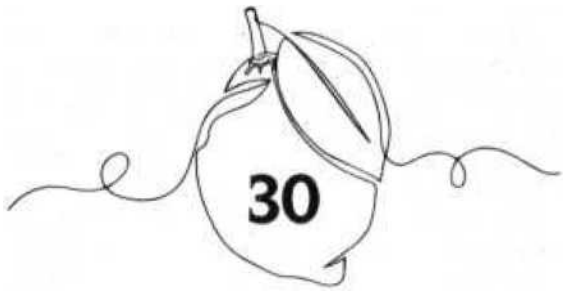

Aproape toată seara stau întinsă pe canapea, în locul preferat al Laylei. Kenan m-a întrebat dacă am nevoie să fiu singură, dar n-am. Nu acum. Am fost singură în ultimele cinci luni și gândul îmi face părul să se ridice pe mine de groază. Singură. Vorbeam singură. Râdeam singură. Plângeam singură. Dar acum îmi umplu ochii cu oameni reali, care respiră.

Lama și Yusuf iau o cină simplă, ton la cutie, iar mie îmi vine să mă iau la palme. Layla nu mânca niciodată cu mine; am presupus întotdeauna că mâncase cât eram eu la spital. Ar fi trebuit să mă prind. Toate atingerile ei, toate gesturile nu erau altceva decât ecoul amintirilor de neșters din mintea mea. Tot ce o privea pe ea erau amintirile mele, intensificate la paroxism, până deveneau realitate.

Inima mi-e ușoară știind că e în rai. Regret, însă, că n-am fost lângă ea în ultimele momente de viață.

Mi-aduc aminte de ultima zi pe care mi-am petre- cut-o cu ea. Cu ea când exista cu adevărat.

Stăteam pe jos pe covorul arăbesc din sufragerie, în fața canapelei, și râdea de ea însăși, amintindu-și când ne-am blocat cu mașina în nisip, în afara orașului.

— Credeai că o să te omoare Hamza cu mâna lui că i-ai stricat mașina, chicotea, ținându-se de stomac.

Era însărcinată în trei luni, burta abia se vedea.

Eu am rânjit.

— N-am calculat bine adâncimea nisipului.

Am vrut să fim spontane și-am plecat din oraș spre casa de vară a bunicilor mei. Am vrut să o iau pe o scurtătură, dar am sfârșit într-un șanț și se apropia noaptea.

Ochii îi sclipeau.

— Ce mi-a plăcut ziua aia! Da, a trebuit să-l suportăm pe Hamza care a urlat la noi o jumătate de oră, până a scos mașina de-acolo, dar ți-aduci aminte cum se vedeau stelele? Atârnau de cerul întunecat ca niște lămâi gata deaji culese, atât de aproape erau.

— îmi amintesc.

— Sper să avem ocazia să le vedem iar așa. Layla s-a bătut pe burtă peste pătura în care o învelisem. Dacă nu în Siria, atunci în altă parte.

Voia să plece, dar îi era prea teamă să o spună cu voce tare. Extenuată, mă frec pe frunte și-mi afund capul în perna care, nu știu cum, încă mai păstrează mirosul ei de margarete. Hijabul îmi înfășoară lejer capul, mai strâns în jurul gâtului. Mă simt stânjenită deocamdată să-l scot de tot. Dar lănțișorul mi-1 scot de sub guler și mi-1 trec în sus și-n jos pe gât.

— Hei, spune Kenan cu voce joasă.

Stă în pragul sufrageriei.

- Hei.

— Lama și Yusuf au adormit în patul tău.

Pare fâstâcit, ceea ce mă face și pe mine să mă fâstâcesc. A intrat la mine în cameră și, sincer, nu-mi amintesc dacă am lăsat-o în dezordine. Sper că nu.

Se lasă pe vine lângă mine și, din instinct, trag pătura mai bine peste mine.

— îmi pare rău pentru Layla, murmură.

Mi se pune un nod în gât și îi întind mâna. Mi-o cuprinde imediat, iar eu îmi apăs mâna lui pe obraz, bucu-

rându-mă de fermitatea ei. Are degetele pline de bătături, dovadă a vieții dure pe care a dus-o, dar sunt calde de la sângele care-i curge prin vene.

— Sunt bine. Poate e șoc, deși... cred că e acceptare. Layla e bine și asta e tot ce mi-am dorit pentru ea.

Mă mângâie pe obraz, zâmbind ușor, și mă topesc sub atingerea lui. Dar mi-a venit un gând frapant.

— De ce mai plec acum? șoptesc și el se oprește. Ce mă mâna era să onorez promisiunea pe care i-am făcut-o lui Hamza. Și acum... Le-am pierdut și pe mama, și pe Layla. Nu mi-am ținut promisiunea.

Kenan își împletește degetele cu ale mele, îmi duce mâinile la buze și mi le sărută.

— Salama, nu poți să rămâi aici.

Are ochii plini de teroare.

— Știai de Khawf că este o halucinație, dar credeai că Layla e în viață, murmură el. Sunt îngrijorat pentru tine, îți faci și mai mult rău dacă rămâi aici, unde ea a murit. Nu te pot ajuta, dacă nu te ajuți tu mai întâi.

închid ochii preț de câteva secunde, amintindu-mi halucinațiile pe care le-am avut când am ajuns în apropierea casei mele. Când creierul meu a readus la viață tot cartierul.

— Nu plec din Siria fără tine, continuă Kenan. Ai spus-o chiar tu, lupta nu se duce numai aici. Și de tine este nevoie acolo, peste granițe, nu doar de mine. Și nu suport să stau să privesc cum suferi fără să te pot ajuta în vreun fel.

Tonul lui e implorator, expresia de pe chip, disperată. Exact ca a mea atunci când i-am cerut să nu mai filmeze. Nu-i pot face asta. N-aș face bine nimănui dacă aș rămâne aici. Dimpotrivă, ar însemna să continui să nu-mi țin promisiunea pe care i-am făcut-o lui Hamza. Sunt încă în viață și el și-ar dori să mă aflu departe de toate astea.

— Bine, șoptesc eu.

Chipul i se relaxează de ușurare. Dar privirea din ochii lui îmi spune că nu doar asta avea de zis. Aștept, dar el bagă mâna în buzunar și scoate încă o bucată de hârtie împăturită.

— Am mai desenat ceva.

Inima îmi tresaltă, dar nu o deschid. Mă cuprinde un sentiment de neliniște și stomacul mi se întoarce pe dos. Kenan a fost mai mult decât înțelegător când i-am spus despre Khawf, nu s-a clintit. Dar îl avertizasem în legătură cu Khawf. Layla e cu totul altceva.

— Kenan, la ce te gândești? întreb încet.

Palmele mi se umezesc.

Se uită la mine și observ cum i se mișcă mărul lui Adam.

— înțeleg prin ce ai trecut cu Layla. în fiecare zi mi-am dorit să-mi pot revedea părinții. Și știu ce mi-a făcut sindromul posttraumatic mie, Lamei și, mai ales, lui Yusuf. Pot face față lucrurilor pe care le cunosc, m-am învățat cum să ajut. Rănile lui Lama, șocul suferit de Yusuf, coșmarurile mele. Dar, Salama, mă tem de ce *nu* știu. Expiră tremurat. Nu știu cum să rezolv asta. Nu știu ce să spun sau cum să te ajut. Mai mult de atât nu pot face.

îl mângâi pe păr și el clipește repede. E atât de tânăr, prins între trei oameni și o țară întreagă.

— E suficient faptul că ești aici. Zâmbesc. Te asigur. Tu mă ții cu picioarele pe pământ.

îmi zâmbește. Ezitant la început, apoi natural, din suflet.

— O să găsim ajutor în Germania, când ajungem acolo.

Crede că e posibil. Și ar putea fi. Așa că încuviințez.

— Hai să vedem ce ai desenat, spun și desfac hârtia dând cu ochii de... mine. M-a desenat în hainele lui Sheeta, cu bluza ei galbenă și pantalonii roz. Hijabul meu este roz 298

deschis și stau în picioare pe aripa unui avion. Iar lângă mine...

— Doaaamne, ăsta ești tu?! exclam. Zâmbește rușinat.

— Da. Eu sunt Pazu.

Mai scoate o bucată de hârtie.

— Asta e încă o schiță pentru povestea noastră. Sunt detaliile casei în care vor locui protagoniștii noștri. Mi-am spus că această comunitate își construiește casele în copaci. Un sat întreg suspendat în aer.

— Cultivând grâne și flori pe ramuri. Astfel încât copacul să hrănească direct plantele care cresc pe el.

Kenan strălucește de încântare.

— Este o idee nemaipomenită.

Ne petrecem restul serii construindu-ne povestea, adăugând noi elemente. Kenan adoarme sub ochii mei, continuând să dea din cap, așa că mă ridic de pe canapea ca să se poată întinde cum trebuie. Protestează un pic, dar pleoapele i se fac grele de somn. înfășor bine pătura în jurul lui și mă cuprinde nostalgia, ochii mă înțeapă de lacrimi, pentru că făceam asta pentru Layla și când era în viață, dar și în halucinațiile mele.

Pare liniștit în somn, ridurile de îngrijorare din jurul ochilor dispar. Are genele atât de lungi, că îi ating pomeții.

Mă mai uit la el câteva minute și inima mi se dilată de dragoste pentru el.

— O să fim bine, șoptesc, lăsând gândul de bine să plutească în noapte.

Ni se cuvine și nouă. O viață în care să nu stăm cu ochii pe acoperișuri, în care nu ne simțim ușurați doar pentru că nu s-a prăbușit tavanul peste noi în timpul nopții.

Noi doi meritățm o poveste de dragoste care să nu se sfârșească tragic.

Patul meu e ocupat, canapeaua la fel; singurul loc care mi-a rămas este camera Laylei și a lui Hamza. Mă opresc în fața ușii, cu degetele pe mâner. Trag aer în piept și o deschid cu un clic.

Mă întâmpină un val de aer rece. în cameră încă se mai simte mirosul de margarete al ei și de apă de colonie al lui Hamza. Sau

poate e doar în imaginația mea.

Nu aprind luminile, lăsându-mi ochii să se obișnuiască cu întunericul. Trec un deget peste mobila uitată. Un strat gros de praf acoperă cuvertura de pat, comoda, șifonierul și noptiera. N-am mai pus piciorul aici de cinci luni. Camera a devenit o relicvă, e o amintire care nu mai vrea să fie reînviată. Sau, care, probabil, este imposibil de readus la viață. Exact ca Layla. Și ca Hamza.

Mă așez pe patul lor, simțindu-mă ciudat de liniștită. Ca și cum ei ar mai fi aici. închid ochii pentru o clipă și știu că, imediat ce îi voi deschide, el va fi în fața mea.

Și este.

Petele roșii de pe umerii lui Khawf seamănă la formă și culoare cu niște maci, ochii lui sunt așchii de gheață albastră care strălucesc în întuneric. îmi rânjește cu gropiță.

— Știai, șoptesc eu.

Nu mă surprinde. Cicatricea de la cap și tot ceea ce reprezintă ea - durerea mea, tulburarea de stres posttrau- matic - au creat în subconștientul meu straturi pe care nu le-aș fi crezut vreodată posibile.

Ridică din umeri.

— A fost amuzant să văd ce imaginație bogată ai.

Nu spun nimic; mă uit pe fereastra din lateral. Perdelele nu sunt trase bine, permițând luminii lunii să se strecoare înăuntru. în curând vom fi în siguranță. Și nu va trebui să mă uit pe fereastră și să mă prefac că lumea nu a luat foc.

Khawf face un pas spre mine. îmi iau privirea de la geam și mă uit înapoi la el.

— Tu în ce crezi, Salama? întreabă el calm.

O umbră îi flutură pe față, zâmbește ca și cum ar avea un secret.

Mi se usucă gura.

— Ce vrei să spui?

își scoate o țigară. Hârtia albă se aprinde, devenind aproape translucidă, înainte de a redeveni opacă.

— Crezi în Dumnezeu. Crezi în tine. în Kenan. în Layla, când era în viață. Crezi că această revoluție va avea succes dacă oamenii își vor sacrifica inima din ei.

-Da.

Trage un fum.

— Ai crezut în Layla când era o *halucinație?*

Dau din cap.

— Crezi în mine? Zâmbetul i se lărgește.

încrunt din sprâncene.

— Ești chiar aici, în fața mea. Normal că da.

Scutură țigara, scrumul cade, dar dispare în aer, la jumătatea drumului. Privirea lui e dusă departe. Se uită la mine, dar am impresia că vede dincolo de mine.

— Sunt. Dar nu voi fi mereu.

îmi îndrept spatele. Știu că nu va fi mereu în viața mea. Dar mă întristează și mă încântă în același timp să-1 aud spunând-o.

— Cum? întreb.

Aruncă țigara cu un bobâmac și se îndreaptă spre fereastră.

— în Siria frica și spaimele sunt foarte intense. Se intensifică înăuntrul tău și de aceea mă vezi. Sunt sigur că în Germania nu vei avea parte de aceleași orori. Așa că de ce să te urmez până acolo?

Mă ridic, punând piesele cap la cap.

— Vrei să spui că..., după ce mă sui în barca aceea..., când voi pleca...

— Plec și eu, termină el în locul meu.

Se întoarce spre mine și ne privim în ochi câteva minute.

în acest moment pare atât de real, ca sculptat din materia nopții și transformat în came și oase.

— Și unde te vei duce? mă trezesc întrebând, stupid, dar Khawf nu râde. Chipul îi este solemn, ochii, bătrâni de secole.

Se apropie de mine, iar eu ridic bărbia ca să-1 privesc.

— Pretutindeni, îmi răspunde și apoi, când clipesc, dispare.

31

Kenan mă conduce la spital în dimineața următoare. Lama și Yusuf rămân acasă. M-am asigurat că Lama are lângă ea o sticlă de apă, să se hidrateze. Kenan rămâne cu mine, vorbind cu pacienții și ajutându-i pe medici când este nevoie. încă nu ne-am revenit după atacul chimic și am pierdut câțiva pacienți în toiul nopții, dar respir mai ușor când îl am pe Kenan lângă mine.

Mintea mea intră pe pilot automat pentru o vreme, revăd cu ochii minții conversația pe care am avut-o cu Khawf aseară. în mai puțin de o săptămână, o să scap de el. Peste două săptămâni voi fi în Europa, într-un oraș nou, înconjurată de oameni care nu vorbesc pe limba mea. Mi se va părea că sunt la ani-lumină distanță de Homs. Dar voi continua să simt fiecare rană căpătată aici, fiecare bombă căzută, fiecare viață pierdută. Voi continua să simt agonia lui Hamza, fără să aflu vreodată dacă a murit sau nu. O să continue să smulgă carnea de pe mine până voi rămâne doar oase. Iar când ajunge la os, va răzui endosteumul, pătrunzând în cavitatea medulară, până la măduvă.

Și cu toate astea, lupta aici continuă.

Protestele s-au răspândit pe scară largă în mai multe orașe siriene. Hama, Douma, Ghouta, Deir ez-Zour. Toată lumea este indignată de intensificarea bombardamentelor cu care ne confruntăm în Homs. Cei din Kafranbel au cele mai frumoase pancarte, cele mai creative. Mă întreb cum se simte lumea de dincolo de granițele noastre, cum poate dormi noaptea știind că noi suntem măcelăriți în somn. Cum de permit să se întâmple așa ceva.

Kenan își strecoară mâna în mâna mea în drum spre casă, iar eu îmi golesc mintea de orice nu este el. îi arunc priviri pe furiș. încă nu

mi-a văzut părul și suntem căsătoriți în toată regula. Nu mi-a cerut-o și nu am vorbit niciodată despre ce grad de afecțiune fizică ne putem demonstra unul celuilalt astfel încât să ne simțim confortabil. E adevărat că povestea noastră de dragoste este una neconvențională, date fiind circumstanțele, dar de ce să nu ne putem agăța de micile momente de fericire? Vreau să-mi creez o căsnicie și să-mi găsesc fericirea în Homs înainte de a pleca. Ultimele mele amintiri aici nu trebuie să fie pline de durere și de doliu.

Stăm cu toții la masă, cu o cină simplă în față, împreună în bucătărie și trecem în revistă lista cu ce vom lua cu noi, când Kenan se uită Ia mine de parcă tocmai și-a amintit ceva.

— Salama, aveai de gând să-l plătești pe Am și pentru locul Laylei pe barcă, nu-i așa?

Lingura îmi cade în farfuria cu ton cu care mă joc de cinci minute.

— Așa e. Nu mai trebuie să plătesc pentru ea.

Asta înseamnă încă cinci sute de dolari de adăugat la economiile mele. Mă îndoiesc că Am i-ar vrea în locul inelului de aur, mai de valoare, pe care i l-am promis pentru locul lui Kenan. Mă uit cu nostalgie la masă, dorindu-mi să o pot îmbrățișa pe Layla.

Kenan își drege glasul.

— Am uitat altceva?

îi sunt recunoscătoare că-mi distrage atenția.

— Ceva împotriva răului de mare. Layla zicea să folosim lămâi.

— Mi se pare o idee foarte bună, spune Kenan domol. Trec mâine pe la băcănie să văd dacă au. Vremea e încă destul rece, vor ține până plecăm.

După cină, spunem rugăciunea Isha[23] împreună. Lama și Yusuf mai stau un pic treji înainte de a merge la culcare, iar eu mă strecor în baie, să mă spăl pe față.

Mă privesc în oglindă încercând s-o găsesc pe fata pe care o vede Kenan, cea cu ochii frumoși, dar tot ce văd sunt obrajii supți și bărbia ascuțită. *Eram* frumoasă înainte. Pielea mea măslinie strălucea de viață și era fină. Părul castaniu, mai închis la culoare

decât scoarța unui copac sălbatic, mi se asorta cu ochii; eram mândră de ea. îmi dau hijabul jos. Mi se prelinge pe gât, iar părul mi se desface din coc. Castaniul închis s-a decolorat; pare șters când îmi cade pe umeri. în viața aceea care ar fi putut fi, mi-aș face cu ochiul în oglindă, admirând felul în care tușul de ochi de culoare albastră contrastează cu ochii mei castanii ca de ciocolată și cum claviculele mi se întrevăd prin rochia care-mi lasă un umăr descoperit. Kenan ar roși când m-ar vedea, incapabil să-și ia ochii de la mine.

Măcar am pe mine puloverul meu preferat, mă gândesc cu nostalgie. Un maroniu plăcut. Suspinând adânc, îmi scot lănțișorul, astfel încât inelul de aur să strălucească pe materialul de bumbac și mă pregătesc să ies, lăsând hijabul în urma mea.

Umbre pâlpâitoare se strecoară din sufragerie pe hol, dansând pe podea. Cred că a aprins Kenan lumânările; mă uit de după perete, simțindu-mă brusc stânjenită.

Kenan stă pe canapea, sprijinit în cot, și privește tabloul cu marea. Lumânările îi colorează chipul în auriu, dându-i un aer magic. Dintr-odată mi-e prea cald cu puloverul pe mine.

Simte că sunt acolo și se întoarce spre mine, fața i se luminează cu un zâmbet.

— Ce faci acolo? spune și tonul lui sună un pic provocator.

întunericul nopții și lumina slabă a lumânărilor mă ascund de ochii lui.

— Stai și te *uiți* la mine?

— Poate.

Mă prind de muchiile peretelui.

Kenan rânjește la mine.

— Trebuie să te avertizez că sunt un bărbat căsătorit acum. Soției mele nu-i place să se uite femeile la mine.

Mă înroșesc până la rădăcina firelor de păr. *Soție.*

— Dar dacă tot insiști, de ce n-o faci mai de aproape? Bate cu palma pe canapea, lângă el.

Dregându-mi glasul, îmi dau părul după ureche și ies încet la lumină.

Zâmbetul îi dispare și trage repede aer în piept, cu gura deschisă.

Respirația noastră umple tăcerea. Mi-e greu să mă uit la el, așa că stau cu ochii în covor, urmărind nodurile din țesătură. Trece un minut întreg înainte să spună:

— Salama.

Zici că nu mai are răsuflare, ceea ce îmi provoacă fiori pe șira spinării. Mă cuprind cu brațele în vreme ce el se ridică și traversează camera până la mine. Suntem la distanță de o șoaptă unul de celălalt. Parfumul lui de lămâie umple spațiul mic. îmi ridică bărbia și mă privește în ochi. Mi-e inima mai fierbinte ca soarele, limbi de foc mi se răspândesc prin vene.

— Ești atât de frumoasă, murmură.

Tonul lui e plin de venerație și de uimire. Atingerea lui. Felul în care mă privește.

— Atât de frumoasă...

Râd nervos.

— Nu trebuie să-mi faci complimente ca să mă simt mai bine.

Pare să nu priceapă.

— Dar n-o fac.

Se întinde să își treacă degetele prin buclele mele, făcându-mă să clipesc repede.

— Mi-ar plăcea să te vezi așa cum te văd eu.

îmi ridică o șuviță.

— Ai un păr minunat. îmi trece degetele pe obraji. Un chip minunat. îmi pune o mână pe piept, acoperind verigheta. O inimă minunată.

îmi tremură genunchii și mă dau înapoi până mă lovesc cu spatele de perete. Kenan se mișcă odată cu mine, ținându-mă de mijloc.

— Dar pot să fiu și mai clar de atât, dacă dorești.

— Nu m-ar deranja, bolborosesc.

Ochii verzi ca jadul îi strălucesc, amuzați. Mă sărută pe frunte.

— îmi place fruntea ta.

Râd când îl aud și mă mai liniștesc nițel.

— îmi place râsul tău. îmi zâmbește larg. Nu, șterge ce-am zis. îmi place *la nebunie* râsul tău.

Cu un oftat ușor, îi pun mâinile pe umeri, trăgându-1 mai aproape. încântat, mă sărută pe nas.

— îmi place nasul tău.

Apoi obrajii.

— îmi plac obrajii tăi.

Apoi pe locul acela de pe gât unde bate pulsul.

— îmi place gâtul tău.

Mă furnică buzele când se oprește asupra lor, număr secundele, vreau să mi le atingă, dar el se oprește.

— Ce altceva îți mai place? găsesc eu, în sfârșit, curajul să spun, cu ochii pe jumătate închiși.

Kenan zâmbește.

— Buzele tale.

Și mă sărută. Este un sărut tandru, timid, care mă face să văd un caleidoscop de culori în spatele pleoapelor închise. îi cuprind fața în

palme, barba nerasă mă înțeapă, dar abia dacă o simt, atât mă amețește sărutul său. Exist într-un tablou în care timpul se oprește și îmi duce departe toate grijile.

Toate, mai puțin una.

Regretele mă smulg din momentul acela și-l împing cu palmele în piept.

Kenan se oprește și-mi dă imediat drumul, privin- du-mă îngrijorat. Ridică mâinile.

— Scuză-mă. Am mers prea departe.

Clatin din cap că nu, cu inima bubuind în piept.

— Nu.

Oftez tremurat, mă înfior încercând să-mi reglez respirația. Nu mai suport să țin doar pentru mine secretul despre Samar. O să continue să-mi strice fiecare moment fericit.

— Trebuie să îți spun ceva, zic ducându-mă să mă așez pe canapea.

Kenan se așază lângă mine, trosnindu-și tulburat degetele.

— Spui că sunt puternică. Că am un suflet frumos.

îmi privesc mâinile care cu doar câteva secunde în urmă erau apăsate pe pielea lui.

— Dar nu e așa. Am făcut... ceva. A fost o decizie luată în pripă pe care o regret enorm.

Kenan se trage mai aproape.

-Ce?

Inspir adânc și îi zic tot. începând cu faptul că nu-mi permiteam să plătesc locul în barcă, până la faptul că am pus în pericol viața lui Samar. Nu omit niciun detaliu. Spre final, închid ochii, lacrimi fierbinți îmi ies printre gene.

— Dacă aș putea să dau timpul înapoi, n-aș mai face-o, murmur.

Kenan îmi caută mâinile, mi le strânge, îndemnân- du-mă să mă uit la el. Are durere în ochi, dar și înțelegere.

— De-aia ai slăbit așa de mult? Și vomitai așa des? întreabă.

Mi se pune un nod în gât. Bineînțeles că a observat.

— Da, zic eu, pe nerăsuflate.

Mă trage la el și-i cad în brațe.

— Ți-ai plătit datoriile, șoptește, cuprinzându-mă și sărutându-mă pe frunte. Samar este în viață, te-ai asigurat că va supraviețui, și asta e tot ce contează.

— Dar...

Scutură din cap cu încăpățânare.

— Suntem oameni, Salama. Puși la colț, obligați să luăm decizii pe care în alte circumstanțe nu le-am lua. Ai făcut-o de dragul Laylei. Nu spun că ai făcut bine, dar ai suferit destul din pricina asta. I-ai salvat viața ei și multor altor persoane după aceea.

îmi înghit un sughiț de plâns, ascunzându-mi fața în puloverul lui, inspirându-i mirosul.

îmi ridică fruntea și-mi dă părul la o parte, iar atingerea lui mă face să simt fluturi în stomac. Are o expresie solemnă pe chip.

— E totul bine.

îmi apăs fruntea pe pieptul lui, oftând ușurată.

— Te iubesc, murmur.

— Azi vorbesc cu unchiul meu să văd când vine la Siracuza, spune Kenan în timp ce îmi pun halatul pe mine. Mă duc la băcănia din capătul străzii și, dacă nu au lămâi, mă duc la cea de lângă spital.

— Bine. Ai grijă.

îmi înăbuș un căscat. Am ațipit pe canapea la primele ore ale dimineții, când corpurile noastre, nedormite, n-au mai avut vlagă să funcționeze. Dar am reușit să înghit un sendviș mic cu ton pe care Kenan mi l-a pregătit la micul-dejun. A fost suficient să mă umple de energie.

Mă sărută pe obraz.

— Ne vedem după ce termini schimbul.

Când ajung la spital, doctorul Ziad mă pune să verific câțiva dintre pacienții cu sistemul respirator grav afectat de gazul satin. în timpul nopții au mai pierit câțiva, cei mai mulți dintre ei copii, cu fețele încă încremenite în expresii pietrificate. înghit să trimit înapoi micul-dejun care îmi vine în gât. Distribui apă și administrez antibiotice și anestezice până la prânz.

Când, în sfârșit, ajung în salonul principal, îl găsesc pe doctorul Ziad singur, ceea ce mi se pare ciudat.

— Este totul în regulă, domnule doctor? întreb.

Nu i-am spus că plec, nu-mi găsesc cuvintele, și sentimentul de vină îmi strivește sufletul.

Se crispează.

— Atacul chimic a slăbit foarte mult apărarea Armatei Siriene Libere. Le este greu să reziste în fața tancurilor militarilor.

Rămân fără aer.

— Ce-nseamnă asta?

— înseamnă că trebuie să ne rugăm. ASL face tot ce poate, dar acum nu mai avem pe nimeni, în afară de Dumnezeu.

închid ochii, îngânând o rugăciune.

Doctorul Ziad zâmbește trist.

— Dacă murim, Salama, măcar să murim făcând ceea ce trebuie. Murim martiri.

Și îi voi revedea pe Layla, pe Micuța Salama, pe mama și pe tata. Și pe Hamza, sper.

— Moartea nu mă sperie, domnule doctor, șoptesc eu. Ci să fiu prinsă în viață.

Se cutremură, încuviințând din cap.

— Insh'Allah, nu se va ajunge la asta.

îl cheamă un pacient și pleacă, lăsându-mă pe gânduri. Este clar că doctorul Ziad crede că mai avem doar câteva zile, dacă nu chiar momente, de siguranță, fragilă, înainte ca zidurile să se prăbușească.

Trebuie să-l găsesc pe Am. Caut în toate saloanele pacienților, dar îl văd la ușa din spate, rontăie o scobitoare.

— Am, spun, iar el ridică ochii.

-Ce?

Oftez din greu.

— Ai auzit ce zice lumea?

Trebuie să fi auzit. Oamenii vorbesc. Membrii Armatei Siriene Libere trăiesc printre noi. îmi răspunde ridicând din umeri.

— Am auzit destule.

— Dacă intră armata în forță înainte de 25? întreb cu voce joasă, ca nu cumva să invoc nenorocirea.

Oftează.

— Salama, eu mă ocup cu bărcile. Nu sunt nici militar, nici o persoană influentă. Risc să pierd mai mult decât bani dacă s-ar întâmpla așa, dar sunt lucruri pe care nu le pot controla. Iar ăsta e unul dintre ele.

— Nu putem pleca mai devreme? întreb. De exemplu astăzi?

Clatină din cap.

— Cunosc gărzile de la punctele de control. Știu cine lucrează și în ce schimb. Cei care ne vor lăsa să trecem vor fi acolo pe 25. Ne

riscăm toți viața dacă ne jucăm cu militari pe care nu-i cunosc. Sunt unii care te-ar lua pe tine și banii tăi. Nicio lege nu îi trage la răspundere.

Văd în fața ochilor clipele de oroare pe care mi le-a arătat Khawf cu o zi înainte de protest și-mi înăbuș un oftat îngrozit.

Am face un pas spre mine și mă surprinde să-i văd expresia plină de milă.

— Salama, faci tot ce se poate. Restul depinde de Dumnezeu. De soartă. Dacă soarta ta e să ajungi la Miinchen, vei ajunge chiar dacă militarii distrug spitalul ăsta. Dacă nu, atunci nici măcar un avion privat aterizat în mijlocul Pieței Libertății să te ducă departe nu va reuși.

Mă ia prin surprindere. Cuvintele lui reprezintă ceea ce cred eu, cu totul sufletul; eu și orice musulman. Soarta ține sforile sale, dar noi suntem cei care le mișcăm, prin acțiunile noastre. Credința mea în ceea ce este menit să fie nu face însă din mine un jucător pasiv. Nu. Eu lupt și lupt, și lupt pentru viața mea. Layla a luptat pentru a ei. Kenan luptă pentru a lui. Și orice s-ar întâmpla, vom accepta ce va să vină, știind că am făcut totul. Nu am mai auzit aceste cuvinte de ceva vreme și trezesc ceva în mine venite din gura ultimului om de la care mă așteptam: Am.

— Mulțumesc! murmur.

Mă gândesc să-i spun că vom urca doar patru în barcă, dar vorbele n-au puterea să treacă dincolo de durere.

— Moscheea Khalid, la 10.00 dimineața, îmi amintește el. Mai sunt doar trei zile.

Dau din cap, simțindu-mă și mai hotărâtă ca înainte. Cuvintele lui Am îmi dau putere pe tot restul zilei, până când epuizarea îmi înmoaie genunchii.

Când cerul devine portocaliu aprins, mă așez pe treptele sparte ale spitalului, să-mi regăsesc gândurile. Simt serenitate în liniștea care mă înconjoară. Din fericire, astăzi nu am fost victime de pe urma bombelor sau a atacurilor militare. Ceea ce mă neliniștește

preț de câteva clipe; nu ne-au dat niciodată pauză de la atacuri. Un gând oribil îmi șoptește că militarii ar putea plănui ceva, dar îl alung când îl văd pe Kenan ieșind din spital.

Se luminează când mă vede, iar eu nu-mi pot reține un zâmbet. Se așază lângă mine, întinzându-și picioarele lungi în fața lui, iar eu îmi sprijin capul de umărul lui.

— Zi lungă? întreabă el.

— Da...

își împletește degetele cu ale mele și îmi duce mâna la buze. Respirația lui e caldă; îmi sărută cicatricile.

— Mulțumesc pentru tot ce faci. Mulțumesc că salvezi vieți, șoptește el, iar ochii i se umplu de lacrimi.

Mi-au mai mulțumit oameni înainte, dar întotdeauna atunci când eram stăpânită de o groază profundă, care îmi fura capacitatea de a mă bucura. Nimeni nu mi-a mulțumit vreodată în momentele de liniște. Nimeni care să știe prin ce grozăvii trec, ce luptă duc în fiecare zi, nu m-a văzut cu adevărat și nu mi-a spus aceste cuvinte.

Sufletul meu se umflă de dragoste pentru el.

Observă lacrimile și se alarmează.

— Ce este? Am spus ceva greșit?

Scutur din cap, ștergându-mi ochii.

— Nu. Sunt bine.

Dar el pare încă îngrijorat, așa că îmi pun brațele în jurul umerilor lui și îl strâng în brațe.

— Sunt bine, cu adevărat. Dar m-ai făcut să mă gândesc la ceva.

— La ce? răspunde el cu glasul înăbușit de umărul meu.

— Cred că vreau să rămân la spital în ultimele trei zile. Să ajut cât mai mulți oameni pot înainte să plec.

Se lasă pe spate.

— Vrei să spui să stai aici noaptea?

Dau din cap.

— Nu trebuie să stai și tu cu mine. Lama și Yusuf au nevoie de tine.

își trosnește degetele.

— Știi că se apropie militarii. Dacă reușesc să intre în partea noastră de oraș, primul loc în care vor veni va fi aici și...

Cuvintele i se prăbușesc ca un turn și tace.

Zâmbesc, mângâindu-i obrazul și cu mintea la ceea ce mi-a spus doctorul Ziad în această dimineață.

— Kenan, vor intra și în fiecare casă, vor sparge ușile, vor fura, vor distruge, vor viola și vor ucide. Sau ne vor aresta. Știi asta. Așa că, dacă tot e să mor, vreau să mor la spital, ajutând. Nu ascunsă acasă.

Știu că Layla ar fi mândră de mine. Aș vrea să i-o pot spune.

Kenan își întoarce privirea, clipind des. Știu că se străduiește să nu plângă, își ține buzele strânse.

— Bine, spune apoi și îmi ia mâinile în ale lui. Dar nu ne despărțim. O să-i aduc pe Lama și pe Yusuf aici și vom sta împreună până la sosirea bărcii.

Și uite așa, mă îndrăgostesc și mai mult de el. Mi-a fost prea jenă să-1 rog să rămână cu mine. N-am vrut să-1 oblig să aleagă între mine și frații lui. Frații lui sunt o parte din el. Este responsabil pentru ei, or, eu sunt un nou-venit în lumea lui, care încearcă să găsească un loc în care să se integreze. Iar el mi-a făcut loc mai mult decât suficient.

— Rămânem împreună, spun, de acord cu el.

Kenan mă sărută rapid pe frunte și sare în picioare.

— Mă întorc în mai puțin de o oră.

îl iau de mână și i-o strâng.

— Ai grijă de tine.

Surâde. Mi-e dor de mâna lui imediat ce o lasă pe-a mea și îl urmăresc din ochi până trece de porți și se întoarce să mă salute înainte de a dispărea dincolo de ruine.

Oftez. Mă uit la cer și mă rog pentru el.

— Layla, șoptesc, privind primele stele care încep să sclipească. Mama. Tata. Sper că Hamza este cu voi. îmi imaginez că sunteți împreună, râzând, mâncând și bând. Vă iubesc și îmi lipsiți foarte de mult. Dar... Nu vreau să vin la voi încă. Vreau să îl cunoașteți pe Kenan, dar nu acum. Ci atunci când el și cu mine vom fi îmbătrânit,

după o viață întreagă petrecută împreună. încă mai am multe de oferit, încă mai pot să continui. Știu că pot. Pentru că știu că este ceea ce voi ați vrea să fac.

Inspir adânc și simt că inima mi se înseninează. Faptul că mă aflu la un pas de moarte îmi dă o stare de calm pe care nu o credeam posibilă. Am făcut ceea ce ținea de mine. Voi continua să lupt pentru ceea ce mi se cuvine și voi accepta orice va urma.

Briza străbate printre frunzele abia înmugurite ale copacilor și îl simt pe Khawf lângă mine.

Nu spune nimic și nici eu.

După câteva minute mă ridic și mă întorc în spital.

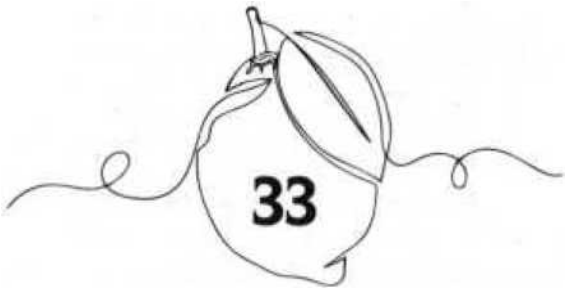

Lama și Yusuf se plâng că trebuie să se mute din nou, dar Kenan Ie promite că vor mânca toate bomboanele pe care le vor dori când ajungem în Germania. Acum se instalează într-un salon rezervat copiilor ai căror rude sunt internate în spital.

Copiii dorm deja, unii plâng din când în când, alții dau uneori din picioare. Kenan găsește un loc într-un colț pentru Lama și Yusuf. Lama adoarme imediat ce Kenan o așază pe pătură. Yusuf, cu ochii lui uriași, ca de bufniță, se întinde lângă ea.

îmi aruncă o privire și eu zâmbesc. Se uită în altă parte, și îl văd că roșește, în ciuda luminii slabe care se strecoară prin ușa deschisă.

înainte de a închide ușa în urma lui, Kenan se asigură că sunt bine acoperiți, la căldură amândoi.

— Nu ți-e somn? întreb, aruncând o privire la ceasul de pe hol.

Este aproape 10.00 seara.

Clatină din cap.

— Nu pot să dorm cât timp soția mea lucrează.

Din nou cuvântul acela. *Soție*.

îmi observă expresia fâstâcită și zâmbește.

— Soție, repetă.

Mă opresc, acoperindu-mi fața cu mâinile; nu pot să mă uit la el fără să simt că iau foc toată. Mă apucă de încheieturi, îndepărtându-mi mâinile.

— Uită-te la mine, șoptește.

— Mi-e teamă că mi se oprește inima în loc dacă o fac, răspund, cu ochii în podea, apoi privind dincolo de umărul lui și în jurul nostru. Nu putem face asta aici. Dacă vine cineva?

Drept răspuns, mă trage de mână pe hol. Mă simt așa cum m-aș fi simțit în viața mea *care ar fi putut fi*. O adolescentă care se furișează cu băiatul pe care îl iubește, cu inima în flăcări. Ajungem la depozitul de medicamente și Kenan închide ușa în urma noastră, spri- jinindu-mă de ea.

Nu mă atinge, nu-mi ridică bărbia, dar stă la numai o respirație distanță de mine.

— Acum poți să te uiți la mine? Te rog? întreabă el.

Vorbește încet, un pic răgușit, și parcă glasul lui îmi dansează pe piele. Ridic privirea la el. Pare amuzat. E ca și cum aș trage cu ochiul la cine este Kenan dacă revoluția nu l-ar forța să ridice un scut, să se ascundă. Ceea ce mă face să râd. Ridică din sprânceană la mine.

— Nu era răspunsul la care mă așteptam.

— îți place să flirtezi, hm? chicotesc eu.

Clatină din cap, râzând.

- Abia acum ți-ai dat seama?

îi arunc o privire întrebătoare.

— Salama, am flirtat cu tine de când ne-am cunoscut, spune el. Dar poate am fost prea subtil.

— Bine, atunci mai ai vreun as ascuns în mânecă? întreb, încurajată de intimitatea pe care ne-o oferă încăperea aceasta.

Acest loc minuscul care există dincolo de realitate. Ca toate momentele noastre petrecute împreună, de altfel.

Un zâmbet tainic îi joacă pe buze. își apleacă fruntea. Din instinct, închid ochii, așteptându-mă să-i simt buzele pe ale mele, dar nu mă sărută. Ci își sprijină capul de ușă, lângă urechea mea, lipindu-și corpul de al meu.

Iar asta mi se pare și mai intim.

Mi se face cald în pulover și mă lipesc atât de tare de ușă, că sunt sigură c-o să devin una cu ea.

— M-am gândit de atâtea ori la timpul care ne-a fost furat, șoptește el.

îmi vine să oftez. Vorbește atât de aproape de mine.

— Dacă situația nu ar fi fost cea care este, eram căsătoriți de mult timp. Te-aș fi dus cu mașina să vezi toată Siria. Am fi vizitat fiecare oraș și fiecare sat. în căutarea istoriei de care țara noastră e

plină. Te-aș fi sărutat, pe plajele din Latakia și-aș fi cules flori în Deir ez-Zour, te-aș fi dus la casa alor mei, din Hama, și la picnic sub ruinele din Palmyra. Oamenii ne-ar fi privit gândindu-se că nu au văzut niciodată doi oameni mai îndrăgostiți.

Nu mai pot să mă mișc. Nu mai pot să respir. îmi doresc să nu se oprească niciodată din vorbit.

— îmi doream atât de multe, spune el, sprijinindu-și fruntea pe umărul meu.

Vocea îi este plină de nostalgie.

— Dar cunoscându-te pe tine, iubindu-te..., am înțeles că viața noastră poate fi salvată. Că merităm să avem parte de fericire în acest întuneric infinit.

Apoi, se dă puțin în spate și mă privește cu atâta tandrețe încât cred că o să izbucnesc în plâns.

— Mulțumesc că ești lumina mea, îmi șoptește.

Și, de data asta, nu aștept să mă sărute el.

îl cuprind cu brațele pe după gât, trăgându-1 spre mine. Sărutul este dulce și mă umple de speranță pentru un viitor în care mă voi trezi în brațele lui, fără coșmaruri care să ne scufunde în întuneric. Doar noi, într-o casă pe care am transformat-o într-un cămin, cu o grădină înflorită și caiete de schițe pe jumătate pline.

îmi ridică bărbia, privindu-mă adânc în ochi, și spune:

— O să fim bine.

— Insh'Allah, îi șoptesc.

Trecem pe lângă doctorul Ziad când intrăm în salonul principal ținându-ne de mână. Nu spune nimic, se limitează să ne zâmbească grăbindu-se să controleze un pacient. Cred că îi dă liniște să vadă că am și eu pe cineva de care să mă sprijin.

în noaptea aceea, Kenan devine asistent și mă ajută prin spital. învață repede și, după ce îi arăt cum să schimbe bandajele fără să irosească tifon, reușește să o facă singur.

Ne aruncăm priviri furișe unul altuia, zâmbind prostește înainte de a reveni cu ochii la treaba noastră. Și este un sentiment tare bizar.

Când ritmul din spital încetinește, eu și Kenan ne așezăm pe jos, sprijiniți cu spatele de perete, învinși de oboseală. Sunt ocupate toate

paturile, așa că îmi face semn să îmi așez capul în poala lui și așa fac, prea obosită ca să mă mai rușinez. Cad într-o stare care mă rupe de realitate, nici adormită, nici trează. Undeva la mijloc. De parcă mintea și corpul meu și-ar fi pierdut capacitatea de a adormi complet.

La primele ore ale dimineții, ne zguduie pe toți o bubuitură puternică, nu departe de noi. Sună a șrapnel care cade. A mitralieră de tanc care străpunge o clădire. Mă ridic în picioare, cu inima în gât; Kenan se trezește tresărind.

— Ce se întâmplă? întreabă frenetic.

— Nu știu.

Altă bubuitură. De data aceasta mai aproape; pacienții care se pot mișca se împiedică unii de alții, fugind

în direcția pereților sau adâncindu-se spre holurile spitalului. Copiii plâng și voci panicate se ridică până la tavan.

~ Kenan, ridică-te, spun cu voce spartă. Panica îmi cuprinde inima. Acum! Trebuie să-i luăm pe Lama și pe Yusuf.

Orice se petrece afară va ajunge și aici, iar când se va întâmpla, va transforma spitalul într-o ruină.

34

Kenan mă apucă de mână, dar nu mai reușim să facem niciun pas, că ușile se deschid și intră cinci soldați. Uniformele lor militare verzi miros a crimă. Țin puștile atârnate pe piept și nu poartă steagul Armatei Siriene Libere. Unul dintre ei scoate un pistol și împușcă un pacient în stil execuție. Pe o fetiță cu ochiul bandajat și două elastice de păr neasortate.

încremenesc și-l apuc de braț pe Kenan. Ne uităm pietrificați în timp ce fetița cade la pământ, cu trupul mic înghițit de o baltă de sânge, acoperindu-i părul scurt și negru.

O femeie țipă, iar sunetul mă sfâșie. Cade în genunchi lângă fetiță și o îmbrățișează strâns, implorând-o să nu fi murit.

— Te'eburenee! urlă a jale.

O altă împușcătură și trupul fetei se prăbușește pe podea cu zgomot slab, în timp ce mama ei i se alătură.

— Mai vrea cineva să spună ceva? strigă soldatul.

Gemetele îngrozite încetează pe loc și scâncete înăbușite umplu încăperea. Inima îmi bubuie așa tare, că abia reușesc să mă concentrez, forțându-mă să gândesc. Unde este restul grupului? Militarii nu ar trimite niciodată doar cinci soldați pe teritoriul ASL. Or fi prin apropiere, în spatele lor?

Soldații se împrăștie în evantai, plimbându-se printre pacienți, lovindu-i pe unii în față, înfigându-și țeava puștii în rănile altora.

— Doare? rânjesc ei.

Mă rog ca Armata Siriană Liberă să ajungă aici înainte ca restul militarilor să li se alăture.

Brațul lui Kenan se încordează sub mâna mea, știu că se gândește la Lama și la Yusuf. Sunt în capătul holului și cu siguranță s-au trezit odată cu ceilalți copii.

Mă trage încet mai aproape.

— Dă-ți jos halatul, șoptește atât de încet, încât abia înțeleg ce spune.

Mi-a înghețat sângele în mine de groază. Faptul că simt fată și farmacistă pe deasupra face din mine o victimă sigură. O să fiu acuzată că îi ajut și îi vindec pe rebeli. O să fiu torturată cu aceleași instrumente pe care le folosesc pentru a salva oamenii. O să fiu violată.

Kenan se mișcă astfel încât să mă ascundă în spatele lui, acoperindu-mă cu spatele. Apuc mânecile halatului și trag în jos cu băgare de seamă.

Dar, în timp ce-o fac, văd o fetiță de vreo șapte ani care se ghemuiește la perete și pe unul dintre soldați avansând spre ea. Are brațul fixat într-un bandaj și capul pansat, ochii bulbucați de frică. îl văd pe Ahmad în chipul ei. O văd pe Samar. Văd cum același lucru se va întâmpla cu Lama și Yusuf. Văd o fetiță a cărei ultimă fărâmă, minusculă, de inocență, este pe cale să fie distrusă.

Și fără să mă gândesc, mă pun în mișcare.

Iau un lighean aflat la îndemână și îl arunc în spinarea soldatului.

îl lovește direct, făcându-1 să se prăbușească pe jos. în salon se așterne liniștea, întreruptă doar de mârâitul de durere al soldatului. îmi tremură brațul. Soldatul se întoarce încet.

Mai bine eu decât fetița.

Mă cântărește din priviri. încep să tremur din tot corpul.

— Ai aruncat cu asta *în mine?* latră el.

Când aude tonul cu care îmi vorbește, Kenan îmi strânge imediat mâna, trăgându-mă înapoi, dar soldatul este mai rapid. Mă apucă de celălalt braț, smulgându-mă din strânsoarea lui Kenan. Mă răsucesc și văd în ochii lui Kenan șoc și teroare. Soldatul mă trântește cu putere de perete.

îmi apasă antebrațul pe gât, ținându-mă pe loc, aproape strangulată.

— Te crezi foarte curajoasă, eh? scuipă el.

Cu colțul ochilor îl văd pe Kenan imobilizat de doi soldați. Fața i se contorsionează de furie, nu se oprește din înjurat. Unul dintre ei îl lovește cu patul armei în față, sângele îi țâșnește din obraz. încerc să ajung la el, dar soldatul mă împinge înapoi la perete. Destul de tare cât să nu mai pot respira o vreme.

— Lucrezi aici? îi vindeci pe rebeli? Pe toți trădătorii ăștia? rânjește el.

— Dă-te de pe mine, răcnesc eu, fără să știu de unde am atâta curaj.

Dar nu mă tem de moarte. Khawf mi-a arătat deja ce se poate întâmpla mai rău. Și cel care stă în fața mea nu este un om, ci doar o bestie în piele de om.

Soldatul râde și-mi dă drumul. înainte să pricep ce se întâmplă, o durere ascuțită îmi străpunge capul și sunt izbită din nou de perete. Gem, cu ochii închiși, încercând să-mi vin în fire în ciuda durerii asurzitoare care mi-a cuprins capul. Durează câteva secunde să pricep că m-a lovit cu partea metalică a puștii. îmi șterg buzele cu mâneca. Sunt pline de sânge. Mă doare când respir, aerul intră și iese în șuierături. Dar mă doare și mai rău când mă uit la Kenan și în ochii lui văd frică pură.

— Nu-mi spui tu mie ce să fac, îl aud pe soldat răstindu-se.

— o să te omor!

Kenan răcnește, sângele îi picură pe jos. Soldatul se întoarce spre el, își ridică pistolul spre tâmpla lui Kenan.

— *Nu!* țip eu.

Se oprește, cu pistolul încă apăsat pe fruntea lui Kenan. Chipul lui Kenan nu trădează urmă de teamă. Nu pentru el. Doar pentru mine. Soldatul se uită la mine.

-Nu?

îl privesc cu ochii plini de ură și de lacrimi.

— Atunci ce zici de asta? Privirea îi strălucește. îl las pe prietenul tău în viață ca să poată să vadă cum îți fac asta.

Mă înec de furie.

— Nu avem timp de asta, spune camaradul lui cu voce joasă, trăgându-1 pe Kenan înapoi în timp ce el se zbate.

Kenan înjură, soldatul îl lovește iar în față.

— Rebelii ar putea fi în apropiere. Militarii nu vor reuși să ajungă până aici. Trebuie să tragem de timp înainte să...

— Avem timp, îl întrerupe soldatul, înșfăcându-mă.

Mintea îmi explodează în clipa în care mă atinge și mă răsucesc spre el, lovindu-1.

Pacienții din spatele nostru privesc cu ochi îngroziți spectacolul macabru, dar niciunul dintre ei nu îndrăznește să se miște. Să deschidă gura. Și nu îi învinovățesc.

îmi înfige țeava puștii sub bărbie. Miroase a sânge și afum. Tușesc.

— *Du-te dracului,* răcnesc, refuzând să-i dau satisfacția de a mă vedea tremurând.

Zâmbește, împingând gura puștii mai adânc, până când aproape că-mi străpunge pielea.

N-apuc să clipesc când pușca cade la podea, iar el mă apucă de brațe într-o strânsoare mortală. El este mai mare și bine hrănit, în timp ce eu abia supraviețuiesc. Mă trântește pe un pat gol și eu țip, zgâriindu-1 pe față. îmi prinde ambele încheieturi într-o singură mână, imobilizân- du-mă, pe jumătate aplecat deasupra mea, cu fața la mine. Pute stătut a țigări și transpirație.

— Dă-i drumul! urlă Kenan, deși are pistolul îndreptat spre cap.

Un al doilea soldat vine în spatele lui și îl lovește cu pușca în spinare.

îl scuip pe militar în față. Saliva este roșiatică în timp ce se prelinge pe obrazul lui, dar gestul meu îl face să râdă. Se șterge, în timp ce cealaltă mână mi se strânge în jurul încheieturilor.

— Mai dă-i o dată, spune el, iar Kenan este aruncat înainte de forța unei noi lovituri, care-i smulge un oftat dureros din plămâni.

— Nu ceda, Salama, îl aud pe Khawf șoptind în capul meu.

Nu-1 pot vedea, dar tonul său dur mă umple de adrenalină, îndepărtând ceața cauzată de panică.

— *N-o face.*

— A trecut ceva vreme de când nu mi-a mai opus cineva rezistență. îmi place, rânjește soldatul.

îmi trece mâna liberă pe tot corpul. Repulsia îmi acrește sângele, îmi ridic genunchiul între noi, dar el îmi anticipează mișcarea și mi-1 înfige pe-al lui în coapsă, până când văd stele verzi de durere. Coapsa mi se acoperă de bășici, e o agonie, sunt sigură că mi s-a învinețit imediat pielea.

Aud clinchetul cataramei din metal de la curea, un fermoar care se trage în jos, aducându-mă cu picioarele pe pământ. Mă zbat, țipând până când mă ustură gâtul. Mă ignoră, cu ochii plini de o bucurie răutăcioasă și gura i se strâmbă, apoi își bagă mâna sub puloverul meu, atingân- du-mi pielea. îmi înghit un țipăt și, din instinct, îi dau un cap în gură. Șocul nu are cum să mă paralizeze când mânia mă arde. Mă alimentează. La doar două zile distanță ne așteaptă o viață în siguranță. I-am pierdut pe mama, pe tata, pe Hamza, pe Layla și pe micuța Salama. Am învățat să văd culorile și mi-am găsit propria versiune de fericire, îmi sunt *datoare.*

Ori mor, ori ajung în Germania, dar nu mă voi lăsa atinsă de acest animal.

Se împiedică înapoi, urlând de durere, cu mâinile pe frunte, în timp ce eu mă prăbușesc pe pat, cu mintea amețită. A fost de-ajuns? Gândurile tulburi se scurg ca mierea, dense, fără direcție. Sângele îmi pulsează în craniu, lovindu-se de os. Mă părăsește și ultima fărâmă de energie. Nu pot să gândesc, să mă mișc, și mi-e prea frică să nu-1 împuște pe Kenan dacă încerc ceva. Strigătele lui Kenan și urletele sol- daților se estompează și vederea mi se încețoșează.

Când se limpezește, văd că soldatul e înfierbântat, de pe chipul lui a dispărut orice urmă de amuzament. Un cucui i se umflă pe frunte, furios. îmi vine să pufnesc în râs. Scoate o lamă din toc, mă apucă de umeri și-mi apasă lama ascuțită pe gât, acolo unde bate pulsul.

— Ar trebui să fii executată ca o cățea, răcnește și-mi trece lama pe gât.

Timpul încetinește. Se destramă fir roșu după fir roșu. Și cu fiecare fir, îmi aduc aminte de Karam el- Zeitoun. Cum, cu doar câteva zile în urmă, copiii au fost măcelăriți exact în același mod. Cum or fi implorat și țipat pentru viața lor. Niște prunci.

Mă gândesc la tata, la Hamza și la faptul că ar prefera să moară de o mie de ori decât să mă vadă torturată în felul acesta.

Mă gândesc la mama și la mâinile ei blânde mân- gâindu-mi părul, spunându-mi că mă iubește ca pe ochii din cap, că sunt sufletul ei.

Mă gândesc la Layla și la râsul ei mai puternic decât viața însăși, la ochii ei de culoarea oceanului.

Și mă gândesc: *S-a terminat. Asta este moartea mea.*

Voi mirosi, în sfârșit, margaretele.

Dar mâinile lui mă slăbesc și cad din nou pe pat.

Totul devine negru.

Mă trezesc speriată, simt ceva greu pe gât și trag frenetic de orice ar fi acolo.

— Oprește-te! spune o voce alarmată și cineva mă apucă de brațe. încet, Salama!

întredeschid ochii, împrejurimile prind contur. în câmpul vizual îmi apare fața îngrijorată a lui Kenan.

— Ești bine, iubito, murmură el. Ești bine.

Trag aer în piept; în jurul gâtului simt o țesătură aspră. E tifon. Stomacul mi se strânge când îmi amintesc ce ușor mi-a tăiat lama soldatului pielea. Deschizându-mă. Scutur din cap, vreau să dispară imaginea.

Mâinile mi se duc repede la capul descoperit, cuprinsă fiind de oroare.

— Hijabul meu, gâfâi, tremurând.

Kenan ezită, apoi îmi ia ușor mâinile în ale lui.

— Doctorul Ziad ți-a bandajat rana. A fost nevoie de câteva copci mici. Ești la el în birou și suntem doar noi, nu-ți face griji. Nu intră nimeni. Expiră cu zgomot. Ești bine, alhamdulillah.

Respirația mi se potolește. întorc încet capul examinând camera. Nu e nimeni în afară de Kenan și de mine. Biroul doctorului Ziad, încă acoperit cu hârtii îngălbenite și câteva seringi, este tras la perete, iar patul pe care stau întinsă e pus în mijlocul încăperii. Ușa este închisă, jaluzelele trase. E noapte.

Kenan se așază pe scaunul de plastic de lângă mine, iar pe chipul lui se citesc ușurarea și epuizarea. Are o cicatrice adâncă la ochiul stâng. Are o tăietură pe buza de jos, care a fost cusută, și toată fața acoperită de vânătăi noi. Ochii sunt sticloși de la urmele de

adrenalină și este îmbrăcat cu un pulover verde-închis, nepătat de sânge.

— Ce s-a întâmplat? șoptesc, încă prea speriată să vorbesc mai tare. Nu-mi pot lua ochi de pe chipul lui. I-au făcut rău. Ești… rănit?

Se fâțâie în scaun.

— M-a controlat doctorul Ziad. Am o contuzie minoră, dar asta e tot.

Vorbește cu dezinvoltură, încearcă să minimalizeze.

— *Minoră?* repet cu voce tare. Te-au lovit în spate, în piept. Ești bine?

Nu răspunde, dar inspiră adânc. Observ că îi tremură mâinile.

— Ți-e sete? întreabă el.

Tușesc, conștientă brusc că am gâtul foarte uscat. Dau din cap că da.

Se ridică în picioare și aduce voios o sticlă de apă de pe biroul lui Ziad, apoi mă ajută să beau.

— Ai dormit aproape toată ziua. Kenan îmi ține sticla. După ce soldatul ăla…, era sânge peste tot. Am crezut… Am crezut că ai murit. Dar exact în acel moment a dat buzna doctorul Ziad împreună cu vreo zece soldați din Armata Siriană Liberă. S-a strecurat pe ușa din spate să-i contacteze. Trei s-au predat, însă cel care te-a rănit pe tine și celălalt, nu. Dar erau depășiți numeric. O spune pe un ton rece, satisfăcut. Sunt morți.

Se întinde și îmi strânge degetele.

— Doctorul Ziad a venit repede să te ajute și a reușit să oprească sângerarea. Atunci te-ai trezit, îți amintești?

Nu răspund, și-atunci continuă.

— Doctorul Ziad ți-a dat ceva să dormi. Tăietura nu e adâncă. Nu a secționat nicio arteră, alhamdulillah, dar aveai nevoie de sânge. Unul dintre soldații din Armata Siriană Liberă a putut să doneze.

Mă cutremur. Am fost la o șoaptă distanță să ajung la doi metri sub pământ.

— Cum au pătruns până aici?

— Au reușit să găsească o cale de trecere printr-un punct slab de la granițele păzite de Armata Siriană Liberă. Să poată ucide oameni la spital înainte ca restul armatei să li se alăture.

— Deci lupta se apropie? întreb.

Dă din cap cu tristețe.

— ASL are speranțe mari. Credința lor e de neclintit și au arme, dar... Sunt îngrijorat.

— Și eu. Apoi oftez. Lama? Yusuf?

îmi pune o mână pe umăr, liniștindu-mă.

— Sunt bine. Soldații nu au ajuns până la ei în cameră. Acum dorm și... Se oprește, vocea i se frânge, lacrimi i se scurg pe obraji.

— Ce? întreb panicată și gândul mi se duce la tot ce poate fi mai rău.

Se așază pe marginea patului, își trece brațele pe sub mine și mă trage la pieptul lui.

— A fost cât pe ce să te pierd.

E sugrumat de emoție, umerii i se zguduie de suspine.

— Doamne, m-am simțit *atât* de neajutorat. Când te-a tăiat, eu... Nu pot să te bag în pământ, Salama. Nu pot.

Mă strânge și mai tare, iar eu mă pierd în el, cu ochii plini de lacrimi.

— Dar am trecut cu bine peste asta.

Mă sărută apăsat pe obraji, pe frunte și apoi tandru pe buze.

— îngroapă-mă tu pe mine, nu eu pe tine, mă roagă încet. Te rog.

îi strâng fața între mâini, ștergându-i lacrimile.

- Te...

— Te iubesc, spune înainte s-apuc s-o fac eu.

Zâmbesc. Nu-mi trebuie decât câteva cuvinte din gura lui să-mi simt inima mai ușoară. Așa e Kenan, magic. O să fiu bine. *Noi* o să fim bine. Trebuie să cred asta. Trebuie să văd culorile, să nu închid ochii la frumusețe și la speranță.

Nici măcar atunci când este prea greu s-o mai faci.

— Spune-mi ceva frumos, îi șoptesc și mă trag într-o parte să-i fac loc lângă mine. Se întinde cu grijă pe o parte, cu fața la mine și ne încolăcim picioarele.

își trece degetele mâinii printre ale mele și îmi sărută încheieturile.

— îmi doream să te desenez încă dinainte de a te cunoaște.

— Ce vrei să spui?

— Unchiul meu locuiește la Berlin. îmi amintesc că am văzut poze cu orașul pe Google, acum câțiva ani. Arhitectura este uluitoare. Au un monument numit Poarta Brandenburg. întotdeauna am visat să-mi duc soția acolo. Să o pun să stea chiar în centru și să o desenez. Ca și cum poarta ar fi fost construită doar pentru ea.

Și așa, aflați în ochiul ciclonului, mă las purtată de cuvintele lui, care prind viață în mintea mea. Ne văd plimbându-ne prin Berlin, ținându-ne de mână, în timp ce el își ține pe umăr ustensilele pentru desenat. Aș alege garoafe de la florăria locală și mi-aș face o coroniță. Anumite zile, când soarele strălucește printre nori, cu razele împrăștiindu-se peste câmpuri, ne amintesc de Homs. De acasă.

— Mi-ar plăcea, murmur.

Kenan îmi dă drumul mâinii și își învârte pe deget o șuviță din părul meu.

— Simt că te cunosc de-o viață, Salama.

Zâmbesc.

— Toată lumea cunoaște pe toată lumea în Homs. Foarte probabil ne-am mai întâlnit și înainte.

— Când eram copii? Mi-am petrecut cea mai mare parte a timpului la locul dejoacă, la fotbal și la groapa cu nisip.

— Atunci sigur nu ne-am întâlnit. Eu ori grădină- ream pe balcon, ori mă jucam cu Layla cu păpușile Bărbie.

Surâde.

— Poate o să sune banal, dar sunt sigur că sufletele noastre s-au întâlnit cu mult înainte de a ajunge în trupurile noastre. Cred că de acolo ne cunoaștem.

Căldura îmi cuprinde fața. Ceea ce spune el face parte din credința noastră. Suflete care există dincolo de trupurile muritoare. Și totuși, când îl aud spunând asta, simt că urechile și fața îmi ard.

Kenan râde.

— Spune-mi ceva frumos, atunci.

îl iau de manșetă, bucurându-mă că reușește să mă liniștească așa.

— Studio Ghibli m-a inspirat să scriu, încep eu, iar el mă privește cu uimire. După ce am văzut *Călătoria lui Chihiro,* când aveam zece ani, mintea mi s-a activat. într-o bună zi m-am gândit: ce-ar fi să mi scriu poveștile?

— Ai făcut-o?

Scutur din cap.

— Niciodată o poveste întreagă, nu. Aveam de învățat. Dar nu le-am uitat niciodată. Mai ales când m-am îndrăgostit de botanică.

Se cuibărește mai aproape.

— Vrei să-mi spui una dintre poveștile tale? Doar dacă vrei.

Nu cred să fi pierdut chiar așa mult sânge, căci îl simt cum mi se urcă pe față tot.

Inima îmi bate tare.

— E o prostie.

Kenan își ia o expresie jignită.

— O prostie? Cum îndrăznești să spui că poveștile soției mele sunt o prostie?

Mă abțin să nu râd. Știu că acest moment de fericire se va scurge ca nisipul într-o clepsidră, dar vreau să fac să conteze fiecare secundă. Vreau să țin durerea departe încă un pic.

— Bine.

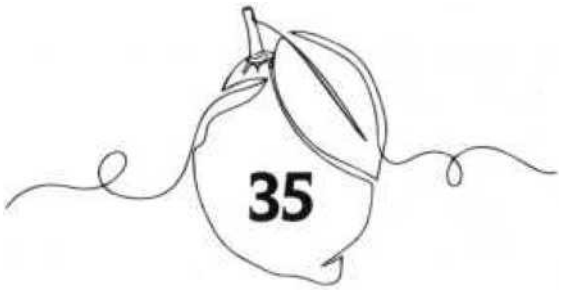

Păsările ciripesc când mă trezesc brusc, ghemuită la pieptul lui Kenan și brațul lui mă cuprinde protector după umăr. Groaza mi se prelinge pe piele, nedorită și nepoftită, iar inima îmi bate cu putere.

A fost un coșmar?

Mă ridic și mă îndepărtez de Kenan, rugându-mă să nu se agite. Mormăie în somn ceva incomprehensibil.

Nu-mi aduc aminte dacă am visat urât, dar neliniștea nu a dispărut. Dimpotrivă, a crescut. Tăietura de pe gât mă ustură lin pic când răsucesc capul. Mă ridic în picioare, căutându-mi halatul, și îl găsesc așezat pe scaunul doctorului Ziad. Umezesc un colț și frec locul de pe abdomen pe care l-a atins soldatul. Frec mai tare, încercând să îndepărtez celulele, până când simt că mă ustură și că pielea protestează.

— Bună dimineața, murmură cineva dintr-un colț al încăperii. Ochii mi se obișnuiesc încet cu lumina slabă de dimineață care trece prin jaluzele și văd silueta lui Khawf.

— *Neața, șoptesc și halatul îmi cade din mâini.

Iese din umbră, costumul de culoarea întunericului se mișcă precum marea într-o noapte fără lună.

Asta explică groaza pe care o simt.

Khawf pare circumspect.

— Oare?

— Ce vrei să spui?

Aruncă o privire prin biroul doctorului Ziad și pornește brusc spre mine. Tonul este unul imperativ, foarte diferit de cel obișnuit.

— Cinci militari au reușit să pătrundă dincolo de linia de apărare a Armatei Siriene Libere. Ce-ți spune asta?

Frica e plină de cruzime. Ea denaturează gândurile, făcând din țânțar, armăsar.

— Ascultă-mă cu foarte mare atenție, continuă Khawf.

Dacă nu l-aș cunoaște, aș zice că e îngrijorat.

— înseamnă că spitalul ăsta nu mai e un loc sigur. Că spitalul va fi primul pe care-1 vor ataca. Fie cu infanteriști, fie cu bombe. Știi că spitalele sunt întotdeauna vizate, iar al tău a fost deja scutit de multe ori.

Venele și capilarele din mâini mi se contractă.

— înseamnă că trebuie să pleci *imediat* de aici, altfel...

Se oprește, bănuind cum voi reacționa, dar eu rămân nemișcată. Inima îmi bubuie în piept în timp ce încerc să înțeleg de ce se comportă așa. Se-ntâmplă ceva, tonul și felul în care se uită la mine par diferite. Este ca și cum aș vorbi cu cineva al cărui suflet nu este născut din al meu.

Mormăie, cu maxilarul încordat.

— Nu te-nveți minte niciodată. Bine. Apoi pocnește din degete.

Biroul doctorului Ziad se modifică, transformându-se într-im cimitir. în fața mea se află patru lespezi crăpate, la capătul a patru morminte săpate în grabă. Al meu, al lui Kenan, al lui Lama și al lui Yusuf. Pe fundal se vede spitalul meu, acum numai ruine.

Peisajul se schimbă brusc înainte să pot pricepe. Stau pe țărm, un cer cenușiu la orizont, și privesc cum se îndepărtează o barcă plină până la refuz cu refugiați. Valurile se sparg pe nisip, udându-mi adidașii, iar aerul sărat al mării îmi înțeapă nasul. în spatele meu cad rachetele balistice; se prăbușesc cu un sunet de tunet care-mi sparge timpanele, iar cerul se colorează în roșu-portocaliu strălucitor, înghițind atmosfera mohorâtă. Copacii iau foc și strigătele răniților se ridică odată cu fumul.

Viitorul meu se îndepărtează, pe mare.

— *Așteptați-mă!* strig spre barcă, aruncându-mă înainte prin apa rece ca gheața. Mușcătura frigului mă face să strig.

Cade o bombă și forța ei nimicește totul, creând un curent de vânt fierbinte care-mi ajunge la mâinile și genunchii ude de apa Mediteranei. Tremurând, mă uit peste umăr și văd silueta unei alte rachete căzând.

La distanță de numai câteva secunde. Deschid gura să strig iară și...

Mă-mpiedic, mă lovesc cu spatele de peretele biroului doctorului Ziad și alunec pe podea, plângând încet cu fața ascunsă în mânecă. Mușc din material în timp ce pieptul mi se ridică și coboară. Khawf se lasă pe vine în fața mea.

— Moartea va pune stăpânire pe spital, murmură. Ți-aduci aminte ce-a spus soldatul? Folosește-ți creierul, Salama. Folosește-ți creierul.

Militarii nu vor reuși să ajungă până aici. Trebuie să tragem de timp înainte ca ei să...

Simt că inima e pe cale să-mi cedeze, știu că o să-mi cedeze. Pe fața lui Khawf își face apariția un zâmbet ușurat și dă din cap. Ochii lui ascund cuvinte pe care refuză să le spună, dar pe care se așteaptă să le știu.

Când clipesc, Khawf nu mai e. Mă ridic în picioare și îmi iau hijabul.

— Kenan, trezește-te, spun cu vocea răgușită.

încă mai simt gustul acru de fum în gât.

Se ridică în șezut, cu o privire îngrozită.

— Ce... ce s-a întâmplat?

— Nimic. îmi pun halatul pe mine cu gesturi ferme. Trebuie să părăsim spitalul.

Se freacă la ochi.

— Poftim?

îmi pun rucsacul pe umeri.

— N-am timp să-ți explic. la-i pe Lama și pe Yusuf. Ne vedem afară. Trebuie să plecăm imediat.

Deschid ușa și îi văd pe medici și pe pacienți începân- du-și ziua ca de obicei. îl caut repede din ochi pe doctorul Ziad. Din fericire, Kenan nu se opune și mă urmează.

Inima îmi bate dureros și sunt sigură că fiecare secundă care trece ne aduce mai aproape de moarte. După ce am căutat frenetic prin câteva încăperi și în salonul principal, dau de el în depozit.

— Domnule doctor! gâfâi. Trebuie să evacuăm spitalul.

Doctorul Ziad tresare, speriat.

— Salama! Ești bine? Cum te mai sim...

Trec grăbită pe lângă el și înșfac niște Panadol și amoxicilină de pe rafturi, apoi mi le bag în buzunar.

— Domnule doctor! Luați toate medicamentele pe care le puteți duce și haideți să plecăm!

E din ce în ce mai nedumerit.

Disperarea mea mă împiedică să-mi ordonez gândurile într-o propoziție coerentă.

— Trebuie să... probabil o să fie..., toate celelalte spitale...

Mă ia de mâini în încercarea de a mă liniști.

— Salama, ia-o mai ușor.

Inspir adânc, reținând aerul în plămâni, și, cu o voce aparent calmă, spun:

— Dacă militarii au reușit să intre în spital, înseamnă că sunt deja în apropiere. Unul dintre soldații de ieri a zis ceva, că trebuie să tragă de timp până când militarii vor face *nu știu ce*. Poate fi vorba de o bombă. Poate altceva. Dar trebuie să plecăm.

Nu reușesc să mă explic. Urmează să se întâmple ceva. Khawf are dreptate.

Unde te-ai duce?

Oriunde.

Doctorul Ziad are o expresie crispată, dar nu se mișcă. Nu avem *timp*.

— Nu am reușit să-i contactez pe cei de la ASF în ultimele trei ore, spune el.

Simt un gol în stomac.

— Trebuie să plecăm.

Dă din cap, înșfacă o cutie de carton goală și aruncă medicamentele înăuntru.

— Salama, anunță-i pe toți să evacueze imediat.

Nu mai pierd nicio secundă și o iau la fugă pe coridoare, spre salonul principal.

— *Oameni buni!* strig și toate fețele se întorc spre mine. Unii pricep imediat. Părăsiți imediat spitalul! Nu mai e un loc sigur!

Vreme de câteva secunde, atât de prețioase, se uită unul la celălalt, tulburați.

Simt că mă cuprinde frustrarea. E pentru că sunt doar o adolescentă. Sunt mai reticenți să mă asculte. Unora dintre ei nu le este ușor să se miște, le lipsește un picior sau o mână, pe când alții sunt pe perfuzii. Mulți sunt copii și bătrâni.

— Militarii vor bombarda spitalul! Trebuie să plecăm!

Kenan se oprește în spatele meu, scârțâind din adidași pe podea, cu Lama și Yusuf de mână. Este îngrozit

— Bombă? spune, cu respirația tăiată.

La lumină pot vedea în sfârșit că ochiul stâng este umflat, abia deschis, iar vânătaia s-a închis la culoare.

— Unde e Doctorul Ziad? geme un pacient din patul său. El ar ști...

— Doctorul Ziad spune că trebuie să plecăm! izbucnesc eu.

Nu stau cu mâinile în sân așteptând să mă asculte, așa că îl iau de braț pe Kenan și îl trag după mine. Lama și Yusuf, în stare de șoc, ne urmează.

Plecarea noastră declanșează reacția tuturor celor din salon. Mamele sunt primele care se ridică; își iau copiii, deschid ușile și fug.

Se instalează haosul. Oamenii se îmbrâncesc să iasă. Medicii îi ajută pe cei țintuiți la pat să se ridice. îl strâng și mai tare pe Kenan de mână. Refuz să-i dau drumul, orice arii.

Cum ajung lângă ușă, aud vocea doctorului Ziad răsunând peste masa de oameni.

— Plecați! Acum!

Tonul lui stârnește un nou val, oamenii se grăbesc, pași răsună pe podele. Fugim cu toții pe scări, dincolo de porțile spitalului. Ochii mei se îndreaptă spre cer, mă uit după avioane în timp ce traversăm

strada. Mulțimea mă împinge, forța panicii care i-a cuprins aproape că-mi smulge mâna de pe puloverul lui Kenan. Brațul mă furnică, dar nu-mi pasă. Cu coada ochiului îl văd pe Am croindu-și drum printre oameni și mă cuprinde un val de ușurare. După ce trecem de prima clădire, îl trag pe Kenan într-o parte, împotriva curentului, să ne refugiem în spatele unui zid dărâmat, apoi îi dau drumul.

Respirăm neregulat și ne uităm unul la celălalt Azi a ieșit soarele, razele lui îmi încălzesc hijabul pe creștet Lama și Yusuf sunt dezorientați și speriați, stau cu ochii lipiți de Kenan. Le zâmbește liniștitor.

Mă uit înapoi spre spital, inima îmi tresare când nu-1 zăresc pe doctorul Ziad printre oamenii care *se* scurg hemoragie din spital. Apoi îmi dau seama.

Bebelușii din incubatoare au rămas înăuntru.

Mi se face un gol în stomac și mă sprijin de zid, să nu cad. Trebuie să mă întorc. Trebuie să salvez bebelușii. Dar picioarele îmi sunt grele de frică, o parte din mine urlă să stau potolită unde sunt, în siguranță. Cealaltă vede chipul cenușiu și golit de sânge al lui Samar, pe când îi țineam viața ostatică.

Strâng din dinți, expir să mă eliberez de frică și, înainte să mă răzgândesc, mă dezlipesc de zid și fug spre spital.

— *Salama!* strigă Kenan.

Traversez în fugă, împingându-mă prin roiurile de oameni, apoi prin curte și mă întorc pe scări.

Salonul principal e gol, o priveliște pe care nu am crezut să o văd vreodată. Cearșafurile sunt împrăștiate pe jos, unele dintre paturi au fost răsturnate în graba cauzată de panică. Pe hol își fac apariția două siluete. Dr. Ziad ține în echilibru sub braț o cutie imensă de carton și cu celălalt susține două forme mici. Hijabul alb al lui Nour flutură când trece în viteză pe lângă mine, strângând doi copii lângă ea.

Doctorul Ziad se oprește brusc și îmi dă bebelușii. Sunt înfășurați în păturici albe, subțiri, nu sunt mai mari decât o franzelă de pâine. Au pielea roșie, gurile micuțe și degetele abia vizibile.

— Mai am înăuntru, spune doctorul Ziad gâfâind, lăsând jos cutia.

Ridurile din jurul ochilor sunt mai pronunțate. Mă uit în cutia de carton și văd un bebeluș peste o grămadă de cutii de medicamente.

— Poți să duci tu cutia? Eu trebuie să...

— Dați-mi-o mie.

Kenan se oprește lângă mine, gâfâind. Ia cutia la subraț, se răsucește pe călcâie și o ia la goană. Doctorul Ziad se întoarce, îndreptându-se direct spre incubatoare.

— Domnule doctor! țip ascuțit, încremenită. *Domnule doctor!*

Nu privește înapoi.

— *Salama!* Vino! urlă Kenan de la intrare.

Lacrimile îmi umplu ochii, sughiț, strâng bebelușii la piept și fug spre el.

Cum traversăm strada, îl auzim. Avionul.

Ajungem la zid, unde frații lui Kenan se uită în jur speriați de moarte.

— Nu, spun sufocată de lacrimi, întorcându-mă cu fața spre spital. Țin bebelușii strâns. Ieși din spital, te *rog*.

Pacienții, salvatorii și membrii personalului încă se revarsă pe ușile din față. în ultima secundă îl văd și pe el. Aproape că se împiedică, alergând cu alți doi bebeluși în brațe. Halatul i s-a rupt pe el, distanța pare prea mare.

— Yalla, implor. Doamne, te rog!

Bomba șuieră asurzitor străbătând aerul și cade.

— Nu! țip, cu brațele tremurând. *Domnule doctor, repede!*

Kenan mă trage aproape, plecându-mi capul, în timp ce bomba spulberă singurul loc din Homs care mai aducea speranță. Pământul se cutremură și se despică de parcă ar fi lovit de un seism. Timpanele îmi țiuie de la forța impactului și praful plin de moloz care se ridică mă sufocă. Picioarele îmi tremură. îmi curbez spinarea să protejez bebelușii.

După câteva clipe numărate în bătăi de inimă în care nu se aude decât zgomotul coloanelor spitalului ce se prăbușesc, urlete de jale zguduie cerul plin de praf. Strigătele sfâșietoare și rugăciunile îmi zdruncină ființa.

— Ești bine? îl întreb pe Kenan.

Reușesc să-i disting silueta în praful care începe să se aștearnă.

— Da, spune el tușind răgușit și-apoi tresaltă. Se întoarce spre frații lui să se asigure că sunt bine.

— Kenan, ia bebelușii, spun pe ton ferm. Eu trebuie să-1 găsesc pe doctorul Ziad.

Scutură din cap cu încăpățânare.

- Te...

— Salama, dă-mi-i mie, spune Nour.

Ridic ochii la ea și simt pentru o clipă cum inima mi se ușurează. A scăpat.

— Nu pot rămâne aici. Au nevoie de aer curat. Unii dintre ei sunt deja în dificultate fără incubator. în spatele ei se află doi voluntari. întind copiii unuia dintre și celălalt ia cutia de carton.

— Dacă-1 găsești pe doctorul Ziad..., spune Nour oprindu-se cu vocea tremurândă. Spune-i..., spune-i că ne întâlnim la el acasă.

încuviințez și mă ridic, deși nu mă țin genunchii. Dezastrul din fața ochilor mei mă umple de deznădejde. Spitalul în care îmi petreceam zilele nu mai e.

E un cimitir.

Clădirea a ajuns fărâme. Voluntarii sunt împrăș- tiați pe deasupra dărâmăturilor, încearcă disperați să îndepărteze resturile. Când ajung aproape, aud strigătele înfundate ale celor prinși dedesubt. îmi sfâșie inima. Agonia lor mă face să uit de ce vreau să plec.

Khawf își face apariția din praf, cu sprâncenele ridicate. Bomba nici nu l-a atins.

— Salama, nu poți face nimic, spune cu răceală. Să nu îndrăznești să te răzgândești. Spitalul nu mai e. Locul unde munceai a fost distrus. Nu a rămas nimic aici pentru tine. Rudele tale simt decedate sau arestate. Și *știu* că nu vrei să urmezi tu.

întorc privirea de la el, lacrimi mi se scurg pe obraji, și mă- ncăpățânez să merg înainte, chiar dacă picioarele nu mă țin.

— Ziad! strig pe deasupra gemetelor. Domnule doctor!

încet, colbul se așază. Razele soarelui se strecoară printre coloanele de praf. Țiuitul din urechi mi se domolește, și când îl strig a patra oară, aud un răspuns slab.

— Salama!

Mă uit frenetic în jur, împleticindu-mă în direcția porților principale. îl găsesc pe doctorul Ziad stând pe bordură. Are o tăietură pe frunte, sângele îi coboară pe obraz. E cenușiu la față, vârfurile părului și halatul, arse.

— Domnule doctor! exclam, căzând în genunchi în fața lui. Sunteți rănit?

Expiră tremurat și își îndepărtează încet brațele, dezvăluind doi bebeluși ascunși în poală.

— A trebuit să aleg, spune, apoi tace, cu chipul alb ca varul, ochii goliți de emoții. Am fugit cu cei pe care i-am ales. Dar... nu le aud bătăile inimii.

Mă doare când înghit.

— Am încercat să-i salvez, murmură. Lacrimi încep să i se scurgă pe obraji. A trebuit să *aleg*. Restul sunt încă înăuntru. Au omorât *bebeluși*.

Mă șterg la ochi.

— Sunt în rai, domnule doctor. Suferința lor s-a încheiat.

îi ridică și-i sărută pe rând pe frunte.

— Iertați-ne, le șoptește. Iertați neputința noastră.

Mă așez lângă el, cu inima îndoliată. Erau prematuri, șansele de supraviețuire fără incubator erau mici. Chiar și așa... *Chiar și așa*.

— Nour a dus ceilalți bebeluși acasă la dumneavoastră, spun după câteva minute. Cred că au supraviețuit.

Ridică privirea.

— Mulțumesc.

Clatin din cap.

— Facem ce trebuie făcut. N-o facem de dragul mulțumirilor.

îmi dă unul dintre bebeluși. E fetiță, înfășurată într-o păturică roz. O strâng la piept. Așa mică ar fi fost și micuța Salama? Mă

cutremur și reușesc să mă ridic cu grijă. Fața bebelușului este nemișcată; dacă închid ochii, mă pot preface că doarme.

— Salama, spune doctorul Ziad.

Mă uit la el. întinde o mână și-i dau înapoi fetița, cu grijă.

— Ai salvat o mulțime de oameni azi, spune după un moment de liniște. Dacă nu ai fi făcut legătura tu atât de repede, cu intuiția ta, nu aș sta acum în fața ta. Dă drumul aerului din piept. Ar fi trebuit să-mi dau seama că ceva e în neregulă când ASL nu mi-a preluat apelurile, dar aveam mintea tulbure după atacul de ieri.

— Suntem oameni cu toții. Nu pretinde nimeni să anticipați ce se va întâmpla.

Zâmbește trist.

— Ce bine ar fi dacă și conștiința mea vinovată ar fi de acord cu tine.

— Ce veți face acum? arăt spre spital. Unde se vor putea duce oamenii?

Stă cocoșat, arată îmbătrânit, în ochii lui văd devastare. Privește spitalul distrus, detaliu cu detaliu.

— O să construim unul nou, murmură.

își îndreaptă spinarea, hotărârea șterge orice urmă de tristețe.

— Alte orașe, cum ar fi Ghouta, construiesc spitale subterane. O să facem tunele și labirinturi pe sub pământ N-au decât să continue să ne bombardeze, nu ne vom pleca în fața lor.

Reziliența de care dă dovadă mă face să mă simt neînsemnată.

— Dumnezeu să vă aibă în grija lui, murmur.

Simt că nu pot pleca din Siria fără să-i spun. Ar muri de îngrijorare dacă nu-mi mai fac apariția.

— Domnule doctor, eu plec. Mâine.

Ochii i se umplu de uimire, apoi de tristețe, dar nu mă judecă.

— A fost o onoare și un privilegiu să muncesc alături de tine, Salama. Dumnezeu să te țină în viață, să ai un viitor bun. Nu uita să te rogi pentru noi, te rog.

Mă înțeapă ochii de lacrimi, dar reușesc să încuviințez. Se îndepărtează, ținând în continuare copiii în brațe de parcă ar fi ai lui.

Casa Laylei e pustiită. Ca și cum ar ști că plec mâine.

Kenan se îndreaptă șchiopătând spre canapea imediat cum intrăm. Am plecat de la spital abia când nu am mai putut să ne ținem pe picioare. Kenan a ridicat dărâmături până i-au cedat brațele. Era deja slăbit din cauza bătăii pe care o încasat-o ieri, dar și-a înăbușit durerile până când l-a cuprins epuizarea.

Lama și Yusuf se înghesuie lângă el, cu fețele înspăimântate. Eu aprind repede lumânările.

— Sunt bine, spune Kenan, închizând ochii. Respiră sacadat. Am nevoie de un moment.

— Poate cineva să aducă un pahar de apă, vă rog? Deschid rucsacul scotocind prin el după un Panadol. Trebuie să am o folie pe aici, pe undeva.

Yusuf fuge spre bucătărie și pune apă de ploaie din găleată într-o cană, grăbindu-se înapoi.

— Poftim, șoptește.

înlemnim cu toții.

Kenan este primul care reacționează; este zguduit, dar tensiunea de pe chip se risipește încet. Cu mâna tremurând, pune cana pe masa din fața lui și-i întinde mâna. Yusuf o ia într-a lui. Kenan îl trage lângă el, fără să tresară măcar de la durere, și-și strânge cu putere fratele în brațe. Lama izbucnește în lacrimi. Plâng și eu, de bucurie.

Apoi Lama se aruncă în brațele lui Yusuf, îl trage la ea, ascunzându-și sughițurile de plâns în umărul lui.

— Kenan, ia-ți Panadolul, șoptesc, întinzându-i tableta.

O înghite cu apă. Lama și Yusuf se dau la o parte, dar nu se îndepărtează prea mult de Kenan, în timp ce eu îl ajut să se întindă. Kenan continuă să-1 țină de mână pe fratele lui, zâmbind larg.

— Cred că ar trebui să mă las bătut mai des.

Yusuf roșește, iar Kenan începe o poveste exagerată despre toate modurile ridicole în care se va lăsa rănit, făcându-i să chicotească. Dar eu simt în vocea lui că face eforturi să glumească. încearcă să le distragă atenția de la tragedia la care au asistat azi, un loc de refugiu care a fost distrus din temelii.

— Sau poate o să las o balenă să mă plesnească cu coada! spune.

Lama chicotește, Yusuf nu se poate abține să nu zâmbească.

— Am mers prea departe? întreabă Kenan gânditor. Atunci o să alunec pe o coajă de banană, ca în desenele animate. Ce ziceți de asta?

Yusuf îi trage ușor un pumn în braț.

— Ești ciudat.

Ochii lui Kenan strălucesc de bucurie.

— îmi place ciudat.

Continuă așa o vreme, până când Kenan îi convinge în cele din urmă să încerce să doarmă. Cu o speranță regăsită în ochi, se îndreaptă spre camera mea. îi ajut, înfofolind bine păturile peste siluetele lor mici, asigurân- du-mă că frigul nu se infiltrează prin crăpături. O sărut pe Lama pe obraz și-i zâmbesc lui Yusuf. Ezită câteva clipe, apoi îmi zâmbește la rândul lui. Mi se umple inima.

— Noapte bună. Să dormiți bine, mâine e ziua cea mare.

închid ușa încet, merg în vârful picioarelor pe hol și mă opresc când ajung în fața camerei care era a lui Layla și a lui Hamza. Degetele îmi dansează pe mânerul de alamă. Nu am nevoie să intru. O dată a fost mai mult decât suficient.

îmi sprijin capul pe ușă.

— Adio, spun în șoaptă.

Iau cele două genți pe care le-am pregătit cu Layla și mă îndrept spre sufragerie. Kenan stă cu ochii închiși, dar îi deschide, clipind când intru, și mă așez pe covorul din fața canapelei. îmi scot hijabul, îmi trec degetele prin păr și tresar. Mă doare scalpul. Tăietura de pe gât mă ustură, dar nu îndrăznesc să o ating pe sub bandaje.

— Cum te simți? șoptește.

— Supraviețuiesc, șoptesc la rândul meu. Ai dureri? își schimbă poziția încet.

— Panadolul ajută.

— Partea bună e că ne întâlnim devreme cu Am.

— Când am vorbit cu unchiul meu acum câteva zile, mi-a spus că astăzi ia avionul spre Siracuza, spune el. Ne așteaptă pe țărm. în cel mai rău caz, îl sunăm.

Suntem atât de aproape de o viață în siguranță, că aproape îi simt gustul. Scot stickul USB din geanta Layiei și îmi trec degetul mare peste carcasa metalică, zâmbind.

Mulțumesc, Hamza.

— Așa cum ne-am înțeles, îi vom da doar cinci sute de dolari și lănțișorul de aur, acum că Layla...

Mă opresc, inspirând adânc.

Kenan îmi trece degetele pe obraz și ridic privirea la el. Atingerea lui mă calmează.

îi zâmbesc cu ochii uzi de lacrimi și încep să scormonesc prin geanta Layiei să scot aurul. îl ascund în buzunarul interior al rucsacului meu și trag bine fermoarul. Mai număr încă o dată lucrurile dinăuntru. Opt conserve de ton, trei conserve de fasole, o cutie de Panadol, diploma de bacalaureat și pașaportul meu, șosete, un schimb de haine.

— Am făcut rost de lămâi, spune Kenan. Face semn spre bucătărie. Sunt în frigider.

— Mulțumesc.

Sar în picioare și mă duc repede să le iau.

— Unde este camera ta de luat vederi? întreb, în timp ce bag lămâile în rucsac.

Se crispează.

— Am distrus-o în noaptea de după atacul chimic.

Rămân cu gura căscată.

— Nu-i nimic, susură. Am încărcat toate filmările pe YouTube mai întâi.

îi strâng mâna

— Oh, Kenan.

Zâmbește trist.

— E doar un aparat.

— O să îți iau una nouă.

Râde încet și îmi sărută degetele. Mă mângâie pe obraz, făcându-mi genele să fluture repede.

— îmi pare rău, murmură pe un ton plin de vinovăție.

— Pentru ce? întreb și mă încrunt.

își încleștează maxilarul.

— Pentru ce s-a întâmplat la spital când ai fost... când s-a întâmplat ce s-a întâmplat.

Clatin din cap. Teroarea acelei fetițe mi-a amintit de Samar. De păcatul pe care l-am comis.

— Nu-i puteam permite să... se atingă de fetița aia.

— Știu, șoptește Kenan. Este în regulă. Ai făcut ce trebuia să faci. Dar mă bucur că ești în siguranță acum, își trece degetele pe pansamentul care-mi acoperă gâtul. E posibil să-ți rămână cicatrice.

încuviințez, jucându-mă cu mânecile puloverului de pe mine, să mă liniștesc.

— O să ți se pară urât?

Râde, nevenindu-i să creadă.

— Soția mea are o cicatrice din bătălie. E o dură.

Clatin din cap, zâmbind.

— Nu este singura cicatrice pe care o am.

Ridică din sprânceană.

— Te referi la cele de pe mâini? Dar eu le iubesc.

Zâmbetul mi se lărgește.

— Uite. îi iau mâna și i-o pun la baza gâtului, pe ceafă, sub păr. Simți?

- Da...

își trece ușor degetele pe margini, cu tandrețe. Ochii mi se măresc de uluire.

— Doare?

— O am de când bomba aia a ucis-o pe mama. Când am început să-1 văd pe Khawf.

Mă încrunt. Când Khawf m-a avertizat că spitalul va fi bombardat, m-am simțit ca și cum aș fi avut ochii legați fără să știu și apoi m-am eliberat. Acum văd totul mai limpede decât înainte, dar nu știu ce reprezintă ceea ce văd.

— Ești bine? mă-ntreabă Kenan.

Clipesc, revenind cu picioarele pe pământ. Degetele lui alunecă în jos și-și trece unul prin verighetă.

- Da...

Zâmbesc și îngrijorarea se risipește de pe chipul lui.

— Ție ți se pare urâtă *asta?* Arată spre tăietura din buză. Posibil să-mi rămână cicatrice. Și știu că te-ai îndrăgostit de mine fiindcă mă găsești chipeș.

Râd și îmi trec delicat degetul mare de-a lungul cusăturilor de pe marginea buzei sale inferioare. Kenan închide ochii.

— Cred că mă pot obișnui.

își ia o expresie serioasă, se ridică în șezut și se întinde să-mi ia mâinile.

— Orice s-ar întâmpla mâine, o să fim bine. Chiar dacă... Oftează din rărunchi apăsându-și fruntea de a mea. Vreau să știi că și în moarte tu ești viața mea.

îmi tresare inima în mine. O dată, și-ncă o dată. Nu-mi găsesc cuvintele să-i pot face o promisiune veșnică, care să sfideze lumea. Așa că îi aștern un sărut scurt pe buze.

Kenan oftează și după câteva secunde spune:

— Zi-mi ceva frumos, Sheeta.

Roșesc.

— încerci să-mi distragi atenția de la ce s-a întâmplat azi?

Surâde.

— Ție și mie.

Oftez.

— Asta o să-ți placă. în ziua în care trebuia să vii, aveam de gând să pregătesc o tavă mare de cataif.

Se dă înapoi, o strălucire nouă îi aprinde în ochi, până când, jur, pare că au captat toată lumina lumânării.

— Știi să faci *cataif?*

— De la aluatul de griș, la brânză și până la apa de flori de portocal picurată peste fistic și migdale, murmur bătându-mă cu degetul pe frunte. E totul memorat aici.

Pe chip are zugrăvită o expresie de fericire pură. A dispărut orice urmă de durere.

— Ești perfectă, declară el.

Râd, împletindu-mi degetele cu ale lui.

— Nici tu nu ești tocmai rău.

Și în acele ultime ore petrecute în Homs, inima mea rănită se vindecă. Celulă după celulă.

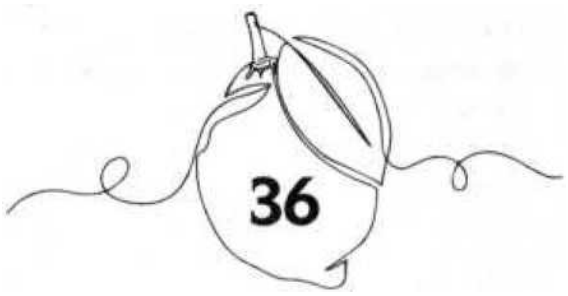

De obicei, viața la mine în cartier este repetitivă, circulară. Vântul poartă râsetele și strigătele timide ale copiilor prin ruinele deprimante. Speranța colorează conversațiile protestatarilor care trec pe lângă ușa mea, pașii le răsună pe pietriș. Un tată își consolează fiica, cedându-i mâncarea lui. Florile de iasomie își deschid petalele spre soare. înfloresc pe pământul îmbibat cu sângele martirilor. Pentru o vreme, trăim.

Apoi, când avioanele uruie printre nori, pietricelele de pe trotuar vibrează. Și-atunci încetăm să mai trăim și începem să supraviețuim.

Azi nu e cu nimic diferit Dar azi îmi iau adio de la mine. De la cea care am fost.

Kenan și frații lui sunt deja la ușa din față cu o expresie serioasă pe chip. în jumătate de oră ne întâlnim cu Am. Stau în ușa dormitorului meu, cuprinsă de un val de nostalgie. Oricât de mizeră și de goală, a fost casa mea. Pentru o vreme.

N-o să rămână goală pentru mult timp. Una dintre familiile care și-au pierdut propria casă ar putea să se refugieze aici sau, dacă armata invadează în cele din urmă centrul vechi din Homs, va jefui totul. încerc să nu mă gândesc la asta.

Mă îndrept spre sufragerie și rămân în picioare la intrare, aruncând o ultimă privire lungă la tabloul pictat de Layla. Suspendate în umbră, valurile par vii, lingând marginile ramei, iar în mintea mea se trezește o poveste.

— Să mergem, spun, răsucindu-mă pe călcâie înainte să-mi pierd curajul.

Ieșim cărând rucsacurile pline cu tot ce mai avem pe lume și închid ușa în urma mea.

— Adio, șoptesc, sărutând ușa albastră. Kenan își strecoară mâna în a mea.

— O să ne întoarcem.

încuviințez.

Lama stă între Yusuf și Kenan și pornim la pas, în timp ce păsările ne cântă o dulce melodie de adio.

Moscheea Khalid se află la zece minute distanță. O luăm pe a doua stradă de la răscrucea drumului care ne îndepărtează de spital și eu încerc să memorez fiecare copac înflorit și fiecare clădire abandonată pe lângă care trecem. Din când în când mai zăresc steagul revoluției pictat cu spray pe coloanele metalice ale unui garaj sau pe un zid. Liniștea fragilă a acestor ultime momente este întreruptă doar de mulțimea care stă în picioare în fața băcăniei și de soldații Armatei Siriene Libere care se plimbă. Prezența lor mă liniștește și mă rog să nu le șovăie niciodată mâinile, ci dragostea lor pentru acest pământ și pentru poporul său să-i ducă la victorie.

Moscheea Khalid se află în mijlocul unei îngrămădeli de clădiri de apartamente pe jumătate prăbușite. Pășim cu grijă pe asfaltul crăpat și peste firele electrice căzute pe asfalt, moarte. De aproape, pereții moscheii par zgâriați, ferestrele prăfuite sunt sparte, la fel și treptele care duc la ușa din față care este întredeschisă, lăsând să se vadă molozul care acoperă covorul verde închis pe care se află câțiva bărbați în diferite poziții de rugăciune.

— Cât e ceasul? mă-ntreabă Kenan.

Yusuf și Lama se așază pe jos, cu picioarele atârnând pe trepte. Yusuf îi șoptește ceva, ea se apleacă mai aproape să-1 audă și apoi dă din cap.

— încă cincisprezece minute, îi răspund, simțind furnicături prin tot corpul, și mă concentrez asupra chipului lui Kenan, numărând vânătăile care îi acoperă pielea. Sunt vreo șapte în total, iar ochiul lui contuzionat a căpătat o nuanță vineție. Ține umerii căzuți, dar privirea îi umblă peste tot, întipărindu-și în memorie albastrul cerului.

— Kenan.

îi iau mâna și-l trag mai aproape.

Pare deznădăjduit, se vede pe fața lui că are inima frântă. Habar nu am ce să-i spun ca să-i mai alin din tristețe. Pentru că și pe mine mă încearcă aceeași jale, așa că-mi bag capul sub bărbia lui.

— Siria trăiește în inimile noastre, susur. Pentru totdeauna.

Mă ia în brațe și mă sărută pe creștet, peste hijab.

Rămânem așa, legănându-ne, privind orașul nostru. Cele cincisprezece minute trec pe nesimțite. Oamenii intră și ies din moschee și eu devin din ce în ce mai îngrijorată cu fiecare minut care trece. Dacă Am nu vine? Dacă i s-a întâmplat ceva?

Dacă nu vine, ne putem săpa aici singuri deja mormintele toți patru.

Dar paranoia dispare când aud în depărtare un zgomot slab de mașină care se apropie pe drum. Este o Toyota veche, gri, cu portiere pline de noroi și parbrizul murdar. îl văd pe Am la volan de la distanță. Derapează în fața noastră, oprindu-se brusc.

— Urcați. între buze îi atârnă o țigară. Suntem presați de timp, am întârziat deja cinci minute.

— *Tu* ai întârziat cinci minute, răspund, cu brațele încrucișate pe piept.

îmi aruncă o privire.

— Chiar ai chef de palavre sau vrei să pleci? Urcă în spate șt..

Ne numără, apoi se încruntă.

— Unde e Layla?

Mă înțeapă ochii și mă lupt cu golul pe care-1 simt în suflet. Mă uit în altă parte. Chipul lui Am devine serios.

— Deci o plată în minus, spune, și chiar dacă tonul lui nu e deloc maliții os, simt nevoia să-i trag un pumn.

Mâna Iui Kenan e grea pe umărul meu. Face semn spre mașină. Deschid portiera ezitând. Primul urcă Yusuf, apoi Lama, apoi Kenan. Mă strecor și eu înăuntru, iar Lama se mută în brațe la Kenan. Lăsăm locul din față gol, avem nevoie să ne simțim unul aproape de celălalt.

Am dă înapoi, privindu-mă prin oglinda retrovizoare. Pornește la drum, iar eu privesc pe fereastră și corpul începe să-mi tremure de febrilitate și de tristețe. Trecem pe străzi înguste, apropiindu-ne de granițele păzite de Armata Siriană Liberă.

— Te-ai ales cu vânătăile alea când au pătruns militarii în spital? îl întreabă Am pe Kenan, privindu-1 prin oglindă.

— Da, răspunde Kenan.

în vocea lui se simte încă sentimentul de vinovăție.

— Ne pot crea probleme? întreb, luându-i mâna în a mea, lipindu-1 de mine.

Am virează cu o mână, iar cu cealaltă își scutură scrumul de țigară.

— Ar fi fost mai bine dacă nu le avea, dar gărzile nu ne vor face probleme atâta timp cât le dau banii. Ajungem la primul punct de control în câteva minute.

Mușchii mi se încordează, inima îmi bate cu putere și mă uit spre Kenan. în ochii lui văd aceeași teamă. Chiar dacă Am nu a mai fost oprit până acum, nu înseamnă că nu se poate întâmpla chiar astăzi. Oamenii sunt schimbători.

Poate că soldați! cu care a bătut palma s-au săturat de aranjamentul lor.

în cele din urmă reușim să ieșim din centrul vechi al orașului Homs, trecând pe lângă un tanc decorat cu steagul revoluției.

Puțin mai în față se vede frontiera militară. îmi dau seama după numărul mare de soldați și după șirul de mașini înghesuite una după alta. Cu cât ne apropiem mai mult, cu atât vocile devin mai puternice. Se aud strigăte. întorc încet capul ca să mă uit, speriată că simpla mișcare îi va face să ne vadă. Am virează spre capătul cel mai îndepărtat, și văd de pe geam cum trei soldați dau cu piciorul într-un om întins pe jos. Fiecare lovitură mă face să tresar. Brațul lui Kenan se strânge în jurul umerilor mei.

— Nu te uita, șoptește, și-mi iau ochii de la scenă.

îmi privesc atât de intens genunchii încât i-aș putea găuri. încă îl aud pe bărbat lovit urlând de durere și mi se astupă gâtul.

Doamne, te rog. Dacă nu reușim să trecem, te rog nu-i lăsa să ne ia, mă rog din suflet. Fă să ne omoare, te rog, Doamne.

Am se oprește în fața unui soldat care poartă o pereche de ochelari de armată cu lentile întunecate. Are părul negru dat pe spate și pare plictisit. Am coboară geamul și spune:

— ’Neața. Cum merge treaba?

— Bine, răspunde soldatul și se apleacă să ne inspecteze.

Simt atingerea privirii lui și-mi lipesc ochii de genunchi. Sunt prea speriată să mă uit la Kenan și la frații lui să văd dacă și ei fac la fel.

— Coboară geamul din spate, spune soldatul, iar Am râde nervos.

— Chiar este necesar? Noi…

— Deschide-1, se răstește soldatul.

Geamul scârțâie, protestând, în timp ce Am îl coboară, îmi simt inima în gât. Soldatul își pune ambele brațe pe marginea geamului. Sunt foarte conștientă de pușca lui care lovește în capota mașinii și tăietura de pe gât începe să mă usture.

— încotro? întreabă, făcându-ne să înțepenim, îmi dreg glasul.

— Uită-te la mine când vorbesc cu tine! spune înainte să apuc să deschid gura.

Are vocea calmă, dar tonul este unul letal. Mă-ntorc încet spre el.

— Tartus, spun, cu voce frântă.

Buzele i se ridică într-un zâmbet amuzat.

— Tartus? Și ce faceți acolo?

Se joacă cu mine de-a șoarecele și pisica. Urmărește din ochi picătura de sudoare care mi se scurge pe obraz.

— în vizită la rude, mint eu, sperând că nu-și va da seama după vocea mea.

Rânjește, arătându-și dinții, fără urmă de căldură.

— Rude.

O spune provocator, ca și cum el și cu mine am avea un secret. Mă privește direct în ochi așteptând să mă fâstâcesc. Dar rezist. Până la urmă face semn spre Kenan și întreabă:

— Tu ce-ai pățit?

închid ochii. *Fă să ne omoare, te rog, Doamne.*

Kenan își înclină capul, încercând să-și adune ultimul strop de mândrie. îl strâng de mână, implorându-1 în tăcere să nu se lase provocat.

— Am fost atacat, răspunde el pe un ton forțat politicos.

— Te-au cotonogit bine, hm? întreabă soldatul.

Kenan strânge din maxilar.

- Da.

— Ești sigur că nu erai la vreun protest și ai primit ce meritai? spune cu nonșalanță soldatul și inima aproape mi se oprește de groază.

Yusuf și Lama împietresc. Până și Am tresare, dar apoi se întoarce în scaun.

— în mașina mea nu se urcă delincvenții, spune ca și cum numai ideea l-ar jigni.

Fața lui Kenan nu trădează nimic, dar simt cat este de încordat.

-Da.

— Ce-ar fi să vă percheziționez ca să mă asigur că niciunul dintre voi nu reprezintă o amenințare pentru această țară? întreabă soldatul.

Nu avem cu noi nimic incriminator, dar n-ar face nicio diferență pentru el. Ar putea să spună că lămâile sunt grenade, dacă așa vrea el. Că stickul USB cu fotografiile mele de familie conține informații secrete.

Dar eu știu ce încearcă să facă. Pentru că tortura nu este doar fizică.

îmi tremură mâinile în timp ce îmi ridic geanta, acceptându-mi soarta.

N-o să văd niciodată Marea Mediterană.

Mi-o smulge din mâini, o desface, apoi o scutură cu violență, răsturnând-o și tot ce se află înăuntru cade pe pământ, rostogolindu-se. Din fericire, pașaportul, diplomele școlare și aurul sunt ascunse într-un buzunar. Nu zice nimic despre lucrurile pe care am ales să le

iau cu mine să mă duc în vizită la rude. Știe încotro ne îndreptăm, de fapt.

— E totul în regulă, spune leneș, aruncând geanta pe jos. Strânge-ți nimicurile.

îi arunc o privire lui Kenan înainte de a deschide portiera să mă aplec să-mi adun lucrurile aruncate pe jos.

îmi arde sângele în mine de umilință. Blugii de pe mine sunt murdari de pământ și pietricele ascuțite îmi înțeapă mâinile. Una dintre lămâi a intrat sub mașină. O iau, îndrept spinarea și-mi înghit ura, să nu mă trădeze cumva ochii. Soldatul își pune un braț pe portiera deschisă, măsurându-mă din cap până-n picioare. Simt că mă sufoc de repulsie.

Ezitând, mă așez la locul meu, iar el trântește portiera atât de tare, că ne face pe toți să tresărim speriați.

— Dă-mi banii, îi spune lui Am.

Nu e nevoie să repete de două ori.

Soldatul numără bancnotele, mulțumit, și le bagă în buzunarul de la piept. întinde mâna prin fereastra din dreptul meu care e încă deschisă și mă trage încet de capătul hijabului, care-mi alunecă puțin de pe cap, lăsân- du-mi bretonul la vedere.

— Ai fi mai drăguță fără ăsta.

Zâmbește, înclinând capul într-o parte, în așteptarea unui răspuns. După felul în care Kenan se mișcă, îmi dau seama că nu mai suportă, că e pe punctul de a face ceva necugetat, și trebuie să intervin.

— Mulțumesc, reușesc să spun, dorindu-mi să-i smulg ochii din cap.

— Distracție plăcută la... *familia* ta, spune soldatul, bătând cu palma pe flancul din spate al mașinii.

Am apasă accelerația, cauciucurile scârțâie, praful explodează în urma noastră în timp ce pornește ca vântul.

Când suntem suficient de departe, respirăm ușurați la unison, iar eu mă cutremur și-mi bag la loc bretonul sub hijab.

— Ești bine? mă-ntreabă imediat Kenan, și dau din cap că da, apoi îmi pun capul pe umărul lui, luându-l de braț.

— Sunt bine, susur. Tot ce contează e să reușim să plecăm.

— A fost cât pe ce.

Am scotocește prin buzunar și scoate o țigară mototolită.

— Câte puncte de control mai sunt? întreb, inspirând mirosul de lămâi al lui Kenan.

— Cincisprezece sau douăzeci.

Kenan trage aer în piept și eu mormăi.

— Nu-ți face griji. Ăsta e cel mai periculos, pentru că e primul, la ieșire din Homs. Restul sunt mai apropiate unul de altul și soldații sunt mai îngăduitori.

Aproape că strâmb din nas la tonul neconvingător și ridic geamul, fiindcă nu vreau să risc o răceală.

— Cum de nu ai încercat niciodată să pleci din țară? îl întreb dintr-odată pe Am.

— Nu e treaba ta.

îl fixez cu ochii în oglinda mică, iar el îmi întoarce privirea.

— Fac bani frumoși aici, bine? Afacerea cu refugiații e în floare.

îi arunc o privire dezgustată.

— Mă rog, murmură el, știind exact ce-mi trece prin minte. Mi-e indiferent ce crezi tu, dar e adevărat.

Cu cât trecem mai multe puncte de control, cu atât neliniștea care ne cuprinde e mai mare. La imul dintre ele suntem obligați să așteptăm două ore. La altul, îl percheziționează pe Am, iar eu sunt hărțuită. Mai încolo, își bat joc de Kenan și-l insultă. Iar la ultimul, un soldat insistă să o ia pe Lama. Doar pe ea.

— E drăguță pentru o fetiță de vârsta ei.

Soldatul o privește cu poftă, iar Kenan se face alb ca varul la față. Lama se lipește de Kenan, brațele slabe îi tremură.

Am reușește să distragă atenția soldatului punându-i câteva întrebări legate de economia țării. Până la urmă ne permite să trecem și Am se uită în oglindă către Lama.

— Ești bine? o întreabă.

Lama se apleacă în poala lui Kenan și-l îmbrățișează. Corpul lui Kenan se convulsionează și o strânge de parcă ar fi ultimul lucru pe care-1 face în viața asta. Ochii lui Am sunt plini de milă. Lama e cam de aceeași vârstă cu Samar.

După ultimul punct de control, conduce o oră fără oprire ca să ajungem, în sfârșit, la Tartus. Prin geamul din față coborât nițel simțim mirosul mării înainte să o vedem.

Marea Mediterană.

De partea cealaltă, nu foarte departe, siguranță, dar nu libertate. Las libertatea în urma mea, și parcă simt pământul de sub picioare jelind când mă dau jos din mașină. Buruieni obosite mi se încurcă în jurul gleznelor, implorându-mă să rămân. Șoptesc povești despre strămoși. Care au stat neclintiți exact în locul unde mă aflu eu acum. Cei ale căror descoperiri și civilizație s-au răspândit în întreaga lume. Cei al căror sânge îmi curge prin vene. Urmele mele se scufundă adânc în pământ, acolo unde urmele lor au fost de mult spălate. *E țara ta,* încearcă să mă convingă. Acest pământ aparține mie și copiilor mei.

Fac câțiva pași spre mare, inspirând aerul cu parfum de sare, simțindu-1 cum mă. curăță.

Marea Mediterană e furioasă azi. Sub valurile neliniștite fierbe furtuna. O văd cum se răsucește și clocotește. Aud pașii celor care au mers pe acest nisip înaintea mea, aruncând pietre în adâncul apei, încercând să dea un sens la tot ce se întâmplă de peste cincizeci de ani.

— Barca e pe aici, strigă Am, făcându-mă să mă uit în direcția indicată.

Dacă aș fi avut vreo așteptare, s-ar fi sfărâmat pe loc, chiar aici, acum.

„Barcă” este un termen prea generos. Odată, pe vremuri, a fost, probabil, albă. Acum este murdară și lovită, zgârieturi maro de rugină îi ascund adevărata culoare. Plutește inocent puțin mai încolo de țărm. Nu că aș fi vreo expertă, dar mi se aprind deja toate becurile de alarmă. Unul dintre ele semnalează numărul disproporționat de

oameni care se află deja în barcă. Un copil începe să plângă și altul i se alătură. *O singură mișcare greșită,* îmi spun, *și cad peste bord.*

— Și am ajuns la țanc!

Am deschide portbagajul mașinii și scoate patru veste de salvare identice cu cele pe care le poartă oamenii de pe barcă. Portocalii, ca să fim văzuți cu ușurință. Le aruncă în brațele copiilor.

— Ce naiba e asta, Am? reușesc să întreb când îmi regăsesc vocea.

Kenan e nemișcat, nu-și ia ochii de la barcă.

— Poftim?

Am o leagă bine pe Lama în vesta de salvare.

— Cum adică ce? explodez. Asta e o nenorocită de barcă de pescuit, nu-i așa?

— Tu ce zici?

— Sunt destul de sigură că o barcă de pescuit nu duce un sat întreg de oameni!

Sunt mult mai mulți decât ar trebui.

— Te așteptai la o navă de croazieră sau ce?

Se răsucește și îmi aruncă vesta de salvare. O prind cu îndemânare.

— Mă iertați că nu am putut face rost de una la standardele înălțimii Voastre.

— Știi foarte bine ce vreau să zic. Barca aia e o bombă cu ceas!

— O să ajungeți cu bine, spune convins. Nu e prima dată când trimitem oameni cu ea. Barca aia a bătut aceeași cale de nenumărate ori.

Mă uit neajutorată spre Kenan. *Ce facem?*

în spatele lui, se înalță, viguroși, munții Tartus. Iar în spatele lor? Infernul. Și, îmi dau eu seama, moartea.

— Dacă rămânem, murim, spune Kenan cu voce joasă. Și dacă plecăm, *e posibil* să murim.

Nu putem să rămânem. Nu avem nicio garanție că reușim să ajungem înapoi la Homs.

Prefer să mor înecată.

— O să plece barca fără voi, spune Am.

Arunc o privire la vesta de salvare și mi-o prind pe mine, apoi îl ajut pe Kenan să și-o fixeze pe a lui. își lipește fruntea de a mea, susținându-mi ceafa în palmă.

— Ai încredere în Dumnezeu, iubirea mea, șoptește.

îl prind strâns de încheietură și încuviințez. Ochii lui Kenan se umplu de lacrimi în timp ce privește munții Tartus.

— Suntem pregătiți.

Mă-ntorc spre Am, trăgându-mi nasul cu zgomot.

— Banii și aurul, spune el.

Le scot și i le arunc în mână, mai puțin inelul.

Numără banii cu voce joasă, apoi îngrămădește totul în portofel.

— în regulă, plecați.

Ne împinge spre barcă.

— Ne urcăm așa, pur și simplu? întreb.

— Da..., spune urcând în mașină și pornind motorul. Căpitanul m-a văzut și nu vă întoarceți cu mine, ceea ce înseamnă că ați plătit. Plecați!

încerc să ascund cât de agitată simt. Pare totul prea... simplu?

Când vede că nu ne mișcăm, Am oftează cu voce tare și murmură o rugăciune către Dumnezeu, ca să-i dea răbdare.

— Salama, crede-mă. Jur pe viața fiicei mele că barca asta vă va duce în Europa. Plecați!

Singurul lucru în care mă încred, când e vorba de Am, e că își iubește fetița.

— N-aș mai fi avut o fiică pe care să jur dacă ai fi lăsat-o să moară. Doamne ferește să te lase să muncești din nou într-un spital, mormăie el, dar îl aud.

închid ochii și inspir adânc.

Mă răsucesc pe călcâie pornind cu pas apăsat spre el. Se oprește.

— Știu că am fost la un pas să-ți distrug viața când am făcut ce am făcut, spun. Dar ai încercat să mă jecmănești. Nu ești vreun sfânt nici tu. Nici eu nu sunt. Dar măcar mie îmi pare rău.

Mă-ndepărtez fără să mai aștept răspunsul lui, nu vreau să-1 aud. După o clipă, motorul pornește și Am demarează.

— Să mergem, le spun lui Kenan, Yusuf și Lama.

Kenan se șterge la ochi, întorcând spatele munților. Mormântului Laylei. Mamei și tatei. Lui Hamza.

O iau pe mână pe Lama și Kenan, pe Yusuf. Trecem prin valurile care se izbesc de genunchii noștri încercând să ne împingă înapoi, avertizându-ne. Dar nu le auzim. Refuzăm să le ascultăm.

37

Cu cât ne apropiem mai mult de barcă, cu atât mi se pare că oamenii se revarsă peste bord. Responsabilul - căpitanul, presupun - ne salută cu asprime și îi ajută pe Yusuf și Lama să urce. Chipurile care ne întâmpină în timp ce ne îndreptăm neîndemânatic spre bord și încercăm să găsim un loc unde să ne așezăm sunt înfometate, reci, goale. Pufăie exasperați că vin și mai mulți oameni să se înghesuie în barca deja prea plină.

Găsim un spațiu mic liber, ne așezăm repede și ne sprijinim de balustrada bărcii. îmi cedează picioarele de ușurare și dinții îmi clănțăne în timp ce mă ghemuiesc mai aproape de Kenan. îmi înfășoară brațul în jurul umerilor și mă îmbrățișează mai strâns. Blugii și hainele de pe noi sunt ude până la genunchi. Lama se agață de Yusuf, cu corpul tremurând. Haina de pe ea nu se va usca prea curând, așa că scot un pulover și i-1 arunc lui Yusuf, rugân- du-mă să nu murim de hipotermie.

— înfășoar-o cu el. Nu e cine știe ce, dar e mai bine decât nimic.

— Mulțumesc, murmură Yusuf.

Cerul este cenușiu, la fel ca marea. Dacă nu ar fi fost o situație atât de periculoasă, m-aș fi bucurat de această vreme. Nu aș fi subnutrită, ci aș fi îmbrăcată bine, cu palton și fular, cu o ceașcă de ceai în mână.

îmi plimb ochii spre ceilalți oameni care călătoresc cu noi. Sunt mai mulți copii decât adulți. Inima îmi tresare când văd o femeie însărcinată și mă uit în altă parte înainte să mă prindă că mă holbez. Kenan geme încet și pentru o clipă, una bolnavă, mă bucur că ceva îmi distrage atenția.

— Ce ai? întreb, răsucindu-mă să mă uit la el.

— Sunt bine.

închide ochii, inspirând adânc. Sper să nu-1 mai afecteze comoția.

— Poți... poți să-mi dai un Panadol?

- Da.

Scotocesc repede în geantă, scot o singură pastilă și i-o pasez discret. Și-o aruncă imediat în gură, fără apă. Epuizarea pe care i-a provocat-o îndepărtarea molozului greu, după ce a fost lovit, bătut și nu a dormit suficient, îl prinde din urmă. Ca să nu mai spun că hainele noastre ude nu ajută.

Kenan îmi surprinde expresia îngrijorată și zâmbește, trăgându-mă la el; tremurăm mai puțin așa.

— Sunt bine. Nu-ți face griji. M-a controlat doctorul Ziad. Face semn spre fața lui, încă umflată și plină de răni. Sunt doar zgârieturi care mă sâcâie.

— Simți că-ți vine să vomiți? Te doare capul?

Scot telefonul și-i verific pupilele cu lanterna. Reacționează normal.

— Nu, doamnă doctor Salama, spune cu un ton de pacient cuminte. Tot ce-mi doresc este să stau aici cu soția mea. îmi trece palma pe braț. Ți-e frig.

Mă înduplecă. E doar obosit.

— Un pic, recunosc, fericită că mă strânge în brațe.

— Vrei să-ți spun ceva frumos?

— Te rog, da.

— Mi-a venit o nouă poveste în minte.

Ridic privirea la el și-i văd o sclipire în ochi. Tensiunea dintre sprâncene se mai duce.

— Spune-mi.

— Ideea mi-a venit înainte să plecăm de acasă. Când mă uitam la tabloul pictat de Layla.

— E o pictură minunată.

îi pun mâna pe obraz și el și-l sprijină în palma mea.

— Este povestea unei fetițe care găsește din întâmplare un portal magic care o duce spre alte lumi. Dar ca să poată trece dincolo de el, trebuie să sacrifice ceva la care ține.

Tace câteva momente, apoi spune încet:

— Povestea asta nu vreau să o ilustrez. Vreau să fac un desen animat.

Zâmbesc.

— *încă o* colaborare?

— Aș fi onorat să lucrez din nou cu doamna geniu în persoană.

— Mai laudă-mă puțin și batem palma.

Râde ușor și mă bucur că reușesc să-i distrag atenția de la teroarea drumului făcut până aici.

— Salama, iubirea vieții mele. Cerul și soarele meu, luna mea, stelele mele, binevoiești să îndeplinești dorința acestui muritor?

Cu urechile arzând, mă prefac că stau să mă gândesc.

— Bine, bine.

— Plecăm, ne anunță căpitanul, readucându-ne la realitate.

Șoaptele amuțesc și, ca la un semn, ne întoarcem cu toții cu privirea spre țărm.

Barca începe să se balanseze ușor, lovită de valuri care încearcă să găsească găuri prin care să pătrundă în ea. Știu să înot. Ne-a învățat tata și pe mine, și pe Hamza.
Kenan mi-a zis că și el și frații lui știu. Dar aș prefera să nu ne încercăm puterile în marea asta. Nu azi.

Pentru prima dată, zumzetul din creierul meu încetează și nu aud nimic în afară de sunetul mării și plânsul de jale al țării mele. Ridic capul să privesc bine, îndelung, Siria.

Ochii mi se plimbă pe țărm, încerc cu disperare să memorez toate detaliile înainte să se facă nevăzută și, exact acolo, văd o fetiță de vreo opt ani, râzând, alergând de-a lungul plajei, îmbrăcată cu o rochie roz, atât de nelalocul ei. Părul ei șaten și creț îi cade sub umeri, iar când se uită spre mine, zâmbește. Recunosc chipul acela și dintele lipsă din față, pentru că am fotografii cu mine arătând așa. Următorii zece ani vor stinge strălucirea obraznică din ochii acelei fetițe. O vor învăța să supraviețuiască. Vor înfige pământul Siriei sub unghiile ei. în ciuda faptului că este farmacistă, va ști că unele răni nu se vor vindeca niciodată.

Clipesc, iar fetița se face nevăzută.

începe să se audă un cântec. Unul dintre cântecele revoluției în care Siria este comparată cu raiul. *Rai.* îl ascult de parcă l-aș auzi pentru prima oară. Sorb cuvintele și mi le tatuez pe inimă. Și-mi dau

seama că nu este o halucinație, că oamenii de pe barcă îl cântă. Mi se strânge gâtul de emoție ascultând vocile răgușite care se amesteca cu vântul, ducând melodia noastră spre ceruri. Aud lacrimile care li se scurg pe obraji, le simt gustul pe limbă. Sunt sărate ca marea.

Curând, se alătură și vocea mea, cânt printre sughițuri de plâns, lacrimi tăcute picură, și picură, și picură pe lemnul vechi al bărcii, pătrunzând în el. Până și Yusuf cântă, cu vocea răgușită pentru că nu a mai folosit-o de mult.

La sfârșitul cântecului, ne întoarcem cu toții lungind gâtul spre Siria, în timp ce ea dispare încet în spatele nostru. Kenan se sprijină de umărul meu, încercând să vadă mai

bine și lacrimile lui îmi cad în palme. Ridic ochii la el și-mi dau seama că de-acum Siria chiar suntem noi. Exact așa cum i-am spus. Mica noastră familie este tot ceea ce ne-a mai rămas să ne putem aduce aminte de țara noastră. îl îmbrățișez, plângând, și el plânge alături de mine.

Nu clipim, nu ne dezlipim privirea până când Siria nu dispare la orizont.

38

La început nu observ cat de frig s-a făcut. Dau vina pe adrenalina care-mi înoată leneș în sânge și care se înviorează ori de câte ori Kenan se lipește de mine sau când aud un val puternic lovind în barcă. Ceilalți pasageri stau înghesuiți unii lângă ceilalți, cu fețele umede de lacrimi, fiecare pierdut în propria agonie. își freacă mâinile încercând să se mai încălzească nițel. Sunt ușurată să văd că Lama este bine, în ciuda mușcăturii frigului. Dar Kenan mă îngrijorează. Pleoapele îi cad, iar capul i se clatină ca și cum ar fi pe cale să adoarmă.

— Hei, șoptesc, mutându-mă puțin mai încolo să-i fac mai mult loc. Culcă-te pe umărul meu.

Se uită în sus și dă din cap că nu, dar când îl apuc de partea din față a puloverului și îl conduc mai jos, nu opune nicio rezistență. Umărul meu osos nu e o pernă prea bună, dar cel puțin hijabul este moale.

— Salama, murmură. Sunt bi...

— Șșșt. Suntem la un pas distanță de o porție de cataif. Visează la asta.

Oftează și n-are nevoie de mai mult de trei secunde să adoarmă. Mă rog ca pastila de Panadol să-i ușureze durerea.

Ridic ochii la cer, urmărind cum își schimbă încet culoarea în gri închis, marcând sfârșitul fostei mele vieți și începutul uneia necunoscute. îmi distrag atenția uitân- du-mă la norii care nu se grăbesc să se risipească după soare, ca niște roabe care-și urmează regina. Răsare luna, revărsându-și strălucirea fantomatică peste apele întunecate. Valurile leagănă ușor barca, creând vibrații care se transmit prin metal până pe pielea mea.

Oamenii au cedat somnului unul câte unul. Dar mintea mea, în ciuda faptului că e mai secătuită ca niciodată, este trează. Nu mă pot opri din privit stelele care se ivesc prin întuneric și îmi dau seama că ultima dată când am văzut aceste constelații eram cu Kenan în burta ruinelor abandonate ale casei mele. E greu de crezut că s-a întâmplat cu mai puțin de o săptămână în urmă. Mi se pare că au trecut ani. Ere întregi.

Mă concentrez asupra stelelor, conectându-le cu linii imaginare până când văd cu adevărat firul argintiu pe care mintea mea îl evocă.

El e aici. Mă uit în jos și îl văd stând pe marginea bărcii, cu picioarele atârnând în apă, cu spatele la mine.

— Ce noapte liniștită, remarcă și eu mă înfior. Arată dureros de frumos în lumina lunii. Inima îmi tresare.

— Ce cauți aici? mă încrunt. Nu ai zis că tot ce ne leagă e Siria?

Se-ntoarce spre mine, trecându-și picioarele în barcă.

— Așa de nerăbdătoare ești să scapi de mine?

— Scuze, nu am avut timp să-ți deplâng absența din pricina drumului până aici, care m-a îngrozit de fiică, răbufnesc, deși lui îi datorez prezența mea aici. Și faptului că a preluat frâiele creierului meu.

Surâde.

— M-ai mințit? întreb.

Oare își va ține promisiunea? Mă va lăsa în pace? Mă-nfior, imaginându-mi o dimineață oarecare în Germania în care dau de el plimbându-se de colo-colo pe lângă patul meu.

Clatină din cap.

— Suntem încă în ape siriene.

Mă uit la el.

— N-o să fiu cu tine la Siracuza. Promit, spune râzând.

Meditez la cuvintele lui.

— Nu e adevărat, șoptesc eu. Ești parte din mine, așa cum ești parte din fiecare ființă de aici. Fac semn cu mâna în întuneric. Și a tuturor celor pe care i-a înghițit marea. A tuturor celor care au devenit oase și țărână.

Oftează.

— E adevărat. Ți-am mai spus-o când m-ai întrebat unde mă voi duce. Sunt pretutindeni. Dar nu voi fi acolo cu tine, fizic. Nu ca în Siria.

Mă cutremur.

— *Pretutindeni,* spun, simțind pe limbă gustul cuvântului.

Explicația existenței lui a fost aici tot timpul.

Văd istoria țesută în ochii lui.

— Pretutindeni. De la începutul timpului, am trezit inimile oamenilor. Mi s-a spus în fel și chip, în nenumărate limbi. în a ta sunt Khawf. în engleză, Fear[24]. în germană, Angst. Oamenii mi-au ascultat șoaptele, mi-au ascultat sfatul și-au simțit gustul puterii mele. Sunt pretutindeni. în respirația unui rege executat de poporul său. în ultimele bătăi de inimă ale unui soldat care sângerează de moarte, singur. în lacrimile unei fete însărcinate care moare la ușa ei.

îmi mut privirea, ștergându-mi lacrimile cu mâneca. Layla. Sora mea.

— Nu a fost vina ta, spune Khawf cu blândețe.

— Și-atunci de ce eu simt că a fost? șoptesc, lăsând lacrimile să-mi curgă pe obraji.

Durerea nu este constantă. Se clatină, trăgându-mă și dându-mi drumul precum valurile mării.

Khawf zâmbește trist.

— Pentru că ești o ființă omenească. Pentru că orice ai fi, ai o inimă bună, ușor de rănit. Pentru că *simți*.

îmi scapă un geamăt înfundat.

— Dar nu este vina ta, continuă Khawf. Ți-aduci aminte ce-a zis Am? Dacă soarta ta e să ajungi la Miinchen, vei ajunge acolo chiar dacă lumea întreagă se va împotrivi. Pentru că este destinul tău. Și nu a fost destinul Laylei, sau al părinților tăi, sau al lui Hamza.

Destin. Un cuvânt complex, cu multe uși care duc spre nenumărate căi în viață, toate controlate de acțiunile noastre. Și astfel, mă agăț de credința mea, de a ști că și eu, și Layla am făcut tot ce ne-a stat în putință pentru a supraviețui. De a ști că este în rai, în viață, cu bebelușul ei, Salama. De a ști că o voi revedea, insh'Allah,

când îmi va veni vremea. Că-i voi întâlni pe mama, pe tata și pe Hamza.

— în adâncul sufletului meu, știu că nu e vina mea, murmur eu, privind cerul încrustat cu perle.

Aș da orice să o pot strânge pe Layla în brațe în clipa asta.

— Dar va dura ceva timp până când mintea mea va accepta asta. Și doare. Mai mult decât pot îndura. Eu... mi-e atât de dor de ea.

— Știu.

Khawf se ridică brusc în picioare, iar inima îmi sare din piept când îl văd în echilibru, pe balustradă, la o șoaptă distanță de a cădea. Dar postura lui este dreaptă, perfect echilibrată.

— Te-ai maturizat în ultimul an, Salama. Sunt de partea ta, să știi. Ai depășit atâtea necazuri și mă închin

umil în fața ta. Tu s-ar putea să nu mă consideri un prieten, dar eu pe tine, da.

— Pleci? întreb, simțind că mi se strânge stomacul.

Râde, privindu-mă.

— Pari atât de abătută.

— Nu sunt, murmur, cu toate acestea, mă învăluie o pătură de melancolie.

Fără Khawf, aș fi fost îngropată undeva în Homs, unde nimeni nu și-ar aminti de mine. Dacă Layla nu ar fi apărut pentru mine, nu aș fi găsit curajul de a trăi pentru Siria. De a lupta pentru țara mea.

își dă părul într-o parte, iar ochii îi sunt de nuanța petalelor de hortensie albastră.

— Treaba mea s-a încheiat. Ai urcat în barcă. Tot ce urmează depinde doar de tine. Dar orice ar fi, sunt mândru de tine.

își trece un picior peste bord, făcându-mi o mică plecăciune.

— Adio, șoptesc, iar când clipesc, a dispărut.

Mă uit fix spre locul de unde s-a făcut nevăzut, gândindu-mă că poate va apărea din nou, dar asta nu se întâmplă. Ridic mâinile, le privesc, căutând în sufletul meu o diferență și o găsesc, în inima mea care se simte un pic mai ușoară. Ceva s-a schimbat și în aer. Ca și cum contururile realității, mai clare acum, se așază la locul lor.

Kenan se mișcă, ridicându-și capul și clipind somnoros.

— Hei, șoptesc, aplecându-mă peste el să-i pun palma pe frunte. E caldă, dar nu foarte. Cum te simți?

Se strâmbă. „

— Un pic de rău de mare.

Lama și Yusuf dorm adânc, cu capetele peste rucsacurile lor, și mă bucur. Dacă ar fi fost treji, ar fi suferit și ei de greață.

— Stai să scot o lămâie.

Iau una și cuțitul din geanta lui Kenan, o tai în felii și îi dau o bucată. Ciugulesc din felia mea, savurând gustul acru.

Mă sprijin la loc lângă Kenan.

— Ce-ți face spatele? Pieptul? Capul? Am văzut ce ți-au făcut soldații.

Mușcă din lămâie, se strâmbă de la gustul acru și tușește.

— Sunt bine.

— Kenan.

Oftează.

— Panadolul a ajutat puțin, dar încă mă dor.

Se poate lua un gram de Panadol la patru ore, altfel există riscul de toxicitate. Și a luat unul acum mai puțin de două ore.

Decid că mai bine îl fac să se gândească la altceva.

— Khawf a plecat.

— Pentru totdeauna?

— Mai mult sau mai puțin.

— Ce bine, spune satisfăcut. Pentru că acum pot să-ți spun, în sfârșit, că nu-mi plăcea deloc de el.

îmi acopăr gura cu mâna, râzând pe înfundate.

— Erai gelos?

O umbră de zâmbet îi apare pe buze.

— De fapt, voiam să-i trag câțiva pumni pentru că te deranjează, dar n-am vrut să crezi că mă supăra prezența lui. Nici să-ți amintesc de el când nu era acolo.

— Oh, eroul meu.

îmi zâmbește larg.

— încerc.

Mă cuibăresc mai aproape și ne terminăm feliile de lămâie.

— Spune-mi ceva frumos, Salama, murmură el, sprijinindu-și capul de al meu.

— în ultimul an, încep cu voce joasă, Siria era gri. Clădiri distruse, străzi distruse. Fețele cenușii ale oamenilor flămânzi. Uneori chiar și cerul. Viața noastră devenise monocromatică, pătată uneori de roșu aprins. Și chiar dacă unii reușeau să vadă dincolo de toate astea, eu am uitat că mai există culorile. Am uitat că fericirea e posibilă. Dar apoi tu mi-ai arătat un apus de soare de pe acoperiș, acasă la tine, și am văzut roz și violet, și albastru..., am simțit că... văd culorile pentru întâia oară.

îl privesc și observ că ochii îi sclipesc de emoție.

— îți dai seama cum va fi în Germania? continui eu. Ne vom zugrăvi apartamentul în albastru, ca în tabloul Laylei. Și mă gândeam să

desenăm pe un perete harta Siriei.

— îmi place mult, spune Kenan pe loc. Și te iubesc.

Zâmbesc și, în clipa aceea, știu că Layla ar radia, cu ochii scânteind de lacrimi de fericire, dacă m-ar putea vedea așa: în mijlocul Mării Mediterane, cu apa rece care încearcă să mi se strecoare pe sub haine, și, în loc să las teroarea să preia frâiele, aleg să mă concentrez asupra unui viitor în care sunt în viață. în care sunt în siguranță.

Mă trezesc brusc, tresărind. Cât am dormit? Cred că s-a dus efectul lămâii, pentru că stomacul mi se răsucește și greața îmi acrește sângele.

Formele oamenilor apar și dispar din vedere, iar vocile lor parcă abia îmi ajung la urechi. Mă frec la ochi, gemând de la crampe, iar când îi deschid din nou, toate se așază la locul lor, în contururi clare. Trebuie să fie dimineață deja, dar soarele e ascuns de nori groși. Cineva mă scutură, mă întorc, e Kenan.

— Ce e? întreb amețită.

Un țipăt străbate aerul, trezindu-mă din toropeală. Kenan mă apucă strâns de umăr și, cu o voce cumpănită, pe care nici nu o recunosc, îmi spune:

— Salama, vremea e rea.

își reprimă un fior, iar eu întind gâtul să văd marea. Ajutate de vânt, valurile se lovesc cu putere de barcă, clătinând-o atât pe ea, cât și inima mea.

— Sunt prea mulți oameni. Barca e veche. Nu ne poate ține pe toți. N-avem timp, spune calm, deși cuvintele îi sunt pline de groază.

Nu înțeleg. Barca a bătut aceeași cale de nenumărate ori. Am a jurat!

Kenan mă trage în spate. Vânătaia de sub ochi a căpătat o culoare de cerneală neagră.

— Când barca se va scufunda, trebuie să stai cât mai aproape de mine, ai înțeles? spune el ferm.

Lama plânge, și nu e singura. Oamenii țipă, îl invocă pe Dumnezeu și se roagă asurzitor, iar eu mă întreb dacă sunetele ajung până pe uscat.

— Cât de departe suntem de țărmul Italiei? întreb.

—• Căpitanul încearcă să le transmită un semnal de ajutor chiar acum, spune Kenan. Dar chiar dacă vin, e vorba de ore. O să fim deja în apă.

îi pun mâna pe frunte. Caldă.

— Apa este înghețată. Suntem epuizați și probabil avem febră. Dacă ne scufundăm, nu știu ce efect va avea asupra corpului tău.

O să facă hipotermie.

Inima îmi bubuie dureros în piept.

El scutură din cap.

— Nu avem de ales.

— Plute gonflabile?

— Salama, e o barcă de pescuit. E construită să stea în larg câteva ore.

Nu avem plute de salvare.

Probabil dau semne de neliniște și Kenan îmi cuprinde obrazul cu o mână, trăgându-mă mai aproape de el.

— Ai încredere în Dumnezeu, șoptește el. Vom supraviețui. Nu te îndepărta de mine și *lasă-te în mâna credinței.*

încuviințez, strângând din ochi și lacrimi mi se scurg pe obraz. își îndreaptă spatele și privește spre frații lui, care sunt atât de pietrificați, încât nici nu se pot mișca.

— Ascultați-mă, spune el, uimindu-mă de că: calm dă dovadă. Trebuie să rămânem unul lângă celălalt. Când ajungeți în apă, dați din picioare ușor cât să stați la suprafață, da? Restul îl vor face vestele de salvare. Tot ce contează e să nu vă panicați. Inspirați adânc și, insh Allah, o să fim bine.

Lama se agață de Yusuf și amândoi dau din cap. îmi pun rucsacul sub vesta de salvare și inima mi se strânge, sunt conștientă că, odată sub apă, pașaportul și diplomele mele nu vor supraviețui. Cerul pare aproape, amenințând parcă să ne înece și el în griul său închis.

Majoritatea oamenilor sunt deja în picioare; Kenan ne spune să facem și noi la fel. Barca se înclină periculos pe stânga, ne pierdem echilibrul, prăbușindu-ne pe jos. Lumea urlă. O mamă cuprinsă de isterie își ține copilul la piept. îmi mut privirea. Nu pot ajuta pe nimeni. Opul mi se clatină cu fiecare mișcare a bărcii, apa ne udă cu totul, e din ce în ce mai clar că ne vom răsturna. îl apuc de mână pe Kenan, Lama și Yusuf se lipesc de el, în timp ce barca se clatină împingând oameni peste noi.

Neștiind ce să facem, așteptăm.

E mai bine să sărim?Sau să stăm pe barcă până se scufundă? Gândește, Salama, gândește!

Dintr-odată, în mintea mea se aude limpede o voce care mă avertizează să nu sar.

— *N-o face,* răsună vocea lui Khawf în capul meu. *E sinucidere curată. Nu știi ce te așteaptă în apă. Barca e mai sigură. Cu cât sar*

mai mulți oameni, cu atât mai posibil este să nu se scufunde. Nu sări.

închid ochii, respirând pe nas, și-mi imaginez margaretele mele. Khawf nu e aici, dar trăiește în mintea mea, făcându-mă tot timpul să mă îndoiesc de fiecare decizie pe care trebuie s-o iau. Dar ăsta nu e un mod de a supraviețui, nu e un mod de a trăi.

— Kenan, spun.

Lacrimi mi se scurg pe obraji. *Sfârșitul e aproape.*

— Trebuie să sărim. Când se va scufunda, barca va crea un curent împotriva căruia nu vom putea înota.

Mă privește și încuviințează cu o expresie solemnă. Valurile care se lovesc de flancul bărcii promit violență. Poate că bombele erau o alegere mai bună.

Dintr-odată, sar din barcă un bărbat cu fiica sa în brațe și sfârșesc în apă. Fetița se agață de spatele lui, plângând, iar el își folosește toată energia să se salveze. Cinci secunde mai târziu toată lumea face la fel.

Kenan mă ia de mână strâns. Dăm amândoi din cap.

— Acum, spune el.

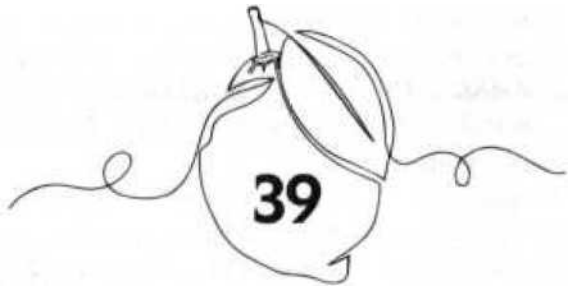

Frigul îmi amintește de luna decembrie a anului trecut, când m-am întors de la spital fleașcă de zăpadă și polei. Layla era pe canapea, îmbrăcată cu toate hainele pe care le avea. M-am ghemuit lângă halucinația mea și am adormit, crezând că mă încălzesc, dar frigul continua să-mi atace oasele, făcându-și loc cu forța.

în ciuda senzației familiare, frigul de azi nu mă adoarme. Ci transmite unde de șoc după unde de șoc corpului meu. Mă scufund sub apă, deschizând ochii spre întinderea neagră-albăstruie care se extinde pe kilometri întregi.

Mă cuprinde frica. Inima mi se oprește, traheea mi se închide, mâinile și picioarele îmi sunt atât de reci încât mă ard. Vesta de salvare mă scoate de sub apă înainte să apuc să urlu.

— *Mama,* strig fără să judec. Mama, *salvează-măl*

Lovesc apa cu picioarele, frica se transformă în isterie. Mă sufoc în sughițuri de plâns când îmi aduc aminte că în Marea Mediterană sunt rechini.

— Mamă, repet ca pe o rugăciune, agățându-mă de cuvântul acesta, lăsându-1 să crească în mine și să mă cuprindă. Mama. *Mama*. Te rog, *te rog,* salvează-mă. *Te rog*. Nu mai rezist!

în acest moment, cu mințile pe jumătate pierdute, lovesc din picioare ca să țin departe rechinii, de parcă ar ajuta la ceva. Rechinii au dinți ascuțiți și ochi fără suflet. Gândurile dispar. Uit cum mă cheamă și cu cine sunt aici. Cu cine ar trebui să fiu. Tot ce reușesc să gândesc este că voi fi trasă sub apă.

— Salama!

O voce ajunge la mine de dincolo de vălul isteriei; mă întorc cu stângăcie, lacrimi fierbinți îmi curg pe obraji. Frigul mă lovește direct în coaste. Mă doare când respir.

Figurile încețoșate devin clare și văd pe cineva care plutește, cu ochii îngroziți. Yusuf. Și în spatele lui e Lama.

Inima îmi repornește. Da. Nu-mi permit să mă pierd cu firea. Familia mea e aici. Yusuf. Și Kenan.

Kenan. Unde este?

— Lama! Yusuf!

Apa probabil mi-a smuls mâna dintr-a lui Kenan. în jur, oamenii înoată, căutându-i pe cei dragi, vântul înghețat se umple de țipete familiare. Rucsacul meu e încă sub vesta de salvare.

— Unde-i Kenan?

— Nu știu, sughiță Lama.

— *Kenan!* Unde ești? țip ascuțit.

Doamne, te rog, fă să fie în viață. A suferit destul.

Mă răsucesc neajutorată, ochii mi se plimbă de la un trup la altul, dar nu văd decât oameni necunoscuți.

— Trebuie să ne îndepărtăm de barcă, spun.

Mă uit în spate. începe să se scufunde. Dau din cap și, făcând un efort, copiii încearcă să înoate după mine. Continuăm să căutăm din priviri, să-1 strigăm pe Kenan. împroșc apa, mi-e imposibil să mă mișc cu vesta de salvare. Mă opintesc, căutând barca cu privirea, dar nu e nimeni.

— Acolo! țipă Lama, arătând spre o siluetă care plutește.

Are ambele brațe întinse ca și cum ar încerca să îmbrățișeze marea, cu capul căzut într-o parte. Mă îndrept într-acolo și îi dau părul la o parte să mă asigur că el 2.

— Oh, mulțumesc lui Dumnezeu! exclam, strângân- du-1 în brațe. E aici. E el!

încerc să-i iau pulsul, mișcându-mă ciudat. E mai slab decât aș dori. Probabil că șocul contactului cu apa l-a făcut să-și piardă cunoștința; nu poate rămâne așa mult timp. Are fața rece ca gheața.

— E bine? întreabă Yusuf, iar eu îi ridic capul. Mușchii gâtului sunt complet relaxați.

— A leșinat, spun, și aud cum barca se scufundă de tot, dar e ultimul lucru de care îmi pasă în clipa asta. Kenan, trezește-te!

După câteva minute în care îl plesnesc pe față și mă rog la Dumnezeu, ochii i se deschid și mormăie ceva incoerent.

— Hei, spun cu blândețe, cuprinzându-i obrajii. Apoi îi ridic o mână să văd dacă au început să i se învinețească degetele.

— Hei, murmură și el.

— Suntem în apă. Barca s-a scufundat, ți-ai pierdut cunoștința. Nu trebuie să adormi. Ai înțeles?

— Da, spune el cu glasul ca estompat de ceață și se strâmbă din cauza frigului.

— Bun, toată lumea, atenție, strig trecându-mi o mână prin vesta de salvare a lui Kenan. Trebuie să înotăm spre restul grupului, să vedem dacă a reușit căpitanul să ia legătura cu Garda de Coastă din Italia.

— Mi-e frig, strănută Lama.

— Asta este a doua chestiune. Vreau să continuați să vă mișcați. Astfel încât sângele să continue să circule. Altfel veți adormi, ceea ce nu e bine.

Mormăie un *da* și înotăm încet spre grupul de supraviețuitori care plutesc la suprafața apei. Un bărbat bate disperat din brațe strigându-și băiatul mai mic. Alunecăm prin apă pe lângă trupuri, fie cadavre, fie oameni care și-au pierdut cunoștința, nu știu, și nu mă pot opri să văd.

— ... contactat și le-am spus, dar nu știu dacă vin, spune căpitanul, strigând spre mulțimea isterizată. Suntem departe de țărm. O să le ia o vreme să ajungă la noi. Ore, pe puțin.

Mica flacără de speranță din ochii tuturor pâlpâie ca o lumânare care moare. Nimănui nu-i pasă de un grup de refugiați sirieni pierduți în mijlocul Mării Mediterane. Nu suntem nici primii și nici ultimii care fac acest lucru. Și ce dacă mai mor încă o sută de oameni sau chiar mai mult? Va da naștere unei știri emoționante, care va stârni un mic protest sau vreo campanie de donații, apoi vom fi uitați din nou, ca spuma mării. Nimeni nu-și va mai aminti numele noastre. Nimeni nu va afla povestea noastră.

— K-Kenan, spun clănțănind din dinți. N-n-nu ad-d-ormi!

Dă din cap, dar se vede că îi dispar ultimele puteri care i-au mai rămas să rămână treaz. îl trag mai aproape de mine, încercând să-1 încurajez să dea din picioare. Vesta de salvare e cea care-1 ține la suprafață, și nici măcar cu totul. Se adună și mai mulți nori și am impresia că suntem împresurați între mare și cer. Nu mai ajunge până la noi nici măcar o rază de soare.

— Lama. Yusuf. Continuați să vă mișcați, le ordon dârdâind. Ajutoarele vor sosi.

— Am obosit, se plânge Lama, înotând fără tragere de inimă.

Yusuf mai lovește apa cu mâinile și picioarele vreme de un minut, apoi cedează.

— *Nu,* strig, apropiindu-mă de ei cu brațul lui Kenan peste umeri. *Continuați. Să. Vă. Mișcați!*

Yusuf o apucă pe Lama de mâini și începe să i le scuture, făcând cercuri pe apă care se lărgesc.

— O să fim bine, bâigui eu, concentrându-mă asupra cuvintelor, nu asupra hipotermiei care îmi blochează celulă după celulă. Ucigându-mă încet. încerc să nu mă gândesc la rechini. *O să fim bine.*

O parte dintre oameni au capitulat deja în fața frigului, țipetele și plânsetele s-au stins, și știu, fără să trebuiască să mă uit, că Marea Mediterană i-a revendicat pentru ea.

— Lama, vorbește cu mine.

îmi ling sarea de pe buze și simt că mă arde pe gât. Rana mă ustură.

— Sunt bine, spune cu un fir de voce.

-Yusuf?

— Hei, murmură și el.

îl apuc pe Kenan de umeri și-1 scutur, făcându-1 să tresară.

— Kenan, să nu îndrăznești să adormi!

— N-o să adorm, spune, apoi tușește și mișcă nițel din picioare.

îmi pune palma pe ceafă, peste hijabul ud leoarcă, și-și sprijină fruntea de a mea.

Valurile i-au îndepărtat încet pe Lama și Yusuf de noi, ne ducem mai aproape și formăm un cerc, ținându-ne de mâini.

— Foarte bine, îi încurajez eu. Acum c-continuați s-să d-dați d-din picioare!

Mișcarea dă naștere spumei pe suprafața apei, iar sângele ni se mișcă leneș prin vene. Hainele mi s-au lipit de trupul care-mi tremură, hijabul îmi alunecă încet de pe cap, dar continui să mă mișc.

— Kenan, privește culorile, spun, și el se uită spre orizont.

Nu se vede nimic, doar cerul gri și marea. Nu e ca în Homs.

Gri cu albastru, ca în tabloul pictat de Layla.

încerc să vizualizez restul nuanțelor, dar griul pare lipit de retina mea. încerc să-mi văd familia, să pescuiesc din memorie chipurile lor.

— V-aduceți aminte cum erau luminate străzile cu felinare de Ramadan? spun clănțănind din dinți, făcandu-i să se uite cu toții la mine. Nu vă gândiți la frig. Vă mai aduceți aminte ce caldă era pâinea? Proaspătă de la brutărie.

Kenan îmi face jocul.

— I^ama. Yusuf. V-aduceți aminte când mergeam la țară? La ferma lui Jedo să culegem caise. Eu mă urcam în copac și ți le aruncam ție, Lama. Yusuf, ți-aduci aminte când ai găsit cuibul de porumbei?

Yusuf dă din cap, cu dinții clănțănind.

— Eu și Layla mergeam în fiecare vară la casa de la țară a bunicilor ei sau alor mei, murmur eu. Ne bălăceam în piscină. Ne jucam cu găinile. Călăream. Ne ducea bunicul ei la un vecin care avea cai.

îmi amintesc totul perfect. Aveam cincisprezece ani, abia începusem să port hijab. Flutura în vânt și calul galopa în jurul câmpului, cu Layla lângă mine, pe calul ei. Chiotele noastre de bucurie acopereau zgomotul de copite.

Kenan continuă să-i îndemne pe frații lui să se miște și să vorbească, să-și amintească trecutul, să aibă speranțe pentru viitorul care le va aduce noi amintiri. Se întoarce spre mine și-mi ridică o mână; picături de apă alunecă la loc în mare.

— Salama, eu și cu tine o să mâncăm cataiful acela.

Are obrajii umezi și știu că nu e doar apă de mare. își trece buzele peste încheieturile mele acoperite de cicatrici.

— Dacă nu în Germania, atunci în rai.

îmi înghit lacrimile, încuviințând.

începem iar să vorbim, încercând să ne gândim la altceva decât la frig. Ne aducem aminte de viața noastră de dinainte. Ne imaginăm Siria și o descriem așa cum nu o vom vedea niciodată.

O Sirie pe care noi nu vom apuca să o cunoaștem niciodată.

O întindere nesfârșită de iarbă verde acoperă dealurile, râul Orontes dă viața pământului din care cresc margarete, pe maluri. Copacii sunt plini de lămâi galbene ca soarele, mere tari și dulci, prune coapte și strălucitoare ca rubinele. Au ramurile grele de fructe, îmbiindu-ne să le culegem. Păsările cântă a viață cu aripile deschise pe cerul albastru.

Zona rurală se dizolvă încet, asfaltul înlocuiește iarba, iar vocile oamenilor care se agită în jurul pieței acoperă ciripitul ocazional al păsărilor. Negustorii vând rochii de satin, covoare arăbești, groase, de culoarea ame- tistului și vase din cristal prețios. Restaurantele gem, pline, familii și cupluri profită de o frumoasă zi însorită, cu platouri de came la grătar și boluri de tabbouleh în fața lor. Vocea muezinului răsună puternic din minarete, iar oamenii se adună în rugăciune în moscheile spațioase, cu decorațiunile lor complexe, care sunt acolo de secole. Copiii aleargă în jurul ruinelor străvechi, citind

istoria strămoșilor țesută în pietrele de calcar. Află despre imperii care pe vremuri au făcut din țara lor inima civilizației. Vizitează mormintele războinicilor noștri, recitând Al-Fatiha pentru sufletele lor, amintind de poveștile lor, menținându-i vii în memorie. Se mândresc cu bunicii și bunicile lor, care și-au dat viața pentru ca ei să poată crește într-o țară în care aerul are gust dulce de libertate.

Prizonieră în ceața hipotermiei, visez și eu la acea Sirie. O Sirie al cărei suflet nu mai este prins în lanțuri de fier, care nu mai e ținută captivă de cei care-i doresc răul, ei și fiilor săi. Siria pentru care Hamza a luptat și a sângerat.

Siria pe care o visează și-o ilustrează Kenan. Siria în care Layla își dorea să-și crească fetița, Siria în care eu aș fi găsit dragostea și m-aș fi aventurat să o trăiesc, Siria unde m-aș întoarce, la sfârșitul unei vieți lungi, ca să fiu iar pe pământul care m-a crescut. Siria, casa mea.

Trece ziua și încep să pierd noțiunea timpului. Se lasă întunericul, iar eu nu mai am energie, buzele încetează să mi se mai miște. Frigul mi-a invadat fiecare nerv. Nu știu dacă nici Kenan nu mai poate vorbi sau sunt eu cea care nu-l mai aude. Am nevoie de toate puterile mele să-mi amintesc unde sunt și că trebuie să respir.

Undeva, în depărtare, își face apariția o lumină. Clipesc, e prea puternică, mă dor ochii. Clipesc din nou.

Oare am murit?

EPILOG

Orizontul se colorează în lila deschis în timp ce soarele străpunge încet întunericul. în Toronto, zorii zilelor de septembrie au tot felul de nuanțe, dar în ultimul timp se pare că preferă să treacă de la lila la un albastru strălucitor, în timp ce stelele dispar în liniște.

Stau pe balcon, scăldându-mă în strălucirea blândă, și privesc colțul de curte pe care l-am transformat într-o grădiniță. Margarete. Caprifoi. Bujori. Lavandă. Le-am cultivat pe toate cu mâinile mele, îngrijindu-le cu atenție micile rădăcini și petale, munnurându-le cuvinte de dragoste.

— Ești atât de frumoasă, șoptesc unei mici margarete care-și deschide timid petalele pe cicatricile de pe mâinile mele. Sunt foarte mândră de tine.

O briză ușoară mă face să-mi strâng mai bine pătura în jurul umerilor. Chiar dacă sunt îmbrăcată cu pijamale de lână, amintirea rece a apei Mediteranei nu a dispărut încă.

Eu și Kenan ne aflăm în Toronto de patru luni și nici acum nu ne-am obișnuit cu frigul. Este atât de diferit de Berlin, deși ambele orașe sunt la fel de liniștite în diminețile de sâmbătă: e o liniște întreruptă ocazional de zgomotul slab al unui avion care zboară deasupra capetelor noastre. Ne-a luat doi ani să ne treacă frica de zbor. Și chiar dacă uneori uităm, trauma revine, făcându-ne mâinile să tremure și ochii să se umple de panică.

— Aici erai, spune Kenan, târându-și picioarele afară cu două căni aburinde de ceai *zhoorat* în mâini.

Mă uit la el și-i zâmbesc^

S-a învățat mai repede cu frigul, e îmbrăcat doar în pantaloni simpli de pijama și un tricou alb. Are părul răvășit și ochii încă somnoroși. Ne-a luat mult timp și am avut nevoie de multă perseverență să căpătăm o greutate corporală sănătoasă. îi privesc bicepșii în timp ce-mi întinde cana, simțind cum mă înroșesc în obraji.

— Mulțumesc, spun încet, să nu tulbur pacea care ne înconjoară.

Se așază în spatele meu. Aranjez pătura să ne acopere pe amândoi și-mi sprijin capul de umărul lui.

— Te-ai trezit devreme, spune încet. Ai visat urât?

Uneori, coșmarurile ni se strecoară prin somn ca otrava de beladonă. Kenan se trezește brusc și gâfaie după aer, cu fruntea acoperită de sudoare. Atunci, mintea i se umple de gânduri paranoice, convingându-1 că Lama și Yusuf au rămas în Homs sau că se înecă în Marea Medi- terană. Se calmează abia după ce îl sună pe unchiul lor din Germania și vorbește cu el. Abia când îl iau în brațe și mă joc în părul lui, șoptindu-i „lucruri frumoase", și se relaxează, adormind la loc pe pieptul meu.

Deși Khawf a dispărut din viața mea ca un vis cauzat de febră, l-au înlocuit coșmarurile. Mă- paralizează cu otrava lor, făcându-mă prizonieră propriei minți, și strig. Uneori, Kenan nu reușește să mă trezească imediat, să mă convingă că sunt aici *cu adevărat,* dar brațele lui mă strâng întotdeauna ferm, aducându-mă înapoi la realitate.

Kenan își împletește degetele cu ale mele și mă sărută pe tâmplă.

— Ne-am promis să vorbim întotdeauna unul cu celălalt, Sheeta.

Mă-ntorc spre el și privirea mi se îndulcește. Așa este. Iar când nu ne găsim singuri cuvintele, ne lăsăm ajutați de ceilalți. O cameră liniștită și o doamnă plină de compasiune care ne privește pe deasupra ochelarilor cu ramă rotundă. Ne zâmbește cu amabilitate și ochii îi sclipesc într-un fel care-mi amintește de Nour. De fiecare dată când conversația devine dificilă, tot ce am nevoie ca să scap de

greutatea de pe piept este să-mi amintesc cum pronunțam împreună cu ea „te-ra-pi-eee”.

De îndată ce eu și Kenan ne-am stabilit la Berlin cu unchiul și mătușa lui, șocul provocat de ceea ce am trăit s-a transformat încet, încet într-o durere despre care, pe zi ce trecea, ne era din ce în ce mai greu să vorbim. Layla, mama și tata zac sub pământul din Homs. O vreme nu mai puteam nici să respir agonizând cu gândul la Hamza și la ce îndură în Siria.

îmi ating fără să vreau cicatricea de pe gât. Dacă cea de pe ceafă este acoperită de păr, aceasta nu este ușor de ignorat. Seamănă cu un colier, iar când gândurile mi se întunecă, aproape că o simt strângându-mi-se în jurul gâtului. Kenan se uită la ea, și văd în ochii lui că înțelege.

Lasă cana jos și se apleacă să-mi sărute cicatricea. Eu îl cuprind după umeri și-1 lipesc de mine.

— Ai planuri azi? murmur.

Se desprinde de mine cu obrajii îmbujorați.

— Mă întâlnesc cu Tariq să mă asigur că am rezolvat cu înscrierile la universitate.

— Dintre toate scenariile de viitor pe care mi le-am imaginat pentru noi, nu m-am gândit niciodată că o să trăim și o să mergem la universitate în Toronto.

îmi zâmbește larg.

— Dar nu e un scenariu așa rău, nu?

Un prieten de-ai lui Hamza a reușit să facă totul. Cu puțin timp înainte de izbucnirea revoluției, unul dintre prietenii lui apropiați din liceu s-a mutat în Canada să studieze Medicina. Fiind de-acum cetățean canadian, s-a oferit să ne facă el invitația. Să ne ajute cu studiile, să ne găsim de lucru și să trăim o viață bună, în siguranță. Am luat legătura după ce mi-am reactivat contul de Facebook, la Berlin, unde rudele îndepărtate și prietenii ne-au ajutat în fel și chip.

Când m-a căutat Tariq, eu și Kenan ne-am așezat la o masă și am studiat chestiunea din toate unghiurile. Vorbim mai bine engleză decât germană. în Canada sunt mai multe oportunități pentru

ilustratori, iar eu m-am îndrăgostit pe loc de programul de studiu de la facultatea de Farmacie. Yusuf și Lama se adaptau bine la traiul și la școala din Germania, unde unchiul și mătușa lor și-au asumat întru totul rolul de părinți. Am fi plecat doar eu și Kenan. Pentru moment. Eram prea tineri să avem grija a doi copii. Și știu că inima lui Kenan se frânge în fiecare zi în care este departe de ei. Dar suntem refugiați și nu avem multe opțiuni, și mai știu că situația noastră este mult mai bună decât a multor altor familii de sirieni, pentru îi avem pe mătușa și unchiul lui Kenan. Familiile care nu au rude în diaspora sunt adesea despărțite, împrăștiate prin mai multe țări, în funcție de care dintre ele îi acceptă.

Kenan nu și-a schimbat nici acum fotografia de pe ecranul de blocare al telefonului, cea cu Yusuf și Lama, dar a pus pe ecranul principal o poză cu noi doi. îi sună în fiecare zi și deja a planificat să ia avionul să se ducă să-i vadă.

— Nu-mi vine să cred că peste o săptămână începe școala.

Clatin din cap.

— Mie nu-mi vine să cred că trei ani mai târziu ne aflăm aici, bând ceai *zhoorat*.

— Mie nu-mi vine să cred că ești cu mine.

îmi sărută verigheta de pe deget și apoi cicatricile de la încheietura mâinilor.

— Cum de-am cucerit pe cineva care nu e nici pe departe de nasul meu?

— M-ai sedus cu toate cunoștințele tale despre Studio Ghibli, chicotesc eu.

îmi zâmbește larg.

— Miyazaki nu folosește scenarii în filmele sale. Creează dialogurile din mers.

Mă prefac fâstâcită și-mi fac aer cu un evantai imaginar.

— Oh, Doamne!

Kenan râde și ne bem ceaiul. Când lumina soarelui umple tot cerul, ne întoarcem înăuntru.

E un apartament mic cu un singur dormitor, dar este acasă. Pe jos încă mai zac aruncate câteva cutii de carton. Tariq și prietenii lui au mobilat apartamentul pentru noi; a trebuit să mă ascund în baie ca să pot plânge, de recunoștință, vreo zece minute bune înainte să reușesc să dau ochii cu cineva.

Pe masa din sufragerie sunt împrăștiate carnetele de schițe ale lui Kenan, toate pline de desene din poveștile noastre. Lângă, o tavă de cataif pe jumătate goală. Portretul în cărbune pe care mi l-a făcut la Poarta Brandenburg este pus într-o ramă de lemn și atârnă deasupra canapelei din sufragerie. Pereții sunt o pânză pentru imaginația noastră, și am acoperit albul cu diferite nuanțe de albastru. Pe imul dintre pereți este agățată o hartă a Siriei desenată chiar de Kenan, iar pe altul am scris eu un poem al lui Nizar Qabbani, pentru că, din câte se pare, caligrafia mea este mai frumoasă ca a lui. Este cel pe care l-am văzut la protestul care s-a ținut la un an de la începerea revoluției.

„Fiecare arbore de lămâi va da rod și din fructul său alt
lămâi se va naște, dăinuind, astfel, pe veșnicie”

Așezăm cănile în chiuvetă, discutând despre diferitele elemente de poveste folosite în *Prințesa Mononoke*. Deschid un dulap și scot un baton de cereale pe post de mic-dejun. Fiecare dulap este plin până la refuz cu pungi de orez, freekeh, conserve de humus și kashk. Termin tot batonul, fără să las nici măcar o firmitură, și arunc ambalajul la gunoi.

Kenan scoate un pui din congelator să-1 pună la dezgheț, iar eu mă minunez că avem un pui *întreg*.

Iar Hamza nu.

în fiecare zi verific paginile de Facebook și de Twitter care postează actualizări regulate despre prizonierii din centrele de detenție siriene care au fost eliberați, și cele care dau informații despre prizonierii care se află încă închisori. Caut numele lui Hamza până văd cruciș, dar nu apare niciodată. Și-n sufletul meu mă rog să

fi devenit un martir. Mă rog să fie în rai cu Layla, departe de lumea asta plină de cruzime.

Privesc în gol și Kenan îmi pună o palmă pe obraz.

— Hei, șoptește, știind unde mi-e mintea.

— Sunt bine, spun cu un oftat tremurat, clătinând din cap în timp ce mă îndrept spre sufragerie.

Socotesc ce să fac, dacă să citesc o carte despre farmacologie sau să lucrez la un nou videoclip ca să-mi țin mintea ocupată. După ce-am ajuns la Berlin, Kenan și-a reluat ocupațiile de activist și, după vreo alte câteva clipuri, a început să atragă atenția lumii. Ca să-mi exersez engleza, m-am alăturat și eu lui, scriind articole și creând videodi- puri despre ce a trebuit să îndurăm în Homs. Ne-am împletit poveștile. A fost greu la început Izbucneam în lacrimi după cinci minute de monolog, doar amintindu-mi cât de rece este un trup fără viață.

Kenan mă ia de mâini și mă învârtește, iar eu, surprinsă, cad la pieptul lui.

— *Heeei!* Ce faci?

îmi zâmbește, ridicând telefonul din care se aude o melodie în engleză pe care nu o știu.

— Dansez cu soția mea.

Mă înțeapă ochii de lacrimi. împletim diversiunile cu accesele de agonie. Reamintindu-ne unul celuilalt că încă suntem aici.

Aruncă telefonul pe canapea, lângă laptop, legănân- du-mă pe muzică.

— Sunt în pijamale, mormăi, apăsându-mi fruntea pe clavicula lui.

Ridică din umeri.

— Și eu. își înfășoară pe deget o șuviță din părul meu, pe care l-am tuns scurt până la maxilar acum. Ești foarte frumoasă în pijamale.

— Și tu.

Râde. în depărtare se aude uruitul unui avion și nu-mi scapă modul în care mâna lui Kenan se strânge o fracțiune într-a mea.

— Ce părere ai despre noul membru al familiei noastre?

îl trag aproape de mine.

El aruncă o privire spre balcon.

— Au trecut două luni de când îl avem și tot ce văd e un fir verde.

Mă pufnește râsul.

— Lămâii au nevoie de timp, Kenan. Creștem un *copac*. E nevoie de răbdare. Așa cum e nevoie de răbdare să poți aduce o schimbare.

îmi zâmbește cu gropiță în obraz.

— îmi place când vorbești despre schimbare.

Chicotesc, iar el își sprijină capul de umărul meu, îngânând după muzică.

Privesc peste umărul lui la ghiveciul din ceramică albastră cocoțat direct sub razele soarelui. Răsadurile au ieșit prin pământ, luptând împotriva gravitației, or, asta îmi amintește de Siria. De puterea și frumusețea ei. De cuvintele Laylei, de tăria ei de spirit. De mama, de tata, de Hamza.

îmi amintește că, atâta vreme cât mai înfloresc lămâii, speranța nu va muri niciodată.

NOTA AUTOAREI

Aceasta este povestea celor care nu au altă alegere decât să-și părăsească propria casă.

Ideea mi-a venit pe când locuiam în Elveția unde, de fiecare dată când cineva afla că sunt siriană, exclama „Ah, Siria! Dar ce se întâmplă acolo?” și mi-am dat seama că oamenii chiar nu știu ce se petrece. Sirienii au rar ocazia de a-și spune povestea. Ce știe lumea sunt doar niște întâmplări prezentate la rece de mass-media și repetate în cărți. Veștile se concentrează asupra celor două partide politice care se înfruntă, reducând sirienii - morții, victimele, orfanii, refugiații - la numere.

Acest roman aprofundează emoția umană din spatele conflictului, pentru că noi nu suntem numere. De ani întregi, sirienii sunt torturați, uciși și alungați din patria lor de un regim despotic, iar noi suntem datori să le cunoaștem poveștile.

Am vrut ca această poveste să nu fie îngrădită de stereotipuri. Regăsiți această intenție în Salama și Layla - fete care poartă hijab, dar care au un spirit liber și trăiesc viața cu fiecare fibră din ființa lor. în Kenan, care întoarce spatele misoginismului toxic și se dedică familiei lui. în modul în care toate personajele mele sunt mândre de cine sunt și de originea lor, fiind dispuse să riște totul pentru libertate. în povestea de dragoste inocentă, în privința căreia mi-am dorit să amintească de romanele lui Jane Austin. Cu alte cuvinte, lucrurile vă sunt prezentate așa cum rareori se întâmplă.

Pentru a pune cât mai bine în lumină realitatea poveștii Siriei, a trebuit să-mi iau unele libertăți în ceea ce privește cronologia, în cazul Salamei. Revoluția a început în martie 2011 și, deși a fost întâmpinată cu violențe îngrozitoare din partea armatei, aceasta nu a început să bombardeze civilii imediat. Dar am condensat timpii

dintre cele două incidente, astfel încât ele să coincidă cu sarcina Laylei. Ghiath Matar a fost arestat pe 6 septembrie 2011, în orașul său natal, Daraya, iar corpul său mutilat a fost retumat familiei sale patru zile mai târziu. Fiul său, pe care nu a apucat să-l întâlnească, deoarece soția sa era însărcinată la momentul respectiv, îi poartă numele. Ghiath Matar avea douăzeci și patru de ani. Și, deși în capitolul 21 fac aluzie la masacrul de la Karam el-Zeitoun, în realitate, acesta nu a avut loc până pe 11 martie 2012. Este doar unul dintre nenumăratele masacre pe care regimul le-a comis asupra oamenilor nevinovați.

însă toate evenimentele s-au întâmplat cu adevărat. Copilul care înainte de a muri a zis: „îi voi spune tot lui Dumnezeu" a existat cu adevărat. Poveștile acestea s-au întâmplat, și multe se petrec în continuare, în timp ce voi citiți aceste rânduri.

Dar, în ciuda atrocităților cu care trebuie să se confrunte personajele mele, sper că le veți vedea drept mai mult decât traumele prin care trec. Pentru că sunt reprezentarea fiecărui sirian, cu speranțele și visurile sale și cu o viață de trăit. O viață pe care o *merităm*.

A fost foarte greu să scriu această carte, dar am încercat să țes un mesaj în fiecare pagină, în fiecare rând și în fiecare literă.

Mesajul acesta este speranța.

Și *sper* că o veți purta și voi în inimile voastre.

MULȚUMIRI

Dragă cititorule, există un motiv care îi determină pe autori să scrie mulțumiri, și anume: o carte ia naștere dintr-un gând și este apoi crescută de o familie. Iar *„ohana* înseamnă familie. Familie înseamnă să lași pe nimeni în urmă". *(Lilo &Stitch, 2002)*

Asta este și *Cât timp înfloresc lămâii*. Un gând. O nevoie de a striga din vârful muntelui despre nedreptatea care s-a abătut asupra a milioane de oameni. Până când și-a găsit locul alături de atât de mulți care au încurajat-o să se transforme dintr-o șoaptă într-un urlet de bătălie.

Așadar, mulțumesc familiei din jurul acestui roman, căci, fără voi, cititorii nu i-ar putea răsfoi paginile acum.

Mai întâi de toate, lui Batool, sora mea, susținătoarea mea numărul unu. Mulțumesc că ai avut răbdarea să citești romanul sub formă de mesaje pe WhatsApp. Că mi-ai spus să o fac. Că ai crezut în mine chiar și atunci când eu nu credeam. Dacă am devenit autor, ți-o datorez ție.

Mamei mele, Ola Mohaisen, cea mai bună prietenă a mea, atât de dragă inimii mele. Nimeni nu e mai fericit pentru mine decât tine. A fost lung drumul care ne-a adus până aici, și am învățat atât de multe, amândouă.

Când am început să scriu această carte, viața mea se mișca cu încetinitorul, în vreme ce viețile celor din jurul meu se scurgeau de două ori mai repede. Tocmai de aceea, mama a vrut să mă opresc din scris, să îmi iau mai întâi diploma de vorbitor de germană, să fiu sigură că sunt acceptată la facultate..., etc., etc. Dar eu n-am vrut s-aud. Știu că pentru mulți dintre tinerii autori a scrie este un act înspăimântător. Că încearcă și că îl fac să devină parte din viața lor. Știu, pentru că și eu am simțit nevoia să aud cuvinte de încurajare când m-am apucat să scriu. Din pricina asta, am rugat-o pe mama să transmită un mesaj tuturor părinților care au dubii.

Ar fi ușor să susțin că mi-am asumat întru totul rolul de părinte care își oferă sprijinul necondiționat în perioada în care Zoulfa a decis să pornească în aventura ei de scriitor în devenire, dar nu ar fi adevărat. Nu ar fi adevărul pe care mă simt obligată să-l împărtășesc cu părinții scriitorilor în devenire. Ar fi ușor să afirm că am dat dovadă de încredere de nezdruncinat, de credință oarbă și încurajare necondiționată, dar nu ar descrie întocmai răspunsul meu la înclinațiile ei într-un moment de cotitură pentru familia noastră, aflată la răscruce într-o țară nouă. Am încercat să stabilesc eu prioritățile pentru ea, am acționat sub impulsul instinctului matern și am respins, cel puțin temporar, dorința ei profundă de a-și scrie povestea. Dar m-am înșelat și mă bucur că a avut dreptate ea. Arfi ușor să nu spun nimic, dar sper ca aceste cuvinte să liniștească cel puțin un părinte sceptic: plantați o

sămânță de încredere, cultivați-o cu smerenie și răbdare căci, dacă o veți face, în ciuda îndoielilor, s-ar putea să rămâneți surprinși când în fața ochilor voștri vor crește lămâii. Căci parfumul lor este de neuitat și îmbucurător.

Tatălui meu, Yasser Katouh, îi datorez faptul că vorbesc engleza. Fiecare cuvânt din cartea mea se datorează ție. Tu ai crezut 110% că voi reuși. Nu 100%. Ci 110%.

Fratelui meu, Moussab, care mi-a furnizat multă ciocolată și multe brioșe și n-a uitat niciodată să-mi aducă și mie un sendviș *sheesh tawouk*. Ești nemaipomenit, băiete.

Voluntarilor de la White Helmets, care-și riscă viețile pentru a le salva pe ale celorlalți. Pentru că sunt întruchiparea versetului din Coran care spune că, atunci când salvezi

o viață, ai salvat întreaga omenire. Dumnezeu să vă aibă în pază pentru că ne păziți pe noi, mâna voastră să nu tremure vreodată, iar sufletul vostru să nu fie bântuit de îndoieli.

Alexandra Levick, cred că, dacă un om ar putea fi un miracol, acel om ești tu. Recunoștința mea față de tine și de clipa în care ai decis să dai click pe Preferate când ai văzut prezentarea mea nu încape în cuvinte. Un click care mi-a schimbat viața. Mulțumesc că ești agenta mea, mulțumesc că ești prietena mea. Mulțumesc că mi-ai transformat visul în realitate.

Casei Scriitorilor, pentru că s-a demonstrat a fi, cu adevărat, casa pe care orice scriitor și-ar dori-o. Mulțumesc că ați crezut în mine. Pentru că ați crezut în cartea mea și că i-ați oferit ce aveați mai bun. Mulțumiri speciale Alessandrei Birch, Ceciliei de la Campa și lui Jessica Berger pentru tot ceea ce faceți pentru drepturile de traducere. Sunteți incredibile!

Pentru Bloomsbury. încă nu pot crede că acest roman e publicat cu Bloomsbury. Zoulfa de la 11 ani se clatină în pantofii ei sport. Lui Hannah Sandford, căreia îi plac lăstarii mei de lămâi la fel de mult ca mie. Prima întâlnire cu echipa de la Bloomsbury rămâne una dintre cete mai frumoase zile din viața mea. Mă înclin și sunt atât de fericită pentru dragostea pe care întreaga echipă a dedicat-o acestei povești. Agentului meu de presă, Emily Marples, pentru că a făcut ca romanul să fie mai mult un strigăt decât o șoaptă. Marketerului meu, Jade Westwood-Studden, pentru toate ideile minunate pe care le ai pentru această poveste. Gra- ficianei mele, Sarah Baldwin, pentru coperta emblematică. Sunt copleșită! Editorului meu, Veronica Lyons, pentru că ți-ai dăruit inima acestei cărți și pentru că mi-ai corectat greșelile. Lui Jessica White, pentru revizie și pentru corectarea tuturor acelor greșeli ortografice. Lui Fliss Stevens pentru a fi cel mai mare director editorial și pentru că s-a dedicat cărții mele. Sunteți cei mai tari, vedete, fără nicio îndoială. Vă mulțumesc tuturor pentru toate lacrimile pe care le-ați vărsat pentru această poveste. Mulțumesc că mi-ați dat voce.

Lui Ruqayyah Daud, care a dat o șansă puieților mei de lămâi. Nici acum nu-mi vine să cred că ai citit-o într-o singură noapte. Tu ai

aprins scânteia care a pornit totul, îți mulțumesc, nu doar pentru că mi-ești redactor, ci și o prietenă cu care împărtășesc entuziasmul față de trupa BTS. Tu ești purpura mea!

Tuturor celor de la Little, Brown, care au citit povestea, care și-au dedicat timp și dragoste pentru transformarea cărții dintr-un Word într-un produs fizic. „Mulțumesc” exprimă prea puțin ceea ce simt.

Editurilor care m-au publicat: Verus, Editorial Casals, Gyldendal, Blossom, Nathan, Dressler, Dioptra, Piemme, Poznanskie, Hayakawa, Bookzone și Laguna, mulțumesc din suflet că ați dus romanul în atât de multe locuri. Să-mi știu cartea tradusă în mai multe limbi era un vis îndepărtat, pe care nu l-am crezut niciodată posibil, iar voi l-ați transformat în realitate.

Lui Kassie Evashevski, minunatul meu agent de film, pentru că ai văzut ceva în povestea mea. Cuvintele tale despre carte mă umplu și acum de smerenie.

Mulțumiri din inimă lui Beth Phelan pentru că ai creat #DVpit. Ai schimbat viața atât de multor autori! îți mulțumesc pentru asta. Fiecare schimbare începe cu un singur om. Iar ceea ce ai făcut tu a creat valuri într-o apă care era nemișcată.

Mulțumesc Author Mentor Match, pentru că ați luat scriitori și le-ați oferit o lumină călăuzitoare care să-i ghideze prin această parte a vieții. Tuturor celor de la Writer’s Club și amintirilor pe care ni le-am făcut împreună.

Lui Joan F. Smith, îți scriu numele pe de-a-ntregul, să-1 afle lumea întreagă. Joan F. Smith este o legendă. Joan F. Smith are o inimă mai mare decât oceanul. Și luna o invidiază pe Joan F. Smith. Joan F. Smith este omul meu preferat din univers. Joan F. Smith a cules cartea mea dintr-o mare de povești și a spus „asta”. Joan F. Smith a salvat scriitoarea din mine.

Lui Leah Jordain, regină în toate sensurile. Prin ochii ei am învățat să-mi îndrăgesc personajele. Ochii tăi au fost primii, după mentorul meu și o prietenă de la IRL, care mi-au citit cuvintele. Ți-au și plăcut, pe deasupra. Nici acum nu-mi vine să cred.

Lui Safa Al-Awad, care-mi este mai mult decât simplă prietenă. îmi este soră. Mi-e dor de plimbările noastre prin Buhaira, de conversațiile noastre nesfârșite, mi-e dor să plângem când ne uităm la *Doctor Who* și *Agents of S.H.I.E.LJ).* Și la Everlark. Și la toate cărțile! Mulțumesc că i-ai iubit pe Salama, Layla și pe Kenan cât pentru amândouă.

Lui Shahed Alsolh, care a citit primele ciorne ale primei versiuni a acestei cărți. Care a citit acest roman de cel puțin trei ori. Care m-a susținut în fiecare clipă a acestei aventuri. Care a citit bazaconiile mele și a ascultat mesajele mele vocale foarte, foarte lungi. Ești întruchiparea unui înger. Și-mi ești mai dragă decât vei ști vreodată.

Lui Rowad Al-Awad, copilăroasă, dar cu o inimă mare. Te iubesc, jumătatea mea. Sprijinul și încrederea ta în mine înseamnă totul. Mi-e dor de zilele petrecute în camera ta, stând de vorbă și râzând. Viața era mai simplă atunci.

Lui Rawan Shehadeh, care are o inimă mai dulce decât vata pe băț. Prietena mea cea mai bună. „Surora" mea. Tu știai deja că această carte va deveni realitate chiar și atunci când eu o consideram ceva abstract.

Lui Aya Adel, tovarășa mea. Mintea mea și a ta sunt una. Discuțiile noastre infinite, aventurile noastre și apusurile de soare pe plajă, când citeam poezii și trăiam cu adevărat frumusețea vieții.

Lui Judy AlBarazi, pentru că ți-au plăcut atât de mult puii mei de lămâi cât să-i desenezi. Ești cel mai angelic înger din lume.

Lui Amoon, prietenul din copilărie despre care scriu toți scriitorii. Sunt atât de bucuroasă că timpul n-a putut rupe firul prieteniei care ne leagă.

Domnișoarei Josephine, profesoara mea preferată de engleză, care a înțeles că-mi plac cărțile și m-a încurajat să citesc.

Lui Tata Naima Hatti Dehbi, care mi-a deschis apetitul pentru lectură. Tu ești efectul fluture.

Fetelor BBH/Echipa *Lămâilor:* Alina, Aliyah, Miranda, Rhea. Voi sunteți cele care mă țin cu picioare pe pământ. Niciun dicționar n-ar putea descrie fericirea și sentimentul de apartenență pe care mi le dăruiți. în fiecare zi îi mulțumesc lui Dumnezeu că s-a născut acest

grup. Am fost destinate să fim prietene. Nimeni n-o face cum o facem noi. La propriu. Vă ador pe toate. Și suntem și amuzante, nu? Adică, serios, nu ne lipsește nicio calitate.

Lui Kelly Andrew, pe care o iubesc mai mult decât o pot spune în cuvinte. Sunt incredibil de norocoasă că scriitoarea mea preferată îmi este și prietena cea mai apropiată.

Lui Brighton Rose, trandafirul din câmpul de margarete. Tu mă întregești. Mi se pare minunat că personajele noastre sunt prietene intr-un univers paralel pe care tot noi l-am inventat. Și mințile noastre! Puterea noastră! Și infinitele replici incorecte pe care le-am corectat pentru ele.

Lui Kalie Holford, sunt onorată să-ți fiu prietenă și să te cunosc de dinainte să cucerești lumea. Sufletul tău e luminos ca soarele de pe cer.

Lui Allison Saft, care a citit romanul ÎNTR-o SINGURĂ ZI (vreau să zic... o singură zi, una singură!). Te iubesc și sunt pe veci recunoscătoare pentru că mi-ai răspuns la mesajele private. Când mă fac mare, vreau să scriu ca tine.

Lui Chloe Gong, regina cu cea mai bună, blândă inimă pe care sunt incredibil de norocoasă să o cunosc. Meriți lumea întreagă, draga mea.

Lui Rameela, steaua care strălucește cel mai puternic pe cerul nopții. Salama, Layla și Kenan te adoră. Și eu la fel.

Lui Braden Goyette, poveștile tale vor schimba pentru totdeauna fața literaturii. Mulțumesc că mi-ai permis să fac parte din aventura ta.

Lui Jen Elrod, draga mea dragă, te iubesc pe tine, și notele noastre vocale, și discuțiile noastre, și tot ce facem împreună. Jur că nu există cineva care să mă înțeleagă la fel de bine ca tine.

Lui Mallory Jones, un idol pe care sunt sigură că Yoon-gi ar fi mândru s-o cunoască. Te prețuiesc.

Oamenilor de la Little, Brown Books for Young Readers :P Maeeda Khan și Ream Shukaiiy. Maeeda, tu ești soarele. O galaxie întreagă. Un univers. Ream, tovarășa mea, prietena mea. Tu ești purpura mea. Ești o vijelie de neoprit:") Pentru Ann Liang, o

adevărată personalitate care scrie povești emblematice pe care îmi permite să le citesc, îmi place la nebunie cum personajele noastre sunt cele mai bune prietene într-un univers imaginar.

Lui Janina și Rae și sesiunilor noastre înduioșătoare de scris în care mai mult am râs decât am scris.

Sabrinei, care m-a primit cu brațele deschise, ca pe un bebeluș, în NaNoWriMo și m-a făcut să mă simt mai puțin singură.

Lui Sebastian, care a citit 130 000 de cuvinte pline de durere și prost scrise, dar tot i-au plăcut.

Lui Emma Patricia, Janice Davis, Jenna Miller, și Melody Robinette, oameni frumoși care sunteți atât de frumoși.

Lui Elizabeth Unseth, Jess Q. Sutanto, Marion Gabillard, Monica Arnaldo, Sarah Mughal, Shana Targosz, SJ. Whitby, Sophie Bianca, Yasmine Jibril, apărătorii cărții mele. Merit toate dojenile primite de la voi.

Lui Naz Kutub, care a salvat, la propriu, romanul. Ai făcut-o cu adevărat. Fără tine aventura aceasta ar fi fost foarte diferită.

Mulțumiri speciale lui Hannah Bahn, care a dat dovadă de infinită răbdare și mi-a răspuns la toate întrebările. Mulțumesc mult, draga mea.

Mențiune de onoare lui Ayesha Basu. Mintea ta e la fel de diabolică precum a mea. Și ne place. Când o să mă fac faimoasă, poate o să-i dau numărul tău lui Ji-min.

Lui Meredith Tate, care mi-a fost alături de la începuturile acestei aventuri. Prietena care-mi lipsește ori de câte ori merg la Starbucks, pentru că devenise locul nostru. Elveția pare mai singuratică fără tine.

Lui S.K. Aii, pentru tot ce ai făcut pentru noi. Mulțumesc, mulțumesc, mulțumesc pentru Zayneb și Adam. Mulțumesc pentru toate mesajele pline de căldură pe care mi le-ai scris despre *Cât timp înfloresc lămâii*. Au însemnat enorm!

Lui Huda Fahmy, o persoană care-și oferă sprijinul așa cum nu am mai întâlnit până acum. îți mulțumesc pentru că ești tu și pentru desene. Nimeni nu m-a făcut să mă simt atât de înțeleasă, de când mă știu eu. Mi-ai topit inima.

Lui Laura Taylor Namey, care a citit romanul în timp record! Dumnezeule, ce surprinsă am fost! îți mulțumesc pentru cuvintele frumoase.

Lui Sabaa Tahir, pentru că existența ta face lumea un loc mai bun. Suntem cu toții atât de norocoși să-ți putem citi poveștile. Mulțumesc că ai întins o mână de ajutor unei începătoare ca mine.

Lui Hafsah Faizal, pentru că ai acceptat mesajele private de la mine și mi-ai răspuns la atâtea întrebări. Mulțumesc pentru răbdare. Și pentru tot ce faci.

Pentru Zeyn Joukhadar, primul autor cu ale cărui mesaje scrise m-am intersectat. Inima mea era pe punctul de a-mi ieși din piept de mândria de a vedea un autor sirian scriind despre Siria. îți mulțumesc că mi-ai dat puterea de a publica romanul.

Lui Suzanne Collins pentru modelele pe care le-a creat prin personajele ei, Katniss Everdeen și Peeta Mellark. Fără Everlark nu ar fi înflorit lămâii mei.

Lui David Curtis, care a creat coperta visurilor mele, în ambele ocazii. Și coperțile acestea sunt o poveste în sine. Mulțumesc pentru minunatele ilustrații care împodobesc sufletul cărții mele.

Mulțumiri speciale lui Maia (twitter: @maiahee_) și lui Juliana (twitter/instagram: @joleanart) pentru că mi-ați adus personajele la viață cu talentul vostru. Nici nu știți cât mă emoționează să le văd. Mulțumesc mult

Mulțumesc, Taylor Swift, că ai scris *maijorie*. A trebuit s-o ascult de trei ori ca să-mi dau seama de ce suna așa de cunoscut. în versurile acelea le-am regăsit pe Salama și pe Layla. Nu mă pot opri din plâns ori de câte ori o ascult. Și pentru *epiphany,* care m-a sfâșiat. Vreau să zic... sunt strigătele lui Salama, practic.

Și lui Fray, pentru *Run for Your Life*. Acest cântec a apărut în 2012; zece ani mai târziu se publica o carte, care, precum versurile melodiei, vorbește cititorilor despre prietenia dintre două fete care au trăit, iubit și au pierdut împreună.

Și mulțumesc, Dyathon. înregistrările tale cu sunetul valurilor simt magie pură. Toate scenele dintre Salama și Kenan sunt scrise pe melodia *Wander*. Un cântec care face lămâii să înflorească.

Lui Hans Zimmer, care are puterea de a transforma melancolia, fericirea, tristețea, singurătatea, dragostea, doliul și sentimentul de apartenență în muzică.

Lui Marika Takeuchi pentru melodia ta sfâșietoare *Horizons*. Dacă *Lemon Trees* ar fi o coloană sonoră, atunci ar fi *Horizons*. Sunt sigură că jumătate din vizualizările de pe Spotify și Youtube sunt ale mele.

Canalului de YouTube HDSounDI, care pe lângă a fi minunat, stârnește în mine tot felul de emoții ce mă ajută să scriu scene care mă fac să plâng și pe mine, și pe cititori.

Lui BigRicePiano și melodiilor pline de dulceață care mi-au ținut companie în multele după-amiezi ploioase în care corectam și rescriam.

Lui Hiroyuki Sawano pentru coloana sonoră din *Attack on Titan*. Multe dintre scenele emoționante din romanul meu s-au născut în timp ce ascultam fără întrerupere această coloană sonoră.

Lui Olafur Amalds pentru melodiile pline de nostalgie și de poezie.

Lui Ezgi Kalay și lui Ioanna Kastanioti pentru prietenia și solidaritatea care s-au născut între noi în studenție, în timpul pandemiei. Pentru multe alte zile în care să ne plimbăm prin Ziirich, să ne îndeplinim visurile și să ne facem de cap.

Mulțumesc, Studio Ghibli, pentru că ați primit la voi acasă fetița de nouă ani cu ochii mari de uimire care eram, pentru că mi-ați dăruit insule zburătoare, băieți care se transformă în dragoni și fete curajoase care îi salvează. Mulțumesc pentru viața mea. Datorită vouă am devenit cine sunt.

Lui Kim Nam-joon, Kim Seok-jin, Min Yoon-gi, Jung Ho-seok, Park Ji-min, Kim Tae-hyung, și Jeon Jung-kook Poate n-o să citiți această carte, dar eu voi continua să sper că da. Nam-joon, va fi publicată în două dintre limbile pe care le vorbești, așa că s-ar putea să am noroc. Dar dacă această carte nu va ajunge niciodată în mâinile tale, eu îți mulțumesc oricum. Pentru că ai fost balena noastră purpurie. Cuvintele și cântecele voastre m-au liniștit când încercam să-mi adun gândurile în momentele libere, când nu

corectam cartea aceasta. Nu este o lectură ușoară, dar voi mi-ați amintit că nu sunt niciodată singură. M-ați inspirat, m-ați ținut de mână peste mări și țări, și mi-ați șters lacrimile de la ochi. Mulțumesc că nu ați renunțat niciodată. Mulțumesc că sunteți oamenii din Seul care mă înțeleg. împreună suntem ca un blindat.

Și mulțumesc ție, dragă cititorule. Indiferent de modul în care ai dat peste această carte, îți mulțumesc. Poate ai trecut prin fața vitrinei unei librării, ți-a plăcut coperta și ai luat-o, poate ai auzit despre ea de la un prieten sau de pe Twitter sau m-ai văzut cum plângeam vorbind despre ea pe social media - oricum ar fi, îți mulțumesc că ai citit-o. Chiar dacă nu ai cumpărat-o, mulțumesc că ai citit-o. Tot ce-ți cer este să răspândești vorba, acum că știi ce se întâmplă. Haide să schimbăm lumea împreună! Și bun-venit în familia din jurul acestui roman.

Și în ultimul rând, dar cel mai important, îi mulțumesc Celui ai Cărui Ochi Nu Dorm pentru că mă veghează, mă călăuzește cu Mâna Sa blândă și îi dăruiește inimii mele pacea și mândria pe care le simte. Ție îți datorez totul.

Povestea de dragoste ce li se cuvine

BUCURIE

Viața în Berlin poate fi bulversantă.

Suntem aici deja de patru luni, dar uneori mi se pare că am păşit într-un univers cu totul diferit.

Unchiul şi mătuşa lui Kenan locuiesc într-o casă fermecătoare, la periferia oraşului, împreună cu cei doi copii ai lor - un băiat şi o fată, Yasmine şi Mohammad - amândoi puţin mai mari decât Lama şi Yusuf. Se vede că cei patru sunt verişori, toţi au părul castaniu şi ochii verzi, doar nuanţele sunt diferite. Unchiul lui Kenan e specialist în medicină internă la un spital din Berlin şi, cu ajutorul său, rănile lui Kenan s-au vindecat încet, încet. Rana mea de la gât s-a închis şi ea, mi-a rămas doar o cicatrice abia vizibilă. Mătuşa lui Kenan a practicat avocatura timp de câţiva ani, apoi a rămas acasă să-şi crească copiii, dar şi-a pus imediat la treabă cunoştinţele şi experienţa pe care le-a căpătat ca să obţinem documentele de care avem nevoie să putem solicita azilul. Să ne facă tranziţia cât mai uşoară posibil.

Ne aşteptau amândoi pe ţărmul din Siracuza, cu ochii mari de spaimă; Khale Sara m-a luat imediat în braţe, fără să-i pese că eram udă leoarcă şi că scrâşneam din dinţi, bătând câmpii despre margarete şi Layla în rochie galbenă de plajă.

După ce am ajuns la Berlin, am petrecut zile întregi în pat - în camera pe care Khale Sara a ţinut-o special pentru mine - plângând, întrebându-mă dacă o să ajung vreodată la capătul lacrimilor.

— Ești bine. Ești bine. Ești bine, îmi repeta Khale Sara la nesfârșit, mângâindu-mi părul în vreme ce eu pătam pernele cu lacrimi. Mângâierile ei de mamă erau un medicament după care am tânjit un an întreg.

Ea și soțul ei ne-au luat sub aripa lor pe toți patru, copleșindu-ne cu toată dragostea de care erau în stare. Au •fost alături de Lama când se trezea strigând după mama ei, la primele ore ale dimineții. Au fost alături de Yusuf, ajutându-1 să-și învingă anxietatea, să descopere cum e să vorbească din nou. Au fost alături de Kenan, ajutându-1 să scape de durerea care își înfipsese ghearele în mintea lui.

Primele două luni au fost ca o noapte nesfârșită, în care am încercat să ne refacem - tăcând, vorbind, plângând și râzând. La început culorile erau atât de puternice, că ne dureau ochii, zgomotele ciudate, atât de diferite de cele din Homs. A trebuit să treacă o vreme pentru ca trupurile noastre să se reajusteze și emoțiile să ni se potolească.

Nici acum nu-mi amintesc foarte bine cum s-a scufundat în Marea Mediterană barca pe care eram, dar frica..., frica a rămas, e gravată în memoria celulelor din creierul meu. în ultimele săptămâni, șocul s-a transformat într-o tăcere asurzitoare, o tăcere în care m-am ascuns să jelesc. Layla și Hamza sunt la mii de kilometri depărtare, ne despart o mare întreagă și câteva țări.

Noaptea încă mai plâng cu gândul la mormântul lui Layla, întrebându-mă dacă o va vizita cineva. Cine va planta margarete pe pământul care o învăluie? Cine-i va sta lângă mormânt să citească Al-Fatiha pentru sufletul ei? Cine-i va spune că nu va fi uitată niciodată?

Plâng pentru chinul prin care trece Hamza, pentru viața care e smulsă din el bucată cu bucată, câte puțin în fiecare zi. Nu pot decât să sper că este mort și transform speranța aceasta într-o rugăciune, să-1 lase Dumnezeu să se odihnească. Și chiar dacă a murit, eu n-am cum să aflu asta. Mătușa și unchiul lui Kenan se informează zi de zi să vadă dacă sunt noutăți. Eu nu găsesc curajul s-o fee. Nu am tăria să citesc listele de nume sau să verific actualizările de pe Facebook,

așteptând o grațiere care știu că nu va veni niciodată. Nu pot să privesc chipurile martirilor care zac pe paturi reci de spital fără să-mi amintesc ochii pe care i-am închis și sufletele pe care nu le-am putut aduce înapoi.

Sunt o fată smulsă din casa ei, ruptă în bucăți și lipită apoi la loc.

Când nu pot să dorm, îi scriu lui Kenan. E în cealaltă cameră, cu Yusuf. în nopțile fără somn, stăm treji, făcând schimb pe mesaje pe WhatsApp până în zori.

Poate că sună ciudat, dar cum am ajuns în Germania, Kenan s-a schimbat dintr-odată. Bănuiesc că și pe mine mă vede altfel. Când rămânem singuri, se lasă o tăcere stranie între noi. Kenan evită să se uite în ochii mei, ca și cum asta l-ar duce înapoi în Homs. Iar când se-ntâmplă să vorbim, conversația e fragmentată, ca o vază spartă și lipită la loc fără prea multă grijă.

Nu mai știm cum să fim noi. Acel „noi" care eram în Siria. M-a speriat această distanță neașteptată dintre noi. Mai ales când a sugerat c-ar fi mai bine să dormim separat noaptea, măcar la început. Că așa puteam încerca să ne regăsim pe noi înșine mai întâi

Doar ca să aflăm că nu reușim să o facem singuri. Așa că am început să ne trimitem mesaje.

Când ne scriem, suntem din nou noi înșine.

Prin mesaje ne găsim drumul înapoi unul către celălalt.

Dar, câteodată, Kenan pare a fi atât de departe de mine. Uneori, o teamă îngrozitoare încearcă să mă sugrume și, dacă nu ar fi fost florile, i-aș fi căzut pradă până acum.

încă din prima zi petrecută la Berlin m-am trezit cu flori în fața ușii de la dormitor. Ghiocei la început, după ce a trecut înghețul. Apoi au venit narcisele, zambilele, florile de nu-mă-uita, primulele și margaretele.

Kenan nu m-a întrebat încă dacă îmi plac sau nu. Dar eu știu că sunt de la el. Când mă trezesc pentru rugăciunea Fajr, îl aud cum caută afară, prin grădină.

într-o dimineață de iulie, după Fajr, îl aud pe Kenan în spatele ușii camerei mele. Fără să mă gândesc de două ori, mă ridic și-o

deschid larg. în prag văd un nufăr cu petalele albe strălucind în întuneric.

Kenan e deja la câțiva pași distanță, dar, când aude ușa deschizându-se, se oprește și se-ntoarce spre mine. își plimbă ochii peste coada mea împletită, câteva șuvițe ieșind rebele din ea, pe lanțul de care-mi atârnă verigheta, apoi trece la tricoul larg, imprimat cu căpșuni, și la pantalonii de pijama asortați. E devreme și încă prea întuneric ca să-i văd bine chipul, dar observ că e îmbrăcat într-un tricou simplu, alb, de bumbac și pantaloni de trening; parcă n-a fost niciodată mai frumos ca acum.

Nici eu nu știu din ce motiv, ochii încep să mă ardă de lacrimi. Chiar dacă locuim în aceeași casă, la același etaj, chiar dacă ne vedem în fiecare zi, simt că mi-e dor de el. Mi-e dor de el până în măduva oaselor.

— De unde ai luat nufărul? întreb într-o șoaptă care seamănă a strigăt în liniștea din casă.

își drege glasul.

— E un iaz nu departe de aici.

Mi-1 imaginez plimbându-se la lumina lunii spre un iaz liniștit, care pare desprins dintr-o carte de povești. îmi imaginez cum tot drumul se gândește numai la mine.

Iau cu grijă nufărul de jos și-i mângâi petalele, admirându-1.o floare care nu se îneacă, ci crește direct din apă. N-am mai văzut un nufăr de mulți ani.

— îmi place la nebunie, șoptesc eu.

— Mă bucur, spune el pe un ton plin de tandrețe. Pe mai târziu, adaugă apoi, ezitând.

Dă să se îndepărteze, dar îl opresc cu un gest brusc.

Nu.

— Stai, spun eu, făcând un pas înainte. Te rog.

Și o face.

Așez nufărul pe comoda de lângă ușă și mă apropii de el, făcând podeaua să scârțâie.

Nu-și dezlipește ochii de la mine. Are o expresie atât de duioasă încât îmi vine să plâng. Pometii îi sunt încă nițel cam ascuțiți, dar

regimul alimentar și exercițiile pe care unchiul lui ne-a pus să le facem dau roade. Arătăm mult mai sănătos, cu toții.

înghit cu greu, apoi mă ridic pe vârfuri și-i cuprind obrajii în căușul palmelor. îi scapă un mic oftat de pe buze, dându-mi curajul de care am nevoie să-mi lipesc buzele de ale lui.

Mă cuprinde imediat în brațe, ridicându-mă, făcân- du-mi inima să mi se topească pe loc. Sărutarea nu seamănă deloc cu cele pe care ni le-am dat în Homs. E plină de nevoie, de disperare. Ne spune că am stat prea mult unul departe de celălalt și că suntem iară unul. Că ne-am regăsit, în sfârșit.

— Salama, spune el gâtuit, apăsându-și fruntea de a mea.

Brațele lui încă mă țin suspendată în aer, îi simt tibiile cu degetele de la picioare.

— *Ce dor mi-afost de tine.*

Lacrimile nu ustură, ci simt ca o mângâiere când îmi alunecă pe obraji.

Mă ridică, să-mi pot înfășură picioarele în jurul mijlocului, și sunt prea amețită de el să mă rușinez. Mângâierea lui este caldă, miroase a lămâie. Și are gust de mentă. îi sărut obrajii, maxilarul, buzele, fiecare centimetru de el pe care îl pot săruta, înfigându-mi mâinile în părul lui. E mai lung acum.

Se îndreaptă împleticit spre camera mea și închide ușa după el cu piciorul. Zgomotul mă readuce la realitate și ridic capul ca să-l privesc în ochii verzi strălucitori.

— S-a auzit tare, șoptește el, cu ochii mari, râzând, și rămânem așa, eu în brațele lui, balansându-se pe loc, cu urechile ciulite, în așteptare.

Răsuflăm ușurați când nu auzim altceva decât liniște.

îi lunec mâinile pe gât, simțind pulsul care îi bate frenetic.

— Eu... ăăă, cred că mătușa și unchiul tău se vor trezi dintr-un moment în altul pentru Fajr. Nu putem... Și dacă... Ce-o să creadă...?

Ridică din sprânceană.

— Ce-o să creadă dacă mă prind în camera ta?

Dau din cap.

— Salama, ești conștientă că tot căsătoriți rămânem și în Germania, da?

Mă-mbujorez.

— Da, știu... Doar că... o să audă dușul și-și vor da seama că e vorba de ghusl[25] și-o să fie ciudat la micul-de- jun! Nu pot să stau la masă cu ai tăi conștientă că știu de ce ne-am făcut duș.

Kenan râde încet, mă lasă jos și-mi dă la o parte de pe față șuvițele de păr care s-au desprins din coadă.

Nu trebuie să facem nimic.

Oh.

Mă cuprinde dezamăgirea

Kenan mă privește șăgalnic.

— Vrei să facem ceva?

— Poate, șoptesc eu, apoi clipesc, dându-mi seama că e prima dată când stăm așa mult de vorbă, față în față, de când am ajuns la Berlin. Și nu este o conversație oarecare. E vorba de sex.

— Dacă te face să te simți mai bine, să știi că nu acasă la unchiul meu mi-am imaginat că ne vom petrece prima noapte împreună, spune el, învârtindu-și o șuviță din părul meu pe deget.

— De-aia nu dormi în aceeași cameră cu mine? întreb și mă cuprind cu brațele.

Privirea i se crispează, bucla îi alunecă de pe deget.

— N-am vrut să crezi că am de gând să te seduc sau ceva de genul ăsta. Am vrut să-ți ofer mai mult spațiu.

— E prea mult spațiu, șoptesc, sufocată. Te simt... te simt atât de departe, și, ăăă, eu... nu știu cum..., gâtul mi se strânge de emoție și de data asta lacrimile chiar ustură. Nu mai știu să vorbesc cu tine. Dacă nu ar fi fost florile pe care mi le lași în fiecare dimineață, aș fi crezut că nu mă mai iubești.

Clipește uluit.

— *Poftim?*

îmi plec privirea, trasând din ochi marginile fiecărei stinghii de parchet, întrebându-mă din ce copac or fi fost tăiate. Obrajii mă ard și mă simt caraghioasă în pijamaua asta cu căpșuni. Tricoul e atât de mare, că înot în el. Nu am mers cu Layla când s-a dus să-și cumpere lenjerie intimă înainte de nuntă, ar fi fost ciudat pentru amândouă; totuși, știu suficient de mult cât să-mi dau seama că tricourile supradimensionate nu sunt tocmai prima alegere a unei mirese.

Kenan îmi cuprinde obrajii în palme, ridicându-mi capul.

— Salama, te iubesc atât de mult încât mă doare fizic, murmură el, trasând cercuri pe fața mea cu degetele mari. Te privesc și nu-mi vine să cred că ești cu mine. Că ești a mea. Mai ales după toate prin câte am trecut. După toate pierderile pe care..., inspiră adânc și ridică din umeri..., am vrut să-ți dau timp să te faci bine, timp să jelești. Și să-mi ofer și mie același răgaz. Uneori, mă trezesc și nu-mi

aduc aminte că sunt aici. Mi se pare că m-am întors în Homs. Și de multe ori am senzația că tu ai rămas acolo. Și atunci îmi doresc din tot sufletul să te strâng atât de tare la piept, dar nu știam dacă și tu îți dorești asta. Familia mea este familia ta, dar tu ți-ai pierdut părinții, fratele, sora. Mi-am spus că vrei să stai singură o vreme.

Mă trage mai aproape de el, mă cuprinde în brațe și își îngroapă fața în gâtul meu.

— îmi pare rău. îmi pare rău că te-am făcut să te simți așa.

îl înconjor cu brațele.

— Nu-i nimic, murmur eu, și simt cum bucuria îmi face inima să tresalte.

E un sentiment bizar și minunat. Și mai vreau.

îmi sărută cicatricea de pe gât. Apoi îi simt buzele pe lângă ureche și vocea lui joasă mă umple de fiori.

— Mă ierți?

Nu reușesc să vorbesc, așa că dau din cap.

La orizont se ivesc zorii, lumina soarelui strălucește prin fereastră, sfârșind pe chipul lui, luminându-i-1. Mi se taie respirația. Privirea mi se înmoaie.

— Tu și cu mine avem nevoie să fim singuri câteva zile, spune el, împingându-mă spre pat. Departe de casa asta.

— Parcă mi-ai citit gândurile, spun eu, căzând pe pat și trăgându-1 deasupra mea.

Bucuria are gust dulce. E palpitantă, ca focurile de artificii și ca primii fulgi de zăpadă iarna.

Ochii îi rad în timp ce mă sărută. își duce mâna spre coada mea, desfăcând-o. îi simt degetele în păr. Corpul meu preia controlul, mâinile mele îi caută tricoul, dar mă oprește.

Ridic privirea la el, cu reproș.

— O să te simți ciudat la micul-dejun, spune el în timp ce-mi face cu ochiul.

Mă-nroșesc, revenind cu picioarele pe pământ. Nu așa vreau să se întâmple. Nu în pijamale cu căpșuni, asta e sigur.

— Nu avem prezervativ, gem exasperată. Și, sinceră să fiu, nu știu dacă reușesc să nu fac gălăgie.

E rândul lui să roșească.

Ridic din sprâncene. Mereu am fost eu cea care roșea din te miri ce, pe când el se simțea perfect în largul lui cu buzele pe pielea mea, și acum, când nu mai sunt eu cea care bate câmpii, devine timid el?

— Glumești? Te-nroșești pentru așa ceva?

— Eu, ăăă..., nu știu de ce, spune el, acoperindu-și fața cu o mână. Mi-am imaginat asta, evident. Să facem dragoste. Dar nu sunt sigur dacă m-arn *gândit* cu adevărat.

Ce drăguț e. Obrajii roșii și greutatea cu care înghite, îl trag de marginea tricoului și buzele lui sunt iar pe ale mele.

Și-atunci dispare tot ceea ce nu este el.

Iar eu simt că așa trebuie să fie. Fără vinovăție. Fără griji, fără nostalgii.

Doar bucurie.

Ridică fruntea brusc. Ochii îi sclipesc. I-a venit o idee.

— Ce e? întreb și mă simt puțin agitată din pricina intensității cu care mă privește.

— Vreau să fac ceva.

-OK?

își mușcă buza de jos.

— Ești tu *sigură-sigură* că n-o să faci gălăgie?

Simt că nu mai am aer.

— Eu, ăăă, nu știu. Poate că nu. Ce vrei să facem?

Zâmbește.

— Vreau să fac ceva pentru tine și nu te vei simți ciudat la micul-dejun, pentru că nu eu voi face duș. Ci tu. Și nu e nimic ciudat dacă îți faci un duș dimineața.

Ceva pentru tine.

Simt o căldură intensă în stomac și furnicături în tot corpul.

— Bine.

își trece degetele printre ale mele și mă mai sărută o dată. încet, fără să se grăbească, transformând căldura din mine într-un foc.

Apoi începe să-mi coboare pe trup, făcându-mă să uit cum mă cheamă.

Reușim să evadăm de-acasă.

E un fel de scurtă lună de miere.

Dar în dimineața în care plecăm, Kenan mă surprinde cu o mică ceremonie, în pădure. Ne reînnoim jurămintele. A vrut să aibă loc la adăpostul copacilor, în aer liber, unde cuvintele noastre să fie protejate de pădure și apoi eliberate, să zboare, libere. A vrut o nuntă ca în filmele de la Studio Ghibli. A vrut magie.

Și eu la fel. Doar că el a dat întotdeauna glas visurilor sale, fără să îi pese cine îi auzea închipuirile și poveștile, pe când visurile mele sunt mai tăcute, rezervate doar celor în care am încredere și pe care îi iubesc. Au rămas încuiate în caietele mele, sau le-am murmurat în secret, cu obrajii roșii și cuvinte nesigure.

Pe poteca din pădure care mă duce către el, murmur *margarete, margarete, margarete* doar pentru mine.

Păşesc pe cărarea dintre copaci îmbrăcată cu o rochie albă, simplă, şi mă cuprinde din nou sentimentul de bucurie.

Kenan îşi îndreaptă umerii când mă vede, buzele i se deschid şi mă abţin din toate puterile să nu mă arunc în braţele lui.

Ajung la el, urmată de Khale Sara, Yasmine şi Lama, şi rămân pe loc, iar eu sunt uluită de frumuseţea lui. E ca şi cum cele cinci luni de odihnă şi de recuperare au dat roade în această clipă, aici, unde locuieşte magia. Este îmbrăcat într-un costum negru şi părul lui castaniu e pieptănat într-o parte, deşi un vânt uşor îi zădărniceşte toate eforturile. Ochii lui nu au fost niciodată mai frumoşi ca acum: pietre preţioase verzi, cu pepite de aur, ascunşi sub genele lungi. Pielea are din nou o culoare sănătoasă, obrajii roz. Costumul îi stă cam larg în talie, dar îi vine bine.

încet, încet, celulă cu celulă, se face bine.

— Hei, îmi şopteşte.

— Hei, murmur la rândul meu şi nu mă pot abţine să nu zâmbesc.

îmi ia mâinile într-ale lui, mângâindu-mi încheieturile degetelor, şi simt că mă iau căldurile.

— Arăţi minunat, soţia mea, îmi şopteşte la ureche aplecându-se.

Arunc priviri fugitive către unchiul lui, martor şi imam, care se fac că nu aud.

Imamul îşi drege glasul.

— Sunteţi pregătiţi?

— Da, răspunde Kenan, fără să-şi dezlipească ochii dintr-ai mei, zâmbind.

Eu dau din cap şi-i zâmbesc lui Kenan la rândul meu. Nu mă pot opri.

Imamul începe cu Khutbah-al-Nikah[26].

— Mărturisesc că nu există alt dumnezeu ce merită a fi adorat în afară de Allah şi mărturisesc ca Mohammed este robul şi mesagerul Său.

Apoi recită cele trei versete din Coran despre căsătorie şi hadisurile[27] profetului.

Kenan continuă să mă privească în ochi în timp ce le ascultăm și știu la ce se gândește. Ultima dată când am auzit aceste cuvinte ne căsătorea doctorul Ziad, la spital. Simt împunsătura lacrimilor.

Imamul își ridică mâinile în semn de implorare și ne alăturăm cu toții rugăciunii pentru o viață bună pentru amândoi, urări de bine pentru comunitatea musulmană și pentru cei răspândiți prin lumea largă, să-și găsească fericirea și să fie în siguranță.

Recităm Al-Fatiha, apoi imamul se întoarce spre Kenan și-1 întreabă:

— Ce i-ai oferit drept mahr[28]?

Kenan își drege glasul și văd cum emoțiile încep să se facă simțite.

— Inelul mamei mele.

Cu o lună în urmă Kenan m-a întrebat ce-mi doresc, iar eu i-am spus că nu am nevoie de nimic, dar nu așa funcționează Islamul. Sunt obligată să cer o zestre, așa că am optat pentru inelul mamei lui, pe care mi l-a dăruit când eram ascunși în ruinele casei mele. Cercul acela de aur este plin de amintiri dragi. în el regăsesc Siria și orașul Homs.

— Mireasa acceptă? întreabă imamul.

— Da, răspund cu o voce clară și îmi desfac lănțișorul ca să scot inelul.

i-l dau lui Kenan și întind mâna. Clipind des, îmi strecoară încet inelul pe deget. Mi se potrivește acum și Kenan râde, ușurat. Mie îmi crește inima.

— Aș vrea să mai adaug cinci brățări de aur la zestrea Salamei, spune Kenan, iar eu ridic privirea surprinsă.

— Mireasa acceptă?

înghit cu noduri, apăsându-mă cu palma pe piept.

— Kenan, eu... noi nu am...

Dar el clatină din cap.

— Pentru mine valorezi greutatea ta în aur și o să mă asigur că nu vei uita asta niciodată.

Mă uit la unchiul lui Kenan, care încuviințează cu un zâmbet blând. Are o privire care-mi spune că știe că nu am pe nimeni care să mă dea de soție - nici tată, nici frate, nici mamă, nici soră ~, dar că nu trebuie să mă simt niciodată străină de această familie. Iar mahr-ul primit este dovada.

— Accept, spun cu voce gâtuită de emoție.

Unchiul lui Kenan scoate o pungă de catifea și i-o dă lui Kenan, care apoi mi-o dă mie. Este atât de grea, că mai s-o scap din mână.

— Mulțumesc.

Kenan îmi pune o brățară după alta la încheietura mâinii, metalul zornăie când se lovesc una de alta, apoi mă mângâie pe obraz și-mi ridică bărbia.

— Cât greutatea ta în aur, Sheeta.

— Acum, Salama Kassab, îl accepți pe Kenan Aljendi drept soț? întreabă imamul.

Zâmbesc.

— Accept. Accept. Accept.

— Și, tu, Kenan Aljendi, o accepți pe Salama Kassab drept soție?

Kenan zâmbește larg.

— Accept. Accept. Accept.

— Atunci Allah să vă aducă prosperitate și multă sănătate. Alf mabrook[29].

Ne-am căsătorit.

Din nou.

Am închiriat o căsuță în mijlocul pădurii, lângă podul Bastion, la trei ore de Berlin, unde șoselele fac loc naturii și suntem departe de restul oamenilor.

Căsuța este înconjurată de flori de august de tot felul. Copacii sunt înalți, au frunzele până la nori, iar când ajungem, observ o veveriță sau două sărind de pe o creangă pe alta. Vântul foșnește, păsările cântă... Trag aer în plămâni, e atât de curat, că are gust dulce.

Aici timpul nu există.

Nu există durere. Nici tristețe. Nimic.

Mobila din căsuță este albastră. Spațiul este deschis, cu o bucătărie într-o parte și o canapea confortabilă în partea opusă. în capătul holului se vede o ușă care duce la un dormitor cu ferestre din podea până în tavan și vedere spre pădure. Kenan, aflat lângă mine, lasă bagajele jos, și când privirile ni se întâlnesc, îmi dau seama că amândoi ne gândim la același lucru. Suntem singuri. Incontestabil de singuri, iar patul este chiar acolo, strălucind ca un far. Mai bine spus rotindu-se, luminând ca o sirenă de la pompieri.

— îți place?

Kenan își drege glasul făcând semn din cap spre interiorul căsuței.

— La nebunie, îi răspund, înaintând în dormitor, spre ferestrele mari.

Mă întâmpină un câmp de flori sălbatice. Kenan se freacă la ceafă; focul pe care mi l-a aprins în vintre cu o lună în urmă revine în forță.

Nu-i corect să arate așa bine în blugi și tricou alb!

— Ești obosit? întreb.

Ridică din sprânceană.

— Nu a fost un drum lung, așa că nu, de ce?

— îhm. Bun.

— Te gândești la ceva în mod deosebit? întreabă el, cu mâinile în buzunare și încercând, dar eșuând în mod spectaculos, să pară dezinvolt.

— Mă gândesc la ce te gândești și *tu* și nu spui, îi răspund, mergând spre una dintre valize, deschizând-o, căutând poșeta galbenă în care mi-am pus lenjeria intimă.

Mulțumesc lui Dumnezeu că eram singură când mi-am cumpărat-o. Mi-au ars obrajii de rușine ori de câte ori dădeam cu ochii de piese de lenjerie mai îndrăznețe decât aș putea fi eu vreodată.

Când o găsesc, între sandale și blugi, mă întorc spre Kenan, care mă urmărește cum roșesc strângând poșeta în mâini.

își mușcă buza de jos.

— Salama, nu trebuie să facem asta chiar acum. Serios.

— Știu, răspund, strângând lenjeria la piept. Dar numai la asta mă gândesc.

își trosnește degetele.

— Eu...

— Nu strica atmosfera, îl întrerup, ridicând sprâncenele, iar el pufnește la mine.

Vine la mine și mă sărută pe frunte.

— Scuză-mă.

Mă mai ține strâns nițel, apoi îmi dă drumul și fug spre baie, închizând ușa după mine.

Baia strălucește de curățenie. în mijlocul încăperii se află o cadă cu robinetele argintii. Pe peretele din piatră se află o oglindă înaltă. îmi desfac hijabul fără să stau prea mult pe gânduri. îmi ciufulesc părul, făcându-1 să fluture

puțin înainte de a-mi cădea pe obraji. Respir adânc, desfac poșeta galbenă, scot un sutien și un chiloțel.

— Și-așa n-o să-l port prea mult timp, îmi spun, dez- brăcându-mă și punându-l pe mine.

îmi privesc reflexia în oglinda poleită. Buclele mele îmi dansează pe linia maxilarului, răsucindu-se una în jurul celeilalte. Au căpătat o strălucire nouă, castaniul închis a prins din nou viață. Kenan nu știe că m-am tuns bob. Sper să-i placă surpriza. Mă-nroșesc la față, încântată de ce mă așteaptă dincolo de ușa de la baie. Mă joc cu bretelele sutienului roz, studiind dantela brodată cu grijă. Chiloții îmi încadrează șoldurile, lăsându-mi abdomenul descoperit.

Oh, Doamne.

— Mă simt ridicolă. Și drăguță, șoptesc. Ce n-aș da să îți pot scrie, Layla, să te aud spunându-mi să nu intru în panică.

Scutur din brațe, încercând să scap de excesul de adrenalină, apoi îmi retușez rimelul de pe gene și rujul.

— Gata, îmi șoptesc, inspirând adânc, expirând apoi încet, să-mi liniștesc bătăile inimii. îmi mai ciufulesc o dată părul, apoi deschid ușa cu grijă.

Kenan stă pe marginea patului. Ridică ochii și gura i se cască de uimire.

— Te-ai tuns, murmură.

Apoi îmi cercetează tot corpul din ochi și simt că abia mai pot să respir. Parcă nu mai e aer în cameră, dar nu contează. Văd culori împrăștiate peste tot, nuanțele dansează în lumină. Ajung până la mine, mi se urcă pe brațele și pe picioarele goale, mi se preling pe obraji, până la gât.

Alerg la el.

Ceea ce mă surprinde cel mai mult este că vine totul atât de natural. Că timiditatea a dispărut deja, lăsând doar urme roz pe obraji. Zici că am fost turnați unul pentru celălalt. Că indiferent dacă ne-am fi născut la celălalt capăt al lumii unul de celălalt, destinul tot

ne-ar fi adus împreună, împletindu-1 pe al lui cu al meu în moduri din ce în ce mai complexe.

Și când îmi arată cat de mult mă iubește, știu că inima mea - acea inimă rănită și cusută la loc - stă să-mi iasă din piept și să se arunce direct în mâinile lui.

Totul este tandrețe, foc și pasiune, și văd atât de multe culori, încât nici nu sunt sigură dacă sunt reale sau e doar imaginația mea. Dacă dârele violet care i se preling pe umeri și pe tâmple, picurând pe fruntea mea, sunt aievea. Dacă roșul trandafiriu de sub pielea mea este al meu. Iar când își apasă buzele pe maxilarul meu, ascunzându-și chipul pe gâtul meu, acolo unde e cicatricea albă, în spatele pleoapelor închise văd o explozie verde marin.

îi cuprind obrajii în palme și, apăsându-mi buzele pe urechea lui, trag aer în piept și îi spun:

— Te iubesc.

Sper că este de ajuns să înțeleagă cât de mult înseamnă el pentru mine. Că înseamnă mult mai mult decât acel cuvânt din șase litere - iubire dar ce alt mod să am să-i spun ce simt pentru el? Va trebui să mă mulțumesc cu asta, să reușesc cumva să înghesui un univers întreg, un infinit, în literele care compun acest cuvânt. Să fiu recunoscătoare că prin el am parte de binecuvântarea de a simți ce înseamnă iubirea.

își lasă capul pe spate și vreau să memorez fiecare detaliu al expresiei care i se așterne pe chip. Și ochii lui mari, umezi de lacrimi, care semănă cu mici safire agățate de gene. Roșul care i se întinde pe obraji și pe urechi, felul în care oftează, moale și uluit, de parcă ar fi într-un vis.

— Inima mea nu mai e a mea, murmură el, trecân- du-mi degetul mare pe buza de jos. Nu mai este a mea de mult.

își coboară palma pe pieptul meu, apăsând acolo unde inima mea bate mai repede ca niciodată.

— Este a ta. Eu sunt al tău.

îl trag la mine și ne prăbușim unul în altul încă o dată. Și de data asta privesc culorile cu nesaț, pentru că le văd așa cum mi-a spus el

că le voi vedea, din ce în ce mai catifelate. Vreau să-mi umplu sufletul cu toate nuanțele. Vreau să-mi pătrundă prin piele.

Și când tot ce a mai rămas în spațiul dintre noi este doar respirație, Kenan se cuibărește în brațele mele, își sprijină fruntea pe clavicula mea, iar eu îl strâng într-o îmbrățișare.

— E toată a ta, șoptește el, cu voce somnoroasă.

Apoi, cuvintele devin de prisos. Ne vorbim tăcând acum, schimbând vorbe mute de dragoste și promisiuni. Suntem eu și cu el, nestingheriți și noi înșine.

Și bucuria.

— Salama, nu te mișca, îmi strigă Kenan de la câțiva metri în fața mea. Se uită spre mine pe deasupra caietului de schițe, studiază Poarta Brandenburg și se apleacă din nou asupra desenului său.

încerc. Mă străduiesc. Dar e greu să stau nemișcată când mă observă un grup întreg de oameni, plimbându-și privirea când la Kenan, când la mine. Câțiva dintre ei stau în spatele lui, trăgând cu ochiul peste umărul său în timp ce mă desenează, murmurând ceva în germană. înțeleg „frumos” și „incredibil”.

Sunt îmbrăcată într-o rochie de vară albastră și port o pălărie mare care, din fericire, îmi acoperă fața, să nu vadă nimeni că îmi ard obrajii. Și rochia, și pălăria sunt lucruri pe care Layla le-ar fi ales pentru mine. Parcă o și aud zicând:

— *Ce contează dacă e toamnă? Suntem născute vara, așa că avem dreptul să purtăm haine de vară când vrem.*

Kenan iasă cărbunele jos, se îndreaptă spre mine și se lasă pe vine.

— Ești bine? întreabă îngrijorat. Vrei să mă opresc?

Poartă bretele - nici nu știam că-mi plac înainte să le văd pe el - și o cămașă cu mânecile suflecate până la coate.

Are părul suficient de lung de-acum cât să-1 țină legat într-un coc bărbătesc și, nu știu de ce, dar îi stă perfect. E ca și cum spiritul său creativ se manifestă și dă pe dinafară acum. Totul la el mă surprinde, făcându-mă să descopăr atât de multe lucruri pe care nu

le știam despre mine. Sau poate este doar din cauză că îl iubesc, iar mintea mea a decis că tot ce face el este pur și simplu perfect.

— Sunt bine, îi răspund, sorbindu-1 din ochi.

încă pare îngrijorat, așa că strâmb din nas la el, făcându-1 să râdă.

— Serios. Zâmbesc larg.

— Uită-te numai la mine, Sheeta, spune el. Uită de ceilalți.

— Bine.

Se întoarce la locul lui să-și continue desenul. Eu îl urmăresc cu atenție, studiindu-i cuta dintre sprâncene și privirea concentrată, care îi face ochii să pară și mai verzi.

Când termină, ridică mândru caietul de schițe și-1 întoarce spre mine, iar eu simt cum mi se încălzesc din nou obrajii.

Liniile sunt moi, cărbunele îmi accentuează ochii, buzele. Hijabul îmi flutură pe umăr și rochia acoperă pământul. M-a desenat așa cum mă vede el.

Și sunt... frumoasă.

Niște trecători se apropie și Kenan le arată opera sa. Câțiva chiar aplaudă, făcându-mă să chicotesc. Kenan schimbă cu ei cele câteva vorbe pe care le-a învățat în germană, apoi se întoarce la mine să mă ajute să mă ridic.

— îmi place la nebunie, spun, aruncându-i brațele în jurul gâtului. A meritat să mă trezesc la șase dimineața ca să ajungem aici înaintea tuturor.

Râde și îmi dau seama că râsul lui devine din ce în ce mai vesel cu fiecare zi care trece. Ca și cum i s-ar fi născut direct din sufletul care se vindecă, sunând așa cum trebuie să sune. își strecoară mâna într-a mea, băgându-și caietul de schițe la subțioară. Toamna se potrivește cu Berlinul. Așa cum se potrivea și cu Homs. Bănuiesc că de-aici îi vine magia. Privesc lumina soarelui cum se strecoară printre nori. Trecem pe lângă monumente, fragmente de istorie împrăștiate peste tot, vorbind despre viitorul nostru. Din când în când apare în discuție Canada. Este o decizie grea și mă întreb dacă voi putea regăsi și acolo ceva din Homs, lucruri pitite printre margarete și apusuri de soare.

O adiere de vânt îmi înfoaie rochia și Kenan arată spre un magazin de flori ascuns într-un colț. Cumpărăm garoafe roșii de la bătrâna drăguță din spatele tejghelei și limonadă rece de la magazinul de lângă florărie. Apoi ne așezăm pe bancă sub un stejar uriaș din parcul cu vedere la Catedrala din Berlin. Kenan se întinde, își pune capul în poala mea și închide ochii. Lumina soarelui care trece printre frunze îi dansează pe chip. Iau câte o garoafă încep să le împletesc. Și împletesc. Și le tot împletesc.

— Ce faci? întrebă el, deschizând un ochi, cu lumina soarelui strălucind ca aurul pe fundalul verde.

— O coroniță, șoptesc, și deodată mă cuprinde un sentiment de dâjâ-vu.

Am mai făcut asta înainte? îmi storc creierii, dar nimic. N-am mai făcut asta împreună cu Kenan până acum. Nici cu Layla. Cu nimeni.

Și-atunci de ce mi se pare că da? Este un sentiment confortabil această bucurie, ca atunci când te-mbraci cu un pulover vechi, plin de amintiri.

Ridic ochii să văd cerul printre ramuri, și preț un moment, un moment mai lung, care se dilată la nesfârșit, simt că m-am întors în Homs.

„Și așa, aflați în ochiul ciclonului, mă las purtată de cuvintele lui, care prind viață în mintea mea. Ne văd plimbându-ne prin Berlin, ținându-ne de mână, în timp ce el își ține pe umăr ustensilele pentru desenat. Aș alege garoafe de la florăria locală și mi-aș face o coroniță. Anumite zile, când soarele strălucește printre nori, cu razele împrăștiindu-se peste câmpuri, ne amintesc de Homs. De acasă.”

— fragment din *Cât timp înfloresc lămâii,* capitolul 34.

DESPRE AUTOARE

ZOULFA KATOUH este o autoare canadiană de origine siriană, stabilită în Elveția. Are meseria de farmacistă și își găsește inspirația în stilul Studio Ghibli, în munții, lacurile și stelele care o înconjoară. Când nu vorbește singură în pădure, bea iced coffee, face prăjituri și torturi estetice și povestește tuturor celor dispuși să o asculte despre cât de mult au inspirat-o băieții din trupa BTS. Visul ei este să-l convingă pe Kim Nam-joon să-i citească una dintre cărți. *Cât timp înfloresc lămâii* este romanul ei de debut.

zoulfakatouh.com

BOOKZONE

ZOULFA KATOUH este o autoare canadiană cu rădăcini siriene, în prezent stabilită în Elveția. A absolvit Facultatea de Farmacie.

Cât timp înfloresc lămâii, romanul ei de debut, a fost nominalizat la *Goodreads Choice Awards* în categoria Young Adult.

„Chiar daca amănuntele prezentate în această carte au fost documentate și expuse la știri și pe internet timp de peste zece ani, sunt încă foarte mulți oameni care nu știu ce se întâmplă cu adevărat. Și din acest motiv, am dorit să le transpun într-o poveste. în cele din urmă, asta e viața: o poveste.

Salama, Layla, Kenan și restul personajelor din această carte sunt fictive, dar ele trăiesc în fiecare sirian. Aceste lucruri s-au întâmplat și continuă să se întâmple.”

Cu un an în urmă, înainte să înceapă revoluția, Salama era studentă la Facultatea de Farmacie și participa la nunta fratelui său cu cea mai bună prietenă a ei, Layla, visând la propria ei poveste de dragoste. Acum ea lucrează la spital - ajută pe cine poate și închide ochii celor care nu pot fi ajutați. Alături i-au mai rămas doar Layla și copilul ei nenăscut.

Asta dacă nu-l iei în calcul pe Khawf. Dar el este o halucinație, o reacție la ororile din jurul ei. Zilnic, el o îndeamnă pe Salama să plece din țară. Zilnic, ea refuză. Până când îl cunoaște pe Kenan, băiatul cu ochi verzi, care vrea să rămână și să-și riște viața pentru tot ce ar putea fi Siria...

„Cum îi supraviețuiești durerii? Cât timp înfloresc lămâii, speranța nu va muri niciodată... Am pus mâna pe această carte și mi-a fost imposibil să mă despart de ea. Zoulfa Katouh scrie o poveste prin care trăiești organic, cu mintea și cu inima, revoluția care a început în Siria în 2011 și continuă și în zilele noastre. însă puritatea primei iubiri are forța să dizolve chiar și ororile războiului. Am plâns de durere, de furie și, într-un final, de bucurie, pentru că, dincolo de tragedii, de suferință, este o carte a speranței, a iubirii care strălucește chiar și în culmile disperării. Război e devastator. Dar această poveste e devastator de frumoasă. Lectura ei va lăsa urme adânci în interiorul tău și dorința supremă de a lăsa, în exteriorul tău, o lume mai bună."

-Mihai MORAR

BOOKZONE

ISBN 978-630 305-094-2

303 05094

Notes

[←1]
Chiftele în sos de iaurt cu usturoi (n. tr.).

[←2]

Cu voia lui Allah (n, tr.).

[←3]

Ceai din ierburi medicinale și petale de trandafir (n. tr.).

[←4]

Ulna este un os lung, pereche, situat în partea medială a brațului, în prelungirea degetului mic (n. red.).

[←5]
Dragul meu (n. red.).

[←6]

Lăudat fie Domnul! (n. tr.)

[←7]

Viața mea (n. tr.).

[←8]

Cu voia lui Dumnezeu (n. reci.).

[←9]

Primul capitol (surah) din Coran (n. tr.).

[←10]

Ilustrator, regizor, producător, scenarist și artist manga (n. tr.).

[←11]

Viața mea (n. tr.).

[←12]

Rugăciunea din zori (n. tr.).

[←13]

Lipie cu brânză haloumi (n. tr.).

[←14]

Chiftele (n. tr.).

[←15]

Sarmale în foi de viță (n. tr.),

[←16]

înghețată (n. tr.).

[←17]

Orez cu lapte (n, tr.).

[←18]

Rulouri pregătite din aluat de griș și brânză, umplute cu frișcă (n. tr.).

[←19]

Sărbătoare care marchează naşterea profetului Mohamed în Islamism. Aniversare (n. tr.).

[←20]

Plăcinte umplute cu brânză sau spanac sau alte legume (n. tr.).

[←21]

Scumpa mea (n. tr.).

[←22]

Conform simbolisticii viselor, găleata cu apă înghețată semnifică o serie de responsabilități pe care o persoană este nevoită să și le asume, însoțite de o stare de nesiguranță (n. red.).

[←23]

A doua rugăciune a zilei (n. tr.).

[←24]

Frică (n. red.).

[←25]

Ablațiune generală, spălarea trupului spre purificare în urma actului sexual, a emisiei seminale, a menstruație! sau a nașterii (n. tr.).

4M

[←26]

Cuvântarea de cununie (n. tr.).

[←27]

Consemnarea unei fapte sau spuse a profetului Mohamed, cf. Wikipedia (n. red.).

[←28]

Zestre (n. tr.).

[←29]

Casă de piatră (n. tr.).